A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE SANSKRIT MANUSCRIPTS IN H. H. THE MAHARAJAH'S PALACE LIBRARY, TRIVANDRUM.

EDITED

BY

K. Sāmbaśivaśāstrī,

Curator for the publication of Oriental Manuscripts,

TRIVANDRUM.

Published under the authority of the Government of

H. H. THE MAHA RAJAH OF TRAVANCORE.

VOL. I.

Veda, Śrauta, Smṛti and Purāṇa.

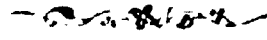
PRINTED AT THE

V. V. PRESS BRANCH, TRIVANDRUM.

1937.

CONTENTS.

ABBREVIATIONS.

C. C.	Catalogus Catalogorum
C. O. M. L. C. O. L.	Curator's Office Manuscripts Library
C. S. M. Adyar	Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library
C. S. M. G. A. S. Bengal	Catalogue of Sanskrit Manuscripts, Government Collection (Asiatic Society of Bengal)
D. C. G. C. M. Deccan College, Poona	Descriptive Catalogue of the Government Collections of Manuscripts, Deccan College, Poona
D. C. S. M. G. O. M. L. Madras	Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts, Government Oriental Manuscripts Library, Madras
D. C. S. M. Tanjore	Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts, Tanjore
M. P. L.	Maharajah's Palace Library
M. O. L.	Mysore Oriental Library Series
S. M. M. S.	Srī Mūlam Malayāḷam Series
T. C. M. Madras T. C. M. M.	Triennial Catalogue of Manuscripts, Madras
T. S. S.	Trivandrum Sanskrit Series

INTRODUCTION.

The Oriental Manuscripts Library of His Most Gracious Highness the Mahārāja of Travancore, Śrī Citra Tirunāḷ, is one of the most remarkable institutions in the State, evidencing the extraordinary interest taken by His Highness in the collection and preservation of ancient and unpublished works in Sanskrit, Malayāḷam and Tamil and the dissemination of the knowledge enshrined therein. The ruling sovereigns and other members of the Royal family of Travancore have, from very early times, been deservedly famous for the keen solicitude evinced by them in this respect. They not only patronised scholars, both indigenous and foreign, but their own erudition in literature and science was remarkable and the contributions made by them to arts and letters were substantial—a fact referred to by the Dewan Sacivottama Sir C. P. Rāmaswāmi Aiyar, K. C. I. E., in his foreword to the Souvenir of the Silver Jubilee Celebrations of this Department, published by the Government:

"Sanskrit and vernacular learning and literature as well as the arts have, throughout the ages, owed a great deal to the discerning and lavish patronage of successive Rulers in every part of India and Travancore has not only taken a high place in this

worthy race but has produced kings who have achieved renown in musical composition and in poetry."

Many illustrations of this fact may be easily given, but I shall content myself with citing one or two. In the drama Bālamārtāṇḍavijayam, there is indubitable evidence to prove that Mahārāja Bālamārtāṇḍavarma, the maker of modern Travancore (1729—1758 A. D.), after exterminating his enemies and extending his kingdom, encouraged poets and scholars by means of liberal grants, and that he conferred the title "Navakālidāsa," on Devarājakavi, the author of that drama.* Similarly Mārtāṇḍacaritam, a Malayāḷam poem detailing some of the conquests of the Mahārāja, shows that he could freely hold discourses in Sanskrit.†

Mahārāja Bālarāma Varma, who was the nephew and successor of Mārtāṇḍavarma, and who ruled over Travancore for 40 years from 1758 to 1798 A. D., immortalised himself by making a new venture in the field of dramaturgy. His work "Bālarāmabharatam" has been published as No. 118 in the Trivandrum

---

* वाचि तत्त्वार्थसंयोगात् कालिदासो नवो ह्यसौ ।

(Act. V, Śloka 117)

†"आकर्णनीयं नहि पापिनामकं

शीघ्रं हनिष्यामि हि तं स्मर द्विज!"

(Kāṇḍa II, Chapter 14.)

Sanskrit Series. Many kings of Travancore displayed remarkable enthusiasm in the fields of poetry, music and research. The imperishable musical compositions of the celebrated Śrī Svāti Tirunāl Mahārāja (1829—1847 A. D.) published from this office as No. 113 of the Trivandrum Sanskrit Series, are well-known in every part of South India. They possess a rare charm and are highly appreciated by all talented musicians. His other works such as Kucelopākhyāna, Ajāmilopākhyāna, Bhaktimañjarī and Syānandūrapuravarṇanaprabandha, also published from this office, deserve prominent mention. All the successors of that Mahārāja were distinguished patrons of oriental learning. Mahārāja Viśākham Tirunāḷ (1880-1885) developed very keen interest in literary research. He collected several important palm-leaf manuscripts from the private libraries of the State. In a manuscript obtained from the Maṇalikkara Maṭham a reference to Bhāsa's dramas was found in the following lines from Bhaṭṭabāṇa's Harṣacarita :

"सूत्रधारकृतारम्भैर्नाटकैर्बहुभूमिकैः ।
सपताकैर्यशो लेभे भासो देवकुलैरिव" ॥

It is widely known that when he realised that the manuscripts of those dramas were very common in the State, he issued commands for their early publication. In this connection, I have been reliably informed that the Mahārāja identified Svapnavāsavadatta of this library as that of Bhāsa on the

basis of the statement of Bhattabāṇa and that of Rājaśekhara:

> "भासनाटकचक्रेऽपिच्छेकैः क्षिप्ते परीक्षितुम् ।
> स्वप्नवासवदत्तस्य दाहकोऽभून्न पावकः" ॥

Rao Sahib Mahākavi S. Parameśwara Aiyar assures me that he too has heard of this discovery of the Mahārāja. It was this circumstance that induced Dr. T. Gaṇapati Śāstrī, my learned predecessor in office, to publish them, and thus the primary credit of that research must go to Mahārāja Viśākham Tirunāḷ. Moreover, he contributed a paper on Sandeśakāvyas to the Journal of the Royal Asiatic Society. A cyclostyle copy of Śukasandeśa with the commentary of the late Kerala Varma Valia Koil Tampurān, C. S. I. was also published by him. A catalogue of the available manuscripts in the library was printed and published by the Nirnayasagar Press, Bombay, at his instance in 1895 A.D.

The tender plant of enthusiasm for the preservation of ancient works nurtured by the earlier Mahārājas of Travancore put forth its leaves and flowers during the reign of Mahārāja Śrī Mūlam Tirunāḷ owing to the establishment of the Sanskrit and Āyurvedic Colleges and the Department for the Publication of Oriental Manuscripts. His Highness Śrī Citra Tirunāḷ Mahārāja has been graciously giving generous support to this Department and this has elicited the warm-hearted appreciation of Dr. A. B. Keith, Prof. Franklin Edgerton and other distinguished European and American scholars.

The publication of a Descriptive Catalogue of Manuscripts is only one more conspicuous evidence of that support.

This volume comprises the first portion of the catalogue of the Sanskrit Manuscripts of the Palace Library. It includes 199 manuscripts under the main head, the number of works comprised in the volume being 232. Some of the works in the first catalogue published in 1895 A. D having been lost, a further revised catalogue of the manuscripts was prepared and printed in 1929 A. D. But since it fails to furnish any detailed information, there is ample and urgent necessity for the publication of a Descriptive Catalogue. This first volume embraces Sanskrit subjects such as Veda, Śrauta, Smṛti and Purāṇa.

The Scope of the Catalogue. The catalogue aims at giving a general insight into the contents of the manuscripts concerned and thereby creating a desire to consult and peruse them. Information about an author or his works supported by authoritative citations is also useful from a research point of view.

Some errors which are likely to have crept in owing to the nature of the work itself and to the anxiety of seeing it through the Press before the ensuing session of the Oriental Conference deserve to be excused. Any suggestions from scholars are welcome, and in the event of their acceptance, they will be incorporated in an appendix at the end of the catalogue. A detailed table of contents

of the works catalogued and a note explaining the symbols and abbreviations employed therein are appended to this volume.

I am happy in the reflection that the Government of His Highness the Mahārāja thought me competent to undertake this onerous work, and I may add, with pardonable pride, that it is a fitting reward to my arduous labours as the head of this Department for the past twelve years.

Before concluding it is my grateful duty to acknowledge the help derived from many sources. I owe much to Rao Sahib Mahākavi Ullūr S. Parameśwara Aiyar for the timely advice given by him for the rectification of defects in the catalogue and its improvement. No less am I indebted to Prof: P. P. S. Śastrī of the Presidency College, Madras, and to Paṇḍit R. Anantakṛṣṇa Śāstrī of Arināyakipuram, Tinnevelly District, my revered father's disciple and an Ex-Curator of the Baroda State. I also extend my cordial thanks to all the Paṇḍits in my Office who have strained every nerve to make this great undertaking a success.

TRIVANDRUM,
10-1-1113.

K. Sāmbaśiva Śāstrī,
Curator.

DETAILED CONTENTS
OF
WORKS NOTICED IN VOL I.

VEDA

ŚRAUTA

SMṚTI

PURĀṆA

॥ श्री ॥

A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE SANSKRIT MANUSCRIPTS OF H. H. THE MAHARAJA'S PALACE LIBRARY TRIVANDRUM.

॥ वेदाः ॥

॥ आख्यातनामानुक्रमणी ॥

1 ĀKHYĀTANĀMĀNUKRAMAṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—14″×1½″. Leaves—33. 7 lines on a page and 52 letters in a line. Script—Malayaḷam. No. of Granthas—750. Complete.

Subject—An Index to Ākhyātas and Nāmas in Vedas.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ॥

लोकः पदं स्वरो वाक्यं समभिव्याहृतिश्रुतिः ।
आर्षाण्यपि च शास्त्राणि पदार्थज्ञानहेतवः ॥

व्युत्पत्तिस्तत्र लोकः स्यात्पारम्पर्यक्रमागता ।
अग्निवाय्वादयः शब्दास्तत्र सर्वे निदर्शनम् ॥

प्रकृतिप्रत्ययव्यूहात् पदार्थपरिनिश्चयः ।
पदमित्युक्तमस्माभिर्घनो हन्ता हनो यथा ॥

स्वरः प्रसिद्धो बहवस्तेन चार्थाः प्रकल्पिताः ।
नामाख्यातविभागश्च स्वरादेवावगम्यते ॥

ज्ञातार्थानि पदानि स्युरर्थनिर्णयहेतवः ।
वाक्यं तदुक्तमस्माभिरपामर्थं निदर्शनम् ॥

अर्थो हि निम्नवाच्यत्व क्लृप्तोर्ते(?)र्वाक्ययोगतः ।
पदयोरेव संयोगः समभिव्याहृतिर्मता ॥

बृहन्ताश्चिद्दहते तत्र प्रसिद्धार्थं पदं बृहत् ।
पदेन तेन संयोगादमहान् स्याद्दहन्निति ॥

द्रविणोदास्स नरस्य स नरं स्थावरं भवेत् ।
द्रविणसस्तुरस्येति जङ्गमो हि तुरा यतः ॥

पलायमाना धावन्तो जिग्युभिः स्यात्समन्वयात् ।
योधावभिहूयतेऽत्र जिज्यवो जयिनो नरः ॥

आच पुरा च सदनमद्याचि आचित्तदपः ।
पुराद्याद्याः समायोगा आशब्दार्थो द्विधा कृतः ॥

ममत्तु नः परिज्ञेति परिज्ञा परितो गतेः ।
वासार्हत्वाद्वसर्हा च पृथिव्या वाचके इति ॥

End :

सुपर्णो रुग्मौ च सरस्वांस्तरणिस्तथा ।
श्वेतः पतङ्गश्शुन्ध्युश्च जातवेदाश्च वायसः ॥

भास्वानमर्त्यो दूरेदगात्मा जीवस्तथा रतिः ।
अर्को विभ्राट् तथायुर्गो धाता आदित्य एव च ॥
आदितेयस्तथा विष्णुर्ब्रह्महंसोऽतिजागतः ।

Colophon :

([illegible] ?) नामानुक्रमणी समाप्ता ।

Author :

Remarks—The work is a compendium of synonyms in Veda composed in the form of Kārikas. At the end of Ākhyātanukramanī the following colophon is seen :—

अध्येयानुक्रमण्येषा कृतोपनयनैर्द्विजैः ।
दाशतय्यर्थमिच्छद्भिः केशवाय नमो नमः ॥
आख्यातानुक्रमणी समाप्ता । ([illegible])

॥ उदाहरणमण्डिका (पार्षदवृत्तिः) ॥

2. UDĀHARAṆAMAṆḌIKĀ

(Pārṣadavṛtti)

Substance—Palm leaf. Size—15½ × 2″. Leaves—32. 10 lines on a page and 56 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1150. Incomplete.

Subject—A commentary on Ṛkprātiśākhya (Paṭalas 1—3 complete and Paṭala 4 incomplete).

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः। अविघ्नमस्तु।

यस्त्रयीजङ्गमात्मानं विचरामीति विग्रहम्।
आतस्थौ तं मुनिं श्रेष्ठं शौनकं प्रणमाम्यहम्॥

प्रणम्याथ गुरूनन्यानादौ सत्त्वीयसम्पदः।
तत्प्रसादात् करिष्येऽहं प्रातिशाख्यस्य मण्डिकाम्॥

प्रसन्नमनसः सन्तो बह्वृचा बह्वलङ्कृतिम्।
परिगृह्णन्तु तां सर्वे विद्वद्द्विजवरा इव॥

सन्तो हि वचनं सर्वं परिगृह्णन्त्वमत्सराः।
येषां प्रणयिवाक्यत्वं तेषां तु वचनं किमु॥

आदौ तावदिष्टदेवतानमस्कारं करोति—परावरे ब्रह्मणी इति। परं चावरं च परावरे। परं महीयः, अवरमणीयः, महतो महीयो यद् ब्रह्म, यच्चाणोरणीयः। यद्वा सत्यं ज्ञानमनन्तमित्यादिना लक्षणवाक्येनोक्तं तत् सर्वं यं वेदात्मानं वेदनिधिं मुनीन्द्रा आहुः ब्रुवन्ति, वेदा आत्मा यस्य सः वेदानां निधिं वेदनिधिम्। मुनीनामिन्द्राः स्वामिनो मुनीन्द्राः वसिष्ठभरद्वाजादयः, तं पद्मगर्भं परमं त्वादिदेवमिति। तुशब्दः पादपूरणाय। वेदात्मानं वेदनिधिं मुनीन्द्रा एवमाहुः। तमादिदेवं पद्मगर्भं पद्मभुवं पद्मयोनिं परममुत्कृष्टं प्रणम्य अभिवन्द्य इत्यर्थः॥

श्रीगणेशायनमः। अविघ्नमस्तु।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये॥

आचार्येभ्यो नमः । ॐ ।

सूत्रभाष्यकृतः सर्वान् प्रणम्य प्रयतः शुचिः ।
शौनकं तं विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ॥
तस्य वृत्तिः कृता येन तं सत्ययशसं तथा ।
तेषां प्रसादादेवाहं स्वशक्त्या वृत्तिमारभे ॥
लेख्यदोषनिवृत्त्यर्थं विस्तरार्थं क्वचित् क्वचित् ।
बहूदाहरणार्थं तु योज्यते सा मया पुनः ॥
तस्याः समापने शक्तिं त एव प्रदिशन्तु मे ।
लब्धकामस्त्वहं तेभ्यो गमेयं? पारमीप्सितम् ॥
पम्पायां न्यवसत् पूर्वं वत्सानां कुलमृद्धिमत् ।
यस्मिन् द्विजवरा जाता बह्वृचां पारगोत्तमाः ॥
देवमित्र इति ख्यातस्तस्मिन् जातो महायशाः ।
चर्चापारः कुलश्रेष्ठः सुतस्तस्य महात्मनः ॥
नाम्ना यो विष्णुमित्रः सन् कुमार इति शब्द्यते ।
तेनेयं योजिता वृत्तिरुदाहरणमण्डिका ॥
प्रतिगृह्णन्तु विप्रेन्द्राः सुप्रसन्ना इमां मम ।
अज्ञानादयथोक्तं स्यात् तदृजूकृत्य योज्यताम् ॥

अष्टौ समानाक्षराण्यादितः ।

वर्णसमाम्नायस्यादितः अष्टावक्षराणि समानाक्षरसंज्ञितानि वेदितव्यानि ॥

अ आ ऋ ॠ इ ई उ ऊ इति ।

समानाक्षरसंज्ञायाः प्रयोजनं समानाक्षरे संस्थान इति । अत्रोच्यते । वर्णसमाम्नाये विप्रतिपत्तिर्दृश्यते । अवर्णात् परमृवर्णमेके उपदिशन्ति । उवर्णात्परं परे ऋवर्णम् ॥

End:

स्पर्शाः पूर्वे व्यञ्जनान्युत्तराण्यास्थापिता नाम वशङ्क्रमं तत् ।

स्पर्शाः पूर्वे यदा भवन्ति व्यञ्जनानि चोत्तराणि तदा आस्थापिता नाम सन्धयो भवन्ति । ....

पृथुकश्वासः पुत्रः पातु पथा पयः ।

पायुः पृष्ठं पदं तेषां प्रवाद उदये दिवः ।

कबन्धं पृथुकश्वासो पुत्रं पातु पथा पयः ॥

पायुः पृष्ठं पदमित्येतषां प्रवादे प्रत्यये दिव इत्येतदुपचरति दिवस्तवयमपदर्षत् अरित्रं वान्दिवस्पृथु दिवस्कण्वास इदवा दिवस्पुत्रा आङ्गिरसः ... ...

Colophon:

इति पार्षदव्याख्यायामुदाहरणमण्डिकायां तृतीयः पटलः ।

Author—From the introductory verses it is presumed that the author was one Viṣṇumitra *alias* Kumāra, son of Devamitra, a great Brahmin of the Vatsakula, who resided on the bank of the Pampā. If it be the river Pampā of Travancore, he might have been a native of Ceṅgannūr or Āranmuḷa. He refers to Śaunaka, the author of Pārṣada and Satyayaśas, the author of Pārṣadavṛtti. The Pārṣadavṛtti of Satyayaśas, is a comprehensive commentary on Pārṣada.

If Campā is the correct form in place of Pampā as seen in Tanjore and other Mss., Campā may be identified with Campāpuri, a place about four miles to the west of Bhagalpūr. Campā was the capital of Aṅga and once was the seat of learning. It is also to

be mentioned that there is a town called Pampāpura, five miles to the west of Mirzapūr in the United Provinces.

Remarks--Udāharaṇamaṇḍikā, otherwise known as Pārṣadavṛtti is replete with illustrations. It comprises 20 Paṭalas as evinced by the Ms. No. 3 and commences with the explanation of the Maṅgalaśloka of the Prātiśākhya. The name is seen as Udāharaṇamaṇḍikā in this Ms., but Udāharaṇamaṇḍitā in No. 3 as well as in D. C. S. M. G. O. M. L. Madras (Vol. II, Page 621, No. 883), which also discloses that the work bears the title Ṛkprātiśākhya Vṛtti Vyākhyā. Ṛgveda Prātiśākhya Vṛtti is attributed to one Viṣṇumitra. (Vide D. C.S. M. Tanjore Vol.III, p. 1251). The introductory verses given there are slightly different. Sa[illegible]yayaśas is replaced by Sūtrayaśas in it. The Ms. under reference has the following lines in addition :—

यस्त्रयीजङ्गमात्मानं विचरामीति विग्रहम् * * *
प्रणम्य– अभिवन्द्य इत्यर्थः ॥

One leaf at the end is devoted to define metres like Bṛhatī and others.

॥ उदाहरणमण्डिता ॥

(पार्षदवृत्तिः)

3. UDĀHARAṆAMAṆḌITĀ.

(Pārṣada Vṛtti)

Substance—Palm leaf. Size—19″×1½″. Leaves—143. 7 lines on a page and 64 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—4050. Complete.

Subject—A commentary on Ṛkprātiśākhya.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः । अविघ्नमस्तु ।

अभिप्रेतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि ।
सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥

श्रुतिस्मृतिनदीपूर्णं शास्त्रकल्लोलसङ्कुलम् ।
विष्णुभक्तिमहापोतं वन्देऽहं शौनकार्णवम् ॥

नमोऽस्तु वेदनिधये हिरण्यगर्भाय ब्रह्मणे ।
सूत्रभाष्यकृतः सर्वान् प्रणम्य प्रयतः शुचिः ॥

शौनकं तु विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ।
तस्य वृत्तिः कृता येन तं सत्ययशसं तथा ॥

तेषां प्रसादादेवाहं स्वशक्त्या वृत्तिमारभे ।
लेख्यदोषनिवृत्त्यर्थं विस्तरार्थं क्वचित् क्वचित् ॥

बहूदाहरणार्थं तु योज्यते सा मया पुनः ।
तस्याः समापने शक्तिं त एव प्रदिशन्तु मे ॥

लब्धकामस्त्वहं तेभ्यो गमेयं ? पारमीप्सितम् ।
पम्पायां न्यवसत् पूर्वं वत्सानां कुलमृद्धिमत् ॥
यस्मिन् द्विजवरा जाता बह्वृचाः पारगोत्तमाः ।
देवामित्र इति ख्यातस्तस्मिन् जातो महायशाः ॥
चर्चापारः कुलश्रेष्ठः सुतस्तस्य महात्मनः ।
नाम्ना यो विष्णुमित्रः सन् कुमार इति शब्द्यते ॥
तेनेयं योजिता वृत्तिरुदाहरणमण्डिता ।
प्रतिगृह्णन्तु विप्रेन्द्राः सुप्रसन्ना इमां मम ॥

अज्ञानादयथोक्तं यत् तदृजूकृत्य योज्यताम् ।

अष्टौ समानाक्षराण्यादितः । वर्णसमाम्नायस्यादितः अष्टावक्षराणि समानाक्षरसंज्ञितानि वेदितव्यानि । अ आ ऋ ॠ उ ऊ इति । समानाक्षरसंज्ञायाः प्रयोजनं समानाक्षरे संस्थाने इति । तत्रोच्यते वर्णसमाम्नाये विप्रतिपत्तिर्दृश्यते । अवर्णात् परमृवर्णमेके उपदिशन्ति । उवर्णात् परमपरे । तथा एकारात् परमोकारमेके उपदिशन्ति । ऐकारात् परमपरे ॥

End :

लघ्वक्षराणां लघुवृत्ति सर्वं लघ्वक्षरं जागतमेव विद्यात् ।
यत् किञ्चित् स्थावरं जङ्गमञ्च लघुवृत्ति, तत् सर्वं, लघ्वक्षराणामेव विद्यात् । किं पुनस्तल्लघ्वक्षरं जागतमेव ।

यश्छन्दसां वेदविशेषमेतं भूतानि च त्रैष्टुभजागतानि ।
सर्वाणि रूपाणि च भक्तितः स स्वर्गं जयत्येभिरथामृतत्वम् ॥

यो ब्राह्मणश्छन्दसामेतं विशेषं वेद । भूतानि च त्रैष्टुभजागतानि यो वेद । सर्वाणि च रूपाणि त्रैष्टुभजागतानि यो वेद । भक्तितः स

स्वर्गं लोकं जयति । अथ एभिः छन्दोभिरमृतत्वं गच्छति इत्याह भगवान् शौनकः ॥

गायत्र्यादीनि छन्दांसि सोममाहुतयः पुरा ।
तानि सर्वमिदं कृत्स्नं त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥
धन्यं यशस्यमायुष्यं पुण्यं पुष्टिकरं शुभम् ।
आत्यन्तिकं चापवर्गं छन्दसां ज्ञानमुत्तमम् ॥
छन्दोज्ञानात् परं ज्ञानं नान्यदस्तीति मे मतिः ।
आहुर्यस्माद् द्विजश्रेष्ठास्तस्मात्तत्र प्रयत्यते ॥

Colophon:

इति पार्षदव्याख्यायां चतुर्थोऽध्यायः । विंशतिः पटलाः ॥ समाप्ता चोदाहरणमण्डिता नाम वृत्तिः ॥

प्रातिशाख्यव्याख्यानं समाप्तम् ।

शौनकाय नमः । नमः शिवाय । शिवायै नमः । श्रीवेदव्यासाय नमः । श्रीमहागणपतये नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ ।

Author—Same as No. 2.

Remarks—This work is complete and comprises 20 paṭalas. It is an elucidative commentary on the Pārṣadavṛtti of Satyayaśas. It omits the commentary on the Maṅgaḷaśloka of Ṛkprātiśākhya.

॥ उदाहरणमण्डिता ॥

4. UDĀHARAṆAMAṆḌITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 2″. Leaves—44 in good condition. 8 lines on a page and 50 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1100. Incomplete.

The work is the same as No. 3.

॥ ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् ॥

5. ṚGVEDAPRĀTIŚĀKHYAM.

Substance—Palm leaf. Size—15″ × 2″. Leaves—19. 9 lines per page and 47 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—500. Incomplete.

Subject—The phonetics of Ṛgveda.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

परावरे ब्रह्मणी यं सदाहु-
वेदात्मानं वेदनिधिं मुनीन्द्राः ।
तं पद्मगर्भं परमं त्वादिदेवं
प्रणम्यचार्षं लक्षणमाह शौनकः ॥

अकारकाराविं उ ए ओ ऐ औ ।
पदान्तयोर्न लृकारः स्वरेषु ।

End:

इतरे निपाताः ।

विंशतेरुपसर्गाणामुच्चा एकाक्षरा नव ।
आद्युदात्ता दशैतेषां अन्तोदात्ता स्वरिता ॥

Colophon:

इति प्रातिशाख्ये द्वादशः पटलः ॥

Author—Śaunaka.

Remarks—The Ms. contains only 12 out of 18 chapters.

॥ ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् ॥

6 A. ṚGVEDAPRĀTIŚĀKHYAM.

Substance—Palm leaf. Size—11″ × 1¾″. Leaves-1-33. 8 lines on a page and 42 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—700. Incomplete.

Subject—Same as No. 5.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः ॥

परावरे ब्रह्मणी यं सदाहुर्वेदात्मानं वेदानिधिं मुनीन्द्राः ।
तं पद्मगर्भे परमं त्वादिदेवं प्रणम्यर्चां लक्षणमाह शौनकः ॥

अकारकोराविं उ ए ओ ऐ औ
पदाद्यन्तयोर्न लकारः स्वरेषु ।
आकारादीन् दीर्घरूपान् द्वितीयान्
ह्रस्वेषु पञ्चस्वपि तानि सन्ति ॥

कखौ गघौ ङः चछौ जझौ ञः टठौ डढौ णः तथौ दधौ नः ।
पफौ बभौ मः यरलवाः हशषसाः अः ≍कः ≍पः अम् वर्णराशिक्रमश्च ॥

आकारादीन् दीर्घरूपान् द्वितीयान्
ह्रस्वेषु पञ्चस्वपि तानुशन्ति ।
माण्डूकेयस्संहितां वायुमाह
तथाकाशं चास्य माक्षव्य एव ॥

End:

लघ्वक्षराणां लघुवृत्ति सर्वं लघ्वक्षरं जागतमेव विद्यात् ।
यच्छन्दसां वेद विशेषमेता भूतानि च त्रैष्टुभजागतानि ॥
सर्वाणि रूपाणि च भक्तितः स स्वर्गं जयत्येभिरथामृतत्वम् ।
स्वर्गं जयत्येभिरथामृतत्वम् ॥

Colophon:

इति प्रातिशाख्ये अष्टादशः पटलः
प्रातिशाख्यं समाप्तम् ॥

Author—Śaunaka.

Remarks—The work is a combination of prose and poetry. It contains paṭalas 1—4 and the 18th. It also comprises four other works, catalogued as 6, b, c, d, and e.

॥ ऋक्पादलक्षणम् ॥

6 B. ṚKPĀDALAKṢAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—11″ x 1¾″. Leaves—2½. 8 lines per page and 45 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—60. Incomplete.

Subject—Prescription of lakṣaṇas to keep the Ṛkpādas in entirety.

Beginning:

हरिः। श्रीगणपतये नमः। अविघ्नमस्तु।

ऋक्षु पादाः सांशैका भवन्ति दूराम्नाताश्चापि भांति केचित्।
तदनुसन्दध्येदंति योधताचार्येण शौनकेनोदितं यत्॥
सम्पातेऽश्वेति पादान्तो देवाः सप्तविंशके।

End:

आद्या वा। एवमादित्यैः पादादिष्वेति तत्पदं त्रिंशत्प्रकृतान्येतद-
श्वत्वेत्य उत्तमा।

इन्द्रः स्वा न चैतस्मिन्निमा कामं तथा शुनम्।
यथा वा मतिरेवापामानुपूर्व्यं प्रचक्षते॥
आनुपूर्व्यं प्रचक्षते॥

Colophon:

इति शौनकाय नमः॥

Author:

Remarks—This is an important work for keeping the Samhita intact.

॥ ऋगनुवाकप्रतीकसूक्तसंख्यापरिमाणक्रमाः॥

6 C. ṚGANUVĀKAPRATĪKA—SŪKTASAṄKHYĀPARIMĀṆAKRAMA.

Substance—Palm leaf. Size—11″ × 1¾″. Leaves—2½. 8 lines on a page and 42 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—50.

Subject—A short index to Anuvāka, Pratīka Sūktā, etc., of Ṛks.

Beginning:

हरिः ।

पितृदेवसाध्येभ्यो ब्राह्मणेभ्यश्च सर्वशः ।

आचार्येभ्यो गुरुभ्यश्च प्रणम्य प्रयतश्शुचिः ॥

मधुच्छन्दप्रभृतिभिर्ऋषिभिर्हि तपोबलात् ।

दृष्टानामनुवाकानामृक्षु वक्ष्याम्यतन्द्रितः ॥

आदिं सूक्तपरिमाणं संख्यां च क्रममेव च ।

मण्डले मण्डले चैव यावन्तो हि समीरिताः ॥

पदाक्षरसमाम्नायश्छन्दस्येव प्रतिष्ठितः ।

End:

अर्धर्चानां सहस्राणामेतद्विंशतिकं तथा ।

शतद्वयं च द्वात्रिंशत् सपादं मुनिभिः पुरा ॥

शाकल्यदृष्टे पदलक्षमेकं सार्धं च वेदे त्रिसहस्रयुक्तम् ।

शतानि चाष्टौ दशकद्वयं च पदानि षड्वेति च चर्चितानि ॥

Colophon:

Author:

Remarks—This work is also intended for preserving the Samhita unimpaired.

॥ शौनकशिक्षा ॥

6 D. ŚAUNAKAŚIKṢĀ.

Substance—Palm leaf. Size 11″×1¾″. Leaves—4. 8 lines on a page and 42 letters in a line. Script—Malayaḷam. No. of Granthas—85. Complete.

Subject—Science of proper articulation and pronunciation.

Beginning:

ओं गणपतये नमः ।

सर्वज्ञं सर्वकर्तारं सर्वात्मानं शिवङ्करम् ।
प्रणम्य तु प्रवक्ष्यामि वर्णोच्चारणलक्षणम् ॥
वेदस्य लक्षणं सम्यग् बालानां बुद्धिवर्धनम् ।
यथोक्तं पूर्वशास्त्रेषु तथा संक्षिप्तमर्थवत् ॥

End:

कामात् तद्वेद सर्वज्ञो ब्रह्मलोके महीयते ।
एतत् पुण्यं पापहरं वाङ्मनस्यविशोधनम् ॥
भक्त्या ज्ञात्वा च संगृह्य ब्रह्मलोकं स गच्छति ।
अनेन विधिना वेदं योऽधीते श्रद्धयान्वितः ॥
सर्वपापैर्विमुक्तः स ब्रह्मलोके महीयते ।
ब्रह्मलोके महीयते

Colophon:

इति नमश्शौनकाय । नमश्शौनकाय । शौनकीयाशिक्षा समाप्ता ।

Author—Śaunaka.

Remarks:

Śaunaka may be the author of the Dharma Śāstra published as No. 120 of T. S. S.

॥ पाणिनीयशिक्षा ॥

6 E. PĀṆINĪYAŚIKṢĀ.

Substance—Palm leaf. Size 11″×1¾″. Leaves—2. 8 lines on a page and 37 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthās—40. Incomplete.

Subject—The science of proper articulation and pronunciation.

Beginning:

अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि पाणिनीयमतं यथा ।
शास्त्रानुपूर्वं तद् विद्याद् यथोक्तं लोकवेदयोः ॥
प्रसिद्धमपि शब्दार्थमविज्ञातमबुद्धिभिः ।
पुनर्व्यक्तीकरिष्यामि वाच उच्चारणे विधिम् ॥

End:

अचोऽस्पृष्टा यणस्त्वीष (नेमि?न्नेम)स्पृष्टाः शलः स्मृताः ।
तेषां स्पृष्टा हलः प्रोक्ता निबोधाम प्रयत्नतः ॥
(न?ञ)मोऽनुनासिको न होदासीनोऽथ(?)झषः स्मृताः ।
ईषन्नादा यणस्त्वीषच्छ्वासिनस्तु खफादयः ॥
ईषच्छ्वासाश्चरो विद्याद् गोणमेतत् प्रचक्षते ।
वाङ्मयेभ्यः समाहृत्य देवीं वाचामिति स्थितिः ॥
शङ्करः(श?शा)ङ्करीं प्रादाद्दाषिपुत्राय धीमते ।
दाक्षीपुत्रः (?)पाणि(न)ये तेनेयं (प्रो?प्रथि)ता भुवि ।
येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ।
कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥

Colophon:

Author—Piṅgalācārya, younger brother of Pāṇini.

Remarks:

The following is found in Śikṣāsaṅgraha:—

व्याख्याय पिङ्गलाचार्यसूत्राण्यादौ यथायथम् ।
शिक्षां तदीयां व्याख्यास्ये पाणिनीयानुसारिणीम् ॥

ज्येष्ठभ्रातृभिर्विहितो व्याकरणेऽनुजस्तत्र च भगवान् पिङ्गलाचार्द-

स्तन्मतमनुभाव्य शिक्षां वक्तुं प्रतिजानीते—अथ शिक्षामिति-
(Vide Śikṣāsaṅgraha—p. 385—Benares Sanskrit series). From the above statement it is seen that Piṅgalācārya was the younger brother of Pāṇini and that he composed Pāṇinīyaśikṣā.

॥ ऋक्सर्वानुक्रमणी ॥

7. ṚKSARVĀNUKRAMAṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—5″ × $1\frac{3}{4}$″. 10 lines per page and 16 letters per line. Leaves—114. Some of the leaves are damaged. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1140. Incomplete.

Subject—Index to Ṛṣi, Chandas, Devata, Sūkta etc., of the Ṛgveda.

Beginning:

ऋग्वेदमखिलं ये हि द्रष्टारो मुनिपुङ्गवाः ।
तदनुक्रमणायाहं नमामि परमेश्वरीम् ॥
अत्राग्निमीळ इत्यादि प्रथमं मण्डलं प्रति ।
शतर्चिनस्तु विज्ञेया ऋषयः सुखसिद्धये ॥
तेषां पूर्वो मधुच्छन्दा मेधातिथिरनन्तरः ।
शुनश्शेपस्तृतीयोऽयं हिरण्यस्तूप उत्तरः ॥
कण्वस्तु पञ्चमः षष्ठः प्रस्कण्वः सव्य उत्तरः ।
नोधाः पराशरश्चान्यो गौतमः कुत्स उत्तरः ।
कश्यपश्चाथ तक्षीवान् परुच्छेपस्तदुत्तरः ॥

End :

अशेषमन्त्रैरिह या प्रगीता सा देवतानन्दमयी समस्ता ।
सङ्कीर्तितास्माभिरनुक्रमेण सा चापि नः सर्वसुखप्रदा स्यात् ॥

(२) सोऽस्मात्रासीद् भृगुश्रेष्ठः शौनको नाम भास्करः ।
अज्ञानध्वान्तनाशाय वन्दे तत्पादपङ्कजम् ॥
पितृदेवर्षिसाध्येभ्यो ब्राह्मणेभ्यश्च सर्वशः ।
आचार्येभ्यो गुरुभ्यश्च प्रणम्य प्रयतः शुचिः ॥
मधुच्छन्दप्रभृतिभिर्ऋषिभिर्हि तपोबलात् ।
दृष्टानामनुवाकानामृक्षु वक्ष्याम्यतन्द्रितः ॥
आदिं सूक्तवर्गाणां संख्याश्च क्रमभेव च ।
मण्डले मण्डले चैव यावन्तो हि समीरिताः ॥
सूक्तसंख्यानुवाकानां सूक्तानामृक्समाहिता ।
पदाक्षरसमाम्नायं छन्दस्येव प्रतिष्ठितम् ॥

(३) सूक्तसंख्या स्त्रीकाठिन्यं धैर्यस्य खरस्य निर्भयम् ।
भगवतीरस्य तटाकताचक्रं शुचीन्द्रपत्नीन्द्रसुराग्निर्नाम ।
राजा बालगोपालजभारचत्वरः प्रमन्दने च जोहूवस्थथा वैश्वानराय च ॥
प्रयुज्यन्ति अथ छित्रा पुनीपि पान्तमोव च ।
प्रोक्ष प्रसुव आपश्च प्रगवः सप्तदशाधिकम् ॥
धन्यो गोपाभक्तो मान्यो त्रियां वन्द्यो दयाघनः ।
मायया स्त्रीजनैर्दीव्यन् चौर्यः (शौर्यालयोऽन्नया) ॥

Colophon :

(१) आर्षानुक्रमणी समाप्ता ।

यैर्वा मन्त्राः सकलासुदृष्टा येन चार्षानुक्रमणी प्रदिष्टा ।
नमोऽस्तु तेभ्यो मुनिपुङ्गवेभ्यो भवन्तु ते चापि मयि प्रसन्नाः ।

(२) इतिच्छन्दोनुक्रमणी समाप्ता ॥

छन्दांस्यशेषाण्यनुकीर्त्तितानि गायत्र्यादीनि चतुर्दशानि ।
तत्तद्विशेषैस्सहवैदिकानि कल्याणदायीनि भवन्तु मह्यम् ॥

(३) देवतानुक्रमणी समाप्ता ।

Author—The revised Palace Library Catalogue attributes the work to Kātyāyana.

Remarks—The Tanjore Catalogue mentions the Ṛgvedasarvānukramaṇikā (No. 1739). But the beginning in it is different. The last portion deals with the numbers of the Sūktānuvākas.

॥ ऋक्सर्वानुक्रमणी ॥

8. ṚKSARVĀNUKRAMAṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—8 × 1″. 4 to 6 lines on a page and about 20 letters in a line. Leaves—74. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—500. Complete.

Subject—Index to the Vedas.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकल्यके शुक्लयजुः-

ऋक्संस्थऋषिदेवतच्छन्दांसि अनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । न ह्येतद्ज्ञानमृते श्रौतस्मार्तकर्मप्रसिद्धिर्मन्त्राणां ब्राह्मणार्षेयच्छन्दोदैवतविद् याजनाध्यापनाभ्यां श्रेयोऽधिगच्छत्येताभ्यामेवंविदोऽयातयामानि छन्दांसि भवन्ति । ... ...

End:

चतुष्कं संवननः संज्ञानमाग्नेयी तृतीया त्रिष्टुप् । तृतीया त्रिष्टुप् ।

Colophon:

नमः शौनकाय नमः शौनकाय ।

Author—From the following verse found in Vedānta Dīpika,— Sarvānukramaṇī Vyākhyā (No. 9 of M. P. L.) by Ṣadguruśiṣya, the author is known to be KĀTYĀYANA.

सर्वानुक्रमणी सेषा कात्यायनमुनेः कृतिः ।
व्यक्तं व्याख्यायते भक्त्या जन्मसाफल्यसिद्धये ॥

Remarks—The Ms. is very old and worn out. Many leaves are decayed in the middle and hence the text is imperfect.

॥ वेदार्थदीपिका (ऋक्सर्वानुक्रमणीवृत्तिः) ॥

9. VEDĀRTHA DĪPIKĀ

(Ṛksarvānukramaṇī Vṛtti)

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1½". 1—8 leaves 8 lines on a page and 48 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—200. Incomplete.

Subject—Commentary on Sarvānukramaṇī.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

विनायकस्त्रिशूलाङ्को गोविन्दः सूर्य एव च ।
व्यासश्च शिवयोगी च ये षट् तेभ्यो नमः सदा ॥ १ ॥

ललाटडिण्डिमध्वनिप्रकारभक्तवत्सलो
महेश्वरप्रियात्मजः प्रपातु मां विनायकः
नमस्त्रिशूलपाणये गुहप्रियाय शंकृते
उमाकुचार्द्रकुङ्कुमप्रलुप्तभूतिवक्षसे ॥ २ ॥

योऽजातशत्रोः प्रचकार दौत्यं
पार्थस्य सारथ्यमथानिनाय ।
आश्चर्यधन्यश्चतुरस्तनूजान्
पायात् सदा यादवराजसिंहः ॥ ३ ॥

गाङ्गं कूर्मं नारदः प्राह धन्य-
माश्चर्यं त्वं नाहमेषां ततोऽगात् ।
गङ्गाब्ध्युर्वीशैलसुराजवेद-
क्रतूनयो दक्षिणां वृष्णिसिंहम् ॥ ४ ॥

दधिकुण्डमण्डपरिमोक्षमण्डितं
परिमण्डलाकृति विविक्तकुण्डलम् ।
रविमण्डलस्थमखिलाण्डनायकं
श्रुतिडिण्डिमप्रथितकीर्तिमण्डलम् ॥ ५ ॥

नमतार्जुनाप्तसुहृदं महानिधिं
कुरुराजदूतमखिलाघहारिणम् ।
स्तुतसिन्धुराजतनयाकुचारुण-
द्रुतकुङ्कुमाङ्कितविशालवक्षसम् ॥ ६ ॥

नम आदित्यदेवाय भक्ताभीष्टार्थदायिने ।
स्वपादपल्लवच्छायापालिताखिलजन्तवे ॥ ७ ॥

योऽसौ मण्डलपुरुषो जगदिदमखिलं विभावयन् याति ।
सोऽस्मा...भृ...नक्तद्धिदधद्वर्तीं धर्माभिमग्नबद्धाम् ॥ ८ ॥

नमः सूर्याय देवाय सर्वलोकस्य चक्षुषे ।
लोको जयति संबोध्य यैः करैरखिलं जगत् ॥ ९ ॥

यन्मनस्सागरे जातं महाभारतपङ्कजम् ।
तस्य व्यासस्य दासोऽस्मि सर्वसम्पत्प्रदायिनः ॥ १० ॥

नमोऽस्तु शिवयोगिने गिरिसुताकुचकुङ्कुम-
प्रलुप्तभसिताङ्गिने शशिकलानदीधारिणे ।
(न?स)मस्तभुवनस्थिते प्रतरणप्रमादं गत-
मितानननिशोभिने भवभिदेऽनिशं शंकृते ॥ ११ ॥

सर्वानुक्रमणी वृत्तिर्नाम्ना वेदार्थदीपिका
तदारम्भाय पूर्वेषामुपदेशागता कथा ॥

कथ्यते श्रुतवृत्तान्ताः सम्यक् श्रद्दधत खलु
वेदाश्चत्वार उद्दिष्टाः षडङ्गानि तथैव च ॥

* * *

* * *

सर्वानुक्रमणी सेषा कात्यायनमुनेः कृतिः ।
व्यक्तं व्याख्यायते भक्त्या जन्मसाफल्यसिद्धये ॥

विनायकस्त्रिशूलाङ्को गोविन्दः सूर्य एव च ।
व्यासश्च शिवयोगी च ये षट् ते समयूयुजन् ॥

ऋग्वेदार्थामृतास्वादे बहुस्वप्ननिदर्शनात् ।
प्रतायते तेन वृत्तिर्नाम्ना वेदार्थदीपिका ॥
कात्यायनप्रसादेन वर्णनोदाहृतिक्षमा ।
यथाश्रुतं यथाज्ञातं यथाव्याप्ति यथामति ॥
सर्वानुक्रमणीविद्या प्रसीदत्त्विति भक्तितः ॥

अथ ऋग्वेदाम्नये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्संख्य ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । अथेति मंगळे प्रस्तावे वा । ऋगंशबाहुल्याद् ऋग्वेदः ॥

End:

बृहद्देवतायां निरुक्तशास्त्रव्याख्येयदेवताकाण्डे च पृथिव्यादिस्थानभेदेन पठ्यमाना अन्यदेवतास्तद्विभूतयः ॥

Colophon—Nil.

Author—Ṣadguruśiṣya.

Remarks—This work has been published by the Oxford University. In the introductory verses it is said that six divinities, Vināyaka, Triśūlāṅka (Śūlapāṇi), Govinda, Sūrya, Vyāsa and Śivayogi, inspired him in dreams to compose the treatise and hence his name. The printed work omits a portion of the Prastāvana. Only the Commentary of the Text beginning from, अथेति मङ्गले प्रस्तावे वा, is seen in it. The Prastāvana of this treatise embodies the Maṅgalācaraṇam, the tradition about Vedic teachers as well as the occasion for its composition. It consists of only 150 Granthas.

॥ ऋक्संहिता (सायणभाष्यसहिता) ॥

10 A. ṚKSAMHITĀ
with
Sāyana's Bhāṣya.

Substance—Palm leaf. Size—13½" × 1½". Leaves--181.
About 6 lines on a page and 56 letters in a line.
Script—Tamil grantha. No. of granthas 3000.
Incomplete.

Subject—Ṛksamhitā with Sāyana's commentary.

Beginning:

एकोनविंशे (सूक्त ? अनुवाके) सप्त सूक्तानि । तत्राग्निं होतार-
मिति प्रथमं सूक्तम् । एकादशर्चं दिवोदासपुत्रस्य परुच्छेपस्यार्षम् ।

End:

एतत् सर्वं विद्याम । युष्मास्वागतेषु यज्ञसंपूर्तेर्बृहत्त्वादिः । ।
लभेमहि ॥

Colophon:

इति द्वितीयस्य तृतीये षड्विंशो वर्गः ।

वेदार्थस्य प्रकाशेन तमो हार्दं निवारयन् ।
पुमर्थांश्चतुरो देयाद् विद्यातीर्थमहेश्वरः ॥

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्तकश्रीवीरबुक्कभू-
पालसाम्राज्यधुरन्धरेण सायणा (र्ये?र्येण) विरचिते माधवीये

वेदार्थप्रकाशे ऋक्संहिताभाष्ये द्वितीयेऽष्टके तृतीयोऽध्यायः । हरिः ॐ । शुभमस्तु । करुणावरुणालयानां निरतिशयगुणगणमणि-गणप्रसाधितानामस्मद्गुरुचरणानां शरच्चन्द्रचन्द्रिकाप्रसादः प्रसादः सर्वदा स्यान्मयि । गुरुचरणारविन्दाभ्यां नमः । हरिः ॐ । श्रीरामचन्द्रः प्रसीदतु ॥ ॐ ॥

Author—Sāyaṇācārya.

Remarks—The Ms. begins from the 12th Varga of the 1st Adhyāya in the second Aṣṭaka and ends in the third Adhyāya in the 3rd Aṣṭaka. It comprises another work Ṛgartha dīpikā, see 10 B.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

10 B. ṚGARTHA DĪPIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size and script—Same as 10 A. Leaves—12. No. of granthas—300. Incomplete.

Subject—Commentary on the first Adhyāya and a few hymns of the second Adhyāya in the first Aṣṭaka of Ṛk-samhita.

Beginning :

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥

यं ब्रह्मवेदान्तविदो वदन्ति परं प्रधानं पुरुषं तथान्ये ।
विश्वोद्गतेः कारणमीश्वरं वा तस्मै नमो विघ्नविनायकाय ॥
श्रीवेङ्कटार्यतनयो व्याचिकीर्षति माधवः
ऋक्संहितामस्य देवः प्रसीदतु विनायकः ॥
लोकसिद्धं विभक्त्यर्थं ... ...
... ...
संहरान्नित्र चान्तेषु सूक्तं ज्ञेयमतो बुधैः ॥
मधुच्छन्दा वैश्वामित्र ऋषिः । अग्निं स्तौमि । निहितमुत्तरवेद्याम् ।
यज्ञस्य द्युस्थानं स्वे स्वे काले... ... ...

End:

तादृशम् । अविद्यमानवत्त्वे च एष एकरीतिस्थितिरिति । अयं देवाय ॥

Colophon:

ऋक्संहितायां प्रथममध्यायं व्याकरोति यः ।
कुशिकानां कुले जातो माधवः सुन्दरीसुतः ॥

Author—Mādhava, the son of Sundarī and Veṅkaṭārya.

Remarks—Ṛgarthadīpikā has been published as No. 96 of T. S. Series.

॥ ऋग्विधानम् ॥

11. ṚGVIDHĀNAM.

Substance—Palm leaf. Size—7″ x 1¾″. Leaves—133. 9 lines per page and 24 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of granthas—2000. Complete. Condition good.

Subject—An elaborate metrical treatise, dealing with Devata, Ṛṣi, Chandas and the use of Sūktas of Ṛgveda.

Beginning:

अविघ्नमस्तु ।

पारायणफलं तस्य वेदानां चैव तत् सदा ।
आग्नेयमाद्यं सूक्तं तु मुख्यं ब्रह्मर्षिसंमितम् ॥
रायस्पोषकरं धन्यं जपन् विप्रोऽर्थमाप्नुयात् ।
ऋषिः सर्वमिदं जप्त्वा स पूतो नियतः शुचिः ॥

End:

आचार्येभ्यो नमस्कुर्यात् कुर्याच्चोदकतर्पणम् ।
नात्रमन्येत वचसा न वृषानपि रित्सरेत् (?)
श्रद्धानोऽनसूयः स्याज्जपंस्तु विजितेन्द्रियः ।
कुत्सकस्य प्रजास्तस्य नित्यं सर्वादिशान्तिकः ॥
क्रूरस्य श्रद्धानस्य कर्मसिद्धिं नियच्छति ।
कृते कर्माणि मन्त्राणामृषीणामात्मनस्तथा ॥
... ... ध्यायाध्ययनं पुनः ।
स्वाध्यायाध्ययनं पुनरिति ॥
अरण्ये वा त्रिरभ्यस्य प्रयतो वेदमभ्यसेत् ।
मुच्यते पातकैः सर्वैः पराकैः शोधितस्त्रिभिः ॥

Colophon:

इति प्रथमेऽष्टके......ध्यायः ।

प्रथमेऽष्टके अष्टमोऽध्यायः । प्रथमोऽष्टकः समाप्तः ।
वेदपुरुषाय नमः । ऋग्विधानं समाप्तम् । ॐ शौनकाय नमः ।

उदसौ कुक्षिमूले तु जपेत् सूक्तं शिवालये ।
अयुतं माघमासे तु मुच्यते कुक्षिरोगतः ॥
ॐ वेदव्यासाय नमः । देव्यै नमः । स्थाणुनाथो रक्षतु । ॐ ॥

Author—Śaunaka.

Remarks—The work deals with the *Mantras* in Ṛgveda and their usage. It also treats of *Chandas, Daivatam* etc. From the Vedārtha Dīpikā of Ṣadguruśisya, it is known that the author is Śaunaka who composed Dharmaśāstra, mentioned in No. 6 D. From स्थाणुनाथो रक्षतु it may be presumed that the scribe belonged to Śucīndram. Sthānunātha is the presiding deity of the Śucīndram Temple.

॥ ऋग्वेदपदपाठः ॥

12. ṚGVEDAPADAPĀṬHA.

Substance—Palm leaf. Size—21½″×2½″. Leaves—419. 5 lines per page and 54 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—7000. Incomplete.

Subject—An analysis of Ṛksaṃhitā in the form of word text.

Beginning:

यः । सूनो इति । सहसः । मर्त्येषु । आ । छर्दिः यच्छ । वीति+
हव्याय । स+प्रथः । भरत् । वाजाय । स+प्रथः ।

End:

समानेन । वः । हविषा । जुहोमि । समानी । वः । आ+कूतिः । समाना । हृदयानि । वः । समानम् । अस्तु । वः । मनः । यथा । वः । सु । सहा । असति । ॐ नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम ओषधीभ्यः । नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे महते करोमि । ॐ नमो ब्रह्मणे ... ...महते करोमि । ॐ नमो ब्रह्मणे ... महते करोमि ॥

Colophon:

श्रीगुरवे नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

Author:

Remarks—The Ms. begins from Fol. 483 and ends on Fol. 901. The work has been printed at Nirnaya Sagar Press, Bombay. It extends from the 17th Sūkta of the 5th Adhyāya in the 4th Aṣṭaka to the end of the 8th Aṣṭaka.

॥ ऋग्वेदलक्षणम् ॥

13. ṚGVEDALAKṢAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—5″ × 1¾″. Leaves—131. 9—10 lines per page and 18 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1400. Incomplete.

Subject—Vedalakṣaṇa.

Beginning:

हरिः। श्रीगणपतये नमः। अविघ्नमस्तु।

नमस्तस्मै गणेशाय प्रणतार्तिप्रहारिणे।
प्रारम्भाः फलपर्यन्ता यत्प्रसादाद् भवन्ति हि॥
चिद्वीर्यं समयः सप्ती विश्वमिन्वे पृथूरथः।
अभीतीरपसोनस्तरुद्यामिव जगद्ध्रुवः॥

... ...

पदानां समयाख्यानां वर्गस्थानां यथाक्रमम्।
वर्गादिगणविंशत्या त्र्यादिसंख्या निगद्यते॥
आदौ मध्ये तथान्ते वा सन्निकर्षेण बह्वृचाम्।
नोच्यन्तेऽनेकसूक्तानामन्ते च समया इह॥
अनेकसूक्तान्तगतान् पादान् पञ्च न कुर्वते।
समयान् पदकारास्ते तान् न विप्रतिपद्यताम्॥
सुवीरासः सुवीरस्य तथा भक्षीमहि प्रजाम्।

End:

पारावतो निरेकश्च गरिष्ठिरपरीणसौ।
दुन्दुभिप्रधणासानप्रस्कण्वो भरगो मता॥

अच्छानहूत इत्य०

Colophon:

Author:

Remarks—There are many works known as Naparam, Taparam, Aniṅgyalakṣaṇam, Vilaṅghyalakṣaṇam etc., relating to Vedalakṣaṇa. This work treats in full all the subjects dis-

cussed in them, with words ending in N. T. A. E., words having the same form, and with words that are Sarvānudātta, Antodātta, Dvyudātta etc. Small sentences based on the numerals of Kaṭapayādi (कटपयादि) are given to show the Varga, Anuvāka, Sūkta etc.

On the 99th (णद्धे) leaf of the Ms. is seen the following part of the verse denoting the end :—

लिखितं माधवेनैतत् पुस्तकं हरये नमः ।
अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं च यद् भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥

But the work is still continued and there is a recurrence of the prakaraṇa of Dvyudāttapadasaṅkhya found on leaves 121 (अथन) and 57 (बम्र). On leaves 123 and 126 are seen writings which have no relation with the subject dealt with. A verse defining Samāsōkti is also seen :—

वस्तु किञ्चिदभिप्रेत्य तत्तुल्यस्यान्यवस्तुनः
उक्तिप्रत्युक्तिरूपत्वात् समासोक्तिरिति स्मृता ॥

The number of Granthas is given as 1400 on the presumption that the whole Ms. contains a homogeneous work. The Ms. is about 450 years old and is almost worn out.

॥ एकाग्निकाण्डव्याख्या ॥

14. EKĀGNIKĀṆḌAVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 1¾″. Leaves—66. 7 lines per page and 50 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas — 1500. Complete.

Subject—Commentary on *Gṛhyamantras* referring to the *Pūrvabhāga* of Veda.

Beginning:

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।
एकाग्निकाण्डमन्त्राणां व्याख्या सम्यग् विधीयते ॥

अत्र तावदार्या आदितो वैश्वदेवमन्त्रानधीयते । तत्र चोक्तमुभयतः परिषेचनं यथा पुरस्तादिति । ततः परिषेचनमन्त्राः पूर्वं व्याख्येयाः । अदितेऽनुमन्यस्वेति । अदितिर्नाम देवानां माता-

End:

बहून् दिवसान् व्याप्नुवतीर्जीवन्तु । मृत्युं तु अनेन पर्वतेनाश्मना तिरोदधतां तिरोहितं कुर्वन्तु ॥

Colophon:

इत्येकाग्निकाण्डव्याख्या हरदत्ताचार्यविरचिता संपूर्णा । हरिः ॐ । शुभमस्तु । अविघ्नमस्तु । श्रीवेदव्यासाय नमः ।

Author—Haradattācārya, the author of Padamañjarī, the well-known commentary on Kāśikā and of many other works like the Gṛhyamantravyākhyā, Anāvilā, etc., in the Vedic line.

Remarks—This has been printed in Tamil Grantha character. The printed book begins from the Vivāhaprakaraṇa; but in this Ms. that Prakaraṇa occurs only after Vaiśvadeva and Baliharaṇa. Five leaves are left blank at the end of the Ms.

॥ गायत्रीविषयम् ॥

15. GĀYATRĪVIṢAYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—71. 10 lines per page and 38 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1700. Complete.

Subject—Exposition of *Mantras* relating to Gāyatri.

Beginning:

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
ॐ भूः प्राणानायम्य । ममोपात्त+प्रीत्यर्थं प्रातः सन्ध्यामुपासिष्ये ।
त्रिकोणमध्ये ह्रींकारं कोणाग्रे प्रणवं लिखेत् ।

End:

लभते च ततः कामानन्ते ब्रह्मपुरं ययौ ।
सर्वशत्रुजयं सद्यो मातङ्गमिव केसरी ॥

Colophon:

इति श्रीउमामहेश्वरसंवादे गायत्रीचतुर्विंशत्यक्षरदिव्यनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् । शुभमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः । महागणपतये नमः । गायत्रीसावित्रीसरस्वत्यै नमः । वाग्देवतायै नमः । प्राणो देवी सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवति । धीनामवित्र्यवतु । आनो दिवो बृहतः पर्वतादा सरस्वती यजतागन्तु यज्ञम् । हवं देवी जूजुषाणा घृताची शग्मांनो वाचमुशती शृणोतु । श्रीवासुदेवाय नमः ।

ആയിരത്തി അറുപത്തി ഏഴാമാണ്ടു ധനുമാസം ഇരുപത്തി ഒന്നാംതീയതി ചന്ദ്രവാരെ ചതയം നക്ഷത്രത്തിൽ പഞ്ചമീദിനത്തിൽ വ്യതീപാതപുണ്യകാലത്തിൽ ഗ്രന്ഥം സൂക്ഷിപ്പു രാമാശാസ്ത്രീയാം എഴുതി തീൎത്തു. ശ്രീ ലളിതാംബികായൈ നമഃ। ശ്രീ വേദവ്യാസായ നമഃ। ശുഭം॥

Author:

Remarks—The work dwells at length on the rituals from Sandhyāsaṅkalpa to Arghyapradāna prior, to the discussion on Gāyatri. It deals with Bhūtaśuddhi, Prāṇapratiṣṭha, Bahirmātṛka, Antarmātṛkā, Bhuvaneśvarīmantra, Ācamana, Prāṇāyāma, Campakanyāsa, Turīyagāyatri, Ṛṣi, Chandas and other subjects. Gāyatribhujaṅga, Gāyatrīstavarāja, Gāyatrihṛdaya, Gāyatrīkavaca, Gāyatrīpañjara Gāyatrīsahasranāma, Gāyatrīmālāmantra, Gāyatrī upaniṣad, Gāyatrīakṣaramālikā Sahasranāmastotra and Gāyatrīcaturviṃśatyakṣaradivyastōtra are also embodied in it. It deserves inclusion in the *Mantra* section.

॥ गोपथब्राह्मणम् ॥

16. GOPATHABRĀHMAṆA.

Substance—Palm leaf. Size—11″ × 2″. Leaves—124. 9 lines on a page and 32 letters in a line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—2250. Complete.

Subject—Brāhmaṇa of Atharva Veda. (A Theological treatise).

Beginning:

ॐ नमो ब्रह्मणे । ॐ नमोऽथर्ववेदाय । गोपथब्राह्मणपूर्वभागे प्रथमः प्रपाठकः ।

ॐ ब्रह्महवा इदमग्र आसीत् । स्वयं त्वेकमेव । तदैक्षत । महद्वै- यक्षम् । तदेकमेवास्मि हन्ताहं मदेव मन्मात्रं द्वितीयं देवं............

End:

ऐन्द्रबार्हस्पत्या परिधानीया विशो अदेवीम् । न ह्यजस्यापरज्ञनं भयं भवति शान्ताः प्रजाः सम्नाः सहन्ते य एवंविदं शंसति य एवं- विदं शंसतीति ब्राह्मणम् ॥ १६ ॥

Colophon:

इत्यथर्ववेदोत्तरगोपथब्राह्मणस्य षष्ठः प्रपाठकः समाप्तः

॥ ६ ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः । श्रीपद्मनाभोऽवतु नः ।

துந்துபி வருஷம் புரட்டாசி மீ உமெ௨ ௭

Author:

Remarks—6 leaves are left blank at the end. The work has been published by the Royal Asiatic Society, Calcutta.

॥ तैत्तिरीयप्रातिशाख्यम् ॥

17. TAITTIRĪYA PRĀTIŚĀKHYAM.

(with three Commentaries.)

Substance—Palm leaf. Size—11″ × 1¾″. Leaves—114. 8 lines per page and 36 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—2100. Subject—Phonetics relating to Taittirīyasamhitā.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः । तैत्तिरीयप्रातिशाख्यं त्रिभाष्यरत्न-नामकविवरणसहितम् । तत्प्रथमाध्यायः ।

भक्तियुक्तः प्रणम्याहं गणेशचरणद्वयम् ।
गुरूनपि गिरं देवीमिदं वक्ष्यामि लक्षणम् ॥
व्याख्यानं प्रातिशाख्यस्य वीक्ष्य वाररुचादिकम् ।
कृतं (तृ? त्रि)भाष्यरत्नं यद् भासते भूसुरप्रियम् ॥

श्लोकयोरनयोरयमर्थः—भक्तियुक्तः अहं गणेशचरणद्वयं गुरून् गिरम् अपि देवीं, वाग्देवीमित्यर्थः । तां च प्रणम्य लक्षणमिदं वक्ष्यामि । यत् लक्षणम् त्रिभाष्यरत्ननामकं भूसुरप्रियं विद्वत्प्रियं सत् भासते । कीदृशं लक्षणम् । प्रातिशाख्यस्य व्याख्यानरूपं वाररुचादिकं भाष्यजातं वीक्ष्य न्यूनातिरेकपरिहारेण विरचितम् । आदिशब्देन आत्रेयमाहिषेयौ गृह्येते । अत एव त्रिभाष्यरत्न-मिति नाम्न उपपत्तिः । त्रयाणां भाष्याणां समाहारः त्रिभाष्यम्, तस्य रत्नं भूषणम् ।

अथ वर्णसमाम्नायः । मङ्गलानन्तरारम्भप्रश्नकार्त्स्न्येष्वथो अथ.........

End:

द्वादशाग्निष्टोमस्य स्तोत्राणि आरभ्य रापरां निः...पशुक्रशो-
चिषा उडमसीषोषमित्यादौ तु वर्तते । गच्छेदाचार्यसंसदम् ।
वीप्सा शास्त्रसमाप्तिं द्योतयति ।

Colophon:

इति त्रिभाष्यरत्ने प्रातिशाख्यविवरणे चतुर्विंशोऽध्यायः । समाप्त-
श्चायं ग्रन्थः । शुभमस्तु । नः पद्मनाभोऽवतु । ஸ்ரீ ஆதுலாம் ஸ்ரீசுல

Author:

Remarks—The work has been published as No. 33 of the Mysore Sanskrit Series, and is ascribed to one Somayārya.

॥ निरुक्तम् ॥

18. NIRUKTAM.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 1½″. Leaves—24. 7 lines per page and 42 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—450. Incomplete.

Subject—Definition of words in Veda.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । समाम्नायः समाम्नातः
स व्याख्यातव्यः । तमिमं समाम्नायं निघण्टव इत्याचक्षते ।
निघण्टवः कस्मात् । निगमा इमे भवन्ति । छन्दोभ्यः समाहृत्य
समाहृत्य ... ...

End:

यथा पृथिव्यां मनुष्याः पशवो देवा इति सस्थानैकत्वं संभोगैकत्वं दृश्यते। यथा... ... ...पर्जन्येन च वाय्वादित्याभ्यां च संयोगोऽग्निना चेतरस्य लोकस्य०

Colophon:

इति निरुक्तभाष्ये प्रथमस्याध्यायस्य ... ...पादः ।

Author—Yāska.

Remarks—The work has been published by the Royal Asiatic Society, Calcutta, and the author is designated Yāska. The title in it is given as Nirukta while the colophon in this Ms. reads "इति निरुक्तभाष्ये" etc., and hence this work may be named Nirukta Bhāṣya. Yāska after defining the words comments up on them further with illustrations. In the printed work there is only "अध्यायावसान" at the close of chapters but in this Ms. are found both पादावसान and अध्यायावसान. The Ms. extends up to the 7th chapter.

॥ निरुक्तम् ॥

19 A. NIRUKTAM.

Substance—Palm leaf. Size—4″×2″. Leaves 35. 7 lines on a page and 10 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas 150. Complete.

Subject—Nirukta—Naighaṇḍukakāṇḍa.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

गौः । ग्मा । ज्मा । क्ष्मा । क्षा । क्षमा । क्षोणी । क्षोणिरिति केचित् । क्षितिः । अवनिः । उर्वी । पृथ्वी । मही । रिपः । अदितिः । इळा । निर्ऋतिः । भूः । भूमिः । पूषा । मातुः । गोत्रा । इत्येकविंशतिः पृथिवीनामधेयानि ।

End :

अश्विनौ । उषाः । सूर्या । वृषाकपायी । सरण्यूः । सविता । भगः । सूर्यः । पूषा । विष्णुः । विश्वानरः । वरुणः । केशी । वृषाकपिः । यमः । अज एकपात् । पृथिवी । समुद्रः । दध्यङ् । अथर्वा । मनुः । दध्यङ् । आदित्याः । सप्तऋषयः । देवाः । विश्वेदेवाः । साध्याः । वसवः । वाजिनः । देवपत्न्यः । इति द्युस्थाना देवताः ॥

Colophon :

इति निघण्टौ पञ्चमोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—The commentator refers to Skaṇḍaswāmin thus :—

उरुव्यचाः विस्त्रे इति स्कन्दस्वामी । (Fol. 16).

The first part of the Ms. is Nirukta Naighaṇḍuka, while the subsequent parts are Ākhyātānukramaṇī and Nāmānukramaṇī catalogued, as 19 B and 19 C.

॥ आख्यातानुक्रमणी ॥

19 B. ĀKHYĀTĀNUKRAMAṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—4″ × 2″. Leaves—53 (36 to 88). 8 lines on a page and 15 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—400. Complete.

Subject—Index to Ākhyātas in Veda.

Beginning—Same as No. 1.

End :

अपच्योष्ठा विवहीति चत्वारः प्रच्युतिक्रियाः ।
मरैममतुं मुमुरत् तथा मम्रुमरामहे ॥
रूपाणि मरणार्थानि पृच्छा प्राक् प्रश्नमाहतुः ।
रणद्रणन्तररणरमन्तेराणिषुस्तथा ॥
रणन्धिरतिकर्माणो निर्वाप्य श्रमक्रिया ॥

Colophon :

अध्येयानुक्रमण्येषा कृतोपनयनैर्द्विजैः ।
दाशतय्यर्थमिच्छद्भिः केशवाय नमो नमः ॥
आख्यातानुक्रमणी समाप्ता (൧൩൫)

Author :
Remarks—A rare work.

॥ नामानुक्रमणी । ॥

19 C. NĀMĀNUKRAMAṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—4″×2″. Leaves—67 (89 to 155). 8 lines per page. 10 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—335. Incomplete.

Subject—Index to the nouns in Veda.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

ओं नमो वासुदेवाय नामधेयाविनिर्णयः ।
वृद्धोपदेशादाख्याताद् विशेषणसमन्वयात् ॥
स्मरतो ब्राह्मणैरर्थाद् भूर्भूमिः क्ष्मा क्षमा दितिः ।
ग्मावनिर्गौ रसा वज्रा ज्मा माता दुहिता क्षितिः ॥
पृथिवीयं वर्धयन्ती पद्या पूषा रिपोजनी ।
वसहंतोवैरागोत्र मीमोर्वी निर्ऋतिर्मही ॥
क्षोण्युरूची गातु रमः क्ष्मा श्रेष्ठा क्षेत्रफर्वरे ।
विशिष्टे सोदके पथ्या ग्र्यधिका बृहती तथा ।
गोगोत्रे शाकलैर्हेये इति केचन वैदिकाः ॥

End—Colophon--Author--Remarks—Same as No. 1.

॥ पैतृमेधिकमन्त्रव्याख्या ॥

20. PAITṚMEDHIKAMANTRAVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—18½″×2″. Leaves—22. 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—700. Complete.

Subject-Veda-Commentary on Paitṛmedhamantras.

Beginning:

हरिः ॐ ।

प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।
पैतृमेधिकमन्त्राणां व्याख्यानं क्रियतेऽधुना ॥

जघनेन गार्हपत्यं दक्षिणाशिरसं प्रेतं दर्भेषु संवेशयन्ति सर्वस्य इति । सर्वस्य भूतजातस्य प्रतिशित्वरी शेते । क्वनिप् वनोरचेति । प्रतिशयनं स्वभावः सर्वोऽपि शयानो भूमौ शेते । सा तं प्रतिशेते । एवम्भूता भूमिस्त्वा त्वां उपस्थे स्वाङ्के आधीत अहितवती । इदं प्रेतं प्रत्युक्तम् । अथ भूमिं प्रति अस्मै प्रेताय स्योना सुखरूपा सुषदा कृत्यल्युटो बहुलं छन्दसीत्यधिकरणे खल् । सुखेन सीदन्त्यस्यामिति सुषदा । एवम्भूता त्वमस्मै भव । यच्छ देहि चास्मै शर्म सुखं शरणम् ।

End:

विश्पतिः विशां मनुष्यादीनां पिता स्वामी । सर्वस्य पितृस्थानीयः । पुराणा, 'सुपां सुलुगित्यादिना शस आकारः । पुराणान् । तथैव बह्वृचाः पठन्ति— चिरन्तनाभिप्रवृत्तानस्माननुवेनति । वेनतिः कान्तिकर्मा । अन्यत्र त्वनुज्ञाने द्रष्टव्या । पञ्चमलकारः । भोगायानुजानीयात् । हविरुद्धरति । नाके सुपर्णम् । गता । प्रवाहयति । उरुं हि राजेति ॥

Colophon:

इति हरदत्तमिश्रविरचितं पैतृमेधिकव्याख्यानं सम्पूर्णम् ।
हरिः ॐ । शुभमस्तु । गुरुभ्यो नमः ॥

Author—Haradattācārya (Refer to No. 14 for further information).

Remarks—The Ms. is in a fairly good condition.

॥ मोक्षप्रदा ॥

21. MOKṢAPRADĀ.

Substance—21″ × 2″. Leaves—107. 8 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2600. Incomplete.

Subject—Veda—Commentary on Aitareyāraṇyka.

Beginning:

श्रीमहागणपतये नमः ।

वर्ण्यतेऽथ प्रसादेन षड्गुरूणां ....

.... हिदासैदरेयकी ॥

तत एवानसा ... नेति नात्र सा खलु वर्ण्यते ।

अथ महाव्रतम् । अथेत्यानन्तर्ये । .... मत्यहविषुवाद्विश्वजिच्छन्दे .... दशमरूपाणामह्नां चतुर्विंशतिः मप्रासङ्गिका ब्राह्मणेनोक्ताः ....

तशब्दं निराह— इन्द्रो वै ... महानभवद् यन्महानभवत् तन्महाव्रतमभवत् । तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम् ... ... यत् टा लुक् । येन दुष्करो मह...वृत्रवधो येन कर्मणेन्द्रस्याभूत् तत्किमिति विमृश्यमानं महाव्रतमभूत् त ... ... दात्वेन महाव्रतशब्दस्य प्रवृत्तिनिमित्तं विद्यादित्यर्थः ॥

End:

पूर्वार्धर्चपदानि पूर्वाणि भवन्ति । सप्तम्याः उत्तरमर्धर्चमविकृतमष्टमीं चाविकृतां श ... ... तद्यथा इन्द्र ... ... द्रव्य च संगिरः । रथीतमम् । रथीनां सख्ये त इन्द्रवाजिनाम् । वाजानां सत्पतिं पतिं मा भेमशवसस्पते त्वामभिप्रणोनुमः ... ... तयः । यदि वाजस्य गोमतः । पुरां भिन्दुर्युवाकवीम् । स्तोतृभ्यो मंहते मघमामितौजा अजायत । इन्द्रो वि०

Colophon:

इति षड्गुरुशिष्यविरचितायमारण्यकवृत्तौ मोक्षप्रदायां चतुर्थारण्यके सूत्रे द्वितीयोऽध्यायः ॥

Author—Ṣadguruśiṣya. For further information see Nos. 9 and 29.

Remarks—Ṣadguruśiṣya is the commentator on the Aitareya Brāhmaṇa Vṛtti. The first chapter contains only four Āraṇyakas. The second chapter is complete. A few leaves are damaged at the beginning and end.

॥ यजुर्वेदनक्षत्राष्टकवाक्यम् ॥

22A. YAJURVEDANAKṢATRĀṢṬAKAVĀKYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—11. Lines, 8 per page and letters, 34 per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—200. Complete.

Subject—Vedic Mantras in eulogy of the presiding deities of the twenty-seven asterisms to be used when offering is made on fire.

Beginning:

हरिः ।

अग्निर्नः पातु कृत्तिका नक्षत्रं देवमिन्द्रियम् । इदमासां विचक्षणम् । हविरासं जुहोतन । यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवो यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा । स कृत्तिकाभिरभिसंवसानोऽग्निर्नो देवस्सुविते दधातु स्वाहा ।

End:

व्युष्टायै नक्षत्राय उदेष्यते । उद्यते उदिताय । हरसे भरसे । अदित्यै प्रतिष्ठायै । विष्णवे यज्ञाय प्रतिष्ठायै स्वाहा ॥

भ्राजसे । तेजसे । तपसे । ब्रह्मवर्चसाय सूर्याय । नक्षत्रेभ्यः प्रतिष्ठायै ।

Colophon—Nil.

Author:

Remarks—The rites of Homa to be performed on each asterism are described in the work. The following additional information is also furnished in Malayāḷam:—

"ഔരാണ്ടു തികയിന്ന അട്ടപുറന്നാന്നാൾ പകലം മൂന്നും കഴിഞ്ഞാൽ നവോനവഃ എന്നതുടങ്ങി ഏഴുപകലവുചെയ്താൽ ആജ്യാഹുതി ചന്ദ്രമസേ എന്ന ഏഷ്വം കഴിഞ്ഞാൽ അഗ്നേ സ്വാഹാ എന്നു തുടങ്ങി ഇരുപത്താറും ചെയ്ക. എന്നു പകലമിരുപത്താറാജ്യാഹുതിയുമൊച്ചെയ്യേണം"

॥ नक्षत्रोपचरणविधिः [भाषा] ॥

22 B. NAKṢATROPACARAṆAVIDHI.

(Bhāṣā)

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—7. 8 lines on a page and 32 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—110 Incomplete.

Subject—Veda,

Beginning:

ഒരു പകാമും ചെയ്താൽ ആജ്യാഹുതി ചന്ദ്രമസേ എന്നവ. എന്നും കഴിഞ്ഞാൽ അഗ്നേ സ്വാഹാ എന്നു തുടങ്ങി ഇരുപത്താറുംചെയ്തു സ്വിഷ്ടകൃൽ തുടങ്ങി എല്ലാം പ്രസിദ്ധമാം.

End:

ചമുത പ്ലാശ് സ്വിഷ്ടകൃല്ലക്ഷണം സ്രാവഃ പാഠിതേനാമ മിദം വചഃ ധർമ്മാൽസഗ്ഗാനയാജം ച പാശം ചിത്തം യസ്യ ച।

Colophon:

Author:

Remarks—This work is found between the Ms. of Yajurvedanakṣatrāṣṭakā and that of Mahāvrata. The language used is a mixture of Sanskrit and Malayāḷam. This was not mentioned in the Revised Palace Catalogue as a separate work as it is closely connected with the Yajurvedanakṣatrāṣṭakavākyam which precedes it.

॥ महाव्रतम् ॥

22 C. MAHĀVRATAM.

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—17. 7 lines on a page and 28 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—200. Complete.

Subject—Veda.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । अथ महाव्रतं व्याख्यास्यामः । अथशब्दोऽत्र मङ्गळार्थः । महाव्रतम् । इन्द्रो वै वृत्रं हत्वा महानभवत् । यन्महानभवत् । तन्महाव्रतमभवत् । तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम् ॥

End:

स्वस्त्ययनं वै जातवेदः स्या स्वस्तितायै स्वस्त्ययनमेव तत् कुरुते । इमं स्तोममर्हते । जातवेदस इति जातवेदस्यम् । समानोदर्कं समानोदर्कं वा एतत् । इति हि तस्य महाव्रतस्याह्नो रूपमनुवर्णितम् ।

Colophon:

स्वस्त्यस्तु । हरिः । ॐ ॥

Remarks—The Ms. is worn out. It describes the Mahāvrata. It is the source of the Vratakhanda of Hemādri.

॥ यजुस्संहिताभाष्यम् ॥

23. YAJUSSAMHITĀBHĀṢYAM.

(Vedārthaprakāśa).

Substance—Palm leaf. Size—$13\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—113. 9 lines per page and 54 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—3400. Incomplete.

Subject—Commentary on Veda.

Beginning:

हरिः ॐ ।

कमलाकुच (कस्तूरीमस्तूरी ? विस्तारकस्तूरी) वासितोरसम् ।
सम्पूर्णचन्द्रसुभगं भजे नरहरिं हरिम् ॥

कृपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ।
ब्राह्मणं कल्पसूत्रे द्वे मीमांसां व्याकृतिं तथा ॥
उदाहृत्याथ तैः सर्वैर्मन्त्रार्थः स्पष्टमीर्यते ।

ननु कोऽयं वेदो नाम । के वास्य विषयप्रयोजनसम्बन्धाधिकारिणः । कथं वा तस्य प्रामाण्यम् । न खल्वेतस्मिन् सर्वस्मिन्नसति वेदो व्याख्यानयोग्यो भवति । अत्रोच्यते— इष्टप्राप्त्यनिष्टपरिहारयोरलौकिकमुपायं यो ग्रन्थो वेदयति स वेदः । अलौकिकपदेन प्रत्यक्षानुमाने व्यावर्त्यते । अनुभूयमानस्य स्रक्चन्दनवनितादेरिष्टप्राप्तिहेतुत्वमनागतस्य च तथात्वमनुमानम् । एवं तर्हि भाविजन्मगतमप्यनुमानमिति चेन्न । तद्विशेष्यस्यानवगमात् । न खलु ज्योतिष्टोमादिरिष्टप्राप्तिहेतुः । कलञ्जभक्षणवर्जनादिरनिष्टपरिहारहेतुरित्यमुमर्थं वेदव्यतिरेके नानुमानसहस्रेण तार्किकशिरोमणिरप्यवगन्तुं शक्नोति । तस्मादलौकिकोपायबोधको वेद इति लक्षणस्य नातिव्याप्तिः ।

End:

तत्र पुरोनुवाक्या— अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम इति । अग्ने त्वं दर्शपूर्णमासेष्टिफलरूपायायनायास्मानति सुमार्गेण नय.... देह देव त्वं विश्वा ।

Colophon:

इति माधवीयवेदार्थप्रकाशे त्रयोदशानुवाकः ।

Author—Mādhava (Sāyaṇa).

Remarks—The author is the commentator on Ṛksamhita as well.

॥ रुद्राध्यायभाष्यम् ॥

24. RUDRĀDHYĀYA BHĀṢYAM.

Substance—Palm leaf. Size—10″ × 1⅛″. Leaves—61.
6 lines per page and 36 letters per line.
Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—800.
Complete.

Subject—An elaborate exposition of Śrī Rudra Sūkta.

Beginning:

रुद्रभाष्यम्। अतः परमग्निकाण्डमग्न्याधेयम्। तत्र चरमायामिष्टकायां शतरुद्रीयं जुहोति नमस्ते रुद्रमन्य इति। रुद्रो वा एष यदग्निः स एतर्हि जात इति ब्राह्मणम्। अत्र श्रुतिस्मृतिपुराणादिषु प्रसिद्धं मोक्षस्वर्गवित्तारोग्यायुष्यादिफलानि बहूनि विद्यन्ते। तेषु केषुचित् प्रयोगविशेषा... ... .

नम इति प्रह्वार्थे। रुद्र इति रोदयति सर्वमन्त्यकाल इति रुद्रः। रुजं संसारं द्रावयति रुद्रः। अशुभद्रावको वा। जहार पुनर्भवमिति वा रुत् प्रणवः, तेन आत्मानं प्रतिपादयतीति वा रुद्रः। मन्यवे सर्वेषां हिंसा... ... ...

End:

सार्वभौमकरं होमं कलशस्थापनं तथा।
जातिस्मरक्रियापुण्यं सर्वमुक्तमशेषतः॥
अपमृत्युजयं कर्म राज्ञामेव विशेषतः।
सर्वमेतदनेनैव साध्यं तद्भक्तियोगतः॥
इत्येकादशोऽनुवाकः।
सर्गात् पुरा निरालोकं यदेतन्निष्फलं परम्।
चिदानन्दमयं ज्योतिः स आद्यः केवलः शिवः॥

* * * *

* * * *

रुद्राध्यायजपात् सद्यस्तेऽपि यान्ति परां गतिम् ।
इति ब्रह्मोत्तरखण्डे रुद्राध्यायजपप्रशंसाभिहिता ।

Colophon:

रुद्रभाष्यं समाप्तम् ।

ॐ शिवाय परमगुरवे नमः । साम्बपरब्रह्मणे नमः । शुभमस्तु ।
हरिः ॐ ।

Author—In the Rudrādhyāya published in the Ānandāśrama Series, Poona, this commentary is attributed to Bhaṭṭa Bhāskara.

Remarks—The style adopted is similar to that in Sāyaṇācāryas Rudrādhyāyabhāṣyam.

॥ शाखालक्षणम् ॥

25. ŚĀKHĀLAKṢAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—5¾″ × ¾″. Leaves—76. 4 lines on a page and 18 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—350.

Subject—Definitions of Vedaśākha based on Varṇa, Svara etc.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः । अविघ्नमस्तु ।

गजाननयतीशाय भक्तविघ्नप्रणाशिने ।
नमो गणे(श)रूपाय विष्णवे दशबाहवे ॥

जगत्संभूतिसंरक्षासंहारैकविनोदिने ।
नमो भगवते तस्मै चिदानन्दाय विष्णवे ॥
मुद्गलो गालवो गार्ग्यः शाकल्यः शैशिरस्तथा ।
पञ्चैते शौनकाः शिष्याः शाखाभेदप्रवर्तकाः ॥

शैशिरस्य तु शिष्यस्य शा(कटा)यन एव च ।
सर्वज्ञं सर्वकर्तारमाचार्यं तु प्रणम्य च ।
शैशिरोऽहं प्रवक्ष्यामि शाखाया लक्षणं विधिम् ॥
त्रिषष्टिश्चतुःषष्टिर्वा वर्णाः संभवतो मताः ।

End:

त्रैष्टुब्जागतयोः षष्ठनवमे अक्षरे लघुनी प्राय अष्टमदशमे गुरुणी । गायत्रस्य पञ्चमसप्तमे लघुनी षष्ठः गुरुः । वैराजस्याष्टमनवमे लघुगुरुणी । सर्वेषु प्रथमवर्णाः कान्तिम...लघुद्वयम् ।

संज्ञा च परिभाषा च विधिर्नियम एव च ।
अधिकारोऽतिदेशश्च षड्विधं सूत्रलक्षणम् ॥

सुनिपुणमभिधध्वं बुद्धिमन्तः कति स्युः
पणिकुलमणिबद्धाध्यायसूत्राणि कीदृक् ।
पशुपतिरपि वक्षोमाहिचारूपक्लप्तौ
........मलशशिमौलिः सज्जटोद्भासिताङ्गः ॥

Colophon:

Author—Śaiśira (disciple of Śaunaka).

Remarks—The leaves of the Ms. are not numbered in order. The following passages,

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । उदात्तश्चानुदात्तश्च...
............लक्षणं वर्णयिष्यामि दैवतं स्थानमेव च ।

occurring in the middle, point to the commencement of another work. One leaf ends thus:—

"इति याज्ञवल्क्यशीक्षा समाप्ता। नमः शिवाय नमो नारायणाय श्रीकृष्णाय नमः। हरिः हरिः।"

॥ श्रीसूक्तभाष्यम् ॥

26 A. ŚRĪSŪKTABHĀṢYAM.

Substance—Palm leaf. Size—9″ × 1¾″. Leaves—11. 12 lines per page and 20 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—85.

Subject—An exposition of Śrī Sūkta leading to prosperity.

Beginning:

श्रीमहागणपतये नमः।

अथ श्रीसूक्तभाष्यं लिख्यते। हिरण्यवर्णाम्। श्रीर्नाम हिरण्यवर्णामित्येतत् सूक्तं पञ्चदशर्चमपश्यत्। सैव देवता। अनुष्टुप् प्रथमस्तृचा। प्रस्तारपङ्क्तिश्चतुर्थी। पञ्चमीषष्ठ्यौ त्रिष्टुभौ। उत्तमा बृहती। शेषा अनुष्टुभः। लिङ्गोक्तदैवतं वा। हिरण्यवर्णा हिरण्यस्य वर्ण इव वर्णो यस्याः सा हिरण्यवर्णा।

End:

पुरुषान् सामर्थ्याच्चकारो द्रष्टव्यः। पुरुषांश्च परिचारकमनुष्यांश्चाहं लभेयम्। हे जातवेदः, तां लक्ष्मीं मदर्थमावहेति सम्बन्धः। यस्याः प्रसादात् सर्वसम्पत्समृद्धिर्भवति तां लक्ष्मीं मम मदर्थं हे जातवेद आवहेति समस्तार्थः।

Colophon:

श्रीसूक्तभाष्यं समाप्तम्।

Author:

Remarks—At the close of the work is a verse defining Gāyatrī. Besides, the Ms. contains three other works, catalogued as 26 B. C. & D. It is very much decayed and appears to be about 400 years old.

॥ गायत्रीव्याख्या ॥

26 B. GĀYATRĪVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size 9″ × 1¾″. Leaves—2. 6 lines on a page and 20 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—15.

Subject—A disquisition on Brahmajñāna and Brahmasvarūpa based on Gāyatrī.

Beginning:

अथ गायत्र्या व्याख्यानं लिख्यते।

वेदा यत्रैव तिष्ठन्ति देवाः कर्माणि चाग्नयः।
लोकाश्च तं महामन्त्रं व्याख्यास्यामि गुणातिगम्॥

आत्मा ब्रह्मेति विज्ञानमस्मिन् मन्त्रे विवक्षितम्।
स य इत्यादिवाक्येषु यथा तदिह वर्ण्यते ॥
भर्गो ब्रह्मेति विज्ञेयं विज्ञानानन्दलक्षणम् ।
तद्धीमहीति विज्ञानं ज्ञाने ब्रह्माहमद्वयम् ॥

End :

मण्डलान्तर्गतं देवं विराड्ब्रह्मेति शब्दितम् ।
उपासेऽहं प्रयत्नेन स मां धर्मे प्रयोजयेत् ॥
पूर्वपूर्वासमर्थस्य ह्युत्तरोऽर्थो विधीयते ।
त्रयोऽप्यर्था इह ज्ञेया अन्येऽपि ब्रह्मवादिभिः ॥
सूक्ष्मार्थप्रतिपत्त्यर्थं स्थूलानां शेषता यथा ।
यो देवः सवितास्माकं धियो धर्मादिगोचराः ॥
प्रेरयेत् तस्य यद् भर्गस्तद्वरेण्यमुपास्महे ।

Colophon :

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद् भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥ [हरिः]

Author :

Remarks—A simple and lucid exposition of *Gāyatri* in *Karikas.*

॥ त्रिष्टुब्व्याख्यानम् ॥

26 C. TRIṢṬUBVYĀKHYĀNAM.

Substance—Palm leaf. Size—9″ × 1¾″. Leaves—3. 6 lines on a page and 20 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—25.

Subject—A commentary on '*Jātavedase Sunavāma*' Ṛk.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः। अथाखिलमन्त्रसारभूतस्य त्रिष्टुभो व्याख्यानं लिख्यते। जातवेदसे प्रज्ञा वा धनं वा वेदः। उत्पन्नप्रज्ञाय उत्पन्नधनाय वा अग्नये सुनुवाम अभिषवं कुर्मः। तं सोमं उक्तप्रकारेण सोमद्रव्येणाग्निं यजेमहि इत्यर्थः।

End:

अरातीयतः तद्विरोधिनः अविद्याकामादीन् वेद जवितत्त्वविमर्शिनी बुद्धिर्निर्दहेत्। उत्तरार्धेन दुरितान्यज्ञानतत्कार्याणि भेदप्रतीतिनिमित्तभूतान्यज्ञानतत्कार्याणि अपोह्य ज्ञानेन ब्रह्मात्मैक्यमनुभवाम इत्यर्थः।

Colophon—Nil.

Author:

Remarks—The work begins with the words त्रिष्टुभो-व्याख्यानं लिख्यते, but really comments upon the Ṛk जातवेदसे सुनवाम in Triṣṭub metre.

॥ पुरुषसूक्तव्याख्या ॥

26 D. PURUṢASŪKTAVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—9″ × 1¾″. Leaves—17. 6 lines per page and 20 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—130. Incomplete.

Subject—An elucidative description of the Supreme Being on the basis of the Puruṣasūkta.

Beginning:

यतः प्रपञ्चसम्भूतिविभूतिपरिभूतयः ।
भवन्ति तं हरिं वन्दे जगतामादिकारणम् ॥
दुर्ज्ञानं पौरुषं सूक्तं व्याकरोमि यथामति ।
श्रुतिस्मृतिपुराणानि सेतिहासानि वीक्ष्य च ॥
विलोक्य पूर्वभाष्याणि पूर्वाचार्यकृतानि च ।
श्रीमच्छास्त्रं सुदुर्ज्ञानं साक्षान्नारायणेरितम् ॥
तदप्यालोच्य च तथा गुरूणाञ्चोपदेशतः ।
स्वमनीषिकया चात्र न किञ्चिदभिधीयते ॥
सुखग्रहार्थं भाष्याणि केवलं संक्षिपाम्यहम् ।
उक्तज्ञानेष्वशक्तानामनुक्तोक्तौ तु का कथा ॥
नह्यलब्धानुगमनः क्रोडागेहाय गेदिति ।
अर्थानां विप्रकीर्णानां संक्षेपेणावधारणम् ॥
सुखग्रहार्थमिष्टं हि पण्डितानां बहुश्रुताम् ।
तदेतत् पौरुषं सूक्तं यजुःष्वष्टादशर्चकम् ॥
ऋग्वेदे षोडशर्चं स्यात् पञ्च वाजसनेयके ।
सप्तर्चं सामवेदे तु तथैवाथर्वणेऽपि ॥
एतेषु याजुषं वेदमवलम्ब्य वदाम्यहम् ।
उक्तश्च मोक्षधर्मे * * *
* * * * *

अस्य सूक्तस्य जप एव मोक्षस्य पन्था इति । एवमृषिच्छन्दोदेवतादीन्युक्त्वा सूक्तमवतार्यते । सहस्रशीर्षा पुरुष इति । सहस्रं शि-

रांसि यस्य सः सहस्रशीर्षा । शीर्षञ्छन्दसीति शिरःशब्दस्य शीर्षन्नादेशः । सहस्रशब्दोऽनन्तवचनः ।

End:

अत्र के परिधित्वेन ध्याता आसन् ते समित्त्वेन । मैत्रायण्युपनिषदि मेधवर्णने .... पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशाहङ्कारबुद्धयः परिधित्वेन ध्याता आसन् । तथा पृथिव्यादिभूतानि पञ्चतन्मात्राश्च.......

Colophon—Nil.

Author:

Remarks—The Nos. 209—212 D. C. S. M. Madras Vol. I, Part II are Puruṣasūktas but the beginning given there differs. This may be another commentary on the same sūkta.

The author refers to certain other works and authors. Eg.

Works	Authors
मोक्षधर्मः	शौनकः
यमस्मृतिः	मनुः
पाद्मपुराणम्	
स्कान्दपुराणम्	

The first 9 pages of the Ms. describe the greatness of the Puruṣasūkta. Seven leaves are devoted to Navanītaprāśana, etc., written in old Malayāḷam.

॥ षड्विंशब्राह्मणम् ॥

27. ṢAḌVIMŚABRĀHMAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—51. 9 lines per page and 26 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—750. Incomplete.

Subject—Description of Karmas pertaining to the Sāmaveda.

Beginning:

ब्रह्म च वा इदमग्रे सुब्रह्म चास्ताम् । ततः सुब्रह्मोदक्रामदथ ह देवा यज्ञेन ब्रह्म पर्यगृह्णताग्निर्वै ब्रह्मासावादित्यः सुब्रह्म तद् देवा यज्ञस्य सन्धावन्वैच्छन्नेष वै यज्ञस्य सन्धिर्यत्रैष उत्तरस्तस्मादुत्तरे तिष्ठत्सुब्रह्मण्यः सुब्रह्मण्यामाह्वयति ।

End:

सूर्याय स्वाहा सर्वग्रहाधिपतये स्वाहा किरणपाणये स्वाहेश्वराय स्वाहा सर्वपापशमनाय स्वाहेति व्याहृतिभिर्हुत्वाथ साम गायेत् ॥ १२ ॥

Colophon:

इति षड्विंशब्राह्मणे पञ्चमप्रपाठके द्वादशः खण्डः । इति पञ्चमः प्रपाठकः ।

Author:

Remarks—This work has been printed at Calcutta. Mādhavācārya, the commentator on Veda designates it as the 2nd Brāhmaṇa. The scribe explains its propriety at the close thus;—

अथा(सो ? सौ) षड्विंशं सुप्रसिद्धाचार्यो वेदभाष्यकारः सायणामात्यः षडध्यायीति ताण्ड्याख्यमाद्यं ब्राह्मणं विंशतिप्रपाठकात्मकमिदं हि द्वितीयं परिशिष्टरूपं षडध्यायि, ततश्चानयोः सङ्कलनया षड्विंशतित्वं सुलभम्। अत एवास्य ताण्ड्यपरिशिष्टग्रन्थस्य षड्विंशेति नाम चेति तदाशयः। तदीयभाष्ये च तथैव छेदाः। परं मूलग्रन्थे तु न क्वापि तथोपलभ्यते। प्रत्युत पञ्चप्रपाठकात्मकत्वमेवैतस्य सर्वत्र। अस्तु तावद् यथायथं मूलभाष्ययोः प... छेदानैक्यपरं श्रुतिसंख्यानां तु नेत्थमसामञ्जस्यपरमपरमपीह चित्रं, यदेतद्ब्राह्मणान्तिमे 'सोऽधस्तादि'त्यादि, 'सः सर्वे'त्यादि चेमे खण्डे भाष्यकृता कथं न परिगृहीते, नापि व्याख्याते स्तश्चैते सर्वमूलपुस्तकेषु। तत्र च काचिदध्यायाद् बहिरेकं द्वितीयमिति क्वचिदध्यायान्तिमत्वेनैवैकादशं द्वादशमिति वा। अत्र परं च वक्तव्यं, यदस्यैव शेषाध्यायभागे मणिदरणाद्यद्भुतदर्शने यथायथं शान्तिर्विहिता। अत एवास्यापरं नामाद्भुतब्राह्मणं चेति। अथेहेदमपि ज्ञाप्यमस्ति। यदत्र लब्धादर्शदोषा यावच्छक्यं तिरोहिता अपि राजन्त एव। तत्र न वयं तिरस्करणीयाः साधु विचक्षणीयैः। किञ्च मुद्राकरदोषेष्वपि प्रायस्तथैव शोधनादौ भ्रमप्रमादादीनामप्यस्ति सम्भवोऽस्तु तेषां वर्जनीयत्वासंभवात्। अत एव भट्टकुमारिलः—

आगमप्रवणश्चाहं नापवाद्यः स्खलन्नपि।
नहि सद्वर्त्मना गच्छन् स्खलितेष्व(प्य ?)पोद्यते इति॥

The work is also known by the name Sāmaṣadviṁśabrāhmaṇa.

॥ षड्विंशब्राह्मणभाष्यम् ॥

28. ṢADVIMŚABRĀHMAṆABHĀṢYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—163. 8 lines on a page and 22 letters in a line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—1800. Complete.

Subject—An exposition of Ṣadviṃśabrāhmaṇa relating to Sāmaveda.

Beginning:

अथ षड्विंशब्राह्मणभाष्यम् । प्रथमः प्रपाठकः । ॐ नमः सामवेदाय ।

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥
यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥
तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधद् बुक्कमहीपतिः ।
आदिशत् सायणाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥
ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायातिसंग्रहात् ।
कृपालुः सायणाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः
व्याख्याताबृग्यजुर्वेदौ सामवेदेऽपि संहिता ।
व्याख्याता ब्राह्मणं चाद्यं प्रौढमाख्यातमादरात् ।
अथ द्वितीयं षड्विंशब्राह्मणं व्याचिकीर्षति ॥

अस्मिन् ताण्ड्यशेषब्राह्मणे पूर्वाण्युक्तानि कर्माणि । उक्तानामपि ये भेदास्तं च पठ्यन्ति? । तत्र प्रथमं सुब्रह्मण्योच्यते । तच्च सवनत्रये विज्ञेयम् । ततो ब्रह्म कर्तव्यम् । ततो व्याहृतिहोमादिनैमित्तिकं

प्रायश्चित्तम् । ततः सौम्यचरुविधिः । ततो बहिष्पवमानधर्माः ततः किञ्चित् प्रकीर्णकम् । ततो होत्राद्युपहवः । तत आर्त्विज्येषु ऋत्विगादिविधानम् । ततो नैमित्तिका होमाः । ततोऽध्वर्युप्रशंसा । ततो देवयजने विज्ञेयं कर्म । ततोऽवभृथः । ततः अभिचारसंज्ञका त्रिवृतयः । ततो द्वादशाहस्तुतिः । अथ श्येनादिविधिः । ततो वैश्वदेवसत्रम् । इत्येवं प्रतिपाद्यमानार्थानामनुक्रमणिका । तत्र प्रथमं तदुत्तरे तिष्ठत्सुब्रह्मण्यः सुब्रह्मण्यामाह्वयतीति विवक्ष?येदमाम्नायते । अग्रे सृष्ट्यादौ निरुपपदस्याग्रशब्दवदर्थत्वात् । इदं वक्ष्यमाणं ब्रह्म सुब्रह्म एते द्वे (सु?)ब्रह्मसुब्रह्मणी ते द्वे एवास्ताम् ....

End:

अथो एवं सामहोमानन्तरं अद्भुतादिसूचितो दोषः शाम्यत्येव । एष यथोक्तषष्ठाध्यायप्रतिपादित एष होमः शान्त्यर्थः ऐन्द्राद्यद्भुतसूचितदुरितशान्त्यर्थः । द्विरुक्तिरादरार्था, अध्यायपरिसमाप्तिद्योतनार्था वा ।

Colophon:

इति श्रीसायणाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे षड्विंशब्राह्मणाख्ये द्वितीयब्राह्मणे षष्ठाध्याये दशमः [कण्ठे? खण्डः] ॥ १० ॥

वेदार्थस्य प्रकाशेन तमो हार्दं निवारयन् ।
पुमर्थांश्चतुरो देयाद् विद्यातीर्थमहेश्वरः ॥

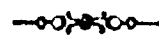
इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्तकश्रीवीरबुक्कभूपालसाम्राज्यधुरन्धरेण सायणाचार्येण विरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे द्वितीये षड्विंशाख्ये ब्राह्मणे षष्ठाध्यायः समाप्तः ।

समाप्तश्चायं षड्विंशाख्यो ब्राह्मणग्रन्थः ॥

திரு ஜலாம் மெசை.

Author—Sāyaṇācārya.

Remarks—This has been printed at Calcutta. The Ms. No. 27 is the text and this is the *Bhaṣya* on it, beginning from Fol. 52. The *Bhaṣya* of the last two khaṇḍas of the text is missing. The table of contents of the text is given at the beginning of the *Bhāṣya.*

॥ सुखप्रदा (ऐतरेयब्राह्मणवृत्तिः) ॥

29. SUKHAPRADĀ.

(Aitareyabrāhmaṇavṛtti)

Substance—Palm leaf. Size—19″ 2″. Leaves—165. 9 lines on a page and 48 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—4500 Incomplete.

Subject—Detailed description of rules and sacrificial materials relating to Jyotiṣṭomayāga etc.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः ।

विनायकः शूलपाणिर्मुकुन्दः

सूर्यो व्यासः शिवयोगीति ये षट् ।

तेभ्यो नमः सप्तविद्यामृतस्य

प्रदातृभ्यः स्वाश्रितवत्सलेभ्यः ॥

आद्या सर्वानुक्रमणी द्वितीया

महाव्रतं चोपनिषद्द्वयं च ।

महाव्रतं सूत्रमासां तृतीया ।
चत्वारिंशद्ब्राह्मणं वै चतुर्थी ॥
सूत्रं पञ्चम्यत्र षष्ठी तु गृह्यं
शाकल्यस्य संहिता सप्तमीति ।
इत्येतद् वै सप्तवेदामृताख्यं
दत्तं स्वयं गुरुभिः षड्भिरेतैः ॥
वेदानङ्गोपाङ्गपूर्णास्तु वन्दे
यजुःसामाथर्वबाह्वृच्यरूपान् ।
तेषां प्रवक्तॄनपि शौनकादीन्
ब्रह्मादिका देवता ब्राह्मणांश्च ॥
छन्दःशास्त्रं व्याकरणं निरुक्तं
शिक्षा ज्योतिश्शासनं कल्पसूत्रम् ।
अङ्गानि षड् न्यायविद्यापुराणं
मिमांसनं स्मृतयश्चेत्युपाङ्गम् ॥

विनायको गुहप्रियो गिरीन्द्रजेशनन्दनः ।
सुरेन्द्रवृन्दवन्दितस्त्रिशूलपाणिरिन्दुभृत् ॥
श्रुतीस्तु गा ररक्ष यः स देवकीसुतः प्रभुः ।
समस्तलोकलोचनं च सूर्य इष्टदृष्टिदः ॥
प्रणीतभारतामृतः पराशरात्मजो मुनिः ।
वरप्रदः स्मिताननः शिवादियोगिनामकः ॥
इमे हि षट् प्रपान्तु मां सदा नमामि तानहम् ।
इमे हि मामयूयुजन् यथाश्रुतं वदेरिति ॥

* * * * *

* * * * *

किंवा कामक्रोधलोभाः शास्त्राणां प्रतिषेधताम् ।
किंवा पिपासतामर्थे स्वादुतामेति सागरः ॥
सुदुष्करतमं चेदं ब्राह्मणार्थोपवर्णनम् ।
मातुरङ्के निषण्णेन यथा बालेन चन्द्रमाः ॥
आहूयमानो नाभ्येति तद्वद् वेदार्थ ईप्सितः ।
तथापि गुरुषड्गुरुशिष्योक्तेरेषा वृत्तिः प्रवर्तते ॥
ब्राह्मणारण्यकद्रष्ट्रे मातृशोकौघहारिणे ।
महीदासैतरेयाय नमो भूयो नमो नमः ॥
अत्रैतरेयर्षिमहेतिहासं पुराणवेदोदितमाहुरार्याः ।
आसीद् विप्रो यज्ञवल्को द्विभार्यस्तस्य द्वितीयामितरेति चाहुः ॥
स ज्येष्ठयाकृष्टचित्तः प्रियां तां मुक्त्वा द्वितीयामितरेति होचे ।
तस्यां जातोऽथ शिशुः संरुदन् स(प्रो?तू) क्तो मात्रा दुष्ट तूष्णीं भवेति॥
अनेकजन्मस्मृतियोगभाजा मूकायितं तेन महात्मनापि ।

* * * *

महीप्रणीतासन आसनाच्च स्वाम्बासपत्नीमदनाशनाच्च ।
महादानाद्वेदरूपाच्च नाम त्रिधा निरुक्तं तु पृषोदरादि ॥
कथा चैषामहीदासैतरेयी श्रुता प्रोक्ता सा स्मृता पूजिता च ।
श्रुतान्वितैरास्तिकैः सर्वसाध्यैः प्रकल्पितेत्येवमाहुर्महान्तः ॥

प्रथमं तावद् दीक्षणीयां ज्योतिष्टोमाङ्गभूतामिष्टिं विधातुं तद्देवते अग्राविष्णू स्तौति— " ॐ अग्निर्वै देवानामवमः " । अवमः प्रथमः, मुखमित्यर्थः । यदिन्द्राग्नी अवमस्यां पृथिव्यामिति यथा । वक्ष्यति च "अग्निर्मुखं प्रथमो देवतानाम् " इति ।

End:

तत् तत्र शंसति यत् । एनसः पापात् सर्वस्मात् । एनान् सत्रिणः होता प्रमुञ्चति तत् । ... .

Colophon:

इति षड्गुरुशिष्यविरचितायां मद्दितैतरेय-
ब्राह्मणवृत्तौ सुखप्रदायां त्रयोविंशोऽध्यायः ॥

Author—Ṣadguruśiṣya. Other works by the same author are:—

(1) Āśvalāyanaśrautasūtraṭīkā.

(2) Vedārthadīpikā.

(3) Ṛgvedasarvānukramaṇīvṛtti.

(4) Siddhāntakalpavalli.

The introductory verses disclose that the author's six preceptors blessed him with *Saptavedamṛta* viz.—Sarvānukramaṇī, Mahāvratam Upaniṣaddvayam, Mahāvratam sūtram, Catvārimśat-brāhmaṇam, Sūtram, Gṛhyam, and Śākala-samhita.

The author acknowledges his indebtedness to the commentaries of Govindasvāmin, Kṛṣṇa, and others in the following line,

"गोविन्दस्वामिकृष्णादिभाष्यदृष्टार्थभाषिणी."

Remarks—C. O. M. L. No. 4. contains 30 chapters. It is known from the following verse that the original consists of 40 chapters:—

"अग्निर्वा इति हारभ्य स्तृणुते स्तृणुतेऽन्तिकम् ।
चत्वारिंशाख्यमध्यायं चत्वारिंशदिहेति उण् ॥
प्रतायते तस्य वृत्तिर्नाम्ना चैषा सुखप्रदा ।"

The last page of the Ms. gives the number of

Granthas in the Samhita. Chapters 1 to 16 and 20 to 23 are complete. There are only portions of Chapters 17 and 27. The Ms. is about 400 years old and worn out.

॥ सुखप्रदा (ऐतरेयब्राह्मणवृत्तिः) ॥

30. SUKHAPRADĀ.

(Aitareyabrāhmanavṛtti)

Substance—Palm leaf. Size—22½″ × 2″. Leaves—110 9 lines per page and 76 letters per line. Script— Malayāḷam. No. of Granthas—4800. Incomplete.

Subject—Same as No. 29.

Beginning—Same as No. 29.

End:

न त्वनाशयतात् । वीर्यं गर्भस्य रेतसः सत् ।
तस्मात् सद्विरेता वाजी सद्विरेतायरेतो ....

Colophon:

इति ब्राह्मणवृत्तौ सुखप्रदायां षोडशोऽध्यायः

Author—Ṣadguruśiṣya.

Remarks—Chapters 1 to 16, complete and 17, incomplete.

॥ श्रौतम् ॥

॥ अग्निहोत्ररक्षामणिः ॥

31 A. AGNIHOTRARAKṢĀMAṆI

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 2¼″. Ff.—1 A —8 A. 11 lines per page. 55 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—300. Complete.

Subject—Details of the rites and time of performance of the *Agnihotra*, in accordance with Āpastamba's School.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

यं सन्तः फलदं मत्वा यत्नात् कर्माणि कुर्वते ।
चिदम्बरेशमालम्बे तं सदाम्बिकया सह ॥
सुखबोधाय बालानामग्निहोत्रस्य कर्मणः ।
आपस्तम्बोदीरितस्य विवेकः क्रियते मया ॥
सायं वृष्ट्याग्रदृष्टयंशौ भानोः प्राक् कृत्स्ननाशतः ।
प्रातस्तूषसि तस्य प्राक् कृत्स्नमण्डलदर्शनात् ॥

End:

इत्थं प्रदर्शितान्यत्र प्रायश्चित्तानि कानिचित् ।
ज्ञेयानि स्वयमन्यानि सूत्रभाष्यादिवेदिभिः ॥

Colophon:

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणभारद्वाजकुलतिलकश्रीमदनन्तसोमयाजिवरतनयस्य रामचन्द्रदीक्षितस्य कृतावग्निहोत्ररक्षामणौ पञ्चमो मयूखः ॥ श्रीसाम्बशिवचरणाभ्यां नमः ॥

Author—Rāmacandra Dīkṣita.

Remarks—Kāmakoṭidīkṣita, son of Nārāyana Somayāji, has also written a work of the same title. (Vide, p. 804 Vol. II, D. C. S. M. Madras).

॥ आग्निहोत्ररक्षामणिः (सटीकः) ॥

31 B. AGNIHOTRARAKṢĀMAṆI

with

Tilaka Vyākhyā.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 2¼". Leaves—8 B—55 B. 11 lines per page and 55 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1900. Complete.

Subject—Same as No. 31 A.

Beginning:

प्रारिप्सितप्रतिबन्धिविघ्नविघाताय स्वेष्टदेवतां नमस्करोति—

यं सन्तः फलदं मत्वा यज्ञात्कर्माणि कुर्वते ।
चिदम्बरेशमालम्बे तं सदाम्बिकया सह ॥

सन्तो महात्मानः । यं फलदं यज्ञादिकर्मफलदायिनं मत्वा अचेतनानां कर्मणां फलप्रदत्वानुपपत्तेः कर्मणाराधितः परमेश्वर एव फलप्रद इति निश्चित्येत्यर्थः ।

End:

निमित्तानां नैमित्तिकानां च बहुत्वात् भूङ्गग्राहिकया सर्वेषां वक्तुम-शक्यत्वात् सूक्तभाष्यायुक्तन्यायानुसारेण स्वयमेव बोद्धव्यानि । अतः स्वग्रन्थे न्यूनत्वशङ्का न कार्येति भावः । इति सर्वमवदातम्।

Colophon—Same as No. 31 A

Author—Rāmacandra Dīkṣita.

Remarks—It seems that Rāmacandra Dīkṣita abridged the Agnihotrakarmas enjoined by Āpastamba in the form of Kārikās and commented on the same.

॥ अग्निहोत्रप्रायश्चित्तविधिः ॥

31 C. AGNIHOTRA-PRĀYAŚCITTAVIDHI.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 2¾″. Leaves—56 A—76 B. 11 lines on a page and 56 letters in a line. Script—Malayālam. No. of Granthas—750. Incomplete.

Subject—Expiatory rites to be done when the sacrifices are performed against the dictates of the Vedas.

अथ प्रायश्चित्तान्युच्यन्ते । श्रुतिलक्षणं प्रायश्चित्तं विध्यपराधे विधीयते । श्रुतौ लक्षणमात्रमेव (त्रिरात्रिविधि) मात्रस्यैव प्रायश्चित्तं... तस्माद् यस्य हविषः क्षायतीत्यत्र द्वयोर्बहूनामपि क्षामे प्रायश्चित्तम् ॥

End :

प्रातरहुतेऽग्निहोत्रे ध्रियमाणे आहवनीये तदा न कालावृत्तिः। उषस्यु-पोदये वा होमः कार्य इति न कालापराजया? प्रायश्चित्तम्। आहवनी-यानुगमनादि पूर्ववत् कृत्वा प्रातर्होमं कृत्वानुगतेष्टिर्मित्राद्विर्वा अनन्तरमेव पि.....

Colophon :

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः।

श्रीगुरुभ्यो नमः। श्रीसरस्वत्यै नमः। श्रीपार्वत्यै नमः। श्रीसाम्बपरमेश्वराय नमः ललिताम्बिकायै नमः।

1059-ரு மார்கழி மீ 30-உ காமை பாமாமஸ்திரி யன் எழுதினது.

Author :

Remarks—This work is of great service to Purohitas.

॥ आपस्तम्बश्रौतदीपिका ॥

32. ĀPASTAMBAŚRAUTADĪPIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$18\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—185. 11 lines per page and 60 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—7500. Incomplete.

Subject—Explanation of the Śrauta Sūtras of

Āpastamba, giving the proper time and context of using the hymns of *Vidhi* and *Arthavada.*

Beginning:

यं स्वं मनोरथमवाप्तुमुपोढविघ्नं
यस्य प्रसादमनवाप्य न शक्नुवन्ति ।
पद्मासनप्रभृतयः प्रथमेऽपि देवा–
स्तद्वस्तु हस्तिमुखमस्तु मम प्रसन्नम् ॥

आज्ञा श्रुतिस्मृती यस्य यस्य यज्ञाः सभाजनम् ।
नमः परस्मै विश्वस्मात् तस्मै श्रीवत्सवक्षसे ॥
आदिमं ब्रह्मणः कोशं मध्यस्थितपरावरम् ।
अपास्ताशेषपाप्मानमापस्तम्बमुनिं स्तुमः ॥

अस्यापस्तम्बसूत्रार्थप्रज्ञानज्ञानसंशयान् ।
सूत्रदीपिकयादित्यं (वृत्त्या) रुद्रदत्तः परास्यति ॥
सन्तु ये सुविवेक्तारः सन्तः स्युर्गुणसाक्षिणः ।
रत्नं रत्नमिति ग्राह्यं मूल्यं किं तस्य गृह्यते ॥

अत्रभगवान् आपस्तम्बः समस्तलोकहितचिकीर्षया विध्यर्थवाद-मन्त्रात्मकविविधवेदभागव्याकीर्णं विविक्तानेकशाखाव्यासक्तं च विश्वस्य वैतानिकस्य कर्मणो याजुर्वेदिकं प्रयोगं व्याचिख्यासुः तत्र सर्वत्र प्रथमभाविनोऽग्न्याधेयस्यापि इष्ट्यपेक्षत्वात् सर्वेष्टीनां च दर्शपूर्णमासप्रकृतित्वात् समाम्नाये दर्शपूर्णमासमन्त्राणामेव प्राथम्यात् तस्यैवाग्रे व्याख्यानं दर्शयति—**अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः** इति ।

End:

भारद्वाजः । तत्राह—सुत्या यदग्निहोत्रकालमभ्यतीयात् साय-मग्निहोत्रमभ्यतीयात् सायमग्निहोत्रप्रभृत्यग्निहोत्राणि अतिपदादि प्रतिजुहुयात् । यथाप्रकृति जुहुयादिति सन्तिष्ठतेऽग्निष्टोमः गतः ।

Colophon:

इति सप्तमः पटलः ।

इति भट्टरुद्रदत्तप्रणीतायां आपस्तम्बसूत्रवृत्तौ सूत्रदीपिकायां त्रयोदशः प्रश्नः समाप्तः । शुभमस्तु । श्रीरामचन्द्रपरब्रह्मणे नमः ॥

Author—Bhaṭṭa Rudradatta.

Remarks—This is the same as No. 1062 of the D. C. S. M. Madras, Vol. II. The beginning is not found therein.

॥ आपस्तम्बश्रौतप्रयोगदीपिका ॥

33 A. ĀPASTAMBAŚRAUTAPRAYOGADĪPIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—22″ × 2½″. Leaves—185. 12 lines per page and 78 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—10800.

Subject—The treatment of Śrautaprayogas of the Kṛṣṇayajurveda.

Beginning:

वेदवेद्याय देवाय निगमैः संस्कृतात्मने ।
नमो विज्ञानदेहाय शिवाय परमात्मने ॥

आपस्तम्बाय मुनये नमः सूत्रकृतां पुरां ।
चूडामणित्वमभ्येत्य ब्रह्मभूयमुपेयुषे ।

आपस्तम्बीय... सूत्रस्य धूर्तस्वामिव्याख्यानानुसारेण शाखान्तरसिद्धान्तानपेक्षितानविरुद्धानप्युपसंहृत्य दर्शपूर्णमासावारभ्य विश्वसृजामयनपर्यन्तानां कर्मणां प्रयोगवृत्तिः क्रियते । सोमान्तानि नित्यानित्यानि अफलार्थिनामपि कर्तव्यानि नैमित्तिकं ह्येतद्ब्रणसंस्तुतमिति वचनात् । सर्वाङ्गोपसंहारात् समर्थस्यापि कर्तव्यानि ।

End :

संवत्सरं गुरुमपि प्राशान्न प्रत्यवरोहेत् । अभियुक्तस्य यावज्जीवं क्रमेणोढां शूद्रां संवत्सरेणोपेयात् । संवत्सरं पक्षिमांसस्यापि न भक्षणम् । मस्तिष्कं मस्तकमांसं, तस्यायान्न .... अग्निचिद्ब्मति? । न वापेत् । यस्माद् देशानां ...... कृतं तत् स्थापनमावर्तते । वायव्येन पशुनेव संवत्सरादर्वाक् सोमेन यजेत । अन्यासामपि स्त्रीणामुपगमनं क्षत्रियवैश्यविषये । पक्षिमांसप्रातिषेधः सा .... न्य उक्थ्यविषय इति केचित् ।

समाप्तश्चाग्निचित्यः क्रतुः । तत्र श्लोकः—

यदा त्वनभिषेकः स्यात् सम्पातायनयो नहि ।
ऋचो हुत्वा प्रभूतैश्च दर्भैस्तरणमेव च ॥
आग्नेयाद्याः पशोः काले न कल्पेन विधीयते ।
एकादशाथ यूपे वाप्येकेनापि (न) लभ्यते ॥

Colophon :

एषा त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ।
सोमपेन कृता वृत्तिः प्रयोगस्य प्रदीपिका ॥

इत्यापस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्त्यां तालवृन्तनिवासिकृतायां प्रश्ने-

गर्दीपिकायामग्निचयनं समाप्तम् । हरिः ओम् । हरये नमः । शुभमस्तु ॥

(पञ्चमः पटलः) (On leaf 88)

൧൦൩൯- മാണ്ടു ചിത്തിരൈ മാസം ൧൨൩ എഴുതിത്തീർത്തു.

ഗ്രന്ഥം സൂക്ഷിപ്പു രാമാശാസ്ത്രികൾ എഴുതിയതു.

Author—Traividyavṛddha. He resided in the village of Tiruppantāl near Kumbhakoṇam.

Remarks—The Ms. contains three other works also, catalogued as 33 B, C and D.

॥ वाजपेयकारिका ॥

33 B. VĀJAPEYAKĀRIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—22″ × 2½″. Leaves—6. 12 lines per page and 62 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—300. Complete.

Subject—The rites of the Vājapeya sacrifice.

Beginning:

शुभमस्तु ।

त्रिकाण्डमण्डनकृता वाजपेयस्य कारिका ।
जीयात् सर्वोत्तरा लोके ह्यापस्तम्बानुसारिणी ॥
वाजपेयविधिं वक्ष्ये सर्वविद्वदनुज्ञया ।
आपस्तम्बानुसारेण...न ह्यविपर्ययः ॥
वाजपेय इति प्रोक्तो नित्योऽसौ जीवतश्च सः ।
कामाधिकार एवैकमक्रियायां हि दुःखदः ॥

अतो वा नित्यवत् प्रोक्तेर्न जीवदधिकारतः ।
ऋद्ध्यर्थं वापि यजते ब्राह्मणः क्षत्रियोऽपि वा ॥

End :

सर्वेषां वयसा संख्या सम्भूयैतादृशी विदुः ।
सहस्रं पञ्चचत्वारिंशत् ...श्रितचतुष्टयम् ॥
अस्मिन् पक्षे यजुर्युक्तरथदानं न विद्यते ॥
आश्वलायनमार्गेण दक्षिणाक्लृप्तिरुच्यते ॥
तत्रैषा दक्षिणा पूर्वैगणैः सप्त निरूपिताः ।
एवं सप्तदशैवैते तेभ्यः सप्तदशा गणाः ॥
यद्युत्तरेषु दशसु क्षण एव न सम्भवेत् ।
पूर्वसप्तकमध्ये तु लब्धमन्यस्य पूरयेत् ॥
अन्ये दश गुणान् पूर्वैः सप्तभिः पाक्षिका विदुः ।
समं विभागतो वापि दक्षिणानां विदुर्बुधाः ॥
हरिः ॐ । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीरस्तु ॥

Colophon—Nil.

Author—Trikāṇḍamaṇḍana.

Remarks—It is supposed that Trikāṇḍamaṇḍana is a title of Bhāskaramiśra Somayājin, the author of the Vājapeyakārikā.

॥ श्रौतसूत्रम् ॥

33 C. ŚRAUTASŪTRAM.

Substance—Palm leaf. Size—$22\frac{1}{2}'' \times 2\frac{1}{2}''$. Leaves—$1\frac{1}{2}$. 11 lines on a page and 57 letters in a line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—100. Incomplete.

Subject—Śrautasūtra of Āpastamba dealing with the Vājapeya sacrifice.

Beginning:

शरदि वाजपेयेन यजेत ब्राह्मणो राजन्यो वार्थकामो नित्यव- देके समामनन्ति । प्रजापतिमाप्नोति । तस्य षोडशिवत् कल्पः । सप्त सप्तदशो भवति । सप्तदश दीक्षास्तिस्र उपसदः एकविंशीं प्रसूतः । त्रयोदश वात्र दीक्षाः । तिस्र उपसदः । सप्तदशीं प्रसूतः । सप्तदशारत्निर्वेदो यूपः ।

End:

सप्तिरसीति । तयाश्वान् समवाक्षिणोत्यनभ्यासादयन्त इतरे रथाः पश्चादनुयान्तिवाजिनो वाजिन्धावतेति चतसृभिर्धावतोऽनुमन्त्रय- तेऽग्निरेकाक्षरेति यावत् सूजजिति ? यजमानं वाचयति लक्षणं प्रा- प्योदश्च आवृत्य प्रदक्षिणमावर्तन्ते मितद्रव इति चतसृभिः प्रत्या- यावतोऽनुमन्त्रयते ।

Colophon—Nil.

Author—Āpastamba.

Remarks—Vājapeya sacrifice helps the performer in the attainment of Svārājya.

॥ आपस्तम्बश्रौतप्रयोगः ॥

33 D. ĀPASTAMBAŚRAUTAPRAYOGA.

Substance—Palm leaf. Size—22″ × $2\frac{1}{2}$″. Leaves—7. 11 lines per page and 64 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—300. Incomplete.

Subject—Description of Vājapeya sacrifice.

Beginning:

अमा वाजस्य प्रसवोजिगम्यादिति प्रत्याहृतेषु हुत्वा नैवारम-वघ्रापयति सहस्रवांस इति । त्रे पाश्र (?) निमार्ष्टि यं वस्तासत्या सन्धाभूदिति दुन्दुभिविमोचनीयं जुहोति ॥

End:

श्वेत यतो० श्वेतच्छत्रमस्यस्तीति श्वेतच्छत्री । इइशब्दो वाक्य-पूरणार्थो वा विज्ञायते । ब्राह्मणवचनविधानार्थम् । नन्यास्य इति । किञ्चार्थान्तरमेतद् विधीयते । तन्नित्यगुणविकार इति गुणविधाना-र्थम् । तस्माद् गुणपर ....रन्यथा वाक्यभेदप्रसङ्गात् । छत्रं च विभक्तस्य गुणमिति ।

Colophon:

द्वितीयः पटलः । वाजपेयक्रतुः समाप्तः । राजा स्वर्गकामो राजसूयेन यजेत ॥

Author:

Remarks—In the revised Palace Catalogue it is stated that Rāmāṇḍar is the author. He is also called 'Rāmāgnicit' (Vide p. 520 C. C.)

॥ श्रौतभाष्यम् ॥

34. ĀPASTAMBAŚRAUTABHĀṢYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$12\frac{3}{4}'' \times 2''$. Leaves—130. 10 lines on a page and 50 letters in a line. Script—Grantha. No. of Granthas—4050.

Subject—An elaborate exposition of Āpastamba's Śrautasūtra discussing the rituals according to the different Śākhās.

Beginning:

शुभमस्तु । श्रीमहागणपतये नमः । सरस्वत्यै नमः ।

शरणागतहृत्पद्मतरुणारुणसारथिः ।
शरणं रघुनाथो मे करुणावरुणालयः ॥

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः । अथोपोद्घातः । यज्ञं व्याख्यास्याम इति परिभाषायां यज्ञजातिवचनशब्देनैकविंशतिसंस्थस्य यज्ञस्य व्याख्या(तः?) प्रतिज्ञाता । कथमेकविंशतिसंस्थो यज्ञ इति चेत् । सप्त पाकयज्ञसंस्थाः, औपासनहोमो वैश्वदेवं पार्वणमष्टका मासि श्राद्धं सर्पबलिरीशानबलिरिति सप्त हविर्यज्ञसंस्थाः ॥

End:

यद्यपि मानं सर्वव्यापद्वा भूर्भुवस्सुवरित्याहवनीयजुह्वार्थ?ति । अतः समाप्ता व्याहृतयः । सर्वप्रायश्चित्तमेकाहुतिः । अनुद्रुत्येति वचनादाहवनीय एव उपदेश एकैकया व्याहृत्या एकैकस्मिन्नग्नौ पूर्ववद्धोमः । जुहुयादिति । द्विरुक्तिः प्रपाठकपरिसमाप्त्यर्था ॥

Colophon:

इति धूर्तस्वामिनः कृतौ आपस्तम्बश्रौतभाष्ये सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥ ७ ॥ हरिः ॐ । पञ्चमः पटलः परिसमाप्तः । नवमः प्रश्नः समाप्तः । हरिः ॐ । शुभमस्तु । शुभमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः । सरस्वत्यै नमः । महागणपतये नमः ।

൧൦൨൭ മാണ്ടു വൈകാശിമാസം ൧൦-നു ചെങ്കോട്ട
വെങ്കിട്ടരാമയ്യർ കൈപ്പട . എഴുതി തീർന്നു.

Author—Āpastamba—Text.

Dhūrtasvāmin—Commentary,

Remarks—There are 9 praśnas in this work. A few leaves are left blank at the end. Sāmānya sūtrabhāṣya and Baudhāyanasūtrabhāṣya also are works by the same commentator.

॥ आश्वलायनगृह्यम् ॥

35. ĀŚVALĀYANAGṚHYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—58. 6 lines on a page and 26 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—525. Complete.

Subject—Domestic rituals, dealing with the 16 *Vedic samskaras.*

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

उक्तानि वैतानिकानि । गृह्याणि वक्ष्यामः । त्रयः पाकयज्ञाः । हुता अग्नौ हूयमाना अनग्नौ प्रहुता ब्राह्मणभोजने ब्रह्मणि हुताः । अथाप्यृच उदाहरन्ति यः समिधा य आहुती यो वेदेनेति ॥

End:

स्थालीपाकं सर्वहुतम् । बर्हिराज्यं चानुप्रहृत्य धूमतो गाव आनयेत् । शन्तातीयं जपन् पशूनां मध्यमियान्मध्यमियात् ।

नमः शौनकाय नमः शौनकाय ॥

Colophon :

इत्याश्वलायनगृह्ये तृतीयोऽध्यायः ।

Author—Āśvalāyana (prior to the 6th Century B. C.)

Remarks—Āśvalāyana was a disciple of Śaunakācārya, the author of *Smṛti, Śikṣa* and other works in the *Vedic* line.

॥ आश्वलायनगृह्यसूत्रम् ॥

36 A. ĀŚVALĀYANAGṚHYASŪTRAM

Substance—Palm leaf. Size—18½" × 2". Leaves—1—11. About 11 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—500. Complete.

Subject—Gṛhya. Rules for the observance of domestic rituals.

Beginning and End : Same as No. 35.

Colophon :

इत्याश्वलायनगृह्ये चतुर्थोऽध्यायः ।

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद् भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥
गोदवर्मणाच्युतशिष्येण लिखितमिदम् ।

Author—Same as No. 35.

Remarks—This work has been published with the Vṛtti Anāvila of Haradatta (Vide No. 78, T. S. S.). Four other works are attached to the Ms. and are catalogued as 36 B, C, D & E.

॥ ऋक्सर्वानुक्रमणी ॥

36 B. ṚKSARVĀNUKRAMAṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—18½" × 2". Leaves—12—23. About 11 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas--500. Complete.

Subject—An Index to Ṛṣis, Devatas, Metres etc., of the Ṛgveda.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

ॐ अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्संख्यऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । नह्येतज्ज्ञानमृते श्रौतस्मार्तकर्मप्रसिद्धिर्मन्त्राणां ब्राह्मणा(रिषे?र्षे)यच्छन्दोदैवतविज्ञानाध्यापनाभ्यां श्रेयोऽधिगच्छत्येताभ्यामेवानेवंविदोऽयातयामानि छन्दांसि ....

End :

मानुष्टुभं संसं चतुष्कं संवननः संज्ञानमाद्याग्नेयी तृतीया त्रि-ष्टुप् तृतीया त्रिष्टुप् । तदेतत् सूक्तसाहस्रं समप्तदशकं सापादादिकम्॥

Colophon :

नमो ब्रह्मणे नमो ब्रह्मणे नम आचार्येभ्यो नम आचार्येभ्यो नमः शौनकाय ।

Author :

Remarks—From the line "सर्वानुक्रमणी सैषा कात्यायनमुनेः कृतिः ।" occurring in Vedārthadīpikā, a commentary on the work by Ṣadgurusiṣya it is clear thatthe author is Kātyāyana. A similar reference is also seen in the Deccan College Ms. of Sarvānukramaṇika (Vide page 25. D. C. G. C. M. Deccan College, Poona.)

॥ छन्दःशास्त्रम् ॥

36 C. CHANDAŚŚĀSTRAM.

Substance—Palm leaf. Size—18½" × 2". Leaves—2 ; 24 & 25. About 11 lines per page and 66 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—100.

Subject—Description of Vedic metres,

Beginning:

धी श्री स्त्री । क्ना । सार्यक।गुहार । वसुधार्धसाते त्वक् । कदा तज । किं वद । बहसत् । गृह् । यन्ते । आदिपरः । हि । लौ सः । ग्लो । अष्टौ । पशवः ।

End:

तद्गुणितं द्विघ्नं तदन्तानां एको नेयाः परे पूर्णे परे पूर्णमिति ।

Colophon:

इति पैङ्गले छन्दःशास्त्रे अष्टमोऽध्यायः ।

Author—Piṅgaḷācārya. He may be identical with the author of Pāṇinīyaśikṣā referred to in No. 6 E.

Remarks—This has been printed.

॥ ऋग्वेदपादलक्षणम् ॥

36 D. ṚGVEDAPĀDALAKṢAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—18½″ x 2″. Leaf—1(26). 11 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—50.

Subject—Same as 6 B.

Beginning:

ॐ ऋक्षु पादाः सांकेतिका भवन्ति । दुराम्नाताश्चापि भवन्ति । केचित् तत्त्वुसदन्त्ये ? दं निबोधताचार्येण शौनकेनेरितं यत् संपातेऽत्रेति पादान्तो देववान्सप्तविंशकमेतेन मिश्रावरुणेन सुवाकवः सुताः स चा ।

End:

पादादिष्वेति तत् पदम् ।

त्रिंशतं प्रकृतान्येतदर्वाक्षं त्वेत्तृगुत्तमा ।
इन्द्रस्वा (?) इन्द्रस्वाहा चैतासिन्निमं कामं तथा शुनम् ॥
यथा वामं त्रिरेवावामानुपूर्व्यं प्रचक्षत इति ।

Colophon:

शौनकाय नमः श्रीशौनकाय नमः ।

Author:

Remarks—Same as 6 B, but containing more variants in reading.

॥ ऋग्वेदपदलक्षणम् ॥

36 E. ṚGVEDAPADALAKṢAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—18½" × 2". Leaves—27—35. About 11 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—375. Incomplete.

Subject—Prescription of Lakṣana to keep the words of the Ṛgveda in tact.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

ॐ शार्यातस्य प्रभृता विसर्जनीयाः । नमागरन्निति दासाः । धारावरा इति मृगा भीमाः प्रसूनृता इति सूनृताः । इन्धूर्यमिति चोदयः । विप्रस्य मेध्यातिथेरिति मेध्यातिथेः यस्ते स्वर इति स्वं यो वो...वृन्ताभ्य इति मघाः इन्द्रं नमस्य इति नमस्याः ।

End:

नूनं देवेभ्यो यमच्छावजं समापाद्यान्युत्तरेषु पकारेराधेरथोग्रादि-वाजा ऋतश्च अञ्जस्त्वादुष्प्रेति च पूर्ववद्यात्वनिङ्गयन् विक्रममेस्मृ(?) कुर्यात् इच्छान्ति न कामिनन्ति महीमहे प्रब्रह्म जोहवीति ।

Colophon—Nil.

Author:

Remarks—A few unconnected sentences of the type of,

'स्वरान्ताः समाप्ताः', 'नप्रगृह्यं समाप्तम्', 'एकपदं समाप्तम्', 'एकारं समाप्तम्', 'ककारं समाप्तम्' ।

are found in the Ms

॥ आश्वलायनगृह्यभाष्यम् ॥

37. ĀŚVALĀYANAGṚHYABHĀṢYAM.

Substance—Palm leaf. Size—7″ × 1½″. Leaves—232. 7 to 9 lines per page and 22 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2500.

Subject—A gloss on the aphorisms of Aśvalāyana in relation to domestic rituals.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । श्रीशौनकाय नमः ।

नमस्कृत्य सरस्वत्यै गुरुभ्यश्चैव सर्वशः ।

शौनकं तु विशेषेण प्रणम्य प्रयतः शुचिः ॥

अर्थाविस्मरणार्थं तु किञ्चिद् वक्ष्यामि... ।
... ... तिप्ये यथास्मृतम् ॥
गृह्याणां यानि सूत्राणि तेषां चादौ यथान्ततः ।
ग्रहणं वक्ष्यते यत्तु तदेतत् सूत्रमुच्यते ॥

उक्तानि वैतानिकानि। गृह्याणि वक्ष्यामः । तत्रेदं प्रतिज्ञासूत्रम् । उत्तरत्रास्य विधिर्विस्तरेण वक्ष्यते । गृह्याणीति । गृहभवानि यानि कर्माणि तानि गृह्याणि । तत्रायं गृह-

End:

प्रतिषेधः क्रियते। एवमादि सर्धीयन्नाभ्यापद्येतेति इदं तु प्राण-संशयं नाभ्यापद्येतेत्येतदुक्तं भवति। महद्वै + ज्ञायते। यन्महद् भूतं स्नातकस्तस्मान्नाभ्यापद्येतेत्येतदुच्यते ।

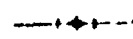
Colophon:

इत्याश्वलायनगृह्यव्याख्याने प्रथमोऽध्यायः ।
इति गृह्यव्याख्याने द्वितीयोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—The Ms. ends abruptly at the close of the 9th Khaṇḍa in the 3rd Chapter. The Revised Palace Library Catalogue mentions Bhagavaddevasvāmi as the author.

The Colophon 'इति देवस्वामिकृते आश्वलायनगृह्यभाष्ये' found in transcript No. 380 of C. O. M. L. corroborates this view.

॥ आश्वलायनगृह्यव्याख्या ॥

38 A. ĀŚVALĀYANAGṚHYAVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 1¾″. Leaves—90. 9 lines per page and 42 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2000. Complete.

Subject—Domestic rituals.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

आश्वलायनमाचार्यं प्रणिपत्य जगद्गुरुम् ।

देवस्वामिप्रसादेन क्रियते वृत्तिरीदृशी ॥

उक्तानि वैतानिकानि । गृह्याणि वक्ष्यामः । वैतानिकान्युक्तानि । अतः परं गृह्याणि वक्ष्यामः । वितानोऽग्नीनां विस्तारः, तत्र भवानि वैतानिकानि । स्वभव(ना)ग्निसाध्यानि कर्माणीत्यर्थः । गृहनिमित्तोऽग्निर्गृह्यः ।

End:

अन्ये शन्तातीयशब्दवन्ति सूक्तानि शन्तातीयशब्देनोच्यन्त इति व्याचख्युः । कानि तानीळे द्यावापृथिवी इदं हनमेषाम् । उक्तदेवा अत्र इहितमित्येतानि । शं न इन्द्राग्नी इतीदं शन्ता(ती)यं .... न्तलक्षणं द्विवचनम् । नमः शौनकाय नमः शौनकाय ।

Colophon:

इत्याश्वलायने नारायणीये चतुर्थोऽध्यायः ।

Author—Nārāyaṇa.

Remarks—This has been printed at Bombay. Devasvāmin mentioned in the introductory verse may be identical with the reputed Bhāṣyakāra.

॥ व्रतखण्डव्याख्या ॥

38 B. VRATAKHAṆḌAVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 1⅝″. Leaves—4. 9 lines per page and 36 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—75.

Subject—Same as No. 38 A.

Beginning:

एतद्विदं + अहः । यान्येतानि महाव्रतवर्जितानि अनुक्रोशन्तान्यहानि तानि मन्त्रब्राह्मणसूत्राध्ययने(न) तदर्थज्ञानेन च विदित्वा तेषामह्वामेकाहाहीनस्वाभावं च यो वेद, स एत—

End:

तैषाद्य—पूर्वाणां येऽधीतपूर्वास्ते तस्मिन् कालेऽधीयीरन् श्चात्र .... परावधिः तैषी पूर्णमासी पूर्वावधिर्यस्य कालस्य स काल इति ।

Colophon:

हरिः ॐ शुभमस्तु ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ॥

Author:

Remarks—Vratakhaṇḍavyākhyā is not a separate treatise, dealing as it does with only a Khaṇḍa in relation to Mahānāmrīvrata found in certain Sūtras. Āśvalāyana does not deal with that holy ceremony at length.

॥ गृह्यसूत्रम् (तात्पर्यदर्शनोपेतम्) ॥

39 GṚHYASŪTRAM
with
the commentary Tātparyadarśana.

Substance—Palm leaf. Size—14¾″ × 2″. Leaves—112. 10 to 12 lines per page and 36 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—2500. Complete.

Subject—Aphorisms on domestic rituals by Āpastamba with a conciso gloss.

Beginning:

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

यो वर्णैरिज्यते नित्यैः कर्मभिश्चोदितैर्निजैः ।
तेभ्योऽपवर्गदो यश्च तं नमाम्यद्वयं हरिम् ॥

आपस्तम्बमुनिं वन्दे मन्दधीहितकाम्यया ।
योऽनुष्ठेयपरार्थानां क्रमकल्पमकल्पयत् ॥

यत्कृतं वेदवद् भाष्यमाद्रियन्ते विपश्चितः ।
स कपर्दी चिरं जीयाद् वेदवेदार्थतत्त्ववित् ॥

सुदर्शनार्यः कुरुते गृह्यतात्पर्यदर्शनम् ।
केवलं वैदिकश्रद्धाद्योरितो मन्दधीरपि ॥

श्रीगुरुभ्यो नमः । अथ कर्माण्याचाराद्यानि गृह्यन्ते । अथ आनन्तर्यार्थः । तदर्थं पूर्ववृ(त्तान्त ? त्त)मुच्यते । इह हि यज्ञा एकविंशतिभेदाः । तत्र च औपासनहोमो वैश्वदेवं पार्वणमष्ट.....

End:

केचित । निदधाति प्रतिष्ठापयति । परिधिवचनाच्च तस्याश्मनः प्रच्याचनं न कर्तव्यमिति । दधातीति द्विरुक्तिः प्रश्नपरिसमाप्तिसूचनार्था । तत्र श्लोकः—

इत्थं सुदर्शनार्येण गृह्यतात्पर्यदर्शनम् ।
कृतं भाष्यानुसारेण यथामति यथाश्रुतम् ॥
अत्रानुक्तं दुरुक्तं वा मतेर्मान्द्याच्छ्रुतस्य वा ।
सन्मार्गप्रवणानां नः क्षन्तुमर्हन्ति पण्डिताः ।

Colophon :

इति गृह्यतात्पर्यदर्शने अष्टमः पटलः समाप्तः । हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रीमते हयग्रीवाय नमः । श्रीरामजयम् ॥

Author—Sūtra—Āpastamba.

Vyākhyā—Sudarśanārya.

Remarks—The work has been published at Kumbhakoṇam in Tamil script. The important treatises of Sudarśanārya are:—

Āhnikasāra, Bhāgavatapurāṇabhāṣya, Śrautaprakāśika etc. Kapardin referred to in the introductory verse is the reputed author of Āpastambaśrautasūtrabhāṣya, Bhāradvāja-gṛhyasūtrabhāṣya etc.

॥ धर्मसूत्रम् (उज्ज्वलोपेतम्) ॥

40. DHARMASŪTRAM

with

the commentary Ujjvalā.

Substance—Palm leaf. Size—15″ × 1¾″. Leaves—74. 9 lines per page and 64 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2700.

Subject—Codification of rules regulating the social and religious observances.

Beginning :

प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।
धर्माख्यप्रश्नयोरेषा क्रियते वृत्तिरुज्ज्वला ॥

अथातः सामयाचरिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः । अथशब्द आनन्तर्ये । अतःशब्दो हेतौ । उक्तानि श्रौतानि (ग्रा ? गृ)ह्याणि च कर्माणि । तानि च वक्ष्यमाणान् धर्मानपेक्षन्ते । कथम् । आचान्तेन कर्तव्यम्, पवित्रपाणिना कर्तव्यम्, यज्ञोपवीतिना कर्तव्यम्, इति वचनाद् आचमनशौचादीनपेक्षन्ते ।

End :

तृणच्छेदनलोष्टविमर्दनष्ठेवनानि चाकारणात् । तृणच्छेदनादीनि नाकारणात् कुर्यात् । ष्ठेवनस्य कारणं प्रतिश्यायादि । इतरत्र मृग्यम् । यश्चान्यत् परिचक्षते । यश्चान्यदेवं युक्तमार्याः परिवर्जयन्ति । तद्‌प्यक्षक्रीडादि वर्जयेत् । द्विरुक्तिः प्रश्नपरिसमाप्तिकृता ।

Colophon :

इति (हास ? हर) दत्तविरचितायां धर्मप्रश्नोज्ज्वलायामेकादशपटलेन प्रथमप्रश्नः समाप्तः । हरिः ॐ । शुभम् ।

Author : Text—Āpastamba.

Commentary—Haradatta.

Remarks—The Dharmasūtra of Āpastamba comprises two *praśnas.* The Ms. contains only the 1st *praśna* with commentary.

॥ धर्मसूत्रम् (उज्ज्वलोपेतम्) ॥

41. DHARMASŪTRAM
with
the commentary Ujjvalā.

Substance—Palm leaf. Size—15" × 1¾". Leaves—55. 11 lines per page and 52 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1800. Incomplete.

Subject—Same as No. 40.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

पाणिग्रहणादधि गृहमेधिनो व्रतम् । पूर्वस्मिन् प्रश्ने आद्ययोः पटलयोः प्रायेण ब्रह्मचारिधर्मा उक्ताः । उत्तरेष्वष्टसु सर्वाश्रमाणाम् । एकादशे समावृत्तस्य । इदानीं पाणिग्रहणादारभ्य कर्तव्यानि कर्माण्युच्यन्ते । पाणिर्यस्मिन्नहनि गृह्यते तत् पाणिग्रहणम् । अधिशब्द ऊर्ध्वार्थे वर्तते । तस्मादूर्ध्वं गृहमेधिनो गृहस्थाश्र(म ? मे) वसतो यद् व्रतं कर्तव्यं, जात्येकवचनम् । तदुच्यते । पाणि ....

End:

स्त्रीभ्यः स(प्रप ? र्वव)र्णेभ्यश्च धर्मविशेषान् प्रतीयादित्येक इत्येके । उक्तव्यतिरिक्ता धर्मा धर्मशेषास्तान् स्त्र्यादीनामपि सकाशात् प्र(दी ? ती)याद् इत्येके मन्यन्ते । यतः प्रतिजनपदं प्रतिकुलं च भिन्ना-स्तथैव प्रत्येतव्याः । तत्र द्राविडाः कन्याः (मेष ?) मेषस्थे सवितरि आदित्यपूजामाचरन्ति भूमौ मण्डलमालिख्येत्यादीन्युदाहरणानि । द्विरुक्तिरध्यायसमाप्त्यर्था ।

Colophon:

इति हरदत्तमिश्रविरचितायां धर्मव्याख्यायामुज्ज्वलायां द्वितीयप्रश्ने एकादशः पटलः। इति द्वितीयप्रश्नः समाप्तः। हरिः ॐ। शुभमस्तु। अविघ्नमस्तु। श्रीमते वेदान्तगुरवे नमः।

प्रयोजयिता मन्ता कर्तेति क्षेत्रं परिगृह्य चरिते यथापुरम्। भृत्यानामनुपरोधेन। व्याख्यातः सर्ववर्णानाम्। अथाप्यस्य प्रजा किं भूयांसि पानीयमनिच्छन्। तस्यारण्यमाच्छादनं विहितं चत्वार आश्रमाः मासि श्राद्धे तिलानां द्रोणं द्रोणं गौरसर्षपाणां चूर्णानि कारयित्वा। विलयनं मथितम्। पिण्याकं खड्गोपस्तरणसहदेवमनुष्या। एतेन देशकुलधर्मा व्याख्याताः। जीवन् पुत्रेभ्यो दायं विभजेत् समं स(वर्णा? वेत्रणानां)पूर्वशास्त्रविहितायां शक्तिविषयेण द्रव्याणि दत्त्वा इतरेषां वर्णानां भिक्षणे मित्रं श्वोभूते यथामनसं तर्पयित्वा येन कृतान्नसथा स्यात्। स एष प्राजापत्यः कुटुम्बिनः जात्याचारसंशये सर्वविद्यानामप्युपनिषदाम्। शय्यादेशकालिङ्गना आर्याः प्रयता वैश्वदेवैः। अपि वा लेपान् प्रक्षाल्य। पाणिग्रहणादधि गृहमेधिनो व्रतम्। पाणिग्रहणादार्या जात्याचार येन कृता भिक्षणे सवर्णा सह विलयनं चत्वारो व्याख्याताः क्षेत्रमेकादश। पाणिग्रहणादित्येक इत्येके। श्रीगुरवे नमः। श्रीमते वेदान्तगुरवे नमः।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः।

श्रीवासुदेवाय नमः। श्रीसरस्वत्यै नमः।

Author—Same as No. 40.

Remarks—This Ms. is a continuation of No. 40. The second *praśna* is completed herein. After the colophon one paragraph is inserted regarding the Dharmasūtra—a treatise on Smṛti.

॥ श्रौतप्रायश्चित्तप्रदीपिका ॥

42. ŚRAUTAPRĀYAŚCITTAPRADĪPIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—18″ × 1¼″. Leaves—72. 8 lines per page and 64 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—2500. Incomplete.

Subject—Description of the expiatory rites in Śrauta.

Beginning:

अत्रोपवासस्तु अर्थान्निवर्तते । प्रयोगक्रमः पूर्ववदेव । एव-मिष्टिं समाप्य प्रणयनादि पुनर्दर्शेष्टिः कर्त्तव्या । केचित्तु दधि पयो वा यदार्तिंगतं प्रणयनादि तन्त्रेण सह तेनैव पुनर्यागं कुर्वन्ति । इतरयोरदुष्टत्वात् । अपरे तु यदार्त्तिगतं तस्य स्थाने पूर्वोक्तेन प्रकारेण पुरोडाशं कृत्वा प्रातर्दोहेन सह यागं कृत्वा तदानीमेव वत्सापकरणादि तदेव हविरुत्पाद्य तेन च यागं कृत्वा पार्वणहो-मादिशेषं सर्वेषां तन्त्रेण कुर्वन्ति । केचित्त्वेवमाहुः यद्यपि अन्यतरार्तावपि ब्राह्मणे पुनर्याग उक्तः, तथापि सूत्रकारे-णानुक्तत्वादन्यतरार्त्तौ न पुनर्यागः । तस्य स्थाने पुरोडाशा-न्निरुप्य पूर्ववद् यागमात्रं कर्त्तव्यमिति ।

End:

अनलदग्धारिप्यरा(?)नलोज्ज्वलैः ... ... तायै ॥

Colophon—Nil.

Author—Varadādhiśayajvā.

यस्य प्रसादान्मूकोऽपि भवत्यागमपाण्डितः ।

... ...

......वंशदासेन वरदाधीशयज्वना ।

क्रियते सोमपेनैषा प्रायश्चित्तप्रदीपिका ।

बालानां सुखबोधाय ... ...

... ... पुनरुक्तयः ॥

From the above lines seen in Transcript No. 2238 of H. H. The Maha Raja's Palace Library, the author of the work is known to be one Varadādhīśa. We also learn that he performed the soma sacrifice. C. C. (Page 550) makes mention of one Varadarāja, the author of Yājñaprāyaścittavyākhyā. The Adyar Library Catalogue (Part I, page 74) refers to Śrautaprāyaścittapradīpikā of Varadarāja.

Remarks—The work deals with the expiatory rites for shortcomings in the performance of the Darśapūrṇamāsa and other sacrifices according to the different sūtrakāras. It is based on Śrautasūtras and Brāhmaṇas. It is very old and worn out.

॥ श्रौतप्रायश्चित्तविवरणम् ॥

43. ŚRAUTAPRĀYAŚCITTAVIVARAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1½". Leaves—114.
7 lines per page and 40—42 letters per line.
Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2000.
Subject—Discussion on the expiatory rites relating to yajñas.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

यत्तद् ब्रह्म जगद्बीजमामनन्त्यागमोक्तयः ।
श्रीमच्छिवकराग्रामवास्तव्यं वस्तु तत् स्तुमः ॥

अथातो मन्त्रगणाम्नातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः । अथशब्द आनन्तर्यार्थः । उक्तानि दर्शपूर्णमासादीनि श्रौतानि कर्माणि । अनन्तरं तेषां करणेऽन्यथाकरणे वा प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः । अतःशब्दो हेत्वर्थः । यस्माद् दर्शपूर्णमासादिकर्मणां सकलावगतिर्वैगुण्यावगतेर्हेतुस्तस्मादिति । तत्र प्रथमं मन्त्रगणाम्नातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः । मन्त्रेणाम्नातानि गणेनाम्नातानि च मन्त्रगणाम्नातानि । कानिचिन्मन्त्रेणावगम्यन्ते कानिचिद् गणेन । ब्रह्म प्रतिष्ठा मनस इत्येवमादीनां प्रायश्चित्तत्वं मन्त्रसामर्थ्यादवगम्यते ।

End:

अतस्तदेवावपृष्ठं मित्रो जनानित्यादिना हुत्वान्यान् वेत्यादि । यदि पूर्वस्यामाहुत्यामहुतायामुत्तराहुतिं तनोति यदि वे.....................

पूर्वमाहुतिमभिजुहुयात् । यत्र वेत्थ(ननप्लुतः ? वनस्पत) इत्यादिना समिधमादध्यात् । स्कन्ने यदि स्रुचि शेषमेव पुनर्जुहुयात् । अथान्यान् दुग्ध्वेत्यादि । यान् पुरा प्रयाजेभ्य इत्यादि । गर्भं स्रवन्तीमित्यादिनाग्निहोत्रस्थालीं स्रवन्तीमभिमन्त्र्य विधुं दद्राण-मिति सन्दध्यादिति भगवानापस्तम्बः ।

Colophon:

इति गोपालकृते यज्ञप्रायश्चित्तविवरणे

तृतीयप्रश्ने नवमोऽध्यायः ।

समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

इत्थं याज्ञिषु चिन्तसुः रममाणश्चकार हत इमात् वैवम्यय्या सीकीद् व्याख्याद् गोणे यज्ञाङ्गलक्षणः (?) ।

यो यवष्ट्टत्येत्वन देवतान्यजति चरुपुरोडाशसोमादिभावं
गत्वा यो हूयतेऽग्नौ वहति तदखिलं योऽग्निभावं दधानः ।
सन्तप्तो देवतात्मा पितरिति निखिलं काङ्क्षितं यश्च कर्त्रे ।
तन्नो यज्ञमूर्तिर्दिशतु शिवकरग्रामवासी शिवो नः ॥ (?)

हरिहरहिरण्यगर्भेभ्यो नमः ।

अस्ति सह्याद्रिपादेषु तीरे पश्चिमवारिधेः ।
केरलाख्यो जनपदः सुसमृद्धजनाकुलः ॥
यः स्वबाहुबलेनैव वरुणादाहृतः पुरा । जामद हरिहर (?)

Author—Gopāla.

Remarks—The Ms. comprises three *prasnas* containing 11, 10 and 9 chapters respectively. It is decayed.

'उक्तानि दर्शपूर्णमासादीनि श्रौतानि कर्माणि । अनन्तरं तेषा-मकरणेऽन्यथाकरणे वा प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः'

It was perhaps on the above basis that the title was given as Śrautaprāyaścittavivaraṇa in the revised Palace Catalogue. But from the colophons it is seen that the name is Yajñaprāyaścittavivaraṇa. The author praises the *mahas* that presides over the Śivakaragrāma, at the opening of the work. In the beginning of the second chapter he says,

"वटतरुनिकटनिषण्णं
विघटितभजमानमोहमहिमानम् ।
प्रणमत शिवकरवसतिं
शिवकरमीशं जगत्त्रयाधीशम्" ॥

and at the beginning of the 7th chapter, adds,

" नमामि दक्षिणामूर्त्तिं वटमूलनिवासिनम् ।
कृता शिवकरे येन वसतिः करुणालुना ॥ "

He thus eulogises Śankara, the presiding deity of the Śivakaragrāma.

Two additional leaves are attached to the Ms. dealing with other subjects, one relating to the Goddess Durga and the other regarding the rituals of the Agniṣṭoma, in old Malayāḷam.

॥ श्रौतप्रायश्चित्तशतद्वयी [सव्याख्या] ॥

44. ŚRAUTAPRĀYAŚCITTAŚATADVAYĪ.

Substance—Palm leaf. Size—9″ × 1¾″. Leaves—88. 10 lines per page. 25 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—1400.

Subject—The expiatory rites connected with Śrauta.

Beginning:

महागणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

आपस्तम्बमुनिं नत्वा प्रायश्चित्तशतद्वयीम् ।
बालानां सुखबोधाय व्याकरिष्ये यथामति ॥
नैमित्तिकेषु श्रौतिलक्षणेषु सूत्रे यदस्पष्टमिवाल्पबुद्धेः ।
तद्भाष्यवृत्त्या ह्यनुसृत्य सम्यक् सुखाय बोधाय विविच्यते तत् ॥

हविर्यज्ञप्रायश्चित्तेषु च मन्दबुद्धीनां सूत्रे यदस्पष्टमिव प्रतीयते, तदेव प्रायश्चित्तं तेषां स्पष्टावबोधार्थं स्वरूपतो विषयतश्च विविच्य प्रदर्श्यते । यद्यपि सूत्रेष्वस्पष्टं तद् व्याख्याने स्पष्टं भवति । तथापि भाष्ये वृत्तौ च व्याकीर्णतया दुर्ज्ञातस्य भाष्यानुसारेण क्रमेणैकत्र संगृह्य प्रतिपादने मन्दबुद्धीनां सुखावबोधो भवतीति तदर्थोऽयमारम्भः ।

End:

नैमित्तिकेष्टेरिह शक्त्यभावे
पूर्णाहुतिस्तत्र च देवतायै ।
श्रुवाहुतिर्वा हृदयेऽनुचिन्त्यो
यज्ञेश्वरो यज्ञमयश्च विष्णुः ॥

यत्र च रूपं नैमित्तिकं विधीयते । तत्र तदशक्तौ स्वरूपं च प्रागेवास्याख्यातम् । तदभावे श्रुवाहुतिः कर्तव्या । सर्वेषु प्रायश्चित्तेषु यज्ञमयो विष्णुः स्मरणीयः ।

(अनक्तपत्राः ? अनुक्तमत्रा) ण्यपारिस्पुटं यत्
तद् भाष्यवृत्त्यादिषु बोधनीयम् ।
तत्राप्यनुक्तं तु तदुक्तरीत्या
यथानिमित्तं स्वयमूहनीयम् ॥

तावस्मिन् सर्पाग्रहे ? प्रायश्चित्तानि तुल्येन प्रतिपादयितुं शक्यन्ते । विस्तरे पुरुषाणां प्रमादादिदोषावश्यम्भावेन गहने कर्ममार्गे नानाविधस्खलनसम्भवात् । अतस्तत्राप्यनुक्तं सूत्रभाष्याद्युक्तन्यायानुसारेण तत्तन्निमित्तानुगुणं स्वयमेवोहनीयमिति सिद्धम् ।

Colophon :

वत्सकुलभूषणश्रीवेङ्कटवाजपेययाजिनः प्रायश्चित्तशतद्वयीव्याख्यानेऽग्न्यनुगमना(नि ? दि) प्रायश्चित्तनिरूपणं नाम प्रथमं प्रकरणम् ।

वत्सकुलभूषणश्रीवेङ्कटेश्वरकृतौ शतद्वयीव्याख्या समाप्ता ।

Author—Veṅkaṭeśvara.

Remarks—This is a commentary on Prāyaścittaśatadvayī, a work comprising 209 verses dealing with the *prāyaścittas* enjoined by Āpastamba. It is seen from the D. C. S. M. Madras (pages 794 and 795, Vol. II) that there is another work of the same name by Bhāskara.

॥ श्रौतप्रायश्चित्तसंग्रहः ॥

45. ŚRAUTAPRĀYAŚCITTASAṄGRAHA.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—162. 9 lines per page and 26 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2400. Complete.

Subject—A compilation of expiatory rites (Śrauta.)

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

विघ्नेशं दक्षिणामूर्तिं भारतीन्द्रगुरूनपि ।
प्रणम्य श्रौतविषयं प्रायश्चित्तं विचिन्त्यते ॥

स्वबुद्धिशुद्धये यत्नः क्रियते स तु कुत्रचित् ।
प्रयोगसौकर्यायापि स्याच्चेदत्यर्थमर्थवान् ॥

यत्तद्धाधूळकमतव्याजेन गुरुभिः कृतम् ।
सर्वशाखोपचारार्थं चित्तसारनिबन्धनम् ।
यद्यबौधायनमते चोपकारि भवेदिह ।
तद् विविच्य(च)बालानामुपकाराय लिख्यते ॥
विविच्य वचने तत्राप्यावापोद्धारसम्भवात् ।
क्रियतेऽत्र यथायोगं यतस्तद्विषयो मया ॥

विनाशः प्राय इत्युक्तश्चित्तं सन्धानमुच्यते ।
विनष्टस्य तु सन्धानं प्रायश्चित्तपदेरितम् ॥

विध्यपराधे कुर्यात् प्रायश्चित्तं विधिस्तु कर्मैव ।
अपराधस्तस्य स्यादकरणमयथाकृतिर्वापि ॥
वैधे कर्मण्यवैधानुष्ठानात् तद्विकलं भवेत् ।

प्रायश्चित्ते कृते तस्य साकल्यमुपजायते ।
प्रायाश्चित्तं प्रकुर्वीत दोषोत्पत्तेरनन्तरम् ॥

सामान्येनादितः कालो विशेषे विहितोऽपि वा ।
न प्रतीक्ष्यो वसन्तादिर्निष्टाग्नेराहितौ यथा ॥

यद्यापन्नसमाधानं यश्चाप्यापत्तिविष्क्रयः ।
तयोरप्यवधानेन सर्वत्र करणं भवेत् ॥

End :

रा दाने । ला दाने । वा गतिगन्धनयोः । एभ्यो धातुभ्यो डप्रत्ययो भवति । य र ल व । शमिमुषीस्यतिहाभ्यो मुलोपश्च । शमू उपशमने । एभ्यो धातुभ्यो डप्रत्ययो भवति । मुलोपश्च । श ष स ह । कायतिपिबत्योः कपौ च । कै शब्दे । पा पाने । आभ्यां धातुभ्यां डप्रत्ययो भवति । तत्सन्नियोगेन क प इत्येतावादेशौ भवतः ।

Colophon :

इति प्रायश्चित्तसंग्रहे अष्टमोऽध्यायः ।

Remarks—The work contains 9 chapters. It begins with the expiatory rites connected with Āgrayanaiṣṭi and ends with Pṛṣadājyagrahaṇa. The closing portion is in Malayāḷam. The words "തെക്കാട്ടു യോഗീശ്വരൻ കൊടുക്കിയതു് " are found on a detached leaf at the commencement of the work.

॥ श्रौतसूत्रम् ॥

46. ŚRAUTASŪTRAM.

Substance—Palm leaf. Size—$15\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—104. 7—9 lines on a page and 36 letters in a line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1900.

Subject—Aphorisms on the theological rituals (of the Ṛgveda) by Āśvalāyana.

Beginning:

अग्निवान्यां वैष्णवीम् । उक्ता देवताः। तासां याज्यानुवाक्या ...

... ...

... ...

... ...

यो अद्य वामान्यं दिवो मातरिश्वा जभारेति ।

End:

कण्वो नामाङ्गिरसा जमिळकाण्वेति घोर ... ...

... ...

Colophon:

इति आश्वलायनसूत्रे एकादशोऽध्यायः ॥

Author—Āśvalāyana.

Remarks—The Ms. is nearly 500 years old and worn out. The first few leaves are missing. The work is divided into two parts, the Pūrvaṣaṭka and Uttaraṣaṭka, each comprising six chapters. It begins from the 5th *khaṇḍika* of the first chapter and ends with a part of the 12th

chapter. The printed book (A. S. Calcutta) contains only the portion up to the 2nd sūtra in the 7th kāṇḍa of the 7th chapter. The Adyar Library Catalogue (Part I, page 55) mentions the same work with the vṛtti of Nārāyaṇa, while No. 2697 of the Madras Triennial Catalogue (Vol. II, Part I C.) embodies only the Pūrvaṣaṭka.

॥ श्रौतसूत्रम् ॥

47. ŚRAUTASŪTRAM.

Substance—Palm leaf. Size—16½" × 2". Leaves—144. 9 lines on a page and 46 letters in a line. Script—Malayālam. No. of Granthas—3700. Complete.

Subject—Same as No. 46.

Beginning:

श्रीमहागणपतये नमः । ओं नमः शिवाय । अविघ्नमस्तु । हरये नमः । अथैतस्य समाम्नायस्य विताने योगापत्तिं वक्ष्यामोऽग्न्याधेयप्रभृतीन्याह वैतानिकानि । दर्शपूर्णमासौ तु पूर्वं व्याख्यस्यामस्त-न्त्रस्य तत्राम्नातत्वाद् दर्शपूर्णमासयोर्हविष्यासन्नेषु हो......स्थाय प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणावृद्विहारं प्रपद्यते ।

End:

पुरोहितप्रवरा राज्ञामथ यदि सार्षं प्रवृणीरन् मानवैलपौरूरवसेति सत्राणि तान्यदक्षिणानि ज्योतिष्टोमः पृष्ठमम ... यः सहस्रदाक्षि-

णोऽन्यो वा प्रज्ञातदक्षिणो दक्षिणावृता पृष्टा निशमयेरन्निति विज्ञा-
यते । स एव हेतुः प्रकृतिभावे प्रकृतिभावे ।

Colophon:

नमो ब्रह्मणे । नम आचार्येभ्यः । नमः शौनकाय । नमः शौन-
काय ।

इत्याश्वलायनसूत्रे द्वादशोऽध्यायः ।

गणपतये नमः । सरस्वत्यै नमः । वेदव्यासाय नमः ।

अक्षरं यत्परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद्भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥
नारायणेन लिखितमिदं पुस्तकम् ।
यज्ञेशाच्युत गोविन्द माधवानन्त केशव ।
कृष्ण विष्णो हृषीकेश नारायण नमोऽस्तु ते ॥
कृष्णाय वासुदेवाय देवकीनन्दनाय च ।
नन्दगोपकुमाराय गोविन्दाय नमो नमः ॥

Author—Āśvalāyana.

Remarks—This Ms. is complete and contains 12 chapters. After the close of the work are found 13 leaves, one leaf describing the method of preparing medicated oils and the remaining 12 leaves dealing with the Agnyanvādhāna etc. Agnyanvādhāna begins thus:—

"गं गणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । अमावास्येन वा पौर्णमासेन वा हविषा यक्ष्यमाणो भवति स पुरस्तादेव... ... ... ।"

॥ श्रौतसूत्रं पद्धतिसहितम् ॥

48. ŚRAUTASŪTRAM
with
the commentary Paddhati.

Substance—Palm leaf. Size—15" × 1½". Leaves—59
11—12 lines on a page and 64 letters in a line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—2700.
Incomplete.

Subject—Aphorisms of Kātyāyana with commentary, on rituals belonging to the Śuklayajurveda.

Beginning:

हरिः ॐ ।

ब्रह्माणमथ विष्णुं च शिवं गणपतिं तथा ।
अम्बिकां शारदां चापि वन्दे विघ्नोपशान्तये ।
कात्यायनं नमस्कृत्य गुरून् श्रीश्रीपतींस्तथा ।
पितरौ भाष्यकर्तॄंश्च पितृभूत्यादिसंज्ञकान् ॥
कात्यायनप्रणितेऽस्मिन् सूत्रे यज्ञप्रकाशके ।
प्रजापतेस्तनूजोऽहं कुर्वे व्याख्यामिमां स्फुटम् ॥
जयन्ति ते गुरोर्वन्द्याः श्रीपतेः पादपांसवः ।
येषां प्रसादादज्ञोऽपि चापलं कर्तुमुद्यतः ॥
आलोच्य सूत्रभाष्यादि क्रियते संग्रहो यतः ।
स्वकल्पितत्वशङ्कात्र न कार्या विबुधैरतः ॥

इह पुण्यो वै पुण्येन कर्मणा भवति (14—60—20—14)
तमेतं वेदानुवचनेन विविदिषन्ति ब्रह्मचर्येण तपसा श्रद्धया यज्ञेनेति ।

(14—70—20—25)अग्निहोत्रं जुहुयात् स्वर्गकाम इत्यादिभिर्वाक्यैः कर्मणां स्वर्गापवर्गादिश्रेयःसाधनत्वं प्रतीयते। तानि चाग्निहोत्रादिकर्माणि वेदवाक्यैकवेद्यानि। वेदवाक्यानि चानेकशाखाव्यवस्थिततया स्वतश्च प्रतिवाक्यं नानाविधपरस्परविरुद्धार्थस्फुरणेन दुर्बोधार्थानि बहुभिरर्थवादवाक्यैर्मिश्रितानि। तथाहि— अग्निहोत्रं जुहुयात् स्वर्गकाम इत्यत्र किं स्वर्गो होमाय, उत होमः स्वर्गाय। तथा अग्निहोत्रशब्दो गुणविधानार्थो नामधेयं वेति। यथा सर्वे संवत्सरं दीक्षाभिरेतीत्यादौ [12—30—30—11] क्वचित् संवत्सरशब्दस्य मुख्यार्थत्वं सहस्रसंवत्सरादौ, [12—30—30—10] तस्यैव गौणत्वम्। अर्थवादमिश्रपाठाद् विध्यर्थवादसन्देहोऽपि भवति किमयं विधिरुतार्थवाद इति। यद्यपि जैमिनिशबरस्वामिकुमारिलप्रभृतिभिर्मीमांसायां तानि वाक्यानि सन्देहनिरासपूर्वकं यथार्थं व्याख्यातानि सन्ति, अधीतशास्त्राणां च तदर्थावगमोऽपि सुकर एव। तथापि तेषां नानाशाखाव्यवस्थितत्वेनेदानीन्तनैः सर्वैः पुरुषैरध्येतुं ज्ञातुं वाऽशक्यत्वात् तदधीनं कर्मणां ज्ञानं दुश्शक्यमिदानीन्तनानामिति मत्वा परमकारुणिको भगवान् कात्यायनाचार्यो नानाशाखागतविधिवाक्यसंग्रहरूपं कल्पसूत्रं प्रणीतवान्। तत्र पूर्वमधिकारादिकस्य सर्वकर्मसाधारणस्य निरूपणानन्तरं विशेषस्य दर्शपूर्णमासादेर्निरूपणं युक्तम्। अन्यथा प्रतिविशेषणमधिकारादिनिरूपणे ग्रन्थगौरवं स्यात्। तन्मा भूदिति कृत्वा प्रथमाध्याये यावत् किञ्चित् सर्वकर्मसाधारणं तदुपदिशति तत्रैतदादिसूत्रम्——अथातोऽधिकारः॥

End:

सत्रेषु य ऋत्विजस्ते यजमाना इति यजमानानामृत्विक्पदार्थकर्तृत्वविधानाद् ब्राह्मणानामेव सत्राणि भवन्ति न क्षत्रियवै-

श्यानाम्। ब्राह्मणानामप्येककल्पानाम् वैश्यराजन्ययोर्गृहपतित्वेऽपि नाधिकारः। ब्रह्मसामादिकल्पभेदेन ब्राह्मणैः सह विरोधात्। सहस्र-संवत्सरं सत्रं मनुष्याणामपि भवति। संवत्सरशब्देन लक्षणया वृत्त्याह्नः प्रतीयमानत्वात्। अतः सहस्रसंवत्सरे सहस्रं सौत्यान्य-हानि भवन्ति।

Colophon:

इति प्रथमस्य षष्ठी (क? ख)ण्डिका।

Author—The commentator was a disciple of Śrīpati and the son of Prajāpati.

Remarks—The work with the commentary has been printed at Benares. The commentator refers to Karkācārya, one of the Bhāṣyakāras at the end of the second Khaṇḍikā.

In the colophons of the works on pages 3186, 3187, 3215, 3245, 3246, 3262 & 3263 (Vol. III D. C. S. M. Madras) is seen the following.

"... ...प्रजापतिसुतेन याज्ञिकदेवेन कृतायां कात्यायन-सूत्रपद्धतौ" ... ...

So it is presumed that the commentator is Yājñikadeva and that this commentary is called Paddhati. C. C. refers to a certain Yājñikadeva as the author of Kātyāyana's Śrautasūtra-paddhati called also Yajñikavallabhā, Uttarakriyāpaddhati, Darśapūrṇamāsapaddhati, etc. (*Vide* Page 475).

॥ स्मृतिः ॥

॥ अगस्त्यप्रतिमादानविधिः ॥

49. AGASTYAPRATIMĀDĀNAVIDHI.

Substance—Palm leaf. Size—5″ x 1¼″. Leaves—5. About 7 lines per page and 18 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—30.

Subject—Dharmaśāstra, describing the means of curing diseases, by the gift of Agastyapratimā.

Beginning:

अगस्त्यदानं वक्ष्यामि कृत्रिमादिभयापहम् ।
विषापहरणं सद्यो गरलादिभयापहम् ॥
तक्षकालकमुष्टयादिशङ्खपद्मादिवासुकिम् ।
मण्डूकं मण्डलीदुष्टक्षुद्रसर्पभयादिकम् ॥
तत् सर्वं नश्यति क्षिप्रमाखुवृश्चिकसम्भवम् ।

... ...

End:

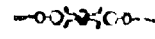
अस्मिन् देहे स्थितं रोगं विषकृत्रिमसम्भवम् ।
तत् सर्वं नश्यति क्षिप्रमगस्त्यमुनिदानतः ॥
आयुर्बलं च कान्तिश्च अग्निपाटवमेव च ।
देहि त्राहि मुनिश्रेष्ठ आरोग्यं कुरु(ते ? मे)सदा ॥
सुवर्णत्रयदक्षिणां दद्यात् भक्तिपरायणः ।
नीरोगी जायते रोगी कृत्रिमादिभयाच्च्युतः ॥
अगस्त्यस्य प्रदानेन पुत्रपौत्रान्वितः सुखी ।

Colophon:

इति कृत्रिमरोगहरागस्त्यदानविधिः । कृत्रिमादिभयापहम् ।

Author:

Remarks—The revised Palace Catalogue names the work Agastyapratimādānavidhi while the colophon mentions Agastyadānavidhi.

॥ आशौचनिर्णयः (सव्याख्यः) ॥

50. ĀŚAUCANIRṆAYA with commentary.

Substance—Palm leaf. Size—7″ × 1½″. Leaves—39. 6 lines per page and 20 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas 300. Incomplete.

Subject—Smṛti delimiting the period of pollution.

Beginning:

प्राणस्त्री सवित्री दशदिनसहितैस्तैर्विशुद्धा प्रदिष्टा यातेऽघेऽपि उक्तकाले अनियतसमये गृह्यकर्माणि सा अयोग्या । निर्जीवापत्यसूश्चेद् दिनदशकमतीत्य अखिलं कर्म कुर्यात् ।

End:

दिक्षु नमोन्तैः विश्वेभ्यो देवेभ्यः साध्येभ्यः मरुद्भ्यः इत्यणुभिः पिण्डत्रयं संस्थाप्यम् । विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः साध्येभ्यो नमः मरुद्भ्यो नमः ॥ १५२ ॥

Colophon—Nil.

Author:

Remarks—The name of the work is given in accordance with the revised Palace Catalogue. Some leaves in the beginning, middle and end are missing.

॥ आशौचाष्टकवृत्तिः ॥

51. ĀŚAUCĀṢṬAKAVṚTTI.

Substance—Palm leaf. Size—$6\frac{3}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—21. 8—9 lines per page and 22 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—250. Complete.

Subject—Practical application of rules pertaining to Āśaucā.

Beginning:

गणपतये नमः। अविघ्नमस्तु।

शम्भुर्दिशतु नः शूली मङ्गलं लोकमङ्गलः।
पार्वतीवल्लभः स्थाणुः पिनाकी वृषभध्वजः॥
विघ्नं विघ्नविनाशाय प्रणम्याथ सरस्वतीम्।
आशौचाष्टककर्तारं नत्वा वररुचिं तथा॥
आशौचाष्टकसम्प्रोक्तप्रयोगं वच्मि साम्प्रतम्।
अज्ञानतमसान्धानां जनानामुपकारकम्॥

तत्राशौचं तावद् द्विप्रकारं—जन्मनिमित्तं मरणनिमित्तं च । तत्र तावन्मरणनिमित्तमुच्यते । आद्येषु त्रिषु मासेषु गर्भिण्या गर्भनाशे त्रिदिनमाशौचं स्यात्... ... ...

End:

अथ जन्माशौचमुच्यते । तत्र सपिण्डानां दशाहम् । सोदकानां त्रिदिनम् । इदमाशौचं सन्निधावेव । यद्यतीते श्रुतं भवति, तद्युभयोरपि स्नानमेव । तत्रातिकालजं न स्यात् । पूर्वाशौचे दशदिनं यदि पतेत्, तर्हि......... ... ... प्रेताशौचवत् त्रिरात्रपरिपूर्तिः कर्तव्या । मातापित्रोस्तु दशदिनेनैव शुद्धिर्भवति । तत्र कुमारे जाते गोभूहिरण्यादीनां प्रतिग्रहो ब्राह्मणैः कर्तव्यः । तत्रात्मपुत्रपितृभ्रातृव्याणां स्त्रीप्रसूतौ दशाहेनैव शुद्धिर्भवति । तदप्युक्तम्—

"आत्मपुत्रपितृभ्रातृपितृव्याः स्त्रीप्रसूतके ।
दशाहेनैव शुद्धिः स्यादन्यत्र (तु)त्र्यहं भवेत् ॥" इति ॥

Colophon:

इति जन्माशौचप्रयोगः । इत्यष्टमश्लोकः । हरिहरहिरण्यगर्भेभ्यो नमः नमः शिवाय । आशौचाष्टकवृत्तिः समाप्ता । शिवमस्तु ।

Author:

Remarks—The Ms. is nearly 300 years old and decayed. It is different from the Āśaucāṣṭakavyākhyā, published as No. 37 of the T. S. S.

॥ कर्मविपाकप्रायश्चित्तसुधानिधिः ॥

52. KARMAVIPĀKAPRĀYAŚCITTA-SUDHĀNIDHI.

Substance—Palm leaf. Size—5″ × $1\frac{1}{2}$″. Leaves—155. 6 lines per page and 16 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1000.

Subject—Expiatory rites for sinful acts done intentionally or otherwise.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

चिदानन्दकलां वाणीं वन्दे चन्द्रकलाधराम् ।
नैर्मल्यतारतम्येन बिम्बितां चित्तभित्तिषु ॥
अस्ति श्रीसंगमक्ष्मापः पृथ्वीतलपुरन्दरः ।
यत्कीर्तिमौक्तिकादर्शे त्रिलोकी प्रतिबिम्ब्यते ॥
अस्य मन्त्रिशिरोरत्नमस्ति मायणसायणः ।
यः ख्यातिं रत्नगर्भेति यथार्थयति पार्थिवीम् ॥
तेन मायणपुत्रेण सायणेन मनीषिणा ।
ग्रन्थः कर्मविपाकाख्यः क्रियते करुणावता ॥
कृतानां विविधानां च ज्ञानतोऽज्ञानतोऽपि वा ।
इह रोगनिदानानां कर्मणां निष्कृतिं ब्रुवे ॥
अयुक्तमिति मे भाति नन्वेतदुपपादनम् ।
अनारब्धफलेषु स्यात् समारब्धफलेषु वा ॥

End:

दारिद्र्याख्यान्महारोगान्मुक्तो मर्त्योऽभिजायते ।

तस्मादवश्यं कर्तव्यं दानहोमादिकं नरैः ।
दारिद्र्यरोगाभिभूतैस्तस्माद्रोगात् प्रमुच्यते ॥

Colophon:

इति कर्मविपाकप्रायश्चित्तसुधानिधौ दारिद्र्यरोगहरप्रकरणम् ।

Author—Māyaṇasāyaṇa, son of Māyaṇa and minister of Saṅgama. This is the famous Sāyaṇācārya of Vijayanagar.

Remarks—The work is composed in metrical form. It is incomplete and contains *prakaraṇas* 1—43 only. 17 leaves are left blank at the end.

॥ कर्मविपाकमहार्णवः ॥

53. KARMAVIPĀKAMAHĀRṆAVA.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 2″. Leaves—176. 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Tamil Grantha (Leaves 1—98). Malayāḷam (Leaves 99—176). No. of Granthas—5000.

Subject—Expiatory rites for diseases resulting from sinful deeds.

Beginning:

नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवतायै गिरे नमः ॥ १ ॥
प्रवाळाद्रिप्रस्थद्युतिनिचयपर्यायवपुषे
नमो विघ्नश्रेणीविघटनविनोदाय महते ।

जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासरचना-
विनोदासक्ताय प्रणतफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥ २ ॥

यदिन्दिरानाथपुरन्दराद्यैराराधितं भक्तिभरानताङ्गैः ।
श्रीचण्डिकायाश्चरणारविन्दं वन्दामहे मत्कुलदेवतायाः ॥ ३

प्रकृष्टचलकुण्डलस्तबकमृष्टगण्डस्थलं
महाहिमणिमेखलं मरतकाङ्कुरश्यामळम् ।
करोतु करुणां सदा कलितबर्हिबर्हाङ्कुरं
महः किमपि मोहनं कपटशैशवं कैशवम् ॥ ४ ॥

शम्भौ कृतागसि कषायकषं ब्रुवाणा
कुण्ठीकृताधररसनाथनियन्त्रणेन ।
मानेन मानमभिगच्छति या ददातु
सा पार्वती हरविभक्ततनुः शिवं वः ॥ ५ ॥

आसीदसीमगुणलाटगुणाम्बुराशा-
वुद्यत्प्रभूतशुभकीर्तिनयप्रकाशः ।
लोकैः सदा हृदि धृतो गुणसंनिविष्टः
श्रीरत्नपालनृपतिर्भुवनैकरत्नम् ॥ ६ ॥

तस्यात्मजो हरहपाल इति प्रसिद्धः
सिद्धाङ्गनाजनसमाजसमिद्धकीर्तिः ।
दानेन यः सुकृतिनां क्षितिपः स दैन्यं
सैन्यं च वैन्यसदृशः प्रतिभूपतीनां ॥ ७ ॥

सुतोऽस्य जातः सुकृतोन्नतस्य न तस्य कश्चित् सदृशो बभूव ।
यमच्छलस्तुल्यमवेक्ष्य तातो नाम्ना हरिश्चन्द्र इति व्यधत्त ॥ ८

तस्यात्मजोऽभूदतुलप्रतापः
साधारणो भूमिपतिर्वदान्यः ।

अभूतपूर्वामवनीश्वराणा-
मजीजनद् यो जगति स्वकीर्तिम् ॥ ९ ॥
बन्धच्छिदाभिदुरकीर्तिमिहान्विताथों
कृत्वा परत्र च तथैव विधातुमिच्छुः।
कीनाशपाशचयबन्धविमोचनार्थं
तीर्थत्रयीकरविमुक्तिमचीकरद् यः ॥ १० ॥

अस्यात्मजः श्रीमदनेन राजा
नाम्ना च रूपेण च सङ्गतार्थः ।
रोषारुणे चक्षुषि यद्विपक्षः
स्मर्तव्यरूपत्वमत्रा(प्त?मु)कामः ॥ ११ ॥
सर्वायः कुन्वाना ? रामान् धर्मायतनानि सेतुबन्धांश्च ।
कृत्वा स्वकीर्तिमात्रं.........दीदृशमूर्तिभेदेन ॥ १२ ॥

परिशीलयता कलाकलापं
विदधानेन च भूरिशः प्रदानम् ।
मदनेन महीभृताथ तेन
प्रथिता नूतनभोजराजकीर्तिः ॥ १३ ॥

पुत्रेषु सत्स्वपि कलत्रयुगेऽथ तस्य
पुत्रौ जगत्त्रयविसृत्वरकीर्तिपूरौ ।
ताक्ष्णों(?)प्रियावतितरां प्रथमप्रसूतौ
नीतौ महोन्नतिमनल्पगुणौ विनीतौ ॥ १४ ।

उदारशीलौ सुमनोविलास-
मनोज्ञवृन्दावनकेलिलोलौ ।
यशोदया वर्धितमङ्गलाङ्गौ
यौ रामकृष्णाविव सम्प्रतीतौ ॥ १५ ॥

यच्छैशवानुकरणं न युवा न वृद्धः
शक्नोति कर्तुमितरः कृतसद्गुणोऽपि ।
दा(ना?ता)निदानमखिलार्थिजनार्थसिद्धेः
कीर्तिर्दिगन्तविततां च यतस्तदीया ॥ १६ ॥

अप्रतिमल्लः पृथ्व्यां पृथ्वीमल्लस्तयोरभूज्ज्येष्ठः ।
अपरो मान्धा(ता ? तृ)गुणो मान्धाता गीयते जगति ॥ १७ ॥

सोऽयं सुकृतविधाता रिपुकुलजेता तनोति मान्धाता ।
विद्वन्मुखेन मतिमान् सत्कृतिरत्नं महार्णवं नाम ॥ १८ ॥

माता पुण्यचरित्रकीर्तिविभवा यस्याम्बिका नामतः
शाकल्यापरमूर्तिरा(चा?)र्यचरितः श्रीपेद्दिभट्टः पिता ।
सोऽयं कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविश्वेश्वरो
वेदे स्मार्तमते नये च सपदे वाक्ये कृती वर्धते ॥ १९ ॥

मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
परं शीलं श्लाघ्यं जगति ऋजवस्ते कतिपये ।
चिरं चित्ते तेषां मुकुरतलभूते स्थितिमिया-
दियं व्यासारण्यप्रवरमुनिशिष्यस्य भणितिः ॥ २० ॥

श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोक्य यथामति ।
निबध्यते समासेन निबन्धोऽयं महार्णवः ॥ २१ ॥

दुष्कर्मपाकजनितामयकर्शितानां
सत्कर्म शर्मकरमित्युदितं मुनीन्द्रैः ।
तत्सङ्गजातमितरोक्तिविधानपेक्षं
वक्ष्यामि रोगनिखिलार्तिनिबर्हणाय ॥ २२ ॥

तत्र तावद् वक्ष्यमाणसकलकर्मोपयोगित्वेन कर्मविपाकरूपरो-गादिनिवृत्त्यर्थं प्रायश्चित्तादेकयुक्तैद्वादि(श)कयुक्तैद्वादशवार्षिका-दिप्रायश्चित्तव्याधिप्रकृतिदानादि कर्तव्यम् । अत्र केचिद् व्यव-तिष्ठन्ते । तथाहि—

End:

अतो मेषगृहीतस्य तद्दोषशान्तये हिरण्यं श्वेतवस्त्रं चेत्यादिना-त्रोक्तो बलिर्देयः । नालकरक्षन्तं (?) पक्वान्नमित्यादिना स्कन्दग्रहहरो-क्तो बलिर्देयः । मेषग्रहोद्देशेन बलिदाने मन्त्रमाह—

प्रगृह्णीष्व बलिं चेमं मेषग्रह महाग्रह ।
आतुरस्य सुखं सिद्धिं प्रयच्छ त्वं महाबल ॥

Colophon:

End of Taraṅga:

इति पण्डितपारिजातकठोरमल्लेत्यादिबिरुदविराजमानश्री-मदनपालपुत्रस्य मान्धातुर्निबन्धे महार्णवाभिधाने कर्म-विपाके... ... ...तरङ्गः ।

End of Part I:

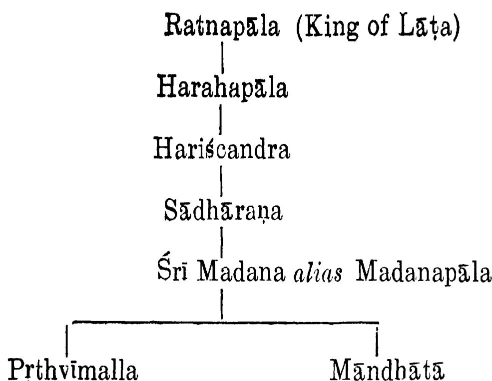
इति कर्मविपाकः समाप्तः । हरिः ॐ । शुभमस्तु ।

രാമകൃഷ്ണൻ സ്വഹസ്തലിഖിതം. ശ്രീരാമജയം.

इति कर्मविपाकमहार्णवः समाप्तः । हरिः ॐ ।

Author—Bhaṭṭaviśveśvara, son of Śrī Peddi Bhaṭṭa. He admits that he passed off his own works under the appellations of his patrons, Māndhātā and Madanapāla, the famous kings of the Lāṭa family.

The geneology of that family is given below :—

Madanapāla the plausible author of the Madana-vinoda (Madanapālavinodanikhaṇḍu) is the father of Māndhātā. He was also the patron of Bhaṭṭa Viśveśvara, the author of Madanapārijāta. The date of Viśveśvara may be fixed as the latter half of the 14th Century. C. C. gives Ṭaka in lieu of Lāṭa (Vide Page 425). The following are the well-known works of Viśveśvara:—

Madanapārijāta.
Mahādānapaddhati.
Mahārṇavakarmavipāka.
Smṛti Kaumudi.
Subodhinī (Commentary on the Vyavahārādhyāyā of Vijñāneśvara).

Remarks—The author quotes profusely from the Karmavipāka of Śātātapa and is much indebted to that work. He quotes authorities from

Karmavipākasaṅgraha, Bodhāyanasūtra, Āśvalāyanasūtra, Ṛgvidhāna, Skāndapurāṇa, Karmavipākasamuccaya, Bhaviṣyatpurāṇa Vṛddhagautamasmṛti and other works.

॥ कर्मविपाकमहार्णवः ॥

54. KARMAVIPĀKAMAHĀRṆAVA.

Substance—Palm leaf. Size—14½" × 1¾". Leaves—163. 6—8 lines per page and 44 letters per line. Script—Old Malayāḷam. No. of Granthas—4000. Incomplete.

Subject—Same as No. 53.

Beginning—Same as No. 53 but the verses 11 and 12 are omitted.

End:

क्षीरदधिमधुसर्पिःपूर्णानि दद्यादाहिताग्नये ब्राह्मणायालंकृताय वासोयुगेन प्रच्छादयेदिति अस्यार्थः । वैशाख्यां पौर्णमास्यामिति । एतच्चो(क्त)कालान्तराणामुपलक्षणार्थम् । देशक०

Colophon:

इति श्रीपण्डितपारिजातकठोरमल्लेत्यादिबिरुदविराजमानश्री-

मदनपालपुत्रस्य मान्धातुर्निबन्धे महार्णवाभिधाने कर्म-विपाके... ...तरङ्गः ।

Author—Same as No. 53.

Remarks—In No. 53 the 6th *Taraṅga* deals with Rudravidhi, and the 7th with Puruṣasūktavidhi. In this Ms. Puruṣasūktāvidhi occurs in the 6th *Taraṅga* and Rudravidhi at the close. The order of the prakaraṇas also is different. The work comes to a close with the Netrakuṣṭaharaprakaraṇa. The Ms. is decayed and is about 200 years old.

॥ कालनिर्णयः ॥

55. KĀLANIRṆAYA.

Substance—Palm leaf. Size—$13\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—130. 10 lines on a page and 46 letters in a line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—4000. Incomplete.

Subject—Determination of the auspicious time for the performance of Vedic rites.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः अविघ्नमस्तु ।

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥

सोऽहं प्राप्य विवेकतीर्थपदवीमाम्नायतीर्थे परं
मज्जन् सज्जनतीर्थसङ्गिनि पुनः सद्वृत्ततीर्थत्रयम् ।
लब्धामाकलयन् प्रभावलहरीं श्रीभारतीतीर्थतो
विद्यातीर्थमुपाश्रयन् हृदि भजे श्रीकृष्णमव्याहतम् ॥

सत्यैकव्रतपाठको द्विगुणधीस्त्र्यर्थी चतुर्वेदिता
पञ्चस्कन्धकृती षडन्वयदृढः सप्ताङ्गसर्वंसहः ।
अष्टव्यक्तिकलाधरो नवनिधिः पुष्यद्दशप्रत्ययः
सार्गोच्छ्रायधुरन्धरो विजयतां श्रीबुक्कणक्ष्मापतिः ॥

व्याख्याय माधवाचार्यो धर्मान् पाराशरानथ ।
तदनुष्ठानकालस्य निर्णयं वक्तुमुद्यतः ॥

व्यामूढानामिह तनुभृतां जाह्नवीतीर्थमेकं
विद्यातीर्थं प्रकृतिविमलं सद्विवेकोदयानाम् ।
सर्वेषां तत् प्रथमसुखदं भारतीतीर्थमाहु-
स्तद्भावान् मे विपुलमनसो निर्णये शक्तिरस्ति ॥

अर्थो न क्रम्यते श्लोकैरखिलो निर्णिनीषितः ।
तावतैवानुतिष्ठासुर्निस्सन्देहः प्रवर्तताम् ॥

ततो भीमांसु(?)चित्तस्य समाधानाय तत् पुनः ।
विचरिष्ये यथान्यायं श्रुतिस्मृतिवचोबलात् ॥

पञ्च प्रकरणान्यत्र तेषूपोद्घातवत्सरौ ।
प्रतिपद्दिष्टतिथयो नक्षत्रादिरिति क्रमः ॥

उपोद्घाते कालसत्त्वं तस्य निर्णययोग्यताम् ।
ईश्वरो नित्यकालात्मा चिन्तनीयः सुकर्मसु ॥

End:

पुत्री तु नोपवसेत् । तदाह नारदः—

संक्रान्त्यामुपवासं च कृष्णैकादशिवासरे ।
चन्द्रसूर्यग्रहे चैव न कुर्यात् पुत्रवान् गृही ॥ इति ॥
ग्रस्तास्तमये तु पुत्रिण्यप्युपवास एवमहोरात्रं न भोक्तव्यमिति भोजनप्रतिषेधात् ।

Colophon:

इति ग्रहणनिर्णयः ।

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

शुभमस्तु ।

Author—Mādhavācārya.

Remarks—This has been published by the Royal Asiatic Society, Bengal.

—:o.—

॥ कालादर्शः ॥

56. KĀLĀDARŚA.

Substance—Palm leaf. Size—14¾″ × 2″. Leaves—138. 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3700. Complete.

Subject—Same as No. 55.

Beginning:

श्रीमहागणपतये नमः ।

ब्रह्मादयो यद्वशगा युगादिकालादिभेदाश्च यदीयभेदाः ।
कालाय कंसान्तकमूर्तयेऽहं नित्याय तस्मै विभवे नतोऽस्मि ॥

वाणीगणेशावमरेन्द्रमौलिमाणिक्यनीराजितपादपद्मौ ।
अविघ्नमाविष्कृतभक्तलोकमनोरथावन्वहमानमामि ॥

विश्वेश्वराचार्यपदारविन्दप्रणामविस्तारितवाग्विलासः ।
आदित्यसूरिः स्मृतितत्त्वदर्शी कालं विनिर्णेष्यति मन्दबुद्ध्यै ॥

ननु स कालः क्वोपयुज्यते । यो निर्णीयत इति । अत्राह—

कालो विधिवशाद् दर्शपूर्णमासादिकर्मसु ।
अङ्गत्वेनेष्यते तस्मादसौ निर्णीयते मया ॥

End :

पशुबन्धश्चाग्निष्टोमः कर्तव्यावुत्तरायणे ।
एतत्त्रयविकाराश्च द्वादशाहादयस्तथा ॥

अग्नीषोमीयमान्नाय्यविकारान् सोमतः परम् ।
सोमयागविकारांश्च कुर्यादिष्टिभ्य उत्तरम् ॥

आरम्भो ह्यग्निहोत्रस्य सौम्यायन उदीरितः ।

दृष्ट्वा पुरातनपुराणवचांस्यशेष-
मन्वादिकस्मृतिवचांसि विविच्य तत्त्वम् ।
सांवत्सरागमवचांसि च कालतत्त्वं
निर्णीयते स्म कृतिना कविवल्लभेन ॥

यज्ञकालनिर्णयप्रकरणश्लोकाः ॥ ६ २। १ ॥

Colophon :

इत्यादि(त्य)भट्टोपाध्यायस्य कविवल्लभापरनाम्नो ग(भ?
र्ग)कुलतिलकस्य कृतिषु कालादर्शो नाम कालनिर्णयः समाप्तः ।

भोः कोविदाः कृतधियः कविवल्लभस्य
विज्ञापनं शृणुत वो रचितः प्रणामः ।
कालस्य निर्णयकरीं कृतिमस्मदीया·

मेनां निरस्तमदमत्सरमाद्रियध्वम् ॥
विज्ञानयोगिनो विश्वरूपाचार्यस्य निश्चयम् ।
गृह्यस्य धर्मयोर्भाष्यं तथा स्मृतिमहार्णवम् ॥
विश्वादर्शं निदर्शं च धवलां स्मृतिचन्द्रिकाम् ।
अथापरार्कं कल्पतरुं शिवस्वामिमतं तथा ॥
बालरूपं स्मृतिरत्नं मञ्जूषां मानवं मतम् ।
स्मृतिसंग्रहणं धर्मप्रदीपं कारणागमम् ॥
ज्योतिषाणि च तन्त्राणि वास्तुतन्त्रं समीक्ष्य च ।
न्यायैः सम्यग् विचार्यायं कालादर्शो मया कृतः ॥
अत्रत्यवचनानां ये मूलं पृच्छन्ति पण्डिताः ।
तैस्तु प्रेक्ष्या इमे ग्रन्था इति दत्तं मयोत्तरम् ॥

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः । श्रीगुरुभ्यो नमः । शुभमस्तु ॥

Author—Āditya-Bhaṭṭopādhyāya, surnamed Kavi-vallabha, belonged to Gargagotra. He is also known as Āditya Sūri. He was a disciple of Viśveśvarācārya.

Remarks—The work is composed in the style of Dharmapradīpam, and Smṛtiratnamañjūṣā.

॥ दत्तनिरूपणम् ॥

57. DATTANIRŪPAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—18¾″ × 2″. Leaves—16. 9 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—550.

Subject—Rights and privileges of persons adopted.

Beginning:

इदं त्वपरं चिन्त्यते—

यः प्रदत्तोऽपि पुत्रार्थं जातकर्मादिवर्जितः ।
नासौ गच्छति पुत्रत्वं कथं वा रिक्थभाग् भवेत् ॥
त(द्व)द्दत्ता च या कन्या पतित्वं सप्तमे पदे ।
तथैव दत्तपुत्रस्य पुत्रत्वं जातकादिभिः ॥

इति स्मृतिसारकात्यायनवचनाभ्यां जातकर्मादिसकलक्रियाणां जनकेन कृतानां प्रतिग्रहीत्रापि पुनरनुष्ठेयतया विहितानामकरणेन दत्तस्य पुत्रत्वमेव नास्तीत्युक्तत्वात् भ्रातृपुत्रपरिग्रहेऽपि जातकर्मादिसंस्काराः पुनः कर्तव्या न वा ।

End:

नित्यत्वादिभेदः पुत्रिकापुत्रक्षेत्रजादीनामप्यस्ति । तत्र च सत्याषाढसूत्रं प्रमाणम् । नित्यद्व्यामुष्यायणानां द्वयोरनित्यानां च द्व्यामुष्यायणवदिति सूत्रद्वयनित्यानित्यद्व्यामुष्यायणदत्तक्षेत्रजपुत्रिकापुत्रादिपरमेव व्याख्यातृभिर्व्याख्यातमित्यन्यत्र विस्तरः । व्यवहारमयूखे च दत्तद्वैविध्यमुक्तं, तदग्रे प्रपञ्चयिष्यते ।

Colophon:

इति दत्तमीमांसोक्तत्रैविध्यनिरूपणम् ।

श्रीगुरुभ्यो नमः । शुभमस्तु ।

Author:

Remarks—It is seen from the first as well as the last sentence of the Ms. that the work is a portion of the Dattamīmāmsā which has been published at Calcutta. It refers to Ujjvala in the following lines:

" तथाहि—सगोत्रस्थानीयान्न परेभ्यः समाचक्षीतेत्यापस्तम्बधर्मवचनमिदं चोज्ज्वलायामेवं व्याख्यातम् । "

Ujjvala may be identical with that of Haradatta.

॥ दानमयूखः ॥

58. DĀNAMAYŪKHA.

Substance—Palm leaf. Size—24″ × 2″. Leaves—141. 7 lines per page and 72 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—4000. Complete.

Subject—Smṛti (description of the rites of Dāna like Dhānya-Parvata—the mountain of grains).

Beginning:

श्रीगणपतये नमः ।

यः कामठेन कायेन दध्रे मन्थरमारभे ।
तं द...थीमाराध्य पर्वतापणिपद्धतिम् (?) ॥

साम्प्रतं (वः ?च) पुराणोक्तपर्वतदानप्रयोगः प्र(स्तू)यते । पुलस्त्यः--
प्रथमो धान्यशैलस्तु द्वितीयो लवणाचलः ।
गुळाचलस्तृतीयस्तु चतुर्थो हेमपर्वतः ॥
पञ्चमस्तिलशैलः स्यात् षष्ठः कार्पासपर्वतः ।
सप्तमो घृतशैलः स्याद्र ... शैलस्तथाष्टमः ॥
राजतो नवमस्तद्वद् दशमः शर्कराचलः ॥ इति ।

तत्र धान्यपर्वतस्य सर्वपर्वतप्रकृतित्वात् प्रयोगः प्रथमतः प्रक्रम्यते ।

End:

ब्रह्माण्डपुराणोक्तप्रकारेण रुद्रैकादशतिलदानं करिष्ये । तत्रैकादशरुद्रपूजां ब्राह्मणपूजां च करिष्ये इति संकल्प्य प्रधानपात्रादारभ्य तिलोपरिस्थितसुवर्णपत्रेषु एकादश रुद्रानावाह्य पूजयेत् । पूजाप्रकारः—मृगव्याधाय नमः शर्वाय नमः नैर्ऋताय नमः अजैकपदे नमः अहिर्बुध्नियाय नमः ।

Colophon:

इति मीमां(?)शंकरभट्टात्मजनीलकण्ठभट्टकृते दानमयूखे षोडशमहादानादीनि समाप्तानि । हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रीरङ्गनायक्यै नमः । श्रीमते रामानुजा(यै ? य) नमः । श्रीमते वेदान्तगुरवे नमः । सरस्वत्यै नमः ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

൧൦൬൯-ാംമാണ്ടു ഇടവമാസം ൨൨-ാംനു എഴുതിത്തീൎന്നു. രാമാശാസ്ത്രിയൻ സ്വഹസ്തലിഖിതം. ദാനമയൂഖം സമാപ്തം. ശ്രീവാസുദേവായ നമഃ. ശ്രീലളിതാംബികായൈ നമഃ. ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ. വേദവ്യാസായ നമഃ.

Author—Nīlakaṇṭha Bhaṭṭa, son of Śaṅkara Bhaṭṭa as is evident from the following verses on Fol. 52,

" यो लीलया सन्तनुतेऽत्र विश्वं
(नक्या ? तत् पा) लयत्यात्मनि विश्वरूपे ।
लयं न(य)त्याशु च पूर्णरूपः
शिवं त(तो ? नो)त्वाशु रविर्ममासौ ॥

श्रुतिस्मृतीर्वाक्यपुराणजातं
तत्तन्निबन्धानपि सन्निबद्धान् ।
श्रीशंकरस्यात्मज एव दाने
श्रीनीलकण्ठो विवृणोति कृत्यम् ॥ "

Remarks—The work has been published at Benares.

॥ धर्मप्रवृत्तिः ॥

59. DHARMAPRAVṚTTI.

Substance—Palm leaf. Size—$17\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—133. 9—10 lines per page and 6 letters per line.

Script—Grantha. No. of Granthas—4500. Complete.

Subject—Description of the purificatory rites such as Śauca, Tithī, Tīrthasavana etc.

Beginning:

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

यस्मिन् रामे स्वप्रकाशे जगदेतच्चराचरम् ।
सृष्टिस्थित्यन्तमाप्नोति तं भजे गुरुरूपिणम् ॥

नारायणं नमस्कृत्य वाग्देवीमपि कामदाम् ।
गणनाथं गुरूंश्चापि धर्मसंरक्षणाय वै ॥

धर्मप्रवृत्तिः क्रियते कलौ नारायणेन तु
विदुषां कर्मनिष्ठानां संमतिर्धर्मवर्धनी ॥

आलोक्य धर्मशास्त्राणि मन्वादिरचितानि च ।
आश्वलायनसूत्रं च वृत्तिं नारायणीं तथा ॥

सारमेव समुद्धृत्य स्मृतीनां वचनान्यथ ।
सिद्धान्तानि? समूलानि समादाय तथैव च ॥

वचनानि सतां चैव वचनानि मनीषिणाम् ।
ग्रन्थेऽस्मिन् लिख्यते(?)तानि धर्मप्रवृत्तिसंज्ञिके ॥

शौचादिकाः प्रवक्ष्यामि क्रियाश्चानुक्रमेण तु ।
तिथीनामपि सर्वासां निर्णयानप्यसंशयान् ॥

यस्मिन् देशे मृगः कृष्णस्तस्मिन् धर्मान् निबोधत ।
धर्मसंरक्षणार्थाय तस्मिन् देशे वसेद् द्विजः ॥

उषःकाले समुत्थाय चिन्तयेदात्मनो हितम् ।
स्मृत्वा नारायणं देवं स्तोत्राण्यपि च संजपेत् ॥
अथ मौनम् ।

End :

तैलाभ्यङ्गं न दुष्येत संक्रान्तिग्रहणादिषु ।
तैलाभ्यङ्गमिति प्रोक्तं मङ्गलस्नानमुच्यते ॥
उत्सवादौ प्रकर्तव्यं सर्वदा शुभकाङ्क्षिभिः ।

Colophon :

इति श्रीमन्नारायणविरचितायां धर्मप्रवृत्तौ स्थालीपाकादि-
मङ्गलान्तप्रकरणं समाप्तम् ॥

हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीपद्मनाभो रक्षतु ।

यस्मिन् रामे स्वप्रकाशे जगदेतच्चराचरम् ।
सृष्टिस्थित्यन्तमाप्नोति तं भजे गुरुरूपिणम् ॥
यादृशी पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशी लिखितं मया ।
अबद्धं वा सुबद्धं वा क्षन्तुमर्हन्ति पण्डिताः ॥
स्मृत्यन्तरे—

अन्यगोत्राय यो दत्तः स एव जनकस्य च ।
गोत्रे न विवहेत् कन्यां तत्पुत्रादेर्न दोषभाक् ॥
भुक्त्वोच्छिष्टं न्यसेद्भूमौ यजमानेति मन्त्रतः ।

शुभमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीभूनीलासमेतअनन्तपद्मना-
भस्वामिने नमः ।

சுகாமிசஞ அர்பிசி மீ ௨அடை யெழுதிமுடிந்தது.

Author—Nārāyaṇa.

Remarks—The Ms. contains 14 Prakaraṇas. The subject dealt with on each page is given on the margin. This has been published at Belgaum.

॥ धर्मसूत्रम् (मिताक्षरासहितम्) ॥

60. DHARMASŪTRA with Mitākṣara.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 2″. Leaves—125. 10 lines per page and 56 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—1350.

Subject—Rights and duties relating to Varṇas and Āśramas.

Beginning:

हरिः ओम् । शुभमस्तु ।

नमो रुद्राय यद्धर्मशास्त्रं गौतमनिर्मितम् ।
क्रियते हरदत्तेन तस्य वृत्तिर्मिताक्षरा ॥

ओं वेदो धर्ममूलम् । कर्मजन्याभ्युदयनिःश्रेयसहेतुरपूर्वाख्य आत्मगुणो धर्मः । तस्य मूलं प्रमाणम् । वेदो मन्त्रब्राह्मणात्मकः । जातावेकवचनम् । चत्वारो वेदा ऋग्यजुःसामाथर्वात्मकाः । वेदा एव सर्वधर्मे प्रमाणम् ।

End:

तेषां मध्ये यो धर्मं तत्त्वतो वेत्ति, स ज्ञानाभिनिवेशाभ्याम्। अभिनिवेशस्तात्पर्येणानुज्ञानं ज्ञानेनाभिनिवेशेन च केवलानुष्ठायिभ्यो विशेषेण स्वर्गं लोकमवाप्नोतीति धर्मो धर्मः आदित आरभ्यैवान्तो धर्म उक्तः। द्विरुक्तिः समाप्तिद्योतनार्था।

Colophon:

इति हरदत्तमिश्रीयायां गौतमीयवृत्तौ मिताक्षरायामष्टाविंशोऽध्यायः। मिताक्षरा समाप्ता। हरिः ओम्। शुभमस्तु।
करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः। श्रीरामजयम्॥

Author—Text—Gautama. Commentary—Haradattamiśra. The name of the commentator is seen as both Haradatta and Haradattamiśra. Haradatta was the son of Rudrakumāra and brother of Agnikumāra.

Remarks—The leaves begin from Fol. 15. The work has been published in the Ānandāśrama Series, Poona.

॥ धर्मसूत्रम् ॥

61. DHARMASŪTRAM.

Substance—Palm leaf. Size—19″×2″. Leaves—14. 10 lines per page and 56 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—500 Complete.

Subject—Aphorisms on Dharmaśāstra, dealing with Law, Religion, Custom, Duty etc.

Beginning:

हरिः ॐ । शुभमस्तु ।

वेदो धर्ममूलम् । तद्विदां च स्मृतिशीले । दृष्टो धर्मव्यतिक्रमः साहसं च महतां न तु दृष्टार्थे । अपरदौर्बल्यात् । तुल्यबलविरोधे नो उपनयनम् ।

End:

धर्मिणां विशेषेण स्वर्गं लोकं धर्मविदाप्नोति ज्ञानाभिनिवेशाभ्यामिति धर्मो धर्मः । ऊर्ध्वं पितुर्देवरवत्यामुदकयोगक्षेमकृतां सप्त ॥ २९ ॥

Colophon:

हरिः ॐ । शुभमस्तु । गौतमधर्मः समाप्तः । संपूर्णः । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीरामजयम् ।

Author—Gautama.

Remarks—This Ms. discloses the text, of No. 60. Prof. Macdonell is of opinion that the date of its composition is prior to the 5th century B.C. (Vide Page 250, History of Sanskrit Literature, 1913 Edition). The work has been published in the Ānandāśrama Series, Poona.

॥ निर्णयसिन्धुः ॥

62. NIRṆAYASINDHU.

Substance—Palm leaf. Size—14½″ × 2″. Leaves—396. 10 lines per page and 40 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—10000. Complete.

Subject—Smṛti-determining the period of Āśauca and the date of performance of religious rites.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । सरस्वत्यै नमः ।

कारुण्यैकनिकेतं गीतं सीतालतायुक्तम् ।
विश्वामित्रान्ववायव्रततिसमालम्बशाखिनं वन्दे ॥ १ ॥

लक्ष्मीसहायं कल्पद्रु(मतलं रदित?तलरञ्जित)गोकुलम् ।
बर्हापीडं घनश्यामं महः किञ्चिदुपास्महे ॥ २ ॥

वेदार्थधर्मरक्षायै मायामानुषरूपिणम् ।
पितामहं हरिं वन्दे भट्टनारायणाह्वयम् ॥ ३ ॥

यत्पादसंस्मृतिः सर्वामङ्गलप्रतिभूर्मता ।
तान् भट्टरामकृष्णाख्यान् श्रीतातचरणान् नुमः ॥ ४ ॥

सर्वकल्याणसन्दोहनिदानं यत्पदद्वयम् ।
द्युनदीसोदरीमम्बामुमाख्यां नौमि सादरम् ॥ ५ ॥

बिन्दुमाधवपादाब्जलोलम्बीकृतविग्रहम् ।
ज्यायांसं भ्रातरं भट्टदिवाकरमुपास्महे ॥ ६ ॥

हेमाद्रिमाधवमते प्रविचार्य सम्य-

गालोच्य तत्तमथ तीर्थकृतां परेषाम् ।
श्रीरामकृष्णतनयः कमलाकराख्यः
काले यथामति विनिर्णयमातनोति ॥ ७ ॥
सन्ति यद्यपि विद्वांसस्तन्निबन्धाश्च कोटिशः ।
तथाप्यमुष्य वैदग्धीं केचिद्विज्ञातुमीशते ॥ ८ ॥

तत्र संक्षेपतः कालः षोढा । अब्दोऽयनमृतुर्मासः पक्षो दिवस इति । तत्र अब्दो माधवमते पञ्चधा । मासनः सौरश्चान्द्रो नाक्षत्रो बार्हस्पत्य इति ।

End:

ततोऽष्टशतं प्रणवं नारायणः परं ब्रह्मेति जप्त्वा प्रणवव्याहृत्या गायत्र्या तद्भस्मास्थि तीर्थे क्षिप्त्वा (स्ना)नाच्छुचिः । नास्यान्य-दौर्ध्वदेहिकम् ॥

Colophon:

इति श्रीभट्टरामेश्वरसूरिसुतश्रीभट्टनारायणसूरिसू(नोःनु) (श्रीरामकृष्णभट्टात्मज) कमलाकरभट्टविरचिते निर्णयसिन्धौ तृतीयपरिच्छेदः समाप्तः । हरिः । शुभमस्तु । श्रीपद्मनाभार्पणमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

Author—Kamalākara Bhaṭṭa, son of Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa.

Remarks—This work has been published by the Nirṇaya Sagar Press, Bombay. The portion appended to the printed book is not seen in this Ms. After the words, नास्यान्यदौर्ध्वदेहिकं are seen 5 lines beginning with,

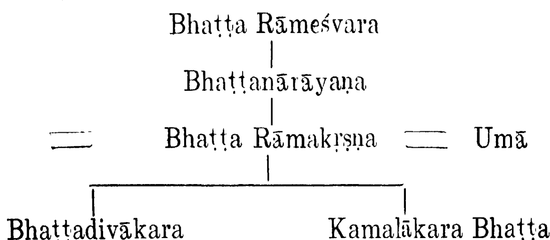
"त्रिदण्डग्रहणादेव प्रेतत्वं नैव जायते" इति उशनःस्मृतेः ।

18

The colophon in the printed book is more elaborate and contains the following stanza,

"वसुऋतुऋतुभूमिते गतेऽब्दे नरपतिविक्रमतोऽथ याति रौद्रे ।
तपसि शिवतिथौ समापितोऽयं रघुपतिपादसरोरुहेऽर्पितश्च" ॥

indicating the author's date to be 1668 of the Vikrama Era (1611 A. D.) The geneology of Kamalākara Bhaṭṭa is given below:

The other works of the author are :—

Pūrtakamalākara, Śūdrakamalākara, Kamalākarāhnika, Śāntikamalākara and Vivādatāṇḍava.

॥ बालक्रीडाव्याख्या ॥

63 A. BĀLAKRĪḌĀVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—18½″ x 2″. Leaves—36. 10 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1530. Incomplete.

Subject—An elucidative exposition of Bālakrīdā—the commentary on Yājñavalkyasmṛti.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । ॐ ।

(कः?) यस्माज्जातं जगद्यस्मिँल्लीयते यत्र तिष्ठति

सच्चिदानन्दवपुषे नमस्तस्मै परात्मने ॥

वासुदेवं जगद्योनिं सर्वधीवृत्तसाक्षिणम् ।

ब्रह्मविष्णुशिवाह्वानैर्गतं सृष्ट्या तु ... ... ॥

... तां व्यासं ... स्कुर्मो गुरूनाद्यं मनुं योगीश्वरं तथा ।

धर्मवक्तॄन्नमस्याम(स्यामः?)स्तद्व्याख्यातॄंश्च सत्तमान् ॥

जैमिनिप्रमुखांश्चान्यान् वेदशास्त्रार्थपारगान् ।

यत्प्रसादादयं लोको धर्ममार्गस्थितः सुखी ॥

भवभूतिसुरेशाख्यं विश्वरूपं प्रणम्य तम् ।

याज्ञवल्कीयधर्मार्थविवृतिर्या कृतामुना ।

वयं यथोपदेशं तद्व्याख्याने प्रयतामहे ॥

तत्कृतेरतिगाम्भीर्यात् तदर्थाविष्कृतौ वयम् ।

असमर्थास्तथाप्यत्र यत्नो मद्बुद्धिशुद्धिकृत् ॥

यदि चान्योपकाराय भवेदेषा कृतिः कृता ।

सुतरामर्थवत्येव यत्नो नोऽपि महोदयः ॥

प्रारिप्सितधर्मव्याख्यानस्य श्रेयोनिमित्तत्वात् "बहुवै भवतो भ्रातृव्य" इति श्रुतेः श्रेयांसि बहुविघ्नानीति(वत्?च) स्मृतेर्विघ्नबाहुल्यात् तन्निवृत्त्यर्थम् ।

"मङ्गलाचारयुक्तानां नित्यं च प्रयतात्मनाम् ।

जपतां जुह्वतां चैव विनिपातो न विद्यते ॥"

इति स्मृतेर्मङ्गलाचारयुक्तानामेवानेकजन्मकृताशुभनिवृत्तेः स्वधर्मावैगुण्येन सर्वकार्यसिद्धेः शिष्टसमाचाराच्चादौ मङ्गलाचरणं कार्यं

मन्वानः, "ईशानः सर्वविद्यानाम्" इति श्रुतेः "ज्ञानं महेश्वरादिच्छेत्" इति च स्मृतेर्महेश्वरस्वरूपानुस्मरणनमस्काररूपमङ्गलाचरणं करोति — यो बिभर्तीति ।

End :

अधिकारान्तरग्रहणत्वात् प्रकृतप्रत्यभिज्ञानासम्भवाच्च । तच्च दर्शितं कुण्डपायिनामयने "उपसद्भिश्चरित्वा मासमग्निहोत्रं जुहोति" इत्यत्र । यद्यप्यग्निहोत्रशब्दस्य नित्याग्निहोत्रवाचितया प्रसिद्धत्वान्नित्याग्निहोत्रमस्य समासगुणविधिः स्यात् तथाप्यत्रान्योन्यान्वययोग्यानां पदानामेकवाक्यतयान्वयव्युत्पत्तिसिद्धत्वादविरोधायाग्निहोत्रिकधर्मलक्षणार्थतया तच्छब्दोपपत्तिः । प्रकरणान्तरस्थत्वाच्च न प्रकृतप्रत्यभिज्ञा । अतः कर्मान्तरमत्र चोक्तम् ।

Colophon—Nil.

Author :

Remarks—The first 9 verses of the Yājñavalkyasmṛti form the Upodghātaprakaraṇa. This commentary comes up to a part of the 7th verse only. It is elaborate and explanatory. The name of the commentator is not known.

॥ याज्ञवल्क्यस्मृतिः (बालक्रीडोपेता) ॥

63 B. YĀJÑAVALKYASMṚTI
with
the commentary Bālakrīḍā.

Substance—Palm leaf. Size—18½″ × 2″. Leaves—121. 11 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5650. Incomplete.

Subject—A code of civil and religious laws by Yājñavalkya.

Beginning:

वेदविद आचक्षते । तत् समाचरेदिति । शङ्खोप्याह—श्रुतिविरोधे त्रैविद्यसमवायेषु निर्णय इति । यथावलेपं शास्त्रतस्तेऽनुब्रयुरिति च ।

End:

स्मृत्यन्तरे च ब्रह्महसुरापगुरुतल्पगेत्युक्त्वा मातृपितृयोनिसम्बन्धगा इत्युक्तम् । स्नुषायां गवि च तल्पगोऽवकर इति च । तद(नु?)समञ्जसं स्यात् । अतः पूर्वैव व्याख्या ज्यायसी । मातुः सपत्नीति चासवर्णाभिप्रेता । इतरासु तु ....

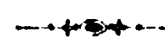
Colophon:

इति परमभट्टारकयाज्ञवल्क्यप्रणीते धर्मशास्त्रे विश्वरूपकृतबालक्रीडायां प्रथमोऽध्यायः ॥

Author—Viśvarūpācārya, also known as Bhavabhūti is the commentator. This is clear from the following line found in the beginning portion of the Ms. No. 63 A.

'भवभूतिसुरेशाख्यं विश्वरूपं प्रणम्य तम्'

Remarks—This is a commentary on the two chapters dealing with Ācāra and Vyavahāra respectively. The first is complete but the second not. On many leaves blank spaces are seen here and there. Bālakrīda of Viśvarupācārya has been published in two volumes as Nos. 74 and 81 of the T. S. S. and details as to the date etc. of Viśvarūpācārya are given in the prefatorial note thereof.

॥ भारद्वाजपैतृमेधिकम् ॥

64. BHĀRADVĀJAPAITṚMEDHIKAM.

Substance—Palm leaf. Size—18″ × 2″. Leaves—128. 10 lines per page and 54 letters per line. Script —Grantha. No of Granthas 4300. Incomplete.

Subject—The performance of Aparasaṁskāras of a Brahmin who had been observing Agnihotra and other rites.

Beginning:

तत्रादौ जलस्नानम् । अनन्तरं महासङ्कल्पः । मृत्तिकास्नानम् । सभार्चनम् । विज्ञा (प) नप्रकारः ।

... ...

सर्वप्रायश्चित्तं समाप्तम् ।

श्रीपतिं पार्वतीनाथं विघ्नेशं विघ्ननाशनम् ।
गुरून् पितॄन् स्वकान् वृद्धान् विप्रान् वेदविदस्ततः ॥
भगवन्तं भरद्वाजं प्रणम्य च कपर्दिनम् ।
ब्रह्मज्ञो विदुषामिष्टो भरद्वाजसमुद्भवः ॥
तलमुड्वीनयभवो यल्लुभट्टसुतः सुधीः ।
महाव्रतोऽध्वरी ब्रह्मनिष्ठ यल्लाजिनामतः ॥
वक्ष्याम्यहं परेतस्य चाहिताग्नेर्द्विजन्मनः ।
भारद्वाजीयसूत्रस्य पैतृमेधिकमञ्जसा ॥
तत्सूत्रमन्यसूत्राणि तत्तद्भाष्याण्यशेषतः ।
साद्भिराचरितं पूर्वमाचारं च समाहितः(सतः) ।
विलोक्य विविधान् ग्रन्थान् प्रयोगप्रतिपत्तये ॥

अथातः पैतृमेधिकं दहनम् । अथ इदानीं मृतस्य कर्मोच्यते । पैतृकामिति कर्मनाम ....

End:

प्रीतिश्राद्धे विशेषेण पुत्रिणामपि कारयेत् ।
स्वमातृपितृवंश्यानामात्मसम्बन्धिनामपि ॥
स्व(मा?का)चार्यगुरूणां च पुत्रिणामपि कारयेत् ।
सर्वदा सर्वकार्येषु नास्ति तेषाममङ्गलम् ॥
येषां हृदिस्थो भगवान् मङ्गलायतनं हरिः ।
अमन्त्रकेण दग्धानां पुनर्दहनमिष्यते ॥
अलब्धात्मीयसूत्रस्तु श्राद्धान्तं परसूत्रतः ।
सपिण्डीकरणश्राद्धं स्वसूत्रेणैव नान्यतः ॥
कुर्यादिति शेषः ।

शाखिनामपि सर्वेषामभावे स्वप्रयोगिणाम् ।
आपस्तम्बीयसूत्रेण कर्तव्यं मनुरब्रवीत् ॥

पराशरः—

देशान्तरे मृते विप्रे स्वसूत्रे परिवर्जयेत् ।
परसूत्रेण कर्तव्यं सपिण्डीकरणं विना ॥

Colophon:

श्रीरामो रक्षतु मां सदा । करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः । शुभमस्तु । राम जय राम जय जय रामराम श्रीकृष्ण जय कृष्ण जय जय कृष्ण कृष्ण । श्रीरामार्पणमस्तु । ॐ तत्सत् ।

यल्लाजीव्याख्यानमिदं सर्वसंशयभेदनम् ।
उपकाराय लोकानां लिखितं पुस्तकं मया ॥
अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते ।
करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ॥

यल्लाजीयं समाप्तम् । शुभमस्तु । श्रीपद्मनाभस्वामिसहायम् । हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रीरामचन्द्रो रक्षतु ।

നാരായണഗോപാലകൃഷ്ണസ്വാമി സഹായം. ലക്ഷ്മീ നൃസിംഹസ്വാമി സഹായം. ഹരിഃ ഓം.

Author—Yallāji, son of Yallu Bhaṭṭa of Talamudvinaya.

Remarks—On the second page of the 5th Fol. begins the work Yallājīya Bhāradvājapaitṛmedhikam. The preceding leaves deal with the Mahā-Saṅkalpa that forms the *pūrvaṅga* of the work. The subject discussed is given

on the margin and no continuity is maintained in the numbering of leaves. After the first 39 leaves there is a lacuna. Then the numbering begins from क and ends in न (1—20). 30 leaves are left blank and again 69 leaves are numbered in order.

॥ मनुस्मृतिः ॥

65. MANUSMṚTI.

Substance—Palm leaf. Size—18½″ × 2″. Leaves—16. 10 lines per page and 78 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—780.

Subject—Civil and religious laws relating to temporal concerns in general as well as those based on Varṇāśramadharma in particular.

Beginning:

हरिः ॐ । अविघ्नमस्तु । ॐ ।

मनुमेकाग्रमासीनमभिगम्य महर्षयः ।
प्रतिपूज्य यथान्यायमिदं वचनमब्रुवन् ॥
भगवन्! सर्ववर्णानां यथावदनुपूर्वशः ।
अन्तरप्रभवानां च धर्मान्नो वक्तुमर्हसि ॥
जरायुजाण्डजानां च तथा संस्वेदजोद्भिदाम् ।
भूतग्रामस्य सर्वस्य उत्पत्तिं प्रळयं तथा ॥

End:

द्वादश्यां जातरूपं च रङ्ककं रूप्यमेव च ।
ज्ञातिवैशिष्ट्यं त्रयोदश्यां चतुर्दश्यां तु कुप्रजाः ॥

प्रीयन्ते पितरश्चास्य ये शस्त्रेण रणे हताः ।
श्राद्धदः पञ्चदश्यां तु सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

Colophon:

इति मानवे धर्मशास्त्रे द्वितीयोऽध्यायः ।

Author—Manu.

Remarks—The Ms. is complete up to the end of the 2nd chapter but the last part of the 3rd chapter is missing. There is considerable difference between the readings found in this Ms. and those in the published editions with the commentaries of Medhātithi and Kullūkabhaṭṭa.

॥ मनुस्मृतिः ॥

66. MANUSMṚTI.

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{3}{4}'' \times 1\frac{1}{4}''$. Leaves—75. 8 lines per page and 40 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1500. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 65.

End:

एवं प्रयत्नं कुर्वीत यानशय्यासनाशने ।
स्नाने प्रसाधने चैव सर्वालङ्कारकेषु च ॥
भुक्तवान् विहरेच्चैव स्त्रीभिरन्तःपुरे सह ।
विहृत्य तु यथाकालं पुनः कार्याणि चिन्तयेत् ।

Colophon:

इति मानवे षष्ठोऽध्यायः ।

Author—Manu.

Remarks—The work is complete up to the close of the 6th chapter. But the 7th chapter falls short of 5 stanzas.

॥ मनुस्मृतिः ॥

67. MANUSMṚTI

Substance—Palm leaf. Size—$11\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—75. 5 lines per page and 40 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—950.

Subject—Beginning—Same as No. 65.

End:

एष शौचविधिः कृत्स्नो द्रव्यशुद्धिस्तथैव च ।
उक्तो वः सर्ववर्णानां स्त्रीणां धर्मान्निबोधत ॥

बालया वा युवत्या वा वृद्धया वापि योषिता ।
न स्वातन्त्र्येण कर्तव्यं किञ्चित् कार्यं गृहेष्वपि ॥

बाल्ये पितृवशे तिष्ठेत् पाणिग्राहस्य यौवने ।
पुत्राणां भर्तरि प्रेते न भजेत् स्त्री स्वतन्त्रताम् ॥

Colophon:

इति मानवे चतुर्थोऽध्यायः ।

Author—Manu.

Remarks—The Ms. is very old and decayed. It contains the first 5 chapters. 21 stanzas are missing at the close of chapter 5. The last few leaves contain some quotations from the Ms. itself.

॥ मनुस्मृतिव्याख्या ॥

68. MANUSMṚTIVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—12″ × 2″. Leaves—228. 7—9 lines per page and 30 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—3500. Complete.

Subject—Same as No. 65.

Beginning:

श्रीमहागणपतये नमः ।

मनुमेकाग्रमिति । मनुः स्वायम्भुवः । तथाच वक्ष्यति–'स्वायम्भुवो मनुर्धीमानिदं शास्त्रमकल्पय'दिति । एकाग्रमवहितम् । अनेन वक्ष्यमाणेष्वर्थेषु सन्देहराहित्यमभिप्रेतम् । इदं वक्ष्यमाणम् । न केवलं त्रैवर्णिकानामेव, किन्तु शूद्राणामपीत्युक्तं सर्वशब्दग्रहणेन......

End:

एवं प्रपञ्चितस्य परमात्मज्ञानस्य फलमाह—एवं यः सर्वभूतेष्विति । आत्मना मनसा ब्रह्म परं पूरुषम् । शास्त्राध्ययनस्य फल-

माह—इत्येतन्मानवं शास्त्रमिति । यथेष्टां गतिमवाप्नुयात् । यथेष्टं फलमवाप्नोति ।

Colophon:

इति भारद्वाजगोत्रतिलकेन श्रीलक्ष्मणविचक्षणानुजेन श्रीनन्दनसूरिणा विरचिते मानवव्याख्याने द्वादशोऽध्यायः । समाप्तमिदं मानवव्याख्यानम् ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

[illegible]
ലക്ഷ്മീപുരം ഗ്രാമത്തിൽ വെങ്കിടാദ്രിശാസ്ത്രിയാം പുത്രൻ
വെങ്കിടേശ്വരേണ ലിഖിതമിദം പുസ്തകം.

श्रीगुरुमूर्तये नमः ।

Author—Śrīnandanasūri.

Remarks—The following passage,

इति लक्ष्मणाचार्यात्मजेन श्रीवीरमल्लप्रियसखेन श्रीनन्दनेन विरचिते मानवव्याख्याने प्रथमोऽध्यायः ।

occurring at the close of the first chapter proves that the author is Nandana Sūri, son of Lakṣmaṇācārya and a friend of Vīramalla. The colophons at the end of the 12th chapter show that he was a brother of Lakṣmaṇa Paṇḍita and that he belonged to the Bhāradvājagotra. The work has been printed at Bombay along with five other commentaries.

॥ याज्ञवल्क्यस्मृतिः (बालक्रीडोपेता) ॥

69. YĀJÑAVALKYASMṚTI
with
the commentary Bālakrīdā.

Substance—Palm leaf. Size—17½" × 2". Leaves—40. 10 lines per page and 60 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1500. One complete chapter only.

Subject—Same as No. 63 B.

Beginning:

श्रियः समुदयं प्राप्तुमिच्छता विजिगीषुणा समृद्ध्यै राज्ञा प्रयत्नादमित्रराज्यान्याच्छिद्य स्वराज्यं विवर्धनीयमित्युक्तम्। तत्रापि कष्टतमाः खल्वरयः कापटिककुयन्त्रव्यवहारिणो दस्यवः। तेभ्योऽपि राष्ट्रं रक्षणीयमित्येतदप्युक्तम्। अथेदानीं तदुद्धरणप्रकारविवेकार्थं व्यवहारनिरूपणं प्रस्तौति—

व्यवहारान् नृपः पश्येद् विद्वद्भिर्ब्राह्मणैः सह।
धर्मशास्त्रानुसारेण क्रोधलोभविवर्जितः॥

ननु चैतत् प्रागेवोक्तम् "इति सञ्चिन्त्य नृपतिः" इत्यत्र। सत्यम्।

End:

राज्ञा न्यायेन यो दण्डोऽगृहीतो वरुणाय तम्।
निवेद्य दद्याद् विप्रेभ्यः स्वयं त्रिंशद्गुणीकृतम्॥

यद्वा न्यायेनैव राज्ञा यो दण्डो गृहीतः, तमेव च सामर्थ्यात् स्वयमेव त्रिंशद्गुणीकृतं विप्रेभ्यो दद्यादिति। सर्वं चैतत् श्रुतिस्मृत्यनुसारान्याय्यमेवेत्यवसेयम् इति।

प्रथमोदयानुरक्तो निखिलमलं मण्डलं कृत्वा ।
पालयति सततमुर्वीमतिबलवानेष नृपसविता ॥

इति निरस्तनिजव्यसनक्रमः कृतविपक्षचरित्रविपर्ययः ।
नृपतिराशु समुद्धृतकण्टको हरिरिवेष्टतमायतनं श्रियः ॥

Colophon:

इति याज्ञवल्कीये परमभट्टारकप्रणीते धर्मशास्त्रे विश्वरूपकृतविवरणबालक्रीडायां द्वितीयो[ऽध्या]यः ।

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद् भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

Author—Text-Yājñavalkya Commentary—Viśvarūpācārya.

Remarks—The work has been published as No. 74 of the T. S. S. The Ms. contains only the chapter on Vyavahāra of the Yājñavalkyasmṛti with the commentary, 'Bālakrīḍā'.

॥ याज्ञवल्क्यस्मृतिः [ऋजुमिताक्षरोपेता] ॥

70. YĀJÑAVALKYASMṚTI
with
the commentary Ṛjumitākṣara.

Substance—Palm leaf. Size—14″×2″. Leaves—83.
12 lines per page and 72 letters per line.
Script—Malayāḷam. No. of Granthas—4500,

Incomplete. Begins abruptly from the 20th verse, chapter 3 and extends to its close.

Subject—Same as No. 63 B.

Beginning :

पूर्णप्रसवकालजननाशौचमभिधायाधुना अप्राप्तकालगर्भ-निःसरणनिमित्तमाशौचमाह—

गर्भस्रावे मासतुल्या निशाः शुद्धेस्तु कारणम् ।

स्रवतिर्यद्यपि द्रवद्रव्यकर्तृके परिस्पन्दे प्रयुज्यते । तथाप्यत्र द्रवाद्रवद्रव्यसाधारणरूपे अधःपतने वर्त्तते । कुतः, द्रवत्वस्य प्रथममास एव सम्भवात् तत्र च मासतुल्या निशा इति बहु-वचनानुपपत्तेः । गर्भस्रावे यावन्तो गर्भग्रहणमासाः तत्समसं-ख्याका निशाः शुद्धेः कारणम् ।

End :

श्रुत्वैतद् याज्ञवल्क्योऽपि प्रीतात्मा मुनिभाषितम् ।
एवमस्त्विति होवाच नमस्कृत्य स्वयम्भुवे ॥

एतद् ऋषिभिर्भाषितं श्रुत्वा योगीन्द्रोऽपि स्वनिर्मितधर्मशास्त्र-धारणादिफलप्रार्थनोन्मीलितमुखपङ्कजः स्वयम्भुवे ब्रह्मणे नमस्कृ-त्य प्रणम्य भवत्प्रार्थितं सकलमित्थं भवत्वित्येवं किल भगवान् बभाषे ।

(१) सूतप्रकरणम् (२) आपद्धर्मप्रकरणम्
(३) वानप्रस्थप्रकरणम् (४) कृच्छ्रादिलक्षणम्

Colophon :

इति श्रीभारद्वाजपद्मनाभभट्टोपाध्यायात्मजस्य श्रीम-त्परमहंसपरिव्राजकविज्ञानेश्वरभट्टारकस्य कृतौ ऋजुमिताक्ष-रायां याज्ञवल्क्यधर्मशास्त्रविवृतौ तृतीयोऽध्यायः ।

उत्तमोपपदस्येयं शिष्यस्य कृतिरात्मनः ।
धर्मशास्त्रस्य विवृतिर्विज्ञानेश्वरयोगिनः ॥

इति याज्ञवल्क्यमुनिशास्त्रगता विवृतिर्न कस्य विहिता विदुषः ।
प्रमिताक्षरापि विपुलार्थवती परिषिञ्चति श्रवणयोरमृतम् ॥

गम्भीराभिः प्रसन्नाभिर्वाग्भिर्न्यस्ता मिताक्षरा ।
अनल्पार्थाभिरल्पाभिर्विवृतिर्विहिता मया ॥

नासीदस्ति भविष्यति क्षितितले कल्याणकल्पं पुरं
नो दृष्टः श्रुत एव वा क्षितिपतिः श्रीविक्रमार्कोपमः ।
विज्ञानेश्वरपण्डितो न भजते किञ्चान्यदन्योपम-
श्चाकल्पं स्थिरमस्तु कल्पलतिकाकल्पं तदेतत्त्रयम् ॥

स्रष्टा वाचां मधुरवपुषां (वि?) शश्वदाश्चर्यमीन्नां
दातार्थानामविशयजुषामर्थिसार्थार्थनायाः ।
ध्याता मूर्तेर्मुरविजयिनो जीवतादार्कचन्द्रं
जेतारीणां तनुमहभुवां तत्त्वविज्ञाननाथः ॥

आ सेतोः कीर्तिराशे रघुकुलतिलकस्या च शैलाधिराजा-
दा च प्रत्यक्पयोधेश्चटुलतिमिकुलोत्तुङ्गरिङ्गत्तरङ्गात् ।
आ च प्राचः समुद्रान्नतनृपतिशिरोरत्नभाभासुराङ्घ्रिः
पायादाचन्द्रतारं जगदिदमखिलं विक्रमादित्यदेवः ॥

श्रीपार्वतीपरमेश्वराभ्यां नमः ।

ओं नमः शिवाय । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

Author—Vijñāneśvara Bhaṭṭāraka, son of Padmanābhabhbaṭṭopādhyāya. He refers to Vikramādityadeva who is none other than

Vikramāditya VI of the 11th century A. D. (vide page XIV, Introduction to Vol. III, C. S. M. G. C. A. S. Bengal).

Remarks—The following chronograms seen at the close of the work,

स्रग्धरा दुग्धतुष्टा, सुधी रघुनाथोऽयम्, सा श्रीः कृष्णेन सेव्या, मदनो युद्धतुष्टः, देशिको नळतुल्यः ।

are equivalent to the dates of the Kali Era 4649, 4666, 4668, 4630 and 4627 corresponding to 1548, 1565, 1567, 1529 and 1526 A. D. respectively.

॥ व्यवहारमाला ॥

71. VYAVAHĀRAMĀLĀ.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 2″. Leaves—69. 11 lines per page and 44 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1350.

Subject—A collection of citations from various Smṛtis arranged in order under different topics.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

नमस्ते नरसिंहाय भक्ताभिमतकारिणे ।
अजाय बहुरूपाय सर्गस्थित्यन्तकारिणे ॥
मनुमुख्यमरस्समुद्भवैः
सुकुमारैः प्रसवैर्वचोमयैः ।
त्रिदिवाप्तिफलैर्नृपोचितां
रचयामि व्यवहारमालिकाम् ॥

नारदः—

मनुः प्रजापतिर्यस्मिन् काले राज्यमबूभुजत् ।
धर्मैकतानाः पुरुषाः सदासन् सत्यवादिनः ॥
तदा न व्यवहारोऽभून्न द्वेषो न च मत्सरः ।
नष्टे धर्मे मनुष्येषु व्यवहारः प्रवर्तितः ॥
द्रष्टा च व्यवहाराणां राजा दण्डधरः कृतः ।
व्यवहारान् दिदृक्षुस्तु ब्राह्मणैस्सह पार्थिवः ॥
मन्त्रज्ञैर्मन्त्रिभिश्चैव विनीतः प्रविशेत् सभाम् ।
तत्रासीनः स्थितो वापि पाणिमुद्यम्य दक्षिणम् ॥
विनीतवेषाभरणः पश्येत् कार्याणि कार्थिणाम् ।
प्रत्यहं देशदृष्टैश्च शास्त्रदृष्टैश्च हेतुभिः ॥
अष्टादशसु मार्गेषु निबद्धानि पृथक् पृथक् ।
धर्मासनमधिष्ठाय संवीताङ्गः समाहितः ॥
प्रणम्य लोकपालेभ्यः कार्यदर्शनमारभेत् ।
यथा नयत्यसृक्पातैर्मृगस्य मृगयुः पदम् ॥
नयेत् तथानुमानेन धर्मस्य नृपतिः पदम् ।

कात्यायनः—

सप्राड्विवाकः सामात्यः सब्राह्मणपुरोहितः ।
ससभ्यः प्रेक्षको राजा स्वर्गे तिष्ठति धर्मतः ॥

श्रुतिस्मृतिविरुद्धं च भूतानामहितं च यत् ।
न तत् प्रवर्तयेद् राजा प्रवृत्तिश्च निवर्तयेत् ॥

End:

यमः—

पतितस्य धनं हृत्वा राजा पर्षदि दापयेत् ।
सर्वस्वं तु हरेद्राजा चतुर्थं वावशेषयेत् ॥
भृत्येभ्योऽनुस्मरन् धर्मं प्राजापत्यामिति श्रुतिः ।

नारदः—

यदा च कश्चित् तद् द्रव्यं ब्राह्मणेभ्यः प्रयच्छति ।
तद् राज्ञा त्वनुमन्तव्यमेष धर्मः सनातनः ॥
अन्यत्र काममुचिताद् भूमेः षड्भागसंज्ञितात् ।
बलतस्तस्य ... ... प्रजापालनवेतनम् ॥
शक्यं तत् पुनरादातुं यद्यद् ब्राह्मणसात्कृतम् ।
ब्राह्मणेभ्यस्तु यद् दत्तं न तस्य हरणं पुनः ॥
एष धर्मप्रवृत्तस्य राज्ञो दण्डधरस्य च ।
यशोऽस्मिन् प्रथेत लोके स्वर्गवासस्तथा स्मृतः ॥
एवं सर्वानिमान् राजा व्यवहारान् समापयेत् ।
व्यपोह्य किल्बिषं सर्वं प्राप्नोति परमां गतिम् ॥

Colophon:

इति व्यवहारमाला समाप्ता । शुभमस्तु

Author—The identity of the author cannot be ascertained from the work. Many authoritative citations are codified in it from Manusmṛti, Yājñavalkyasmṛti, Nāradīyamanusamhitā, Kātyāyanamatasaṅgraha etc. in

order to meet all temporal requirements. He gives no stanza of his own. A work of the same title with commentary has been published in Malayalam as No. IX of the S. M. M. S. Trivandrum. There is remarkable difference between the readings in the textual portion of the printed edition and this Ms. Mahākavi Rao Sahib Ullūr S. Paramesvara Iyer, in his introduction, attributes its authorship to a Keralīya as the work has not gained currency outside Kerala. He presumes that the author may be an *Ampalavasi* whose duties are confined to the temple.

Remarks—A few leaves are left blank at the end of the Ms. The work deals with the different aspects of *Vyavahara* under the heads—*Nimitta, Kala, Sabhālakṣana, Sabhyalakṣana, Avedana, Dāyakrama* etc. At the end of the different topics are seen the following colophons :—

व्यवहारमातृकाकाण्डं समाप्तम् । इति व्यवहारमालायां द्वितीयं प्रकरणं समाप्तम् ।

The work throws light on the details of procedure in Courts of Law. It is included under the head "Nibandha Smṛti," (Vide Page 117 C. S. M. Adyar, part I). A chronogram 'दृष्ट्या पेशलशक्त्या' found after the colophon of No. 75 indicates that the work has had its origin, or was written, on the 25th Makaram 277.

॥ व्यवहारमाला ॥

72. VYAVAHĀRAMĀLĀ.

Substance—Palm leaf. Size—7″ × 1½″. Leaves—137. 8 lines per page and 22 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas 1500. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 71.

End:

बोधायनः—

मातुरलङ्कारं दुहितरः साम्प्रदायिकं लभेरन् । असंस्कृतसंस्कारः

कात्यायनः—

पैतामहं च पित्र्यं च यच्चान्यत् स्वयमार्जितम् ।

दायादानं विभागे तु सर्वमेतद् विभज्यते ।

नारदः—

यच्छिष्टं पितृदायेभ्यो दत्त्वर्णं पैतृकं च यत् ॥

Colophon—Nil.

Author—Same as No. 71.

Remarks—The Ms. is incomplete. It ends in असंस्कृतसंस्कारः in Dāyavibhāga. The transcript No. 457 of the C. O. L. contains some 288 verses in addition.

॥ व्यवहारमाला ॥

73. VYAVAHĀRAMĀLĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$9\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—64. 10 lines per page and 36 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1440. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 71.

End :

एवंविधानपोदेशान् गुल्मे स्थावरजङ्गमे ।
तस्करप्रतिषेधार्थं चोरैश्चाप्यनुचारयेत् ॥
वर्णस्वराकारभेदात् मन्दिश्याविनिवेदनात् ।
अदेशकालदृष्टत्वान्निवासस्य विशोधनात् ॥

Colophon—Nil.

Author :

Remarks—The Ms. contains only the portion up to the "Corāpahṛtadravyadānavidhi".

॥ व्यवहारमाला ॥

74. VYAVAHĀRAMĀLĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$11\frac{1}{4}'' \times 1''$. Leaves—125. 5—7 lines per page and 32 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1500. Incomplete. 10 verses are missing at the beginning.

Subject—Same as No. 21.

Beginning:

(सप्राड्विवाकः) सामात्यः सब्राह्मणपुरोहितः ।
ससभ्यः प्रेक्षको राजा स्वर्गे तिष्ठति धर्मतः ॥
श्रुतिस्मृतिविरुद्धं च भूतानामहितं च यत् ।
न तत् प्रवर्तयेद् राजा प्रवृत्तं च निवर्तयेत् ॥
धर्मशास्त्रार्थशास्त्राभ्यामविरोधेन पार्थिवः ।
समीक्षमाणो निपुणं व्यवहारगतिं नयेत् ॥

End:

... ... भागसंज्ञितात् ।
स तस्य विहितो राजा (धात्रा) प्रजापालनवेतनम् ॥
शक्यं तत् पुनरादातुं यद्यद् ब्राह्मणसात्कृतम् ॥
ब्राह्मणेभ्यस्तु यद्दत्तं न तस्य हरणं पुनः

यमः-

एवं धर्मप्रवृत्तस्य राज्ञो दण्डधरस्य च ।
यशोऽस्मिन् प्रथते लोके स्वर्गे वासस्तथा स्मृतः ।
एवं सर्वानिमान् राजा व्यवहारान् समापयन् ।
व्यपोह्य किल्बिषं सर्वं प्राप्नोति परमां गतिम् ॥

Colophon:

इति व्यवहारमाला समाप्ता । ओं ।
शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

Author—Same as No. 71.

॥ व्यवहारमाला ॥

75. VYAVAHĀRAMĀLĀ.

Substance—Palm leaf. Size—14″ x 2″. Leaves—55. 10—12 lines per page and 56 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2150. Complete.

Subject—Same as No. 71.

Beginning—Same as No. 71, but the invocatory portion is omitted herein.

End—Same as No. 71 but with the addition of Yama, Nārada, etc. at the beginning of verses.

Colophon:

इति व्यवहारमाला समाप्ता ।

अतिसूक्ष्मं वीक्ष्य मया लिखितां व्यवहारमालिकां कालात् ।
दृष्ट्या पेशलशक्त्या वीक्ष्य जनाः शोधयन्तु नन्दन्तु ॥

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहिनं तु यद् भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥

Author:

Remarks—The first stanza damaged. The chronogram 'दृष्ट्या पेशलशक्त्या' found in the colophon refers to the *Kalidina* 15,35,118 equivalent to 25th Makaram 277 M. E. This may point to the date of origin or transcription of the work.

॥ सपिण्डीकरणप्रयोगः ॥

76. SAPIṆḌĪKARAṆAPRAYOGA.

Substance—Palm leaf. Size—7″ × 2″. Leaves—24. 10 lines per page and 22 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—350. Incomplete.

Subject—The rituals relating to Sapiṇḍīkaraṇa.

Beginning:

गणपतये नमः ।

अथ सपिण्डीकरणमुच्यते । तत्र संवत्सरे पूर्णे मृतस्य पितुः सपिण्डीकरणार्थं पूर्वेद्युरेव श्रुतशीलवृत्तसम्पन्नान् श्रौतस्मार्तप्रवर्तकान् मातृतः पितृतश्चाच्छा (?) भुक्तपितृन् पञ्च ब्राह्मणान् क्वचित् स्थाने सन्निपात्य निमन्त्रयेत् ।

End:

तत्र प्रेतविप्रादीनामभिवादनं तु सर्वे पृथक् पृथक् कुर्युः । कर्मकरणा मन्त्राश्च तेन सह तैर्वक्तव्याः । अत ऊर्ध्वं मधुमतीश्रावणादिवीरप्रार्थनान्तस्य कर्मणः सर्वेषा० ....

Colophon—Nil.

Author:

Remarks—The work begins from Fol. 22 and ends on Fol. 45. The Ms. is about 200 years old.

—:o:—

॥ स्मार्तप्रदीपिका ॥

77. SMĀRTAPRADĪPIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—14¼″ × 2″. Leaves—99. 10 lines per page and 52 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—3200. Complete.

Subject—The sixteen *samskaras* and the methods of their performance.

Beginning:

अथाश्वलायनानां सुखबोधाय नारायणीयादिग्रन्थानवलोक्य श्रीलक्ष्मीनृसिंहं नत्वा स्मार्तप्रदीपिकां वक्ष्ये । कर्ता स्नातो धौतानार्द्रवासा नैकवासा बद्धशिखो यज्ञोपवीती(चा)चान्तः कृतनित्यक्रियः शुचौ देशे प्राङ्मुख आसीनः कर्म कुर्यात् । कर्मान्तेऽप्याचामेत् ॥

End:

पौलस्त्यं ऋषिं तर्पयामि । कौण्डिन्यं तर्पयामि । प्रभातमौद्गल्य - आत्रेय - मैत्रेय - वत्स -श्रीवत्स - पराशर - च्यवन-नारद - गोपत्य - पवित्रपाणि - वामदेव - पौण्डरीक - साकल्य सत्य - विश्वामित्र - कण्व - सुतीक्ष्ण - वायव्य - जलत्कार - अगस्त्य - वालखिल्य - गौतम - वसिष्ठ - सौदर्य - विष्वक्सेन - सौवर्ण- कुत्सबोधन - कासल्य - कपिल - जितकण्व - भरद्वाज - पौलस्त्य-भार्गव - याज्ञवल्क्य - शौनक - आश्वलायन - आपस्तम्ब - आङ्गिरस-बृहदश्व - जाबालि - मार्कण्डेय - संवर्तक..............ऋषितर्पणम् ॥ ४६ ॥

Colophon:

(४३ तमे पत्रे) काळकायनविश्वामित्रगोत्रा (न्वे ?) (न्वयं)न चिन्दुकुरुवास्तव्यपुराणतिरुमलयज्वलनन्दनेन तिरु-मलसोमयाजिना विरचिता शुभगस्मार्तप्रदीपिका मुदेऽस्तु मुदेऽस्तु । രുക്മിണീസത്യഭാമാസമേതശ്രീഗോപാലകൃഷ്ണസ്വാമി സഹായം. हरिः ओम् । शुभमस्तु । अथारम्भाविवाहः स्यात् । ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി സഹായം. शुभमस्तु ॥

हरिः ॐ । शुभमस्तु । पुराणवारिखण्डं समाप्तम् । श्रीरा-मचन्द्राय नमः । അനന്തപത്മനാഭസ്വാമി സഹായം. രുക്മിണീസത്യഭാമാസമേതശ്രീഗോപാലകൃഷ്ണസ്വാമി സഹായം. ലക്ഷ്മീനൃസിംഹസ്വാമി സഹായം. हरिः ॐ । शुभमस्तु ।

Author—Tirumalasomayājin son of Purāṇatiru-malayajvala.

Remarks—The first page of the Ms. deals with the Āyuṣyahoma of Śaunaka. Smārtapradīpikā begins on the second page. The second chapter ends on Fol. 43. Tirumalasomayājin was sur-named Purāṇa Bhaṭṭa, whence his work "Āśvalāyanapurāṇa Bhaṭṭīya".

— ❧ ⁂ ☙ —

॥ स्मृतिचन्द्रिका ॥

78. SMṚTICANDRIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—18¼" × 2". Leaves—112. 10—12 lines per page and 84 letters per line. Script—Malayālam, (Grantha Ff. 90—103). No. of Granthas—6500. Incomplete.

Subject—Vyavahāra (Litigation).

Beginning:

हरिः। श्रीगणपतये नमः।

सरस्वतीपतिं वन्दे श्रियः पतिमुमापतिम्।
एषां पतिं गणपतिं बृहस्पतिमुखान्मुनीन्॥
पदे पदे प्रस्खलतां प्रदीपादिस्थितावपि।
द्रष्टॄणां दृष्टिविषये चन्द्रिकात्र वितन्यते॥

अथेदानीं व्यवहारकाण्डमारभ्यते। तत्रादौ व्यवहारस्वरूपं निरूप्यते। तत्राह बृहस्पतिः—

धर्मप्रधानाः पुरुषाः पूर्वमासन्नहिंसकाः।
लोभद्वेषाभिभूतानां व्यवहारः प्रकीर्तितः॥

End:

"उत्कोचजीविनो द्रव्यहीनान् कृत्वा विवासये"दिति। तत्कर्मकरणे च दण्डमाह याज्ञवल्क्यः—"राजयानासनारोहदण्डो मध्यमसाहस" इति। कात्यायनोऽपि—

"राजक्रीडायुधे सक्ता राजवृत्त्युपजीविनः।
अप्रियस्य च यो वक्ता वधं तेषां प्रवर्तयेत्"॥

पुरप्रमाणप्रकृतिसम्भेदादौ राज्ञा यत् कर्तव्यं, तदस्माभिः प्रागेवा-

स्मिन् काण्डे चाभिहितमित्युपरम्यते । तेन प्रकीर्णाख्यपदस्य प्रतिपाद्यत्वं किञ्चिदेवेह प्रतिपादितम् । अवशिष्टमिह तत्र तत्र प्रसङ्गादुक्तमनुसन्धेयम् ।

Colophon:

इति श्रीसकलविद्याविशारदकेशवादित्यभट्टोपाध्यायसूनुयाज्ञिकदेवनभट्टोपाध्यायसोमयाजिविरचितायां स्मृतिचन्द्रिकायां व्यवहारकाण्डं समाप्तम् ।

श्रीकेशवादित्यसमुद्भवस्य देवस्य शान्तद्विजराजमूर्तेः ।
सचन्द्रिकां प्राप्य सुखेन लोकाः कुर्वन्तु सर्वव्यवहारसिद्धिम् ॥

Author— Yājñikadevanabhaṭṭopādhyāya somayājin son of Keśavādityabhaṭṭopādhyāya.

Remarks—This work has been published in M. O. L. Series as Nos. 45 and 48, omitting the two introductory and two closing stanzas. Hemādri the author of Caturvargacintāmaṇi mentions this work. In the last verse of the published work the number of granthas is given as 9000. This Ms. contains only some 6500 granthas. The portion corresponding to pages 142—414 of the printed work is missing herein. The Pradīpa noted in the line,

"पदे पदे प्रस्खलतां प्रदीपादिस्थितावपि ।"

may refer to the Smṛtipradīpa of Candraśekhara or that mentioned in the *Pariśiṣṭakāṇḍa* of Hemādri. The table of contents after the colophon is as follows:—

अत्रेयमृणादानाद्यष्टादशपदविधिवितानपरिच्छेदे प्रकरणानुपूर्वी ऋणप्रयोगविधिः । निर्दोषधनिकाधीनां विधिविषयाणि । सदोषधनिकाधीनां विधिविषयाणि । आधावधमर्णस्य तन्नाशविषयाणि । आधिसिद्धिविषयाणि । आध्यादिविषयविवादापनोदविषयाणि । आधिमोचनविषयाणि । प्रतिभूप्रभेदाः । प्रतिभुवां विधयः । प्रतिभूपुत्रादिनां विषयः । प्रतिबोधादिदत्तधनप्रक्रियाविधयः । वृद्धिभेदाः । वृद्धिपरिमाणनियमाः । अकृतवृद्धिविषयः । अकृतवृद्ध्यपवादः । वृद्धिग्रहणप्रतिषेधाः । वृद्ध्युपरमाधीनिरूपणम् । वृद्ध्युपरमापवादाः । ऋणप्रतिदानविधिः । प्रतिदानासमर्थाधमर्णविषयाणि । रिक्थग्रहणादिविषयाणि । कुटुम्बविषयाणि । कुटुम्बविशेषविषयाणि । परतन्त्रविषयाणि । प्रतिदानात् प्रागेवातीतोत्तमर्णवाकरणोद्यतऋणिकविषयाणि । ततोऽधिक्षेपाख्यपदम् तत्र निक्षेपादिस्थानविधिः । आप्तग्राहकविषयाणि । ग्रहीत्रादिकृत्यविषयाणि । प्रत्यनन्तरे प्रत्यर्पणप्रतिषेधस्य क्वचिदपवादोक्तिः । याचितान्वाहितादिविषयाणि । ततः सम्भूयसमुत्थानाख्यपदम् । तत्र वाणिग्विषयाणि । कृषिकविषयाणि । शिल्पिविषयाणि । ऋत्विग्विषयाणि । नर्तकादिविषयाणि । नर्तनादिविषयाणि । ततो दत्ताप्रतिदानिकाख्यपदम् । तत्रादेयविषयाणि । दत्तविषयाणि । ततः अभ्युपेत्याशुश्रूषादिकं पदम् । तत्र कर्मकरविषयाणि । दासनिरूपणम् । दासविषयाणि । ततो वेतनानपाकर्माख्यं पदम् । तत्र वेतनार्पणविषयाणि । भृत्यविषयाणि । स्वामिविषयाणि । पण्यस्त्रीतदुपभोगविषयाणि । नारदाभिप्रायादत्रैवान्तर्भूतस्य स्वामिपालविवादस्य निर्णयः । प्रासङ्गिकानि पश्वादिव्यतिक्रमस्य विषयाणि । ततोऽस्वामिविक्रयाख्यं पदम् । तत्र सम्प्रतिपन्नास्वामिविक्रयविषयाणि । स्वाम्यनर्पि-

ततद्द्रव्यभोक्तृविषयाणि । ततो विक्रीयासम्प्रदानाख्यं पदम् । ततः क्रीत्वानुशयाख्यं पदम् । ततः समयानपाकर्माख्यं पदम् । ततः क्षेत्रजविवादाख्यं पदम् । तत्र सीमालिङ्ग-निरूपणम् । सीमाविवादनिर्णयः । तत्र साक्ष्यपराधविषयाणि नद्यादिप्राप्तभू(त?)विषयाणि । ग्रहादिविषयाणि । क्षेत्रकर्तृविषयाणि । ततः स्त्रीपुंससम्बन्धाख्यं पदम् । तत्र स्त्रीरक्षणविधिः स्त्रीरक्षणप्रकारः । अधिवेदनविषयाणि । अत्याज्यस्त्रीविषयाणि । संत्याज्यस्त्रीविषयाणि । जायापत्योर्धर्माः । स्त्रीकर्माणि । प्रोषितभर्तृका धर्माः । ततो दायविभागाख्यं पदम् । तत्र विभागकालकर्तृनिरूपणम् । जीवद्विभागप्रकारः । अजीवद्विभागे समविभागप्रकारः । विषमविभागप्रकारः । अन्योन्यस्य जीवद्विभागविषयाणि । दायानर्हविषयाणि । विभाज्य निरूपणम् । प्रमीताप्रमीतपितृकपुत्रादिभागकल्पनाविषयाणि । स्त्रीधनभेदाः । स्त्रीधनकृत्यम् । स्त्रीद्वारागतधनविभागः । गौणपितृद्वारागतधनविभागः । अपुत्रद्वारागतधनविभागे पत्नीविषयाणि । तस्मिन्नेव विभागे दुहितृपौत्रपितृमातृपितामहीभ्रातृतत्सुतादिविषयाणि । तस्मिन्नेव विभागे संसृष्टभ्रात्रादिविषयाणि । विभक्तजपुत्रादिविभागः । अवलुप्तधनविभागः । विभक्तकृत्यम् । विभागस्वरूपतद्धर्मभूतानपलुप्तत्वादिसद्भावसाधकहेतवः । ततः साहसाख्यं पदम् । तत्र साहसलक्षणपदविषयाणि । प्रासङ्गिकसाहसस्तेयविषयाणि । साहसस्त्रीसङ्ग्रहविषयाणि । प्रासङ्गिकसाहसस्त्रीस्तेयविषयाणि । साहसस्तेयविषयाणि । प्रासङ्गिकसाहसस्त्रीसंग्रहविषयाणि । साहसपदान्तर्गतोभयपारुष्यविषयाणि । प्रासङ्गिकसाहसकल्पापराधदण्डविषयाणि । ततो वाक्पारुष्याख्यपदस्य दण्डपारुष्याख्यं पदम् । ततः प्रकीर्णाख्यं पदम् । इति स्मृतिचन्द्रिकायामष्टादशपदविधिवितानपरि-

च्छेदप्रकरणानुपूर्वी । व्यवहारकाण्डग्रन्थसंख्या-सर्वविवादसाधारण-विधिवितानपरिच्छेदस्य षट्शताधिकानि त्रीणि सहस्राणि । अष्टादश-पदविधिवितानपरिच्छेदस्य तु चतुःशताधिकानि पञ्चसहस्राणि । एवं च कृत्स्नव्यवहारकाण्डस्य नवसहस्राणि भवन्ति । इति व्यव-हारकाण्डः समाप्तः ।

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद्भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥
यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥
करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

श्रीपद्मनाभो रक्षतु ।

आदर्शदोषान्मतिविभ्रमाद्वा श्रुत्यर्थहीनं लिखितं मया यत् ।
तत् सर्वमार्यैः परिशोधनीयं प्रायेण मुह्यन्ति च ये लिखन्ति ॥

श्रीगुरुभ्यो नमः । शुभमस्तु ।

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

79 A. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—18″ × 2″. Leaves—1–218. 6—9 lines on a page and about 56 letters in a line. Script—Grantha. No. of Granthas—6000. Complete.

Subject—Varṇadharma and Āśramadharma, discussing in detail the views of different schools and drawing independent conclusions.

Beginning:

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

यस्य द्विरदवक्त्राद्याः पारिषाद्याः परःशतम् ।
विघ्नं निघ्नन्ति सततं विष्वक्सेनं तमाश्रये ॥

अङ्के विहारिणमनुक्षणमद्रिजाया-
स्तं केवलं कलभमद्भुतमाश्रयामः ।
नित्यं य एष बहुभिर्निजसेवकानां
प्रत्यूहपुञ्जकबलैः परितोषमेति ॥

पापवती विधिमुखावलिसौधपङ्क्ते-
र्मायाविहीनजनमानसराजहंसी ।
योगीश्वरैरपि विमृग्यनिजस्वरूपा
वागीश्वरी दिशतु मे वचसां समृद्धिम् ॥

शरणं तमुपैमि साधुसेव्यं सदयं कञ्चन देवताविशेषम् ।
सहसा चरणाम्बुजं यदीयं मुनिवैधुर्यनिरासहेतुरासीत् ॥

श्रीरामचन्द्रचरणद्वयपद्मकोशा-
न्मा यातु मे चपलमानसचञ्चरीकः ।
मुक्तेर्वशीकरणचूर्णमहो यदीयं
गात्रेषु बिभ्रति रजो रजसा विहीनाः ॥

भवकोदण्डदलनं भवबन्धविमोचनम् ।
दशकण्ठरिपुं वन्दे दशस्यन्दननन्दनम् ॥

वैद्यनाथाध्वरी नाम दासो वाधूलवंशजः ।
स्मृतिमुक्ताफलं नाम कुरुते सारसंग्रहम् ॥
उरुविस्तरधर्मशास्त्रशार्धैरुपलब्धं महता परिश्रमेण ।
श्रवणेषु निलीयतां किमन्यैः स्मृतिमुक्ताफलमेकमेव सद्भिः ॥
क्व नु विशकलितं तु धर्मशास्त्रं
क्व च पुनराकलने मम प्रवृत्तिः ।
सरळमतिजुषस्तथापि सन्तः
सततमिदं मम साहसं सहन्ताम् ॥
तत्रादौ धर्मप्रमाणानि निरूप्यन्ते । मनुः—
वेदोऽखिलो धर्ममूलं

End:

बह्वृचपरिशिष्टे—
पतत्यसौ ध्रुवं भिक्षुर्यस्य भिक्षोर्द्वयं भवेत् ।
धीपूर्वं रेतउत्सर्गो द्रव्यसंग्रह एव च ॥
अत्रानुगत आचमनादिसाधारणो धर्मस्तत्तदवसरे वक्ष्यते ।
व्यासः—
"मोक्षाश्रयं यश्चरते यथोक्तं
शुचिः सुसङ्कल्पितबुद्धियुक्तः ।
अनिन्धनज्योतिरिव प्रशान्तः
स ब्रह्मभावं व्रजति द्विजातिः ॥" इति ।

Colophon—Nil.

Author—Vaidyanātha Dīkṣita, of Vādhūla gotra belonging to Tiruvaśanallūr.

Remarks—This has been printed at Kumbhakoṇam in Grantha script and it ends thus:—

श्रीमद्भूमण्डलभूषणायमानचोळदेशान्तर्गतश्रीकण्डूमाणि-
क्याभ्यमहीसुरग्रामाभिजनैः श्रुतिस्मृतीतिहासपुराणादिषु कूलं-
कषधिषणैः श्रीव्राधूलान्वयजलधिराकेन्दुभिः श्रीवैद्यनाथदी-
क्षितैर्विरचिते स्मृतिमुक्ताफलाख्ये धर्मशास्त्रे वर्णाश्रमधर्मनि-
रूपणं नाम प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ।

This is a very important Nibandha. It consists of six kāṇḍas of which the Varṇāśramadharma-kāṇḍa alone is found in this Ms.

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

79 B. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—18" × 2". Leaves—219—257. 8 lines per page and 56 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—1200. Complete.

Subject—Tithinirṇaya, dealing with the proper time for the performance of the Nitya and Naimittika karmas.

Beginning:

अथ कालो निरूप्यते । स च कर्मण्यङ्गभूतः । तदाह गार्ग्यः—

"तिथिनक्षत्रवारादिसाधनं पुण्यपापयोः ।
प्रधानगुणभावेन न स्वातन्त्र्येण ते क्षमाः ॥" इति ॥

न्यायः—

'यत्तिथौ यत्र नक्षत्रे वारे यत्र च यद्यथा ।'

End:

तस्मिन्नेव दिने तत्कर्मानुष्ठेयम् । संक्रान्तिग्रहणादिकालो नैमित्तिकस्नानादिप्रकरणे निरूपितः ।

Colophon:

इति वैद्यनाथदीक्षितविरचिते स्मृतिमुक्ताफले (काल)-निरूपणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः । हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः । सरस्वत्यै नमः । ॐ तत् सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।

अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥

साम्बाय परमगुरवे नमः । श्रीमत्सद्गुरुचरणारविन्दाभ्यां नमः । मङ्गलं भवतु ।

Author—Vaidyanātha Dīkṣita.

Remarks—This is the 5th part of the work and has been printed at Kumbhakonam. 21 leaves are left blank at the beginning and at the close together.

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

80. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—14½″ × 2″. Leaves—174. 8—10 lines on a page and 48 letters in a line.

Script—Grantha. No. of Granthas—5000. Complete.

Subject—Āhnikakāṇḍa, describing the Nitya, Naimittika and Kāmya Karmas to be performed in every day life.

Beginning:

यः शिवो नामरूपाभ्यां या देवी सर्वमङ्गला ।
तयोः संस्मरणात् पुंसां सर्वतो जयमङ्गलम् ॥
पङ्केरुहाक्षाय भवौषधाय भक्तार्तिनाशाय परात्पराय ।
तार्क्ष्याधिरूढाय सुखप्रदाय लक्ष्मीवराहाय नमः परस्मै ॥
तमञ्जनानन्दनमुग्रवीर्यं निरञ्जनं काञ्चनशैलकल्पम् ।
विभञ्जनं रावणनिष्कुटस्य प्रभञ्जनस्यात्मजमाश्रयामि ॥
पारावती विधिमुखावलिसौधपङ्क्ते-
दिव्याभिजात्यजनमानसराजहंसी ।
योगीश्वरैरपि विमृग्यनिजस्वरूपा
वागीश्वरी दिशतु मे वचसां समृद्धिम् ॥
आह्निकं संगृह्यते । तत्र मनुः—
ब्राह्मे मुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थावनुचिन्तयेत् ।
कायक्लेशांश्च तन्मूलान् वेदतत्त्वार्थमेव च ॥

End:

दारुमयानां पात्राणामुच्छिष्टममन्वारब्धानामवलेखनम् । उच्छिष्टलेपोपहतानामवतक्षणमिति । मूत्रपुरीषलोहितरेतःप्रभृत्युपहतानामुत्सर्गः । मृन्मयानां पात्राणामीषदुपहते पुनर्दहनाच्छुद्धिः ।

Colophon:

आह्निकं शयनान्तं समाप्तम् ।

हरिः ॐ । शुभमस्तु । गुरुभ्यो नमः । शिवाय नमः ।
यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥
करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।
सद्गुरुभ्यो नमः । मङ्गलं भवतु ।

Author—Vaidyanātha Dīkṣita.

Remarks—This Ms. contains the Āhnikakāṇḍa which forms the second part of the Smṛtimuktāphala. This has been printed in Grantha characters at Kumbhakonam. But the readings in the Dravyaśuddhiprakaraṇa in it differ much from those in the same portion in this Ms.

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

81. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—18″ × 1⅜″. Leaves—100. 10 lines per page and 58 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—3625. Incomplete.

Subject—Prescription of time, auspicious or otherwise, for the performance of the rites of expiation.

Beginning :

अथ कालो निरूप्यते । स च कर्मण्यङ्गभूतः ।

तदाह गार्ग्यः—

"तिथिनक्षत्रवारादिसाधनं पुण्यपापयोः ।

प्रधानगुणभावेन न स्वातन्त्र्येण ते क्षमाः ॥" इति ॥

व्यासोऽपि—

"यत्तिथौ यत्र नक्षत्रे वारे यत्र च यद्यथा ।

विहितं वा निषिद्धं वा पालयंस्त्रिदिवं व्रजेत् ॥

अपालयन्पुनर्मोहादपवित्रं पदं व्रजेत् ।" इति ।

काल ए[व?]कोऽप्युपाधिभेदादनेकप्रकारः । तथाच गार्ग्यः ....

End:

—"यत्र यावत्संख्यया प्राजापत्यान्यावर्तनीयानि भवन्ति । तत्र तावत्संख्यया गोदानादीन्यावर्तनीयानि । तदपि चतुर्विंशतिमते दर्शितम्—

जन्मप्रभृति पापानि बहूनि विविधानि च ।

अर्वाक् तु भ्रूणहत्यायाः षडब्दं कृच्छ्रमाचरेत् ॥

प्रत्याम्नायो गवां देयः साशीतिर्धनिनां [ना?]शतम् ।

तथाष्टादशलक्षाणि गायत्र्या वा जपेद् बुधः ॥ इति ॥

Colophon:

इति स्मृतिमुक्ताफले कालनिरूपणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः । हरिः ॐ । शुभमस्तु ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

श्रीसद्गुरुभ्यो नमः । अविघ्नमस्तु ।

इति श्रीवैद्यनाथदीक्षितविरचिते स्मृतिमुक्ताफले प्रायश्चित्तनिरूपणं नाम षष्ठः परिच्छेदः समाप्तः । हरिः ॐ । शुभमस्तु ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।
मङ्गलं भवतु । श्रीसद्गुरुभ्यो नमः । श्रीगणेशाय नमः ।

Author—Vaidyanātha Dīkṣita.

Remarks—The Ms. comprises the Tithinirṇaya-kāṇḍa Ff. 71 to 100 and Prāyaścittakāṇḍa, Ff. 1 to 70. The two kāṇḍas were evidently misplaced after transcription.

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

82. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—18″ 1¾″. Leaves—231. About 11 lines per page and 52 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas--8100. Incomplete.

Subject—The rites concerning the Śrāddha etc., (Śrāddhakāṇḍa).

Beginning:

"शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

(श्रु?) श्रितरामपदाब्जेन वैद्यनाथविपश्चिता ।
स्मृतीनां सारमालोच्य श्राद्धकाण्डं वितन्यते ॥

स्नात्वा कर्माणि कुर्वीतेति स्मरणात् स्नातस्यैव प्रायश्चित्तकर्मण्यधिकाराद् वारुणस्नानेऽशक्तो मुमूर्षुः ब्राह्मादिस्नानमाचरेत् । तदाह योगयाज्ञवल्क्यः—

असामर्थ्याच्छरीरस्य वैषम्याद्देशकालयोः ।
स्नानान्येतानि तुल्यानि मन्त्रादीनि यथाबलम् ॥" इति ॥

End :

'श्राद्धपुष्पमिदं प्रोक्तं फलं ब्रह्मसमागमः ।' इति ।

नामानि देवदत्तयज्ञदत्तादीनि । मन्त्राः 'पृथिवी ते पात्रमि'-त्यादयः । आदेशाः इदमन्नादिकममुष्मै भवत्वित्येवमादिनिर्देशाः । पुष्पं अवान्तरफलम् । (ब्रह्म)समागमः ब्रह्मप्राप्तिः । परमफलं प्रोक्तमित्यर्थः ।

कालेऽन्यथागतं पात्रे विधिना प्रतिपादितम् ।
प्राप्नोत्यन्नं तथा दत्तं जन्तु(ं?) र्यत्रोपतिष्ठते ॥
यन्नाम्ना पातयेत् पिण्डं तं नयेद् ब्रह्म शाश्वतम् ॥ इति ॥

Colophon :

इति वैद्यनाथदीक्षितविरचिते स्मृतिमुक्ताफले श्राद्धनिरूपणं नाम चतुर्थः परिच्छेदः । हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । वेदव्यासाय नमः । त्रिपुरसुन्दर्यै नमः ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।
यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥

श्रीमद्गणेशाय मङ्गलं भवतु ।

Author—Vaidyanātha Dīkṣita.

Remarks—The first fourteen leaves are numbered alphabetically and the remaining ones numerically.

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

83. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—14½" × 1½". Leaves—183. 10 lines per page and 39 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—4450. Incomplete.

Subject—Treatment of rituals like the Pāṇihōma etc.

Beginning:

दक्षिणाग्न्यसन्निधाने पाणौ होमः कर्तव्यः । तथाहि स्मृत्यन्तरम्-

हस्तेऽग्नौ करणं कुर्यादग्नौ वा साग्निको द्विजः । इति ।

साग्निकः सर्वाधानाहिताग्निः दक्षिणाग्न्यसन्निधाने हस्ते वा लौकिकाग्नौ वा अग्नौ करणं कुर्यादित्यर्थः । अन्यत्रापि प्रत्राग्निना दक्षिणाग्न्यसम्भवे लौकिकाग्न्यादिपक्षौ पूर्वोक्तन्यायादवगन्तव्यौ । लौकिकाग्नेस्तु तादृशविशेषानवगमात् पाणिना सह समविकल्प एव ।

End—Same as No. 82.

Colophon :

इति वैद्यनाथदीक्षितविरचिते स्मृतिमुक्ताफले श्राद्धनिरूपणं नाम चतुर्थः परिच्छेदः । हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रीसाम्बशिवाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीवेदव्यासाय नमः । श्रीत्रिपुरसुन्दर्यै नमः ।

Author—Vaidyanātha-Dīkṣita.

Remarks—The work stipulates the performance of Pāṇihoma in the absence of Dakṣiṇāgni.

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

84. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—12½" × 1½". Leaves—210. 7—8 lines per page and about 36 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—3350.

Subject—Same as No. 81. (Śrāddhakāṇḍa upto the beginning of Pāṇihoma).

Beginning—Same as No. 82.

End :

पूर्वोक्ताभिप्रायेण वायुपुराणेऽप्युक्तम्—

आहृत्य दक्षिणाग्निं तु होमार्थं वै प्रयत्नतः ।
अग्न्यर्थं लौकिकं वापि जुहुयात्कर्मसिद्धये ॥ इति ॥

अस्यायमर्थः—अग्नौ करणे होमार्थं गृह्याग्न्यभावे दक्षिणाग्निं लौकिकाग्निं वाहृत्य होमकर्मसिद्धये जुहुयादिति । अत्र दक्षिणा-

ग्निपक्षस्य प्रत्यासादिना असम्भवे लौकिकाग्निपक्षः । तस्योपदेशा-
तिदेशरूपप्रमाणद्वयावगतदक्षिणान्यबाधकत्वेनागत्याश्रयणीयत्वा-
त् । अत एव प्रयत्नतो दक्षिणाग्निमाहरेदित्युक्तम् ।

Colophon—Nil.

Author—Vaidyanātha Dīkṣita.

Remarks—The previous No. is a continuation of this Ms.

॥ स्मृतिमुक्ताफलम् ॥

85. SMṚTIMUKTĀPHALAM.

Substance—Palm leaf. Size—16½" 1½". Leaves—28. 10—11 lines per page and 62 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—1080. Incomplete.

Subject—Asapiṇḍadahana and the Samskāra of one unheard of for a long time.

Beginning:

..................रयेद् द्विज इति । पितामहश्च—

अकृत्वा वपनं यस्तु वत्सरान्ते सपिण्डनम् ।
कुर्याद्यदि पुनः कार्यमित्युवाच पितामहः ॥ इति ॥

अत्र गर्भवतो वपननिषेधः स्मर्यते—

पित्रोः संवत्सरादर्वाक् सपिण्डीकरणं यदि ।
गर्भिण्यां न तु भार्यायां तच्छेषं धारयेद् द्विजः ॥ इति ॥

End:

अत्र विज्ञानेश्वरः—

न ह्यत्र देवदत्तादय एव श्राद्धकर्मणि संप्रदानभूताः पित्रादिशब्दैरुच्यन्ते । किन्तु अधिष्ठातृवस्वादिदेवतासहिता एव । यथा देवदत्तादिशब्देन शरीरादिमात्रं नाप्यात्ममात्रम् । किन्तु शरीरविशिष्टा...... ।

Colophon—Nil.

Author—Vaidyanātha Dīkṣita.

Remarks—The leaves are numbered from 31 to 201 but the actual number of those extant is only 28. Two leaves in the middle dealing with Piṇḍadāna are written in a different hand.

॥ पुराणम् ॥

॥ अध्यात्मरामायणम् ॥

86. ADHYĀTMARĀMĀYAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—12¾" × 2". Leaves—144. 8 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3500. Incomplete.

Subject—The story of Rāma, the seventh incarnation of Viṣṇu, laying special emphasis on the spiritual and theological phases of his life.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

यः पृथ्वीभरवारणाय दिविजैः सम्प्रार्थितश्चिन्मयः
सञ्जातः पृथिवीतले रविकुले मायामनुष्योऽव्ययः ।
निश्चक्रे हतराक्षसः पुनरगाद् ब्रह्मत्वमाद्यं स्थिरां
कीर्तिं पापहरां विधाय जगतां तं जानकीशं भजे ॥

विश्वोद्भवस्थितिलयादिषु हेतुमेकं
मायाश्रयं विगतमायमचिन्त्यमूर्तिम् ।
आनन्दसान्द्रममलं निजबोधरूपं
सीतापतिं विदिततत्त्वमहं नमामि ॥

पठन्ति (ये) नित्यमनन्यचेतसः
शृण्वन्ति चाध्यात्मिकसंज्ञितं शुभम् ।
रामायणं सर्वपुराणसम्मतं
निर्धूतपापा हरिमेव यान्ति ते ॥

अध्यात्मरामायणमेव नित्यं पठेद्यदीच्छेद् भवबन्धमुक्तिम् ।
गवां सहस्रायुतकोटिदानात् फलं लभेद्यः शृणुयात्स नित्यम् ॥
कैलासाग्रे कदाचिद्रविशतविमले मन्दिरे रत्नपीठे
संविष्टं ध्याननिष्ठं त्रिणयनमभयं सेवितं सिद्धसंघैः ।
देवी वामाङ्कसंस्था गिरिवरतनया पार्वती भक्तिनम्रा
प्राहेदं देवमीशं सकलहितकरं वाक्यमानन्दकन्दम् ॥

देवी—

नमोऽस्तु ते देव जगन्निवास सर्वात्मदृक् त्वं परमेश्वरोऽसि ।
पृच्छामि तत्त्वं पुरुषोत्तमस्य सनातनत्वं च सनातनोऽसि ॥

End:

अध्यात्मरामायणमेतदद्भुतं
वैराग्यविज्ञानयुतं पुरातनम् ।
पठन्ति गायन्ति लिखन्ति ये नरा-
स्तेषां भवेऽस्मिन्न पुनर्भवो भवेत् ॥
आलोक्याखिलवेदराशिमसकृद्यत्तारकं ब्रह्म त-
द्रामो विष्णुरहस्यमूर्तिरिति यो विज्ञाय भूतेश्वरः ।
उद्धृत्याखिलसारसङ्ग्रहमिदं संक्षेपतः प्रस्फुटं
श्रीरामस्य निगूढतत्त्वमखिलं प्राह प्रियायै भवः ॥

Colophon:

इति श्रीमदध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे युद्धकाण्डे षोडशः सर्गः । श्रीरामचन्द्राय नमः । श्रीकृष्णाय नमः । नमः शिवाय । नमः शिवाय । नमः शिवाय ।

Author:

Remarks—The style of this work is comparatively modern.

॥ अध्यात्मरामायणम् ॥

87. ADHYĀTMARĀMĀYAṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—13″ x 2″. Leaves—125. 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—3500. Incomplete.

Subject etc.—Same as No. 86.

Remarks—The following verse occurs at the end of the colophon:

വിട്ടക്ഷരം വരിപിന്നക്കം വള്ളി പുള്ളി
ദീൎഘാദിവിട്ടു ചിലബിന്ദു വിസൎഗ്ഗവിട്ടു
ഇത്യാദി പുസ്തകമെഴുത്തിൽ വരുന്ന ദോഷം
ബുദ്ധിഭ്രമാദ്, ബുധജനങ്ങൾ സഹിച്ചുകൊൾക.

ശ്രീ ഗുരവേ നമഃ.

सानन्दरूपं सकलप्रबोधमानन्ददानामृतपारिजातम् ।
भौतीकपद्मेषु(?) रविस्वरूपं प्रणम्य(പു?ത്തു)ച്ചെത്തെഴു-
[मार्यपादम्

श्रीनीलकण्ठपरमगुरवे नमः । श्रीकेरळगुरवे नमः । शिवाय नमः । ഗുരുവേ തുണെക്ക.

॥ अनन्तशयनमाहात्म्यम् (ब्रह्माण्डगतम्) ॥

88. ANANTAŚAYANAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—15″ x 2″. Leaves—12. 13 lines per page and 78 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—750. Complete.

Subject—Sthalapurāṇa, appertaining to Ananta-śayanam (Trivandrum) together with a glorious description of Śrī Padmanābha, the presiding deity.

Beginning:

अविघ्नमस्तु ।

अनन्त(शयन ? भोग)पर्यङ्के शयानं क्षीरसागरे ।
नौमि सुन्दरराजं तं श्रीवराहतनुं हरिम् ॥

सुपुण्ये (नै)मिशारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।
सत्रं समासत समाः सहस्रं हरितुष्टये ॥

प्रातःसवनहोमान्ते कदाचिच्छौनकादयः ।
सत्कृतं सूतमासीनं पप्रच्छुरिदमुत्सुकाः ॥

ऋषयः—

व्यासशिष्य! महाप्राज्ञ! सर्वशास्त्रार्थकोविद! ।
शुश्रूषूणामुत्सुकानामेतदाख्याहि नः शुभम् ॥

अनन्तशयनं नाम दक्षिणाम्बुनिधेस्तटे ।
यत्र (सूत ? शेते)स्स्वयं विष्णुर्दर्शनान्मुक्तिदो नृणाम् ॥

अनन्तभोगपर्यङ्के श्रीभूनीलानिषेवितः ।
इत्युक्तं तु त्वया पूर्वं ब्रह्मन्नाख्यानविस्तरे ॥

End:

सूतं पौराणिकाः सर्वे पूजयाञ्चक्रुरञ्जसा ।
श्रुतमेतत्त्वया सूत! पुण्यं हरिकथामृतम् ॥

कृतार्थाः स्म चिरं जीव हरिलीलामृतप्रद ! ।
इति तं नन्दयित्वाथ ते च सर्वे महर्षयः ॥
माध्याह्नसवनार्थाय प्रोद्यतास्तेऽभवन्मुदा ।

Colophon:

इति ब्रह्माण्डपुराणे ब्रह्माण्डगोलविस्ताराख्याने अनन्तशयन-माहात्म्ये एकादशोऽध्यायः ।

लिखितं पद्मनाभस्य चरितं परमद्भुतम् ।
अनन्तपद्मनाभस्य नरसिंहस्य तुष्टये ॥
अनन्तशयनमाहात्म्यं समाप्तम् ।
श्रीपद्मनाभो रक्षतु ।

Author—Vedavyāsa.

Remarks—This work dealing with the Śrī Padmanābha and Śrī Varāha temples is a portion of Brahmāṇḍapurāṇa. There is a temple, south-west of Śrī Padmanābhasvāmikṣetra, dedicated to Varāha, the 3rd incarnation of Viṣṇu.

॥ अमृतकतकम् (रामायणव्याख्या) ॥

89. AMṚTAKATAKAM.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 2″. Leaves—142. 9 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3850.

Subject—A clear and correct exposition of Rāmāyaṇa as suggested by the word Kataka (*strychnos potatorum*), the well-known purifier of water.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

श्रीनिधये नमः ।

कालहस्तीशमेकाम्रनाथं वेदपुरीश्वरम् ।
स्वमनःप्राणदेहान्तःस्थितान् त्रीन् ब्रह्मणो भजे ॥
हैरण्यगर्भं यत्तेजः श्रीप्रजेशावतारितम् ।
चतुर्मुखचतुर्व्यूहं त्रिपदार्थं सदा भजे ॥
अम्बात्र्यष्टाक्षरोल्लासत्र्यष्टश्लोकसहस्रकम् ।
महाषोढात्मकाण्डं यत् तद्रामायणमाद्रिये ॥

असङ्गतव्याकृतिपांसुपङ्किलं ।
रामायणं तीर्थसमुद्धृतामृतम् ॥
योगीन्द्रवाणीकतकाद्रिपङ्किलं
सर्वोपकारक्षममस्तु सर्वदा ॥

भो भो किमिदं रामायणं व्याख्येयमुत न । यदि प्रयोजनं, व्याख्येयं, यदि नो न व्याख्येयम् । प्रयोजनमप्यैहिकमामुष्मिकं वा स्यात् । न तावत् कृषिवाणिज्यसेवादिना धनधान्यादिवदैहिकं किञ्चित् प्रयोजनं रामायणपाठात् पश्यामः । नाप्यामुष्मिकं, निस्तितीर्षुः स्वरारुरुक्षुः भवान्मुमुक्षुर्वा रामायणमा .... यादिति श्रुतिः

स्मृतिर्वास्ति ....
.... उक्तप्रयोजनस्य काव्यस्य च साध्यसाधकभावः सम्बन्धः । एवं समग्रप्रवृत्त्यङ्गोपेतं रामायणं व्याख्येयं प्रतिष्ठितम् ।

End:

अन्तरित्यादि–तस्य रामस्यान्तर्गतमपि हृदयं हार्दाभिप्रायम् । मैथिली हृदा स्वहृदयेन ज्ञात्वा भूयोऽभ्यधिकं व्यक्तं विशेषकेण एवमेवमिति विविच्याख्याति स्म । एवं सोऽपि सीतायाः देवताभिः समेति मानुषावतारेऽपीति शेषः । अत एव श्रीरूपेत्युपमापि श्रिया एव सत्याः । अत एवोत्तरश्लोकोपमाप्युभयोः ।

Colophon:

इति श्रीमद्रामायणामृतकतकटीकायां बालकाण्डे सप्तसप्ततिः सर्गाः । बालकाण्डः समाप्तः ।

यः सर्वोपनिषद्व्याख्यां मङ्गलाभरणां व्यधात् ।
ब्रह्मजिज्ञास(ता?ते) तस्मै नमो माधवयोगिने ॥
राममिन्दीवरश्यामं राजीवायतलोचनम् ।
ज्याघोषनिर्जितारातिं जानकीरमणं भजे ॥

Author—Yōgīndra. He extols Kālahastīśa, Ekāmranātha and Vedapurīśvara. It is probable that he was a Śaiva.

Remarks—The commentary begins with the discussion on the object and usefulness of the work.

॥ अमृतकतकम् (रामायणव्याख्या) ॥

90. AMṚTAKATAKAM.

Substance—Palm leaf. Size—18" × 1½". Leaves—146. 10 lines per page and 8 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—7300. Incomplete.

Subject—Same as No. 89.

Beginning:

पुरुषाणाम् । अन्तरं तारतम्यं, तद्विवेके कोविदम् । यथान्यायं यथोचितं कर्तुं विचक्षणम् । तथा उत्तराधस्यैव वित्रणं सादित्यादि । ...... संग्रहपूर्वं ... गमनपूर्वं प्रकर्षेण । ...

End:

दुर्लभं दुष्करम् । इति यावत् । कश्चिद् देवोऽपि किञ्चिदेवात्र-त्येषु... ... ...

... ...दत्तवान् । एवं मन्त्रमित्र मन्त्रदैवतान्यपि ।

Colophon:

इति श्रीमद्रामायणामृतकतकटीकायाम् अयोध्याकाण्डे प्रथमः सर्गः ।

Author—Same as No. 89.

Remarks—This Ms. containing the commentary on Bāla, Ayodhya and Āraṇya (upto 74 *sargas* only) kāṇḍas is very old and damaged. The leaves are misplaced and hence the work begins from Ayodhyākāṇḍa.

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

91. AMṚTATARAṄGIṆĪ

commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—21″ x 2″. Leaves—64. 10 lines per page and 80 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3200. Incomplete.

Subject—An exposition of Śrīmadbhāgavata in lucid and flowing style.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

चिदेकरसनिर्भेदसदानन्दसुधार्णवः ।
जयत्यवनिभृत्प्राणवल्लभो वल्लवीसुतः ॥

गीर्वाणमौलिमणिघट्टितपादुकाय
गोपाङ्गनास्तनललामपदाम्बुजाय ।
श्रीपुण्डरीकमुनिमण्डलचित्तवृत्ति-
क्रीडामृगाय हरयेऽस्तु नमोऽच्युताय ॥

कररुहकुलिशैर्द्विषतां चरणाम्बुजनखरकान्तिभिर्भजताम् ।
हृदयग्रन्थीन् भिन्दन् मनसि नृसिंहः समुल्लसतु ॥

यदङ्घ्रिरेणुबीजानि जनैरुप्तानि मूर्धसु ।
सद्यः सुरद्रुमायन्ते श्रीधरः स श्रियेऽस्तु नः ॥

उल्लसति लोचनाग्नौ जगदपदानादि जुह्वतो यस्य ।
प्रथमाहुतिर्मनोजः स जयति देवः पुरां भेत्ता ॥

यशोभिर्यो विश्वं विशदयति दुग्धाब्धिधवलै-
र्यतः सूक्तीर्मुक्ता इव दधति कर्णेषु सुधियः ।
अपाङ्गज्योत्स्नाभिर्गलति तिमिरं यस्य जगता-
मनन्तानन्देऽन्तर्हृदि वसतु सोऽस्मत्कुलगुरुः ॥

नमः परमहंसावतंसाय शुकयोगिने ।
निस्तरङ्गनिजानन्दसुधासिन्धुविहारिणे ।
सत्यः सत्यवतीसूनोः सरसाः सूक्तिशुद्धयः ।
फलन्ति भक्तिवैराग्यज्ञानमुक्ताफलानि नः ॥

दुर्ग्राहपङ्कपदपाथसि नूत्ननाना-
भङ्गीतरङ्गिणि निगूढमहार्थरत्ने ।
अस्मिन् प्रबन्धजलधौ मुनिवल्लभस्य
धाष्ट्यं विमौढ्यमथवा विजिगाहिषा मे ॥

तथापि गुरुपादाब्जप्रसादोन्निद्रधीरहम् ।
श्रीमद्भागवतव्याख्यां कुर्वेऽमृततरङ्गिणीम् ॥

शास्त्रारम्भे सकलजगदन्तरङ्गरङ्गवासिन्यामखिलोपनिषदङ्गना-जनोपचर्यमाणमनोज्ञ(प?स)देविलासिन्यामभिमतायां देवतायां मङ्गलाय मनः प्राणिधत्ते। प्रतिपाद्यं चार्थं संक्षेपतोऽभिधत्ते "जन्माद्यस्य यत" इत्यादिना ।

End :

इन्द्रियार्थे इन्द्रियगोचरो मूर्तिविशेषो यस्य स तथोक्तः । विहिताञ्जलिः कृताञ्जलिः । आस्थामन्वतिष्ठत् । रिक्थं दायमाददते इति रिक्थादाः पुत्राः तेषां रिक्थादानां मध्ये शुश्रूषमाणः परिचरन् शीलेन शुभेन स्वभावेनात्र वरणेन वा ... ...

Colophon :

इति श्रीभागवतव्याख्यायाम् अमृततरङ्गिण्यां
द्वितीयस्कन्धेऽष्टमोऽध्यायः ॥

Author—Lakṣmīdhara, son of Nṛsimha, as seen from the colophons of No. 92. His family preceptor was Anantānanda.

C. C. mentions one Lakṣmīdhara, son of Nṛsimha. Nāmacintāmaṇi, Nyāya Bhāskara and Bhagavannāmakaumudi are attributed to him in it (vide p. 538). Amṛtataraṅgiṇi is referred to as a work of Jñānapūrṇamuni in the Triennial Catalogue of Mss., Madras (vide page 4009, Vol. III, Part I C. 1916—1919). Jñānapūrṇamuni is the scribe's name as indicated in the colophon thereof (*Ibid* p. 4010). But in the Authors' Index (Vide p. LX, Vol. III, Part I A) it is ascribed to Lakṣmīdhara. The following verse in the Bhagavannāmakaumudi,

येन भागवतव्याख्या कृतामृततरङ्गिणी ।
अद्वैतमकरन्दश्च सोऽकरोन्नामकौमुदीम् ॥

states that the author of Amṛtataraṅgiṇī Advaitamakaranda and Nāmakaumudī is one and the same person. The colophon,

"श्रीमदनन्तानन्दरघुनाथपादपद्मोपजीविनः लक्ष्मीधरस्य"

found in that work discloses that Anantānandaraghunātha was Lakṣmīdhara's preceptor. (Vide page 1878 T. C. M. M.

1913—1916, Vol. II, Part I). It remains to be ascertained whether the author of Amṛta-taraṅgiṇī is identical with Lakṣmīdhara who composed Bhagavannāmakaumudī.

Remarks—The commentary is clear and lucid. It is based on the *Advaita* system.

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

92. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—$18\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—200. 7—9 lines per page and 58 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5800. Incomplete. (Skandhas 1—3 only).

Subject—Beginning—Same as No. 91.

End:

विदेहकैवल्यमुपेयुषी प्राप्ता । मर्त्यस्य भावो मार्त्यं पूयादिरूपेण परिणामायोगेन विधुतं मार्त्यं यस्य तत् योगविधुतमार्त्यं मर्त्यशरीरम् । प्रागुदीचीमीशानाधिष्ठितामास्ते अद्यापीत्यर्थः । साङ्ख्याचार्यैः पञ्चशिखादिभिरात्मयोगगुह्य ·····। आत्मयोगश्च तद् गुह्यमिति ॥

Colophon:

इति श्रीभागवतव्याख्यायां तृतीयस्कन्धे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः । श्रीवासुदेवाय नमः । नमः शिवाय नमः । विष्णवे नमः । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमदनन्तानन्दपूज्यपादपद्मोपजी-

विनः श्रीमन्नृसिंहसूनोर्लक्ष्मीधरस्य कृतौ श्रीभागवतव्याख्यायाममृततरङ्गिण्यां द्वितीयस्कन्धे दशमोऽध्यायः ।

Author—Remarks—Same as No. 91.

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

93 A. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—17″ x 2″. Leaves—149. 9 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5700. Incomplete.

Subject—Beginning—End—Same as No. 92.

Colophon :

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमदनन्तानन्दपूज्यपादपद्मोपजीविनः श्रीमन्नृसिंहसूनोर्लक्ष्मीधरस्य कृतौ श्रीभागवतव्याख्यायाममृततरङ्गिण्यां तृतीयस्कन्धे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः । समाप्ता चेयममृततरङ्गिणी तृतीयस्कन्धावसाना । शुभमस्तु ।

Author—Same as No. 91.

Remarks—This Ms. contains *Skandhas* 1 to 3.

॥ अमृततरङ्गिणी भागवतव्याख्या (एकादशस्कन्धः) ॥

93 B. AMṚTATARAṄGIṆĪ (Ekādaśaskandha).

Substance—Palm leaf. Size—17″ x 2″. Leaves—40.

9 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1480.

Subject—Same as No. 91.

Beginning:

हरिः। श्रीगणपतये नमः। अविघ्नमस्तु।

आविष्कृतसर्वशक्तेः सर्वावतारशिरोमणेर्मूर्तस्य ब्रह्मणः श्रीकृष्णस्य माहात्म्यं पूर्वस्मिन् स्कन्धे सविस्तरमभिधायास्मिन् स्कन्धे तदुपासनशुद्धान्तःकरणमणेरधिगम्यस्य परस्य पूर्णस्य ब्रह्मणः स्वरूपं प्रतिपादयति।

End:

सात्त्विकान् पदार्थानुपास्त इति सात्त्विकोपास्ता तस्य भावः तत्त्वया सात्त्विकानां पदार्थानां सेवनेन सत्त्वस्योद्भवो भवतीत्यर्थः। उपासेः कर्तरि क्विपि कृते तस्य लोपे भावे तप्रत्ययो द्रष्टव्यः। ततो धर्मः प्रवर्तत इत्युक्तानुवादः। स च धर्मः सकृदनुष्ठितः प्राचीनमघं सर्वं हन्यात्। अभ्यस्यमानस्तु सत्त्ववृद्धिरनु....

Colophon:

इति श्रीभागवतव्याख्यायाममृततरङ्गिण्यामेकादशस्कन्धे द्वादशोऽध्यायः।

Author—Same as No. 91.

Remarks—The commentary comes up to the third verse,

"धर्मो रजस्तमो हन्यात् सत्त्वबुद्धिरनुत्तमः।
आशु नश्यति तन्मूलो ह्यधर्म उभये हते॥"

in the 13th chapter of the 11th Skandha. This is a part of the previous Ms.

॥ अमृततरङ्गिणी (श्रीभागवतव्याख्या) ॥

94. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—13″ 2½″. Leaves—295. 9 lines per page and 44 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—7500. Incomplete.

Subject—Same as No. 91.

Beginning:

तथा च ब्रह्मणो भेदं प्रतिपादयति श्रुतिः—स एतमेव पुरुषं ब्रह्म ततमपश्यत् । स यश्चायं पुरुषे यश्चासावादित्ये स एकः । तत्त्वमसि, अहं ब्रह्मास्मि, अयमात्मा ब्रह्म सर्वानुभूः । एष त आत्मान्तर्याम्यमृतः इत्याद्या । तत्र सतः परस्य परमात्मनो जात्यप्रसिद्धत्वात् पदार्थाप्रतिपत्तौ वाक्यार्थप्रतिपत्त्ययोगात् तटस्थस्वरूपलक्षणाभ्यां परशब्दार्थं साधयति—जन्माद्यस्येत्यादिना ।

End:

सांख्याचार्यैः पञ्चशिखादिभिः आत्मयोगगुह्यम् आत्मविषययोगेषु गुह्यं रहस्यम् । आत्मयोगश्च तद् गुह्यमिति वादि०

Colophon—Author—Same as No. 91.

Remarks—The Ms. is very old and damaged. The commentary extends from *Skandhas* 1 to 3.

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

95. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—21″ × 2″. Leaves—134. 9 lines per page and 100 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—7500.
Subject—Same as No. 91.

Beginning:

...... दुत न केवलं ज्ञानोद्देशेन विहितानां तदर्थमनुष्ठितानामेव तेषां ज्ञानसाधनत्वम् । अपि तु स्वर्गाद्यर्थमनुष्ठितानामपि पापक्षयद्वारेण ज्ञानोपकारकत्वम् । उपवासादिना पापहननं ब्रह्मणः सायुज्यप्राप्तिश्च श्रूयते ।

"ज्ञानमुत्पद्यते पुंसां क्षयात् पापस्य कर्मणः" इति स्मृतेश्च ।

उक्तं हि बृहद्वार्तिके—

"काम्ये विशुद्धिरस्त्येव भोगसिद्ध्यर्थमेव वा ।
विड्वराहादिदेहेषु न ह्यैन्द्रं भुज्यते फलम् ॥" इति ॥

इयांस्तु विशेषः—ज्ञानार्थमनुष्ठितानि कर्माणि श्रवणादीनि ज्ञानसाधनानि आपद्यपि ज्ञानमुत्पादयन्ति । इतराणि तु सत्सु श्रवणादिषु तेषां साहाय्यं भजन्ते । प्रातर्हुतं प्रातर्होमः । भावे क्तः । तेन हुताः अग्नयो यैः ते प्रातर्हुतहुताग्नयः । अधिकरणे कर्मत्वोपचारः ।

End:

अमृते न निषेधसिद्धिरिति । यद्वस्तु विना ग्राह्यत्वं निषेधस्य न सिद्धिः निरवधिकनिषेधानुपलब्धेः । तन्निषेधावधिभूतं

वस्तु निषेधसामर्थ्यात् सिध्यतीत्यर्थः । ननु सुप्तयादयो नात्मधर्माः । कथं तर्हि सुप्तोऽहमित्यादिव्यपदेश इत्याशङ्क्योपाधिवशाद् इत्याह— सत्त्वमिति । आदौ सुषुप्तौ जीवं प्रत्यगात्मानं सत्त्वं रजस्तम इति गुणभेदेन त्रिवृत् त्रिधा वर्तमानः । एकमव्यक्तमिति वदन्ति । तमेव स्वप्नावस्थायां सूत्रं सूत्रवत् सर्वानुस्यूतम् । समष्टिव्यष्टिरूपो महान् बुद्धिरिति वदन्ति । तमे..........

Colophon:

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमदनन्तानन्दपूज्यपादपद्मोपजीविनः श्रीमन्नृसिंहसूनोः लक्ष्मीधरस्य कृतौ श्रीभागवतव्याख्यायाममृततरङ्गिण्यां तृतीयस्कन्धे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ।

समाप्तश्च तृतीयस्कन्धः । श्रीहरिहरहिरण्यगर्भेभ्यो नमः ।

Author—Same as No. 91.

Remarks—This work, the commentary on four different portions of the Bhāgavata, begins on Fol. 8. The first part (FF. 1—88) contains the commentary on Skandhas 1—3, the second on the 16th chapter of the 10th Skandha, the third on the chapter on *Śrutigīta* and the last on 3 chapters of the 11th Skandha. The Ms. is very old and decayed. From the following lines,

तथापि गुरुपादाब्जद्योन्निद्रधिया मया ।
वेदस्तुतेरियं व्याख्या क्रियते नयमञ्जरी ॥

found in the introductory portion of the com-

mentary on Śrutigītādhyāya, it is known that the commentary is named Nayamañjarī.

—:o.—

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

96. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—18″ x 2″. Leaves—95. 10 lines per page and 72 letters per line. Script—Malayāḷam, No. of Granthas—4300. Subject—Same as No. 91.

Beginning:

(लो)कपालैः। चिरन्तनैः लोकपालैः अर्दितः घट्टितः। तत्त्वस्येत्यादि। तत्त्वस्य उक्तविलक्षणस्य सर्वेश्वरस्य कैङ्कर्यं तत्कर्तृकं किङ्करकर्म भृतान् नः भृत्यान् अस्मान् विग्लापयति विशेषेण ग्लपयति। किं तत् सौकर्यं यत् स्वयं तिष्ठन् परमेष्ठिधिष्ण्ये राजासने निषण्णमुपविष्टमुग्रसेनं भो देव निधारय अवधारय।

End:

व्यवहारानुगतसामर्थ्यानुसारेण किमभिदधाति। किमनूद्य विकल्पयेत्। विकल्पस्य परपक्षानिराकरणावधित्वात् किमनूद्य, विकल्पं कृत्वा, निराकुर्यादित्यर्थ इति। एवमस्याः श्रुतेः हृदयमभिप्रायं, मदन्यः कश्चन न जानाति इति। अहं तु जानामि। कथङ्कारं, तदाह मां(वि)धत्त इति। मामेव स्वमात्मभूतं ब्रह्म तात्पर्येण प्रतिपादयति। शक्त्यनुसारेणापि मामेवाभिधत्ते। सत्यज्ञानानन्दादिशब्दानां सत्तादिषु गृहीतसम्बन्धत्वात् सत्वादीनां च

Colophon :

इति श्रीमद्भागवतव्याख्यायाममृततरङ्गिण्यां तृतीयस्कन्धे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः । . . . .

श्रीमद्भागवतव्याख्यामलिखत् परमेश्वरः ।
भगवद्ध्यानसंयुक्तो भक्त्यामृततरङ्गिणीम् ॥
नमो भगवते तस्मै शुकाय परमात्मने ।
येनोद्भावितया भक्त्या भाग्यवानेति माधवम् ॥
नमो भगवते तस्मै व्यासाय प्रत्यगात्मने ।
त्रिलोकी येन जात्यन्धा लब्धा बोधविलोचनम् ॥

नमो नारायणाय ।

अज्ञानाद्वा प्रमादाद्वा वैकल्यात् साधनस्य वा ।
यन्न्यूनमतिरिक्तं च तत् सर्वं क्षन्तुमर्हथ ॥

श्रीनारदाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः । श्रीकपिलाय नमः । हरिः ।

Author—Same as No. 91.

Remarks—This is the commentary, on the 3rd Skandha, beginning on stanza 22, chapter 3, and on 21 chapters in Skandha 11.

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

97. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—18″ × 1¾″. Leaves—75. 10 lines per page and 52 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2500.
Subject—Same as No. 91.

Beginning—Same as No. 93 B.

End:

ननु यद्यविद्यातत्कार्यनिवृत्तः तदाभासश्च नान्तरीयको न साक्षाच्छब्दविषयः। कथं तर्हि विकल्प्यापोद्यते ह्यहमित्युक्तं तदुच्यते। तत्त्वमस्यादिवाक्यापरोक्षज्ञानपूर्वं तर्केण। एवमहङ्कारादिप्रपञ्चो बाध्यते। साक्षाच्छब्देन बाध्यत इत्युपचर्यते। यथा राजामात्यैर्हतोऽपि शत्रू राज्ञा हत इति। शब्देन त्वपरोक्षज्ञानं नान्तरीयकतयैव प्रपञ्चनिरासः। तत्प्रतिभासयोः सिद्धिरिति।

Colophon:

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमदनन्तानन्दपूज्यपादपद्मोपजीविनः श्रीमन्नृसिंहसूनोः लक्ष्मीधरस्य कृतौ श्रीभागवतव्याख्यायाममृततरङ्गिण्याम् एकादशस्कन्धे एकत्रिंशोऽध्यायः।

पराजितं वटच्छाये पाकस्वादु फलं नुमः।
सेवन्ते यद् द्विजश्रेष्ठाः शुकाद्याः पक्षपातिनः॥

नारायणाय नमः। नमः शिवाय।

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद्भवेत्।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः॥

परिभ्रमसि किं वृथा क्वचन चित्त, विश्रम्यतां
स्वयं भवति यद्यथा भवति तत्तथा मान्यथा
अतीतमननुस्मरन्नपि च भाव्यसङ्कल्पय-
न्नतर्कितगमागमाननुभवामि भोगानहम्॥

विविच्य विषयानिमान् विजहि सूक्ष्मया वीक्षया
भवेयुरथ चेदमी पुनरनास्थया स्थीयताम् ।
रहस्यमतिरस्यमस्त्यखिलसारमात्माभिधं
सखे! सकृदवेक्ष्यतां हृदय, मा वृथा स्थीयताम् ॥
कस्याश्चिदाढ्यबहिरङ्कुरवेदिकाया-
माबद्धवासरुचिरागतमात्रतुष्टः ।
आचार्यवागमृतचर्वणमेव कुर्व-
न्नन्ते परं पदमनुत्तममाविशामि ॥
विः श्वा नरो वा पतितं शरीरं वैश्वानरो वा कबलीकरोतु ।
अहं शिवं सत्परमात्ममूर्ति स्वे धाम्नि चिद्योम्नि विशश्रमीति ॥
अकृत्रिमाहमामर्शविगलत्कृत्रिमाहमि ।
अहमि स्फुरणानन्दसुन्दरे सुखमास्महे ॥
हरिः । शुभमस्तु । अविघ्नमस्तु ।

Author—Same as No. 91.

Remarks—The Ms. is about 300 years old and worn out. The commentary covers only 21 chapters. The portion seen after the colophons may be the scribe's addition.

॥ अमृततरङ्गिणी ॥ (भागवतव्याख्या)

98. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—13″ × 1¾″. Leaves—34. 8 lines per page and 72 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3000.
Subject—Same as No. 91.
Beginning—End—Colophon etc.—Same as No. 97 but excluding the portion,

हरिः । शुभमस्तु । अविघ्नमस्तु ॥

Remarks—The Ms. is written in neat legible hand.

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

99. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—$12\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—132. 8 lines per page and 46 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3000. Incomplete.
Subject—Same as No. 91.
Beginning—Same as No. 97.

End:

गुणातीतं मां शुद्धसत्त्वविग्रहं वा नोपासते दिवि रमणस्यान्ते । महत्यः शाला गृहा येषां ते महाशालाः । समृद्धिमन्तो गृहस्था इत्यर्थः । व्याक्षिप्तमनसामित्याद्यायाः षष्ठ्याश्चतुर्थीत्वेन विपरिणामः कार्यः । रुच्यर्थानां प्रीयमा....

Colophon:

इत्येकादशस्कन्धे विंशोऽध्यायः ॥

Author—Same as No. 91.
Remarks—This commentary covers 20 chapters and 32 verses in the 21st chapter in the

11th *Skandha.* The Ms. is about 500 years old and much damaged.

॥ अमृततरङ्गिणी (भागवतव्याख्या) ॥

100. AMṚTATARAṄGIṆĪ.

Substance—Palm leaf. Size—$20\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—8. 9 lines per page and 72 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—320. Incomplete.

Subject—Same as No. 91.

Beginning—Same as No. 97.

End:

कैवल्यम् एकाकिता । विविक्तं निर्जनप्रदेशवाचिना विविक्तशब्देन विविक्तसेवनं लक्ष्यते। अन्यत्र शैवादिशास्त्रेषु। अनिन्दां मनोवाक्कर्मणां दण्डं निषिद्धप्रवृत्तिनिवारणम् । शमदमौ शमो मनसः सर्वेभ्यो बाह्यार्थेभ्यः प्रत्याहरणम्। दमः बहिरिन्द्रियाणां प्रत्याहरणम् । इष्टमित्यादौ भावे क्तः। इष्टं यज्ञः। इष्टादीन् परस्मै निवेदयेदिति यत् तदपि शिक्षयेदित्यन्वयः। यः परस्मै निवेदनमिति पाठे विभक्ति(वि)परिणामः। इष्टादीनां यत् परस्मै निवेदनमिति। एवं तथा सौहृदं सौहार्दम्। उभयत्र कृष्णतत्त्वार्थेषु।

Colophon:

इत्यमृततराङ्गिण्यां द्वितीयोऽध्यायः ॥

Author—Same as No. 91.

Remarks—The commentary extends up to the 28th verse in the 3rd chapter in *Skandha* 11.

॥ आत्मप्रिया (भागवतव्याख्या) ॥

101. ĀTMAPRIYĀ

comentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$6\frac{1}{2}'' \times 1''$. Leaves—125. 6 lines per page and 28 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1325.

Subject—A clear and elucidative exposition of Śrīmad-Bhāgavata laying special stress on theosophical and metaphysical knowledge.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

श्यामलकोमलरूपं ध्यायन्नतिरोहितं परं ब्रह्म ।
भागवतस्य व्याख्यां विलिखाम्यात्मप्रियां नाम ॥

प्रबन्धव्यापितयेष्टदेवतारूपं श्रीकृष्णमादौ सुस्मूर्षुस्तस्य मूर्त्यन्तरवद् ब्रह्मणो व्यवधानाभावाद् ब्रह्मस्मृतिरेव तत्स्मृतिरपीति मन्वानः परब्रह्मानुसन्धत्ते जन्माद्यस्येति । अस्य जन्मादि यतः । योऽन्वयादितरतश्च सिद्धः । योऽर्थेष्वभिज्ञः । यश्च स्वराट् । यश्चादिकवये ब्रह्म तेने । यस्मिन् सूरयो मुह्यन्ति । यत्र च तेजोवारिमृदां विनिमय इव त्रिसर्गो मृषा । तं स्वेन धाम्ना सदा निरस्तकुहकं सत्यरूपं परमेव धीमहि इत्यन्वयः । अयमर्थः-परं मायाव्यतिरिक्तं परमात्मानं

धीमहि ध्यायेम। ध्यानस्यापीश्वरानुग्रहलभ्यत्वात् प्रार्थनोक्तिः। "नायमात्मा प्रवचनेन लभ्यः न मेधया न बहुना श्रुतेन यमेवैष वृणुते तेन लभ्यस्तस्यैष आत्मा वृणुते तनुं स्वाम्' इति श्रुतेः।

End:

ब्राह्मकल्पजातस्य द्विपरार्धायुषो ब्रह्मणः आयुरर्धेऽतीते तदन्त्यनिशि कस्य ब्रह्मणः सुषुप्सायां जातायां हरेरिच्छया हरिव्यतिरिक्ते सर्वजगति जलनिमग्ने ब्रह्मा तु स भगवता सहैकीभूय चतुर्युगसहस्रं निद्रया स्थितः। तस्य पुनर्नाभिपद्माद्युत्पत्तिः पाद्मकल्पः। ततः किञ्चिदूर्ध्वं पृथिवीमात्रमज्जनरूपे नैमित्तिके प्रलये जाते वराहोद्धृतभूमिको वाराहः कल्पोऽभूदिति स्थितिः। अध्यात्मसम्भवः अध्यात्मज्ञानस्य सम्भवो यत्र।

Colophon:

इति श्रीभागवतव्याख्यायां नारायणविरचितायामात्मप्रियायां द्वितीयस्कन्धे दशमोऽध्यायः।

Author—Nārāyaṇa.

Remarks—The Ms. is in good condition.

॥ आदिकेशवस्थलमाहात्म्यम् ॥

102. ĀDIKEŚAVASTHALAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—6¼″ × 2″. Leaves—10. 12 lines per page and about 27 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—225. Incomplete.

Subject—Eulogistic description of Śrīcakranadī and the Ādikeśava temple at Tiruvāṭṭār.

Beginning:

हरिः । श्रीमहागणपतये नमः ।

श्रीनारदः—

ओङ्कारार्थमुमापृच्छदुडुनायकशेखरम् ।
तदा हिमवतः शृङ्गे राजते भवनोत्तमे ॥

श्रीदेव्युवाच—

भगवन्मां समुद्दिश्य प्रख्यातमुरवैरिणः ।
नाम्नां सहस्रं विस्ताराच्छ्रवणान्मुक्तिदायकम् ॥
अधुना सम्यगाचक्ष्व स्वरूपज्ञानदायकम् ।

उपायं मम भक्तायास्तव कारुण्यवारिधे! ॥
विना दानैस्तपोभिश्च नियमैर्देवतार्चनैः ।
कर्मभिस्तीर्थयात्राभिः पित्र्यैश्च श्रुतिचोदितैः ॥
व्रतोपवासैर्यज्ञैश्च कथमात्मगतिर्भवेत् ॥

ईश्वर उवाच—

साधु मे साधु पृष्टोऽस्मि त्वयाहं वरवर्णिनि! ।
गुह्याद्गुह्यतमं लोके गोपनीयमपि त्वया ॥
मुक्त्युपायमहं वक्ष्ये सुलभेनात्मनः शिवे! ।
स्मर्तव्यः सततं विष्णुर्जनैर्मोक्षेच्छुभिः सदा ॥

End:

आदिधामस्थलं देवि! स्वरूपं परमात्मनः ।
तस्मादहं च ब्रह्मा च सुधापुष्करिणीतटे ॥
स्थित्वैव तं समुद्दिश्य अकुर्व परमं तपः ।

अहमेकादशभेदमादाय वरवर्णिनि ! ॥
आद्यनन्तस्थलं रम्यं समावृत्य विशेषतः ।
तस्य प्रदक्षि(णा)कारं निवसामि तपश्चरन् ॥
ब्रह्मा दशविधं भेदं समादायोरगाकृतिः ।
तत्प्रदक्षिणमार्गेण स्थितोऽभूद् दशदिक्षु च ॥
स्वस्वस्थानेषु दिक्पालाः ... ...

Colophon:

इति श्रीपाद्मे पुराणे आदिकेशवस्थलमाहात्म्ये चतुर्थोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—This work taken from Pādmapurāṇa contains chapters 1—4 and a few verses in chapter 5. 8 leaves are left blank at the end. The Ādikeśava temple at Tiruvāṭṭār is of great antiquity, the date of its origin being prior to that of the Śrīpadmanābhaśvāmin temple at Trivandrum constructed on the model of the former. Ancient Tamil works mention one Eḷinī Ādan, a local chieftain of Tiruvāṭṭār, and a patron of letters. Lithic inscriptions are found in abundance at Tiruvāṭṭār. It is also the seat of one of the 13 Viṣṇu temples sacred to Vaiṣṇavas in Malaimaṇḍalam.

॥ आदिकेशवस्थलमाहात्म्यम् ॥

103. ĀDIKEŚAVASTHALAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—9½″ × 1¾″. Leaves—42.

8 lines per page and 27 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—600.

Subject—Beginning—Same as No. 102.

End:

चक्रनद्यन्तरासीनं चक्रिणं स्वकलेबरे ।
समावाह्य स्वयं विष्णुस्वरूपं पूजयेद्धरिम् ॥
अन्ये च देवगन्धर्वा यक्षाः सिद्धोरगाप्सराः ।
आदिकेशवमाराध्य मुक्ताः सन्मुनिसत्तमाः ॥
पठन्ति येऽनिशं भक्त्या पाटलारण्यवैभवम् ।
कथां कमलनाभस्य वाञ्छितं प्राप्नुवन्ति ते ॥
वृन्दावनेऽम्भोजसरित्प्रदेशे
नदीतटेऽश्वत्थतरोश्च मूले ।
शृण्वन्ति गोष्ठे च पठन्ति नित्यं
ते यान्ति मध्येऽखिलवैष्णवानाम् ॥
पुनःपुनर्वाम्बुजदक्प्रभावं
तीर्थस्य माहात्म्यमहं ब्रवीमि ।
भक्त्याधुना यूयमनन्यचित्ता
भविष्यथ श्रोतृपरा मुनीन्द्राः ॥

Colophon:

इति श्रीपाद्मे पुराणे उपरिभागे क्षेत्रखण्डे उमामहेश्वरसंवादे आदिधामस्थलमाहात्म्ये तत्त्वन्यासकथनं नाम द्वादशोऽध्यायः ।

आदिधामस्थलमाहात्म्यं समाप्तम् ।

यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥

Author:

Remarks—In the colophons of chapters 2 and 3 the name of the work is given as Ādikeśavasthalamāhātmya while those of others read "Ādidhāmasthalamāhātmya".

॥ एकादशीमाहात्म्यम् ॥

104. EKĀDAŚĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$12\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—7. 10 lines per page and 44 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—200. Incomplete.

Subject—The nature, time, *adhikarin*, results etc., of the Ekādaśīvrata.

Beginning:

गणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । शिवम् ।

इन्द्र उवाच—

एकादशी तिथिः प्रोक्ता वैष्णवीति मुनीश्वर! ।
तत्रैवोपवसेन्मन्त्री फलं किंस्विदवाप्नुयात् ॥

श्रीनारद उवाच—

अतिगुह्यमिदं पुण्यं (पृष्टं) लोकानां हितकाम्यया ।
एकादश्युपवासस्य फलं निर्मितमञ्जसा ॥
उक्तं वदितुं शक्तो न ब्रह्मा न च शङ्करः ।
अतस्तत्र कथं शक्तो वक्तुं फलविनिश्चयम् ॥
दिवाकरांशुभिर्द्योते खद्योतः किं प्रकाशते ।

अथाप्युद्देशतो वक्ष्ये प्रसादाच्चक्रपाणिनः ॥
एकादश्युपवासस्य फलं शृणु समाहितः ।

End:

पिष्टं शाकमशेषं यत् स्त्रीभिभाषणमेव च ।
कामं क्रोधं च तत् सर्वं द्वादश्यां वर्जयेद् बुधः ॥
सम्पूज्य विधिवद्देवं द्वादश्यां पारणे कृते ।
दिवास्वप्नं व्यवायं च पुनर्भोजनमेव च ॥
सर्व...........येदे(ष?)तानन्यत्र प्रतिषिध्यते ॥

Colophon:

इत्येकादशीकल्पम् ।

Author:

Remarks—The name of the work is given in the margin of Fol. 1. But in the colophon it is referred to as Ekādaśīkalpa. There are two leaves at the close containing some verses on astrology treating of Santānabhāva etc.

॥ कन्यापुरीमहात्म्यम् ॥

105. KANYĀPURĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—7″ × 1¾″. Leaves—115. 9 lines per page and 26 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1700. Complete.

Subject—The purāṇic version of the importance

and glory of the temple and the holy waters at Cape Comorin.

Beginning:

हरिः ॐ ।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
गुरवे सर्वलोकानां भिषजे भवरोगिणाम् ।
निधये सर्वविद्यानां दक्षिणामूर्तये नमः ॥
वन्दे हालास्यनगरीं वन्दे हेमाब्जिनीमपि ।
वन्दे श्रीमीननयनां वन्दे सुन्दरनायकम् ॥

कन्याम्बापादारविन्दं भजे ।

गजमुखमखिलं तं सम्पदां.....................

गुणगणनविहीनं सौख्यदं सद्गुणानाम् ।

सकलनिगमगुह्यं सर्वविघ्नाद्रिशस्त्रं

शिवहृदयगताङ्गीस्तोत्रकृत्यै सुलक्ष्यम् ॥

दिनकरकरमित्रं जन्मभा वाक्स्थिता या
दिनकरकरमित्रं वाक्चयैः पूरिता सा ॥
षडर्धनेत्र... ... स्मि नित्यम् ।
नतोऽस्मि शङ्करमहं... ... पूजिताङ्घ्रिम् ॥
नित्यातिसौख्यपदवीप्रदकीर्तिजालां

मालाधरां मणिगणाभरणां महेशीम् ।

श्रीस्थाणुतीर्थतटमन्दिरसङ्कलाङ्गी-

मानौमि लोकजननीं चिरभाग्यपूर्त्यै ॥

कदाचिन्नैमिशारण्ये शौनकाद्यास्तपस्विनः ।
दीर्घसत्रं समास्थाय तस्थुरेकान्तमानसाः ॥

End:

एवं दत्त्वा पूजयित्वा सूतं पौराणिकोत्तमम् ।
ध्यायन्तं परमेशानीं तस्थिरे नैमिशस्थले ॥
सूतोऽपि तद्दत्तवस्तु गृहीत्वा परमेश्वरीम् ।
कन्याकुमारीं मनसा ध्यायन्नानन्दसंयुतः ।
उवास नैमिशक्षेत्रे मुनीनां सन्निधौ मुदा ॥

Colophon:

इति श्रीस्कान्दे महापुराणे स्थानवैभवखण्डे उपरिभागे कन्याक्षेत्रमाहात्म्ये द्वात्रिंशोऽध्यायः । शुभमस्तु ।

Author:

Remarks—This work is but a portion of the Skāndamahāpurāṇa. 16 leaves are left blank. Cape Comorin, the southern-most point of India, is famous for its shrine dedicated to Kanyākumārī and for the Kanyātīrtha. Pilgrims from the remote north flock there to wash away their sins. Maṇimekhala, a Tamil poem of the second century A. D. refers to a Brahmin lady named Śālī who walked all the way from Kāśi to Kanyākumārī to have her ablutions in the sacred waters and to worship the Goddess Kumārī.

॥ कल्किपुराणम् ॥

106. KALKIPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—144. 8 lines per page and about 24 letters per

line. Script—Grantha. No. of Granthas—1750. Complete.

Subject—The Puraṇic version of the tenth incarnation of Viṣṇu.

Beginning:

हरिः ॐ । श्रीगुरुभ्यो नमः । ॐ नमो गणेशाय नमः ।

सेन्द्रा देवगणा मुनीश्वरजना लोकाः सपालाः सदा
(स्वं स्वं ? यं यं कर्मसु) सिद्धये प्रतिदिनं भक्त्या भजन्त्युत्तमाः
तं विघ्नेशमनन्तमच्युतमजं सर्वज्ञसर्वाश्रयं
वन्दे वैदिकतान्त्रिकादिविविधैः शास्त्रैः पुरो वन्दितम् ॥

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीं चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥

यद्दोर्दण्डकरालसर्पकवलज्वालाज्वलद्विग्रहा
नेतुं सत्करवालदण्डदलिता भूपाः क्षितिक्षोभकाः ।
शश्वत् सैन्धववाहनो द्विजजनिः कल्किः परात्मा हरिः
पायात् सत्ययुगादिकृत् स भगवान् धर्मप्रवृत्तिप्रियः ॥

इति सूतवचः श्रुत्वा नैमिषारण्यवासिनः ।
शौनकाद्या महाभागं पप्रच्छुस्तं कथामिमाम् ॥
हे सूत! सर्वधर्मज्ञ लोमहर्षणपुत्रक ।
त्रिकालज्ञ पुराणज्ञ वद भागवतीं कथाम् ॥
कः कलिः कुत्र वा जातो जगतामीश्वरः प्रभुः ।

End:

वेदे रामायणे चैव पुराणे भारते तथा ॥

आदावन्ते च मध्ये च हरिः सर्वत्र गीयते ।

सजलजलददेहो वातवेगैकवाहः

करधृतकरवालः सर्वलोकैकपालः ।

कलिकुलबलहन्ता सत्यधर्मप्रणेता

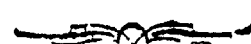
कलयतु कुशलं नः कल्किरूपः स भूपः ॥

Colophon:

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे एक-
विंशोऽध्यायः । समाप्तं कल्किपुराणम् । श्रीपद्मनाभोऽवतु नः ।

Author:

Remarks—This is one of the Mahāpurāṇas composed by Vedavyāsa. The first and second parts contain seven chapters each and the third, 21 chapters.

॥ कावषेयगीता (सव्याख्या) ॥

107. KĀVAṢEYAGĪTĀ

with commentary.

Substance—Palm leaf. Size—$21\frac{1}{4}'' \times 2''$. Leaves—14. 8 lines per page and 52 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—450. Incomplete.

Subject—Explanation of religious and theosophical doctrines.

Beginning:

॰भावं तदात्मत्वं सर्वगतोऽप्यात्मा भ्रान्त्या परिगृह्णाति । अतो
न ते गुणास्तस्यात्मनः । न च तेषु गुणेष्वात्मा प्रतिष्ठितः । अत

एव ... ... श्चलनानि प्रतिभानमपि भ्रान्तिसि-
द्धमेवेत्याह—

चले चलः स्थिरः स्थैर्ये तोये चन्द्रार्कबिम्बवत् ।
आत्मा तु करणग्रामे दृश्य ... ... ॥

End:

अतोऽत्र नाविस्रम्भः कार्य एव । ए(वा?वम)त्र मथिताऽर्थः ।
त्रिमलमजरमाद्यमप्रमेयं गगनमयमाकाशकल्पं पुरुषं वृणीष्व आत्म-
त्वेन परिगृहाण गच्छ वक्त ऋर्थ समाप्तेयो? न भवेदिति ।

Colophon:

इत्यादिमहापुराणे ब्राह्मे सनत्कुमारव्याससंवादे कावषेयोपनि-
षद्व्याख्या समाप्ता । इति ।

कावषेयैस्तु गीता या समस्तोपनिषत्समा ।
(प्र)तापार्येण यतिना व्याख्याता प्रीतये हरेः ॥ इति ॥

श्रीकृष्णाय नमः ।

Author—Text—Vedavyāsa.

Commentary—(Pra) tāpāryayati.

Remarks—The first three leaves are partly damaged. At the close is seen the beginning of another work called "Nārāyaṇakathā" consisting of two leaves. This and the next number are similar in size and script and the beginning of No. 107 is a continuation of No. 108. The leaves are evidently wrongly arranged and they are not numbered. The text is included in the Brahmapurāṇa. Kāvaṣeyagīta is also

styled Kāvaṣeyopaniṣad as seen from the colophon.

॥ कावषेयगीता (सव्याख्या) ॥

108. KĀVAṢEYAGĪTĀ

with commentary.

Substance—Palm leaf. Size—$21\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—8. 8 lines per page and 52 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—200. Incomplete.

Subject—Same as No. 107.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

सदानन्दसत्यावबोधात्मसारं
यदज्ञानमेवाखिलानर्थमूलम् ।
यदेवाह मन्वीति(?) साक्षात्कृतं तद्
विमुक्त्यै तदस्माकमत्रा(रि ? वि)रस्तु ॥

यत् सर्ववेदान्तरहस्यसारं
दुर्वाससे कावषेयैस्तु गीतम् ।
ब्राह्मे पुराणे तदनुप्रवेश्य
व्याख्यायते प्रीतये नन्दसूनोः ॥

अस्ति हि ब्राह्मे पुराणे सनत्कुमारव्याससंवादे समस्तवेदान्तोपनिषत्सारसङ्ग्रहरूपं कावषे(य)गीताख्यमुपाख्यानम् । तस्य

चार्थोऽतिगहनरूपत्वात् न सर्वैर्विस्रम्भेण यथावद् व्याख्यातुं शक्यते । अथाप्यद्वितीयपरमात्मतत्त्वज्ञानश्रद्धाप्रयुक्तया भगवत्प्रीत्यैव यथाशक्ति मया व्याख्यायते ।

अत्र व्यासं प्रति भगवान् सनत्कुमार उवाच—

श्वेतद्वीपे हरिं स्तुत्वा कदाचिन्नारदो मुनिः ।
कैलासमगमद् रुद्रं तत्र स्तोतुं कुतूहलात् ॥

End :

रजस्तमोभ्यां सत्त्वेन यश्चोपाधिः स निर्मितः ।
तस्य भावं विभुर्धत्ते न ते तस्य न तेषु सः ॥

सत्वरजस्तमोभिः प्राचीनसुकृतदुष्कृतानुरूपपरिणामवद्भिर्यः सङ्घातो विनिर्मितः । तस्य०

Colophon—Nil.

Author—Same as No. 107.

Remarks—This Ms. and No. 107 together form a complete work, the former being the second part and the latter the first. There are four chapters on the whole.

॥ काशीमाहात्म्यसारसंग्रहः (नानापुराणगतः) ॥

109. KĀŚĪMĀHĀTMYASĀRASAṄGRAHA.

Substance—Palm leaf. Size—20½″ x 2″. Leaves—39. 10—13 lines per page and 70 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2000. Complete.

Subject—Eulogistic verses relating to Kāśi (Benares).

Beginning:

अविघ्नमस्तु ।

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥

नानापुराणस्थितकाशीमाहात्म्यसारसंग्रहः । सूतसंहितायां नैमिषीया ऊचुः—

भगवन्! श्रोतुमिच्छामः सर्वतत्त्वविशारद! ।
केचित् केवलविज्ञानं प्रशंसन्ति विमुक्तये ॥
केचित् समुचितं कर्म ज्ञानेन ब्रह्मवित्तमाः ।
केचिद् दानं प्रशंसन्ति तथा केचिद्व्रतं बुधाः ॥
केचिद्यज्ञं प्रशंसन्ति तपः केचित् तपोधनाः ।
ब्रह्मचर्याश्रमं केचिद् गार्हस्थ्यं चैव केचन ॥
तीर्थसेवां प्रशंसन्ति स्वाध्यायं भुवि केचन ।
केचित् स्थाने महेशस्य विशिष्टे वर्त्तनं सदा ॥
एवमन्यानि लोकेऽस्मिन् प्रशंसन्ति विमुक्तये ।
एषां यत् सर्वजन्तूनां कर्तुं शक्यं विमुक्तिदम् ।
तदस्माकं महाभाग! वद सर्वहिते रतः ॥

* * * *

* * * *

श्रीमद्वाराणसी पुण्या पुरी नित्यं मम प्रिया ।
यस्यामुत्क्रममाणस्य प्राणैर्जन्तोः कृपाबलात् ॥

तारकं ब्रह्मविज्ञानं दास्यामि श्रेयसे हरे! ।
तस्यामेव महाविष्णो! प्राणत्यागो विमुक्तिदः ॥

End:

काशीकथाश्रवणतः काशीकीर्तनतः स्मृतेः ।
यत् फलं जायते पुंसां न तद्योगादिभिः क्वचित् ॥
सर्वं सविघ्नं मोक्षस्य साधनं काशिकां विना ।

... ...

यैर्दृष्टा यैः श्रुता काशी यैः स्मृता कीर्तिताथवा ।
त एव वन्द्याः पुण्याश्च कृतार्था मुक्तिभागिनः ॥

Colophon:

इति श्रीमन्नानापुराणस्थितकाशीमाहात्म्यसारसंग्रहे अष्टा-
विंशोऽध्यायः ॥

എണ്ണൂററു എഴുപത്തഞ്ചാമാണ്ടു ആവണിമാസം രെണ്ടാ
ന്തേതി എഴുതി മുകിന്തതു.

श्रीशिवसिद्धानन्दमूर्तये नमः । श्रीकाशीविश्वेश्वराय नमः ।
करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।
शिवाय परिपूर्णाय सच्चिदानन्दविग्रहाय नमः ।

Author:

Remarks—The work has 28 chapters, consisting of citations from the *Mahāpurāṇas* and *Upapurāṇas*. It embodies *inter alia* Vighneśakavaca and Gaṅgāmāhātmya. The Ms. is 237 years old.

॥ कूर्मपुराणम् ॥

110. KŪRMAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 2″. Leaves—88. 15 lines per page and about 76 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5900. Complete.

Subject—The Purāṇic anecdotes as related by Kūrma, the second incarnation of Viṣṇu.

Beginning :

श्रीमहागणपतये नमः ।

नमः कृत्वाप्रमेयाय विष्णवे कूर्मरूपिणे ।
पुराणं सम्प्रवक्ष्यामि यदुक्तं विश्वयोनिना ॥
सत्रान्ते सूतमनघं नैमिशीया महर्षयः ।
पुराणसंहितां पुण्यां पप्रच्छू रोमहर्षणम् ॥

सूत! सूत! महाबुद्धे! भगवान् ब्रह्मवित्तमः ।
इतिहासपुराणार्थं व्यासः सम्यगुपासितः ॥
तस्य ते सर्वरोमाणि वचसा हृषितानि यत् ।
द्वैपायनेन च भवान् कथ्यते रोमहर्षणः ॥
भवन्तमेव भगवान् व्याजहार स्वयं प्रभुः ।
मुनीनां संहितां वक्तुं व्यासः पौराणिकः पुरा ॥
त्वं हि स्वायम्भुवे यज्ञे सुत्याहे विततेऽहनि ।
सम्भूतः संहितां वक्तुं स्वांशेन पुरुषोत्तमः ॥
तस्माद् भवन्तं पृच्छामः पुराणं कौर्ममुत्तमम् ।
वक्तुमर्हसि चास्माकं पुराणार्थविशारद! ॥

मुनीनां वचनं श्रुत्वा सूतः पौराणिकोत्तमः ।
प्रणम्य मनसा प्राह गुरुं सत्यवतीसुतम् ॥
नमस्कृत्वा जगद्योनिं कूर्मरूपं परं हरिम् ।
वक्ष्ये पौराणिकीं दिव्यां कथां पापप्रणाशिनीम् ॥

End:

लेभे पुराणं परमं व्यासः सर्वार्थसञ्चयम् ।
तस्माद् व्यासादहं श्रुत्वा भवतां पापनाशनम् ॥
ऊचिवान् वै भवद्भिश्च दातव्यं धार्मिके जने ।
तस्मै व्यासाय मुनये सर्वज्ञाय महर्षये ॥
पाराशर्याय शान्ताय नमो नारायणात्मने ॥
यस्मात् सञ्जायते कृत्स्नं यत्र चैव प्रलीयते ।
नमस्तस्मै सुरेशाय विष्णवे कूर्मरूपिणे ॥

Colophon:

इति श्रीकूर्मपुराणे षट्सहस्रिकायां संहितायामुपरिभागे षट्चत्वारिंशोऽध्यायः । शुभमस्तु । श्रीकूर्माय नमः । श्रीवेदव्यासाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः ।

എണ്ണൂററുളളായിത്തു ഒമ്പതാമാണ്ടു ആനിമാസം ഇരുപത്തൊമ്പതാന്തെതി വെള്ളിക്കിഴമെയും സ്വാതി നക്ഷത്രവും പൂർവ്വപക്ഷത്തു നവമിയും കൂടിന നാൾ കൂർമ്മ പുരാണം എഴുതിമുകിച്ചോം.

കുരൊവി സ്ഥാണുനാഥഭട്ടർ പുത്രൻ സുന്ദരവരദരാജപ്പെരുമാൾ സ്വഹസ്തലിഖിതം.

श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीकृष्णपरब्रह्मणे नमः । श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः । शुभमस्तु ।

Author—Vyāsa.

Remarks—This work is divided into two parts, the first part containing 53 and the second 45 chapters. But the colophons at the close indicate the end of the 46th chapter evidently a scribal error. The publication of this work by the Asiatic Society, Bengal, begins from the latter part of the 10th chapter.

The wooden frame of the Ms. is beautifully painted depicting the vignette of a king seated in a palanquin on one side and that of a Goddess killing a demon on the other. On the first Fol. is given the table of contents—viz., Kūrmapurāṇa—60 chapters, Narasimhapurāṇa—60 chapters, Umāsamhitā-12 chapters and Bṛhannāradīyapurāṇa—28 chapters. Of these the first work alone is embodied herein.

॥ कूर्मपुराणम् ॥

111. KŪRMAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—21″ × 1¾″. Leaves—108. 7 lines per page and 60 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2835. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 110.

End:

ऊर्ध्वं तु ब्रह्मभवनात् पुरं ज्योतिर्मयं शुभम् ।
वह्निना च परिक्षिप्तं तत्रास्ते भगवान् भवः ॥
देव्या सह महादेवश्चिन्त्यमानो महर्षिभिः ।
योगिभिः शतसाहस्रैर्भूतै रुद्रैश्च संवृतः ॥
तत्र ते यान्ति नियता जीवभक्ता जितेन्द्रियाः ।
महादेवपराः शान्तास्तापसा ब्रह्मवादिनः ॥
निर्ममा निरहङ्काराः कामक्रोधविवर्जिताः ।
द्रक्ष्यन्ति ब्राह्मणा ... ... ॥

Colophon:

इति कौर्मे पुराणे द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—This Ms. contains only 42 out of 53 chapters in the first part of the Kūrmapurāṇa. It is worn out.

॥ कूर्मपुराणम् ॥

112. KŪRMAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—21″ × 1¾″. Leaves—109. 7 lines per page and 64 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3050. Incomplete.

Subject—Same as No. 110.

Beginning:

... ...

... ... क्रा रुद्रलोकः स वै स्मृतः ।

एते सप्त महालोकाः पृथिव्याद्युपकीर्तिताः ।

... ...

... रसातलं प्रोक्तं शार्करं हि तलातलम् ।

प्रासादैर्विविधैः शु ... ... ।

... ...

एतेषां शैलमुख्यानामुत्तरेषु यथाक्रमम् ।

सन्ति चैवान्तरद्रोण्यः सरांसि च वनानि च ।

वसन्ति तत्र मुनयः सिद्धाश्च ब्रह्मभाविताः ॥

End—Same as No. 110.

Colophon:

* * * * * *

कौर्मं पुराणं समाप्तम् । हरिः ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

श्रीकृष्णाय नमः । नारायणाय नमः । शुभमस्तु ।

Author:

Remarks—The work begins from the latter portion of the 43rd chapter in the first part. The numbering of leaves begins on Fol. 109 and ends on Fol. 218. It may therefore be the

continuation of No. 111. For the rest see No. 110. The Ms. is damaged and worn out.

॥ कृत्तिकामाहात्म्यम् (पाद्मगतम्) ॥

113. KṚTTIKĀMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—9½″ × 1¾″. Leaves—72. 7—8 lines per page and 32 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1080. Complete.

Subject—The glory and greatness of Kṛttikā, an incarnation of Goddess Mahā Lakṣmī, the *fortuna regum.*

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

श्रियः पतिमथामन्त्र्य गते देवर्षिसत्तमे ।
हर्षोत्फुल्लानना सत्या वासुदेवं तदाब्रवीत् ॥
धन्यास्मि कृतकृत्यास्मि सफलं जीवितं मम ।
मज्जन्मानि च धन्यात्मा पितरौ मम सद्व्रतौ ॥
यौ मां त्रैलोक्यसुभगां जनयामासतुर्ध्रुवम् ।
षोडशस्त्रीसहस्राणां वल्लभाहं यतस्तव ॥
यस्मान्मयादिपुरुषः .... कल्पसमन्वितः ।
यथोक्तविधिना सम्यङ् नारदाय समर्पितः ॥
यद्वार्तामपि जानन्ति भूमिसंस्था न जन्तवः ।

सोऽयं कल्पद्रुमो गेहे मम तिष्ठति साम्प्रतम् ॥
स्नात्वा शुचिर्धृतवस्त्रो मन्दवारे महाद्रुमम् ।
कृत्वा प्रदक्षिणां स्तोत्रमश्वत्थस्य शनैः शनैः ॥
स्पृष्ट्वा करतलेनामुं जपेन्मन्त्रं त्रियम्बकम् ।
वैष्णवो यदि चेद्विप्रः पौरुषं सूक्तमुच्चरेत् ॥
कोणस्थः पिङ्गलो बभ्रुः कृष्णो रुद्रोऽन्तको यमः ।
शौरिः शनैश्चरो मन्दः पिप्पलो दिष्टसंस्थितः ॥
एतानि शनिनामानि जपेदश्वत्थसन्निधौ ।
शनैश्चरकृता पीडा न कदाचिद् भविष्यति ॥
अतोऽस्पृश्यः सदा सोऽभूदश्वत्थः शाखिनां वरः ।
यस्मात् प्रश्नानुसारेण मया चोक्तं समासतः ।
ब्रूत यूयमतः किञ्चिच्छ्रोतव्यं दिव्यमस्ति चेत् ॥
परमिममितिहासं पारणं पातकानां
सकलशुभनिदानं सन्ततं सज्जनानाम् ।
चिरमिह परितोषं चिन्तितानां स भुङ्क्ते
मुररिपुमुषितांहाः श्रावयेद्यः शृणोति ॥

End:

इति श्रीमत्पद्मपुराणे कृत्तिकामाहात्म्ये त्रिंशोऽध्यायः । शुभमस्तु । कृत्तिकामाहात्म्यं समाप्तम् ।

Colophon:

गलसीमलसच्चारुतुलसीदामभूषणम् ।
व्रजसीमन्तिनीजारमतसीमेचकं भजे ॥
श्रीपद्मनाभाय परब्रह्मणे नमः ।

൧൦൨-ാമാണ്ടു വൃശ്ചികമാസം ൧൨-ാംനു കൃത്തികാപുരാണം ഹരിഹരശാസ്ത്രികൾ എഴുതിയതു്.

शुभम्

Author—Vyāsa.

Remarks—The work is a portion of the Pādma-purāṇa. It contains 30 chapters dealing with the origin of Māya—the incarnation of Kṛttikā—Her greatness, the Kārtikavrata, the rules and fruits thereof, the proper person for its observance and other subjects. From the colophons it is seen that the Ms. was transcribed in 1052 Malayāḷam Era, corresponding to 1877 A. D.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

114. KṚṢṆAPADĪ

commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—9½″ × 1½″. Leaves—10. 6—7 lines per page and 32 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—125. Incomplete.

Subject—Elucidative exposition of the content of the Bhāgavata.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

प्रत्यक् परं प्रकृतिपूरुषयोः प्रपञ्च-

प्रोद्भावनावननिरोधनानित्यलीलम् ।

निर्व्याजसौभगममङ्गलमस्मदीयं
  निर्मार्ष्टु नैगमगिरां पदमैशमोजः ॥
अष्टप्रकृत्यष्टवधूविकारं (तं) द्व्यष्टसाहस्रवधूगणेष्टम् ।
अखण्डचैतन्यसुखात्ममूर्तिं नमामि कृष्णं पुरुषं पुराणम् ॥
जगत्त्रयीभाग्यगृहीतदेहं जगत्कृपागात्रकलत्रवन्तम् ।
जगत्पतीनां प्रवरं त्रयाणां नमामि हंसं गिरिजासहायम् ॥
प्रसाद्ययोनिप्रथमासनस्थं प्ररूढमूलं मिथुनात् प्रधानात् ।
प्रत्यूहशान्त्यै महितं गणेशं प्रकाशराशिं शरणं प्रपद्ये ॥
यासौ गृहिण्यादिपितामहस्य प्रकृष्टवर्णार्थपदक्रमाङ्गी ।
प्रकाशयन्ती निखिमा........वाचामधीशा पुरतोऽस्तु सा नः ॥

श्रवणमननयोगज्ञानरूपैश्चतुर्भि-
  र्नियतमनुभवन्तं वाचमास्यैः प्रशस्यैः ।
दधतमखिलनाथं दोर्भिरक्षस्रगम्भः-
  कलशभयनिरोधज्ञानदानान्युपासे ॥

वीणाधरं बाहुयुगेन विष्णोश्चरित्रभेदाननिशं गृणन्तम् ।
विख्यातचेष्टं शरदिन्दुशोभं विधातृसूनुं शरणं प्रपद्ये ॥
अनल्पपाण्डित्यपरिष्कृताङ्गात् पराशरादाप शरीरतां या ।
परस्य पुंसः प्रथमा कला सा प्रसादमस्मासु सदा विदध्यात् ॥
विलीनचित्तं कमलालयायाः कान्ते कृतान्तान्तकतापकान्ते
तुर्याश्रमान्तःस्थलनाथमग्र्यं तापोपशान्त्यै शुकमाश्रयामः ॥
सूतोऽपि सुत्रामपदोपरिष्टाद्योऽवस्थिते कृष्णपदे निषण्णः ।
उग्रश्रवस्संज्ञमुदारकीर्तिं शुकाङ्घ्रि........................ ॥
शुभाय नः स्युर्मुनयो महान्तस्ते नैमिशीया इह शौनकाद्याः ।
येषां प्रसादादधुना मनुष्यैरास्वाद्यते भागवतो रसोऽसौ ॥

येराप्ता परहंसराजपदवी विष्णोः परं सेवनाद्
यत्पक्षाश्रयणेन लब्धगतयो याता द्विजेन्द्रा दिवम् ।
ब्रह्मानन्दसुधाब्धिकेलिरसिकाः श्रीशङ्कराख्या मृताः
शम्भोर्नः करुणाविलासविभवाः कुर्वन्तु ते मङ्गलम् ॥

यत्पादाब्जरजोभिषेकसुकृतप्रक्षीणदुष्कर्मणा-
मस्माकं हृदयारविन्दकुहरे नर्नर्ति लक्ष्मीपतिः ।
तेभ्यो ब्रह्मणि नित्यनिर्वृतिरसे लीनाशयेभ्यः सदा ।
कृष्णानन्दगुरुभ्य एभ्य उदियाद् भूयान् प्रसादो मयि ॥

श्रीभागवततात्पर्यसुधाविष्कृतिकारिणी ।
कृतिं कृष्णपदीं नाम करिष्याम्यात्मशुद्धये ॥

क्वेदं व्यासविचित्रमानससरः सद्राजहंसास्पदं
क्वेमे तत्प्रतिबोधनाय मनसः स्वल्पाः प्रचारा मम ।
उद्योगोऽयमथापि हन्त! विदुषां हासाय न स्यात् परं
सद्धासास्पदतापि दुर्लभतरेत्येषा विदोषा कृतिः ॥

तत्र तावत्

"प्रवृत्तिर्वा निवृत्तिर्वा नित्येन कृतकेन वा ।
पुंसां येनोपदिश्येत तच्छास्त्रमभिधीयते" ॥

End :

जीवेश्वरयोर्विरुद्धरूपस्य दृश्यत्वमदृश्यत्वं वा । आद्ये दृगेकाकारयोस्तयोर्न वस्तुतस्तेन दृशि दृश्यान्वयविरोधात् । अदृश्यत्वे शून्यत्वं दृङ्मात्रत्वं वा स्यादतोऽस्यानयोरुभयोरप्यसम्भवाद् बिम्बप्रतिबिम्बयोर्विरुद्धरूपस्यैव ।

Colophon—Nil.

Author—Rāghavānandamuni.

Remarks—This Ms. contains only a portion of the commentary on the first verse beginning with "जन्मादस्येति". From the complete Ms. it is known that Rāghavānandamuni is the author of Kṛṣṇapadī. The readings of Rāghavānanda are far better than those of Śrīdharasvāmin. (Refer to No. 122).

The life of Rāghavānanda is highly interesting. The village of Nāgapura fondled by the cool breeze of the heavenly Ganges that adorns the matted hair of Śrī Parameśvara, was sanctified by the birth of the great sage Patañjali. There in a reputed Brahmin house was born a child who after his initiation (*upanayana*) mastered Yajurveda with its Aṅgas. Before marriage he freed himself from all worldly ties and took to asceticism. He was later on known as Kṛṣṇānandamuni. Accompanied by many other *sanyāsins* and inspired by the desire of paying homage to the deity Śrī Padmanābha who has Ananta for his couch, he reached Anantapuram. He studied all the vedas at the feet of Śivāmṛtaparamahamsamukhya, who installed him as the sovereign of Paramahamsas. Then he proceeded to Trichur, where in the Vaṭakkunnātha temple he explained and taught all the vedas to the people. Finally he entered into Nirvāṇa at the shrine of Śrīkṛṣṇa at Śrī-Raktaśākhi (Cemmaram).

Rāghavānanda was a devoted disciple of this great sage Kṛṣṇānanda.

Rāghavānanda was born in the vicinity of the river Bhāratappula also known as Niḷā. Threatened by the thought of death he became a *sanyāsin*. He was a great Yogin and a devotee of Viṣṇu. He composed the commentary Kṛṣṇapadī, when Rāghavavarma of universal fame was ruling over Kolattunāḍu. The author of Kṛṣṇapadī, might have styled himself Rāghavānanda, in token of his loyalty and respect to Rāghavavarma, his sovereign. (See colophon under No. 129).

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

115. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—25¾″ × 2″. Leaves—104. 9—11 lines per page and 96 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6000.

Subject—Beginning—Same as No. 114.

End:

भौमस्यापि रा्ज्ञः सर्वप्रहाणेन कृष्णचरणारविन्दपरमरतेस्तन्माहात्म्यश्रवणरतेश्चेहोदि(त)त्वात् । एवं शब्दार्थालङ्कारा अपि द्रष्टव्याः ।

पादं नयति याभ्यस्ता कृष्णस्येहाचिरान्नरान् ।
सेयं कृष्णपदी व्याख्या प्रथमस्कन्धगोद्धृता ॥

कथाकथनमात्राय नारब्धा व्याकृतिस्त्वियम् ।
किन्तु तात्पर्यविज्ञप्त्यै ग्रन्थस्यास्येति विस्तरः ॥

प्राचीनानि विलोक्य व्याख्यानानि श्रुतिस्मृतिन्यायान् ।
अनुसृत्य चानुभूतिं हरिगुरुभक्त्या त्वियं कृता व्याख्या ॥

यः कर्तास्य मुनिः पराशरसुतो वक्ता च वैयासकि-
यो वा कारयिताब्जसम्भवसुतः श्रोता च योऽभून्नृपः ।
यो वात्र प्रतिपाद्यते सुबहुशो यश्चागमोऽयं महान्
दद्यात् सोऽखिलनायको यदुपतिः श्रेयांसि भूयांसि नः ॥

Colophon:

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीकृष्णानन्दपूज्यपाद-शिष्यस्य श्रीमद्राघवानन्दमुनेः कृतौ श्रीभागवतव्याख्यायां श्रीकृष्णपद्यां प्रथमस्कधेऽष्टादशोऽध्यायः । समाप्तश्चायं स्कन्धः ।

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद् भवेत् ।
तत् सर्वं क्षम्यतां देवि, प्रसीद परमेश्वरि, ॥

Author—Same as No. 114.

Remarks—This Ms. comprises the first *skandha.*

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

116. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—22″ x 2″. Leaves—148.

10—13 lines per page and 70—80 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—7500.

Subject—Beginning—Same as No. 114.

End :

राज्ञा परीक्षिता पृष्टो मुनिर्यदवोचत् तद्वो राज्ञः प्रश्नानुसारतोऽभिधास्ये । शृणुत सावधाना हि तच्छृणुध्वमित्यर्थः ।

परच्छिद्रगना (द?दिहा) वतीर्णं
व्रजनारीहृदयाब्जराजहंसम् ।
सुरमानुषलोककामधेनुं
हरिमात्मन्यधिरोप्य निर्वृतोऽस्मि ॥

Colophon :

द्वितीयस्कन्धे दशमोऽध्यायः । श्रीगणपतये नमः । द्वितीयस्कन्धः समाप्तः ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

Author—Same as No. 114.

Remarks—This Ms. contains the commentary on the first two *Skandhas* only.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

117. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—23¼″ × 2″. Leaves—199.

9—10 lines per page and 64—68 letters per line.
Script—Malayāḷam. No. of Granthas—8000.

Subject—Same as No. 114.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः। श्रीः।

जीयादकृत्रिमवचोभिरजस्रगीतं
मायानुभावरचिताखिललोकतन्त्रम्।
लीलाकिशोरतनु तामरसालयायाः
सौभाग्यमङ्गलनिकायनिधानमोजः॥

प्रथमेनाधिकार्यस्य श्रवणादौ निरूपितः।
विधिरस्मिन् सानुबन्धः स्कन्धेनानेन चिन्त्यते॥

अत्राध्याया दश प्रोक्तास्त्रीणि प्रकरणान्यपि।
द्विद्विषट्संख्यकाध्यायसम्मितानि यथाक्रमम्॥

ध्यानश्रद्धाध्येयचिन्ताविध्यङ्गार्थानि च क्रमात्।
विश्वात्मनो विभोर्ध्यानं तत्प्रयोजनकीर्तनम्॥

इतीमे दशभिः पादैरध्यायार्था उदाहृताः।
अथ व्याख्यायते ग्रन्थः श्रुतियुक्त्यनुसारतः॥

तत्र तावद्राज्ञः प्रश्नानुमोदनं करोति मुनिः—वरीयानिति।

End:

एकादशविधो मनआदीन्द्रियरूपश्च भवति। तस्य स्वराजो वपुरेवाण्डं ब्राह्मं यतोऽयमचरं च भवति। कौणपा? येन स्वेनैव रूपेण तज्ज्ञानं भायादित्यत्राह—एतदिति।

(ज्ञानं ददौ कपिलमूर्ति)रकृत्रिमं यो
मात्रे मनोस्तनुभुवे निजतत्त्वनिष्ठम्।

आन(न्द)चिन्मयममर्त्यशिखामणिं तं
गोविन्दचन्द्रमसमात्मनि भावयामि ॥

Colophon :

* * * *

तृतीयस्कन्धे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ।
समाप्तश्चायं स्कन्धः ।

Author—Same as No. 114.

Remarks—The commentary on Skandhas 2 and 3 is contained in this Ms. 40 leaves after Fol. 139 are missing here which comprise No. 119.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

118. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—20¾″ × 1¾″. Leaves—190. 10—11 lines per page and 80—90 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—12000.

Subject—Beginning—Same as No. 114.

End :

आनन्त्यमपि कुतोऽवगतमित्यत्राह— सगिरिसरित्समुद्रसत्वं गिरिभिः सरिद्भिः समुद्रैश्च सहितं भूगोळं सहस्रमूर्ध्नोऽस्य मूर्धन्येक-

स्मिन् शिरसि अणुवत् सर्षपवद् यतोऽर्पितामिति अनन्तस्तुतिमुपसंहरत्येवम् ।

Colophon:

इति पञ्चमे चतुर्विंशोऽध्यायः ।

Author—Same as No. 114.

Remarks—This work contains Skandhas 2—4 and nearly 25 chapters in Skandha 5.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

119. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—23″ x 2″. Leaves—139—179. 10 lines per page and about 66 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1700.

Subject—Same as No. 114.

Beginning:

एतदसृजद् उत...... प्रजासर्गेषु स्वतन्त्रा अन्यनिरपेक्षा आहोस्वित् सर्वे संहता अन्योन्यसहा ... . जातक्षोभाद् गुणत्रयाद् गुणागुणानां त्रयं यस्य ।

End:

केवलात्मज्ञानेनान्यत् किं फलतीत्यत्राह—सेति । अपिशब्दोऽयं भिन्नक्रमः । एतया आत्मतत्त्वविषयया चरमया विलयकालीनया मनसोऽनुवृत्त्या श्रुतिमनुसम्भृतया वृत्त्या उपलब्धपरात्मकाष्ठः साक्षात्कृतकेवलात्मतत्त्वोऽत एव सुख...

Colophon:

Author—Same as No. 111.

Remarks—This Ms. as noted in No. 117 contains the chapters omitted there, beginning from chapter 20, Skandha III. It is about 300 years old and partly damaged.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

120. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$20\frac{3}{4}'' \times 2''$. Leaves—165. 8—12 lines per page and about 56 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—5800.

Subject—Same as No. 114.

Beginning:

अप्रतर्क्यमहसा स्वमायया यश्चराचरजगन्मयं वपुः ।
धारयत्यमृतसिन्धुशायिनं तं स्मरामि सरसीरुहेक्षणम् ॥
तृतीये तु त्रयस्त्रिंशदध्यायाः सर्गवर्णने ।
सर्गः कारणसम्भूतिर्भिन्ना सा योगसांख्ययोः ॥
विदुरायोक्तवान् योगं मैत्रेयो देवहूतये ।
कपिलः सांख्यमित्येतावितिहासाविहोदितौ ॥
ऊनविंशतिराद्योऽत्र चतुर्भिर्विदुरागमः ।
अष्टभिः सर्गविस्तारः सप्तभिः क्रीडता हरेः ॥
सर्गाधारधरोद्धर्तुर्द्वितीयस्तु चतुर्दश ।

एकेन तत्र संक्षिप्तसर्गस्तद्विस्तरोक्तये ॥
चतुर्भिः कपिलोत्पत्तिर्नवभिः कपिलोक्तयः ।
बन्धुभिः क्षत्तुरुद्वासस्तद्धेतोः श्रुतिरुद्धवात् ॥
कृष्णावतारावसितेर्मैत्रेयात् स्वाहितस्य च ।
सत् त्रयोविंशतेर्जन्म सद्भिर्व्यक्तिः परात्मनः ॥
सम्यग् बुद्ध्वा पुनः प्रश्नः सव्यक्तात् पद्मजोद्भवः
पद्मजेन स्तुतिस्तस्य सर्गाः कालोक्तये दश ॥
कालांशाः परमाण्वाद्या ब्रह्मपुत्रसमुद्भवः ।
आविर्भावो वराहस्य गर्भाधानं च दैत्ययोः ॥
शापो मुनिभ्यो वैकुण्ठे विष्णूक्तेभ्यस्तनुग्रहः ।
हिरण्याक्षस्य सामर्थ्यं वराहेण च सङ्गरः ॥
वधश्च देवस्तोत्रेषु कारणोक्तिः समासतः ।
कर्दमेन हरेस्तोषो देवहूतेः करग्रहः ॥
तयोर्विचित्रसम्भोगस्ताभ्यां कपिलजन्म च ।
लक्षणं भगवद्भक्तेः सचतुर्विंशतेस्तथा ॥
असत्पुरुषयोश्चैव ज्ञानयोगस्य च क्रमः ।
भक्तियोगस्य कालादेः पापात् तामस्यधोगतिः ॥
राजस्यन्तः पुण्यपापात् सात्त्विक्यूर्ध्वं च पुण्यतः ।
देवहूतिवदात्माप्तिरध्यायार्था इमेऽङ्घ्रिभिः ॥
तत्र योगमते चित्तं नामतत्त्वान्तरं नहि ।
इति त्रयोविंशतिगो गणः प्राधानिको मतः ॥
तस्यादौ वासुदेवोऽभूद्वक्ता सर्वोर्ध्वलोकगः ।
ततो ब्रह्मा ततस्तस्य तनयो नारदो मुनिः ॥

तत्त्वानि चिन्ततः साङ्ख्ये चतुरुत्तरविंशतिः ।
वक्ता सङ्कर्षणोऽस्यादौ सर्वाधस्तात् स्थितो हरिः ॥
ततः सनत्कुमारोऽभूत् ततः साङ्ख्यायनो मुनिः ।
ततः पाराशरो व्यासो वक्तासीन्मतयोर्द्वयोः ॥
इति भागवतं तन्त्रमुभयाध्वानुगं मतम् ।
कारणं तत्त्ववैषम्ये रुचिवैषम्यमिष्यताम् ॥
पुंसो गुणवतोऽपि स्याद् गुणहीनैरुपेक्षणम् ।
इति बोधयितुं क्षत्तुस्त्यागो बन्धुभिरुच्यते ॥

राज्ञः प्रश्नानुसारतो विदुरवृत्तान्तमभिधास्य इत्युक्तम् । तत्र तत्-प्रश्नबीजं किमित्याकाङ्क्षायां शुकवाक्यमुत्थापयति—एवमेतदिति ।

End—Same as No. 117.

Colophon—Same as No. 115.

हरिः ॐ । शुभमस्तु ।

सर्वव्याख्या(नि ? वि)कल्पानां स्वयमेव प्रयोजनम् ।
पूर्वत्रापरितोषो वा विषयव्याप्तिरेव वा ॥
पदच्छेदः पदार्थोक्तिर्विग्रहो वाक्ययोजना ।
तात्पर्यकथनं चेति व्याख्यानं पञ्चलक्षणम् ॥
उक्तं च वक्ष्यमाणं च भर्त्सनं तिर्यगीक्षणम् ।
क्वचिद्यथार्थकथनं व्याख्यानं पञ्चलक्षणम् ॥
उरसा शिरसा पद्भ्यां मनसाञ्जलिना दृशा ।
वाचांसाभ्यां संप्रयुक्तः प्रणामोऽष्टाङ्ग ईरितः ॥
अग्रे धूलिरनन्तरं घणघणग्रैवेयघण्टारवः
पश्चादुन्नवदूधसां पथि गवामुच्चावचा हुंक्रिया ।

तारो वेणुरवस्ततः परिमलस्तस्यास्तुलस्यास्तत-
स्तापिञ्छद्युति पिञ्छशेखरि किमप्यायाति रम्यं महः ॥

तृतीयस्कन्धव्याख्या समाप्ता ॥

Author—Same as No. 114.

Remarks—This is the commentary on Skandha III. Some verses occurring after the colophon relate to Vyākhyānalakṣaṇa.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

121. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$22\frac{1}{4}'' \times 2\frac{1}{4}''$. Leaves—162. 7 lines per page and about 56 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—4000.

Subject—Same as No. 114.

Beginning:

यदज्ञानाज्जगत् सत्तामसदप्यधिरोहति ।
यज्ज्ञानाद्याति चासत्त्वं तस्मै श्रीपतये नमः ॥

एकोनत्रिंशताध्यायैर्विसर्ग.... ईरितः ।
स च प्रजानां संभूतिः सा प्रजा .... ॥

... ...

......स्ते च दक्षान्ताः स द्विधा मतः ॥

ब्राह्मः प्राचेतसश्चेति तत्सर्गो द्विविधस्ततः ।

सतीध्रुवपृथुप्राचीनेतिहासैस्तदुक्तये ॥
चतुष्प्रकरणी सेयं चतुर्थस्कन्धसंहिता ।
आद्यं प्रकरणं प्रोक्तमध्यायैरिह सप्तभिः ॥
द्वितीयं तु चतुर्भिः स्यात् तृतीयं दशभिर्भवेत् ।
तुरीयमष्टभिः स्वायम्भुववंशोऽत्र चाश्रयः ॥
द्वितीयदक्षः सर्गोऽस्मात् षष्ठे तूद्धृत्य दर्शितः ।
मनुकन्यान्वयः सत्यै द्वेषस्तत्पतितातयोः ॥
पत्या निषेधनं सत्या देहत्यागः पितुर्मखे ।
गणैर्दक्षमखध्वंसो ब्रह्मणा रुद्रसान्त्वनम् ॥
विष्णुना यज्ञसंसिद्धिर्ध्रुवेणाराधनं हरेः ।
कामलाभो ध्रुवस्यास्माद्यक्षान्ताद्वारणं मनोः ॥
विष्णुध्रुवपदप्राप्तिः पृथवे वेनसम्भवः ।
वेनबाहोः पृथूत्पत्तिः सूताद्यैः स्तवनं पृथोः ॥
पृथुना निग्रहो भूमेस्तत्तद्दुग्धस्य दोहनम् ।
जयोऽश्वमेधे शक्रस्य साक्षात्कारो मधुद्विपः ॥
सभामध्ये स्वधर्मोक्तिः कुमारेभ्यः परात्मधीः ।
तया वने स्वधर्माप्तिः स्तवः पित्रे प्रचेतसाम् ॥
आत्मोक्तिर्नारदेनास्मै पुंसो जायापरिग्रहः ।
कालाभिभूतिस्तत्सक्तेर्मुक्तिर्द्वन्द्वविपर्यये ॥
पुरञ्जनादिव्याख्यानं तपःसिद्धिः प्रचेतसाम् ।
दक्षमुत्पाद्य निर्वाणम ...यार्थस्प. . . . . ॥
... ...प्रचेतोभिस्तदात्मजैः ।
तथाप्यध्यात्मपारोक्ष. . . . . ॥

पुण्यं पुत्रस्य पितुरप्यन्तःकरणशुद्धये ।
भवेदिति द्योतयितुं प्रचेतोवृत्तिवर्णनम् ॥
सतीचरितचिन्तायै तन्मातॄणामिहान्वयः ।
स्वायम्भुवस्य पुत्रीणां मनो...द्यस्य...यते ॥

तदपत्योदयं शृण्विति प्रतिज्ञाय मन्वपत्येषु देवहूतेश्चरितमेव पूर्वस्कन्धे वर्णितम् । तदपि न साकल्येन तत्पुत्रीसन्ततेरनुक्तत्वाद् आकूत्यादिचरितं तु नेक्षितमपीत्यतः सतीचरितोपोद्घाततया मनुकन्यान्वयं वर्णयितुकामः पूर्वोक्तमर्थमनुस्मारयति—मनोरिति ।

End:

हर्यर्पितात्मनामिति । हरावर्पित आत्मा मनो येस्तेषाम् । अत्र यज्ञदत्तात्रेय .... रुद्रपृश्न्यवतारा दर्शिताः ।

यदुवंशवनविवृद्धिव्ययहेतुर्देव आशयेऽस्माकम् ।
भातितरामहह कृतं तन्नः श्रुत .... पन्नाः ॥

Colophon:

* * * * *

चतुर्थस्कन्धे एकोनत्रिंशोऽध्यायः । समाप्तश्चायं स्कन्धः । हरिहराभ्यां नमो नमः । श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः ॥

Author—Same as No. 114.

Remarks—This Ms. contains the commentary on Skandha IV of the Bhāgavata.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

122. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—26″ × 2″. Leaves—43.
11—12 lines per page and 80 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—2400.

Subject—Same as No. 114.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

अकृत्रिमप्रणयरसाकुलेक्षणे-
व्रजस्पति प्रकृतिजनैरुदीक्षितम् ।
मरुत्पतिप्रणतपदाम्बुजद्वयं
महः परं मनसि मम प्रकाशताम् ॥

षष्ठ एकोनविंशत्या पुष्टिः सानुग्रहो हरेः ।
कर्मणा येन यैर्यत्र स्थातव्यं तेन तत्र ते ॥
तिष्ठन्तीति हि मर्यादापालनं स्थानमीरितम् ।
कृतेऽपि पातके यत्र न पातः प्रत्युतोन्नतिः ॥
सोऽनुग्रहोऽजामिलस्य मुनीन्द्रस्य यथा दिवि ।
त्रिभिः षोडशभिश्चेन्द्रं पापं पट्काष्टकादिके ॥
विश्वरूपस्य वृत्रस्य मरुतां च वधस्त्रिधा ।
दक्षान्वयस्तदुत्पत्त्यै वैश्वरूपे त्रिकेऽग्रिमे ॥
वृत्राष्टके चतुष्केऽन्त्ये वृत्रप्राक्चित्रकेतुता ।
अजामिलाघनाशोक्तिर्वैष्णवैर्याम्यानिग्रहः ॥

यमेन सान्त्वनं तेषां दक्षेणाराधनं हरेः ।
नारदात् पुत्रनाशोऽस्य दौहित्राद्विश्वरूपभूः ॥
तस्य देवपुरोधस्त्वं गुरुत्वं विष्णुवर्मणि ।
तद्वधाघाद् वृत्रभयं वृत्रवासवसङ्गरः॥
वृत्रभक्तिज्ञानशौर्यं वृत्रस्य मरणं रणे ।
वृत्रहत्याप्रतीकारश्चित्रकेतोः सुताच्छुचः ॥
बोधोऽङ्गिरोनारदाभ्यां विद्यावाप्तिश्च नारदात् ।
गौरीशापाच्च वृत्रत्वं गर्भे शक्रमरुद्भिदा ॥
व्रतं दितिकृतं पुंस्यं प्रत्यध्यायमिमेऽङ्घ्रयः ।
नामोच्चारणमात्रेण हरेर्दुष्कृतिनामपि ॥
मुक्तिलाभेऽजामिलेतिहासस्त्रिभिरुदीर्यते ।
तत्राप्यजामिलकृतं पापमादौ निरूप्यते ॥
अबुद्धिपूर्वकोऽप्यस्य परिहारश्च तत्कृतः ।

नरकाणामतिघोरत्वमाक(र्ण्य) तत्पातनिमित्तभूतपापपरिहारोपायं प्रष्टुकामः परीक्षिद् गुरुणोक्तमर्थमनुवदति— निवृत्तिमार्ग इति पञ्चभिः श्लोकैः ।

End:

एवं व्रतफलमुक्त्वा मरुज्जन्मकीर्तनफलमाह—

एतदिति । अन्यत्र चाभ्युदये कर्मण्यत्रैवैतन्मरुतां जन्मपद्यैः पितृदेवतानामनन्ततृप्तिर्भवति । होमविशे(षे)ष्वपि पठ — हरिः

Colophon:

हरिः ॐ । श्रीगणपतये नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः । परं ज्योतिषे नमः । सच्चिदानन्दमूर्तये नमः । शुभमस्तु ।

Remarks—This is the commentary on the 6th Skandha. According to Śrīdhara there are 28 verses in chapter 19. In Kṛṣṇapadī it comprises only 26½ verses. Differences also exist in the readings of Rāghavānanda and Śrīdharasvāmin. For example the following are the different readings of a verse in chapter 19, Skandha 6 :—

विन्देद्विरूपातिरुजा विमुच्यते
य आमयावींन्द्रियकल्यदेहम् ।

Rāghavānanda.

विन्देद्विरूपा विरुजा विमुच्यते
य आमयावींन्द्रियकल्पदेहम् ।

Śrīdharasvāmin.

"य आमयावी सोऽतिरुजा महतामयेन विमुच्यते । इन्द्रियकल्यदेहं इन्द्रियैः कल्यं व्यवहारसमर्थं देहं च विन्देत् "

Rāghavānanda.

'य आमयावी रोगी स विरुजा विशिष्टया रुजा विमुच्यते इन्द्रियैः सहितं कल्पं देहं च विन्देदिति शेषः' ॥

Śrīdharasvāmin.

The readings of Rāghavānanda are more appropriate. It is doubtful whether the author is identical with Rāghavānandamuni who composed Paramārthasāraṭīka and Vidyārccanamañjarī. (Vide page 500 C. C.)

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

123. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$21\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—129. 8 lines per page and 60—68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—4500. Subject—Same as No. 114.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः ।

गुरुमपि जगतां जठरे भोजमुता यं बभार तनुमध्या ।
वयमिह तनुमस्तस्मै तनुमितिवचनैर्नमस्याचार्याम् ॥
(रजस्व?) सप्तमे पञ्चदशभिरध्यायैरूतिवर्णनम् ।
ऊतिः प्राक्कर्मजा कर्ता भोक्तास्मीत्यादिवासना ॥
सा प्रह्लादेतिहासेन दशाध्यायेन दर्शिता ।
स्वरूपतः कारणतः पञ्चाध्यायेन कर्मणा ॥
प्रह्लादस्य परे रागो द्वेषः पितृपितृव्ययोः ।
विष्णौ तयोरविषये कर्मणोऽसुरभावदात् ॥
द्रष्टुमीशं विहन्तुं तद्वैकुण्ठकलहान्मिथः ।
चतुस्सनो(?) हि प्रह्लाद इतरो विजयो जयः ॥
प्राङ्निष्कामसकामाभ्यां भक्तिभ्यां वासनाद्वयम् ।
द्वयोरप्येकफलता कर्मणोर्भोगतः क्षयात् ॥
कुमारैर्द्वाःस्थयोः शापो हिरण्यकशिपोः शुचः ।
ब्रह्मणो वरलाभश्च प्रह्लादस्य च सम्भवः ॥
पित्रा परीक्षणं तस्य बालानां तेन शिक्षणम् ।
नारदोक्तानुवादश्च हिरण्यकशिपोर्वधः ॥

प्रह्लादेन नृसिंहेडा ततोऽस्य शिववद्यशः ।
सामान्येन सदाचारस्तथा त्रिष्वाश्रमेषु च ॥
परिव्राजकधर्माश्च मोक्षधर्मा गृहाश्रमे ।
श्राद्धादीनि मुमुक्षूणां यावदध्यायमङ्घ्रयः ॥
न सुरानेव गोविन्दः पालयत्यसुरानपि ।
भक्तानितीह प्रह्लादचरितेन प्रकाश्यते ॥

तत्राप्यादौ (विरुद्धमत्वहि गृह्णाति सुरानपि हरिरित्युपितत-षीत्तद्वाःस्थाभिर्गीयते ?)। ततो हतपुत्रा दितिः शक्रं पार्ष्णिग्राहेण विष्णुनेत्युक्तमधस्तात् तत्र राजा चोदयति स्म इति त्रिभिः । हे ब्रह्मन् ।

End :

अध्यायार्थमुपसंहरति—प्रलयपयसीति । यः प्रलयपयसि शयानस्य त...धातुर्मुखेभ्योऽनेनापनीतं श्रुतिगणं दितिजं हत्वा प्रत्युपादत्त धात्रेऽदात् सत्यव्रताय ब्रह्म पञ्चमवेदमकथयत्। तमखिलहेतुमेव जिह्ममीनं मायामत्स्यं नतोऽस्मि । अस्मिन् स्कन्धे हरिकूर्म-मोहिनीवामनमत्स्यावतारा वर्णिताः ।

जठरादिव जगदखिलं व्युत्थितमास्ये निरी (क्षीक्ष्य) यस्याम्बा ।
विस्मयमाप महान्तं शिशुमेतं शाश्वतं नमामि सदा ॥

Colophon :

* * * *

सप्तमस्कन्धे पञ्चदशोऽध्यायः ।

ग्रन्थग्रन्थिरिह क्वचित् क्वचिदपि न्यासि प्रयत्नान्मया
प्राज्ञंमन्यमना हठेन पठिती मास्मिन् खलः खेलतु ।

श्रद्धाराद्धगुरुश्लथीकृतदृढग्रन्थिः समासादय-
त्वेतत्तत्त्वरसोर्मिमज्जनसुखेष्वासज्जनं सज्जनः ॥
श्रीकृष्णाय नमः ।

* * *

* अष्टमस्कन्धे त्रयोविंशोऽध्यायः । समाप्तश्चायं
स्कन्धः । हरये नमो नमः । श्रीकृष्णाय नमः । श्रीगोविन्दाय नमः ।
श्रीविष्णवे नमः । शुभमस्तु ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ॥
अविघ्नमस्तु । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरवे नमः ।

Author—Same as No. 114.

Remarks—The commentary covers Skandhas 7 and 8. The first verse, in the colophon by Śrī Haṃsa testifies to the scribe's piteous straits.

—:o:—

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

124. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$13\frac{3}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—89. 9 lines per page and 50—52 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2250.

Subject—Same as No. 114.

Beginning:

गणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।
यत्कारुण्यकटाक्षवीक्षणलवश्रद्धालवः साधव-
स्त्यक्त्वा पुत्रकलत्रवित्तधरणीगेहादिकं दूरतः ।

ग्रामात् काननमभ्युपेत्य विजनं भीमं तपः कुर्वते
तस्मै सात्वतपुङ्गवाय हरये कुर्यां नमस्यां सदा ॥

उक्ताः परे गतैः स्कन्धैरवताराः परात्मनः ।
वासुदेवावतारोऽस्य दशमेन प्रकाश्यते ॥
अध्यायो ह्यत्र नवतिस्त्रिविधं तस्य चेष्टितम् ।
गोकुले मथुरायां च द्वार्वत्यां चोत्थितं क्रमात् ॥
अध्यायैस्तु चतुश्चत्वारिंशतोक्तं व्रजे कृतम् ।
सप्तभिर्मथुरोद्भूतं द्वारकायां कृतं परैः ॥
एवमंशकथा स्कन्धेनानेन प्रत्युदीरिता ।
समग्रैश्वर्यसम्पन्नो देवकीनन्दनो यतः ॥
प्राकट्यबाल्यपौगण्डकैशोरप्रौढिभेदतः ।
पञ्चधा गोकुलकृतं तच्च कं(स)वधादिकम् ॥
चतुर्भिर्दशभिः शङ्कैः सप्तभिर्नवभिः क्रमात् ।
कंसभीर्भाविनः कृष्णाद् देवक्यां तस्य सम्भवः ॥
जातस्य गोकुलप्राप्तिर्निद्रोक्तात्कंसभीः पुनः ।
व्रजे जन्मोत्सवस्तस्य तेनाथो पूतनावधः ॥
अनस्तृणावर्तवधस्तस्य नामानि चापलम् ।
दामोदरत्वनटनं यमलार्जुनभञ्जनम् ॥
वधश्च वत्सबकयोस्तथाघासुरभोगिनः
वत्सचोरब्रह्ममोहो ब्रह्मणा स्तवनं हरेः ॥
रामेण धेनुकवधः कालियस्य स्वयं दमः ।
व्रजस्य रक्षणं दावात् प्रालम्बो हलिना वधः ।
दावाद् गोत्राणमैषीके प्रावृट्च्छरदृतुश्रियौ ।
गोप्यानन्दो वेणुरवाद् गोपीनर्माम्बिकार्चने ॥

यज्ञपत्नीप्रसादश्च भङ्ग इन्द्रमखस्य च ।
गोवर्धनस्योद्धरणं गोपानां देवतामतिः ॥
कृष्णाभिषेको गोदेवैर्वरुणान्नन्दमोक्षणम् ।
सम्भोगो निशि गोपीभिर्विप्रलम्भो लसद्वने ॥
गोपीविरहगीतानि ताभिः सञ्जल्पनं हरेः ।
रासक्रीडा च ललिता मोक्षो विद्याध्रयक्षयोः ॥
व्रजस्थगोपिकागीतं हतेऽरिष्टे च कंसभीः
केशिव्योमवधश्चैवाक्रूरयानं व्रजं प्रति ॥
निर्गमो गोकुलाद्विष्णोरक्रूरेण स्तुतिर्जले ।
कृष्णस्य मथुरालोकः कंसमल्लरणोद्यमः ॥
कृष्णेनास्येभहननं हते कंसे सुरोत्सवः ।
चतुश्चत्वारिंशदिमेऽध्यायाः कंसवधेऽङ्घ्रिभिः ॥
कृष्णस्य विद्योपादानमुद्धवस्य व्रजागमः ।
आश्वासनं च गोपीनां कुब्जाक्रूरप्रियं हरेः ॥
सङ्गोऽक्रूरस्य कुरुभिर्जरासन्धपराजयः ।
यवनस्य वधोऽध्यायैः सप्तभिर्माधुरं यशः ॥
कृष्णेऽभिलाषो रुक्मिण्या रुक्मिणीहरणं हरेः ।
रुक्मिणश्च पराभूतिः प्रद्युम्नाच्छम्बरक्षयः ॥
स्यमन्तकस्याहरणं सत्यभामासमुद्वहः ।
वधश्च तत्पितुर्हन्तुः कालिन्द्यादिपरिग्रहः ॥
भौमं हत्वा द्रुमानीतिर्वैदर्भीगर्वभेदनम् ।
बलेन रुक्मिणो भङ्गो नप्तुर्बाणेन बन्धनम् ॥
जयः कृष्णेन बाणस्य नृगस्य च विमोक्षणम् ।
हलिना यमुनाकृष्टिश्चक्रिणा पौण्ड्रकार्दनम् ॥

विविदस्य बलान्मृत्युः कुरुपुर्यां ततो भयम् ।
नारदस्याच्युतेहेक्षा मन्त्रो मागधपातने ॥
यात्रा पार्थमखार्थाय घातनं मगधेशितुः ।
शिशुपालवधो यज्ञे दुर्योधनपराभवः ॥
साल्वस्य युद्धं यदुभिश्चक्रिणा तस्य संहृतिः ।
नैमिशे सूतदमनं वल्कलान्तश्च सीरिणा ॥
कुचेलकृष्णसञ्जल्पः कृष्णेनास्यर्द्धिसाधनम् ।
सुहृत्सङ्गः कुरुक्षेत्रे कृष्णोद्वाहाभिवर्णनम् ॥
वसुदेवस्य यज्ञश्च मृतपुत्रप्रदर्शनम् ।
श्रुतदेवस्य चातिथ्यं त्रीशानां मूर्तितो भिदा ॥
नष्टद्विजसुतानीतिः श्रुतिभिः स्तवनं हरेः ।
कृष्णकीर्त्युपसंहार इतीदं द्वारकाकृतम् ॥
ऊनचत्वारिंशतोक्तमध्यायैः पादवर्णितः ।
अत्रादौ भगिनीं तावन्नयतो भवनं प्रति ॥
कंसस्य कथ्यते भीतिः कृष्णात् तद्गर्भमेष्यतः ॥

जातो गतः पितृगृहादिति श्लोकद्वयेन नवमान्ते संगृहीतं कृष्ण-चरितं विस्तरतः श्रोतुकामो राजा पृच्छति कथित इति ।

End:

सेतुबन्धैर्हस्तादिना जलप्रवाहनिवारणैर्मर्कटोत्प्लवनादिभिः मर्कटानामिवोत्प्लवनमुल्लङ्घनमादिर्येषां तैः यद्यप्येते प्रागनुक्तास्तथाप्युपलक्षणन्यायेनोक्ता एवेति भावः । ब्रह्मणो भग...तवर्णिताद् भाव-पराऽयमध्यायः

Colophon:

Author—Same as No. 114,

Remarks—This commentary elucidates the first 14 chapters in the 10th *Skandha.*

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

125. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 1¾″. Leaves—115. 8 lines per page and about 48—50 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3000.

Subject—Same as No. 114.

Beginning:

ह सुरोत्तमौ इति। यन्नन्देनोक्तं तत् सत्यमित्याह—एताविति। हिरवधारणे। रामो मुकुन्दश्चेत्येतौ। प्रधानः पुरुषः परमात्मैव।

End:

त्वच्छासनातिलङ्घिनः पुंसः स्पन्दितुमशक्यत्वादिति भावः। अथ स्वार्थे कृतयापनस्य देवस्य तेजोहानिमाशङ्क्याह—नहीति। एकस्य सजा

Colophon:

इति दशमे त्रिसप्ततितमः।

Author—Same as No. 114.

Remarks—The commentary comprises chapters 46—74, Skandha 10. The leaves are numbered alphabetically beginning with अ.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

126. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—13¾" × 1¼". Leaves—57. 7—9 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1500.

Subject—Same as No. 114.

Beginning:

तीयरहितस्यापि विजातीयरहितस्यापि विजातीयरहितस्य ब्रह्मणः सर्वगतस्य च परमात्मनस्ते कर्मभिः उत्कृष्टैः न वर्धते हि कष्टैर्न ह्रसते ।

End:

विद्यां खेचरीम् । अचक्षाणोऽपश्यन् आग्नेयीमित्यादौ पुरीमित्यनुषज्यते । अन्योन्यविशिष्टानि च धिष्ण्यानि स्थानानि अगात् । हिश्वार्थः । अलब्धद्विजसुतोऽत एवानिस्तीर्णप्रतिज्ञः अत एवाग्निं विविक्षुः प्रतिषेधता निवारयता कृष्णेन प्रत्युक्तः तद्दर्शय

Colophon:

Author—Same as No 114.

Remarks—This is a continuation of the previous Ms. On the wooden frame is inscribed the name Devanārāyaṇa denoting the King of Champakaśśeri. This may be one among the Mss. taken to Trivandrum, when King Mārttāṇḍavarma the Great (904—933 M. E. 1729—1758 A. D.) of Travancore conquered and annexed

to the State Champakaśśeri, the present Ampalappuḷa Taluk.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

127. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 2″. Leaves—224. 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6700.

Subject—Same as No. 114.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

नित्यानित्यपदार्थचिन्तनपटोः स्वर्भूसुखेच्छाच्छिदः
संन्यस्ताखिलकर्मणः शमदमश्रद्धातितिक्षाजुषः ।
बन्धान्मोक्षमिहेच्छतश्च हृदये सोऽस्मीति यो भासते
शास्त्राचार्यनिजप्रसादविशदे पुंसस्तमीडे हरिम् ॥
मुक्तिरेकादशस्कन्धेऽध्यायैकत्रिंशतोदिता ।
(सायं पिहिरेधस्यादात्यशिक इति स्मृतः ।
प्राधान्येन तथाप्यस्मिन् प्रथमस्कन्धे निरूप्यते ?)
तत्र कर्मज्ञाननिष्ठाभेदात् प्रकरणद्वयम् ॥
पञ्चाध्यायास्तयोराद्यं तत्राद्ये युगपत् क्षयः ।
विष्णुगुप्ते यदुकुले विप्रशापाद्विरक्तये ॥
द्वौ चतुष्टयमेकौ द्वौ प्रश्नाः शेषेषु सोत्तराः ।
ज्ञातुं भागवतान् धर्मान् पुंसो मायां तदत्ययम् ॥

ब्रह्मकर्मावतारालिमभक्तार्त्तिं युगस्थितिम् ।
नव प्रश्नाभिमिश्रक्रे तानाचख्युर्नवार्षभाः ॥
सर्वकर्मार्पणं विष्णौ रागद्वेषविवर्जितः ।
मिथ्यार्थदर्शनासक्तिर्विपर्ययविमर्शनम् ॥
सर्वत्रानुगतं शुद्धं वेदतन्त्राच्युतार्चनम् ।
पुरुषादिवपुर्लीलाकालचक्रपरिभ्रमः ॥
ध्यानं यागोऽर्चनं स्तोत्रमुत्तराणि नवाङ्घ्रिभिः ।
धर्मे भागवतेऽभ्यासः पुंभिर्भागवतैः सह ॥
जितमायस्य धाम स्वमारोढुं भूमिकोत्तरा ।
मायाजयो धगभक्तिर्ज्ञानकर्मसमुच्चयात् ॥
अवतारकथास्तोकः काम्यत्यागेशकीर्तने ।
इति भूमिश्चतसृभिरध्यायानां चतुष्टयम् ॥
वसुदेवाय जायन्तेयोपाख्यानमिदं जगौ ।
मुमुक्षवे द्वारवत्यां नारदस्तद्गृहागतः ॥
विष्णोरभ्यर्थना देवैः स्वर्वमेत्युद्धवेन च ।
स्वं धाम नय मेत्यूचे षष्ठे संवादकारणम् ॥
चतुर्धा त्रीनथैकं द्वौ द्वावेकं चैककं द्विधा ।
द्वौ द्विधा त्रींश्चतुर्धैकमेकमेकं च सोत्तरान् ॥
प्रश्नाञ्छेषेषु हित्वान्त्यौ ममाहंलयदर्शनौ ।
सङ्गत्याग उपायस्य संसङ्गासङ्गयोः सताम् ॥
भक्तेर्जीवस्य विषयासक्तौ दृष्टेऽपि दूषणे ।
हेतोर्हंससनन्दादिसंवादस्योत्तमस्य च ॥
श्रेयस्सु ध्यानयोगस्य सिद्धीनां च विभूतिवत् ।
वर्णाश्रमादिधर्मस्य ज्ञानादीनां यमादिवत् ॥

गुणदोषापवादस्य तत्त्वसंख्याव्यवस्थितेः ।
क्षेत्रक्षेत्रज्ञभेदस्य देहयोगवियोगयोः ॥
अभिमाननिवृत्तेश्च क्रियायोगस्य संसृतौ ।
अधिष्ठानस्य भक्तेश्च परस्याः सम्बुभुत्सया ॥
प्रश्नान् द्वाविंशतिं चक्रे कृष्णं प्रत्युद्धवः क्रमात् ।
हेयोपादेयनिर्धारः स्वाप्नसुप्तप्रबुद्धवत् ॥
मिथः कृष्णकथासक्ताः प्रेम्णैव हरिदासता ।
स्वसृष्टानुप्रविष्टोऽसौ रजस्सम्मिश्रसत्त्वता ॥
गुणवित्तोभयत्यागो भक्तिरव्यभिचारतः ।
अरूपाचिन्तनं रूपैर्ध्यातृध्येयसमानता ॥
तत्र तत्रोत्कटं सत्त्वं कर्मत्यागः शनैः शनैः ।
द्वे हेये द्वे उपादेये गुणदोषावभिद्विदौ ।
कर्मणि ज्ञानभक्त्योर्न सा सा सांख्याप्रकल्पनात् ॥
स्वतःसिद्धः पुमान्नान्यन्मनोगन्त्राभिमान्यजः ।
मनःशत्रुजयः सम्यक् प्रतिमादिष्वजार्चनम् ॥
पुमान् प्रकृत्योपगूढो विश्वमूर्तीशपूजनम् ।
पादैर्द्वाविंशतिर्विष्णोरुत्तराण्युद्धवं प्रति ॥
गुरुभिः पञ्चविंशत्या लोकतत्त्वपरीक्षणे ।
हीनमध्योत्तमैरष्टनवाष्टाभिस्त्रिधैकधा ॥
आत्मतत्त्वपरीक्षायां चतुर्धेत्याद्यमुत्तरम् ।
ऋण्यनृण्याश्रमद्वन्द्वभेदेन द्वादशं द्विधा ।
व्यवस्थेति तदा वेदोऽपीति पञ्चदशं द्विधा ॥
भिक्षुगीतस्य सांख्यस्य गुणलक्ष्म्यैलगीतयोः ।
उक्त्योक्तं मनसोरित्थं बलं भेदो रणे जयः ॥

ऊनविंशं चतुर्थेवं चतुर्भिर्द्वादशोत्तरैः ।
पञ्च द्वादशभिः षड्भिः षट् त्रयोविंशतिस्ततः ॥
निस्सङ्गत्वे गुणत्यागे भक्तिदार्ढ्ये च कर्मणि ।
तत्त्वज्ञाने चोपयोगात् त्रिद्विद्विद्वित्रिमेलनम् ॥
तद्धेतुष्वपि निष्कम्पो निम्सङ्गोऽच्छेदलेपकः ।
विशोधको मलत्यागी त्यक्तो त्रिक्रियया भिदः ॥
निःस्नेहो दिष्टभुक् क्षोभहीनो रूपाप्रलोभितः ।
सारग्राह्यः स्पर्शमूढो निर्लोभो गीत्यवञ्चितः ।
रसामूढो विविक्ताशोऽपरिग्राह्यभिमानमुक् ॥
एक एकमना गुप्तासिद्धोका धृतनिश्चयः ॥
ईशस्यैकस्य कर्तृत्वे ध्यातुर्ध्येयात्मना स्थितौ ।
देहः स्वस्थे च पुरुषः क्रियते गुरुभिः क्रमात् ॥
पृथिवी वायुराकाश आपोऽग्निश्चन्द्रमा रविः ।
कपोतोऽजगरः सिन्धुः पतङ्गो मधुकृद् गजः ॥
मधुहा हरिणो मीनः पिङ्गला कुररोऽर्भकः ।
कुमारी शरकृत् सर्प ऊर्णनाभिः सुपेशकृत् ॥
चतुर्विंशतिरेते स्युर्गुरवः स्वं वपुः परः ।
उपायत्वेऽन्तरङ्गास्ते क्रमात् त्रिस्कन्धता ततः ॥
देहस्य पृथगुद्देशः श्रेष्ठ्यान्निर्दिष्टताकृतात् ।
स्वोत्तरात् पृथगध्यायैर्द्वितीयैकोनात्रिंशतौ ।
प्रश्नौ प्रागुत्तरेणापि योगं बोधयितुं कृतौ ॥
प्रथमः पञ्चमः षष्ठो दशमोऽथ त्रयोदशः ।
एकविंश इति प्रश्नाः षडुत्थापनपूर्वकाः ॥
निस्सङ्गता कथं कीदृक् तन्निर्वाहश्च येयया ।

भक्तेर्यो विषयस्तस्मिन् सत्यन्यस्मिन् रतिः कथम् ॥
सा कथं भक्तितुल्यं किं कथं भक्तिर्गुणोज्झिते ।
यैर्यैः कामार्थधर्मेषु यैर्मोक्षेऽन्तर्बहिर्भवैः ॥
ते कीदृशाः श्रुतिर्भक्तिपरा च स्मृतयः कथम् ।
कीदृग्भक्तः कथं दौस्थ्यमभिमानक्षयः कथम् ॥
किं कर्मज्ञानभक्तीनां सूचितानां पुनः पुनः ।
सर्वोपदेशसाराणां स्वरूपमिति सङ्गतिः ॥
गुप्तेऽपि विष्णुना श......क्षणेनेह निगद्यते ।
यदोः कुले विप्रशापं विरक्त्यै विषयात्मनाम् ॥

यन्नवमान्तपठितं कृष्णचरितविषयश्लोकद्वयं, तत्र 'जातो गतः पितृगृहादि'त्याद्यश्लो(का)र्थं प्रपञ्चयता मुनिना गतेन स्कन्धेन भगवतः प्रवृत्तिधर्मानुष्ठानं प्रकाशितम् । अथ तस्यैव निवृत्तिधर्मानुष्ठानं प्रकाशयन् तद्(वि)वृणोति—

पृथ्व्याः स वै गुरुभरं क्षपयन् कुरूणा-
मन्तः समुत्थकलिना युधि भूपबन्धम् ।
दिष्ट्या विधूय विजये जयमुद्विघुष्य
प्रोच्योद्धवाय च परं समगात् स्वधाम ॥
द्वितीयश्लोकार्थं प्रपञ्चयति—कृत्वेत्यादिना ।

End:

अन्यत्र लोकान्तरे, इह मनुष्यलोके च श्रुतानि परमहंसगतौ परमहंसानां गतावाश्रयभूते कृष्णे परां निश्चलां भक्तिं लभते । अस्मिन् स्कन्धे हंसावतारो निरूपितः । कृष्णरामावतारो द्वाभ्यां स्कन्धाभ्यामुपवर्णितः ।

Colophon :

योऽसौ यादववंशभूस्त्रिभुवन(प्रोद्यत्)प्रभामण्डलः
श्रीमान् कृष्णहुताशनः कुलवनं दग्ध्वा विलीनो दिवि ।
भक्तानां भवतापतप्तहृदयो सूर्ये च विचन्द्रमाः ?
साक्षात् सोऽद्य चकास्ति हन्त कृतिनस्तत्पादभाजो भुवि ॥

* * * *

एकादशस्कन्धे एकत्रिंशोऽध्यायः । समाप्तश्चायं स्कन्धः ।

Author—Same as No. 114.

Remarks—The Ms. is well presorved.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

128. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—15¾″ × 2¼″. Leaves—180. 10 lines per page and 48—56 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6200.

Subject—Same as No. 114.

Beginning—Same as No. 127.

End :

अथाखिलभुवनगुहोदरव्याप्तप्रभापटलया स्वमूर्त्यैवान्धस्य लोकस्यात्मविद्यालक्षणं चक्षुरनुगृह्य चरितार्थस्य कृष्णद्युमणे(र्नि)-म्लोचननिमित्तमुपक्षिपति—श्रीवत्साङ्कमिति । अथ श्रीवत्साङ्कं

जरनामा लुब्धको मृगशङ्कया विव्याधेत्यन्वयः । घनश्यामो घन इव श्यामस्तं तप्तस्य हाटकस्य वर्च इ......

Colophon:

इत्येकादशे एकोनत्रिंशः ।

Author—Same as No. 114.

Remarks—The Ms. is almost damaged and about 300 years old. It comprises the commentary on 30 chapters of the 11th Skandha.

॥ कृष्णपदी (भागवतव्याख्या) ॥

129. KṚṢṆAPADĪ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$11\frac{1}{4}'' \times 2''$. Leaves—117. 11 lines per page and 32 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—2600.

Subject—Same as No. 114 (the first 13 chapters in Skandha 12).

Beginning:

श्रीगणपतये नमः ।

तरुणा करुणा काचिदरुणाधरपल्लवा ।
चरणानतये नः स्याद्वरुणाहृतसत्करा ॥

निरोधो द्वादशस्कन्धे त्रयोदशभिरीरितः ।
निरोधो नाम सृष्टानां संहारः स चतुर्विधः ॥
नैमित्तिकप्राकृतिकौ ब्रह्मणोऽन्ते दिनायुषोः ।
नित्यः प्रतिक्षणं मुक्तिरात्यन्तिक इति स्मृतः ॥
त्रिभिरत्र कलेर्वृद्धिनिमित्तं वर्ण्यते लये ।
चतुर्विधो लयस्तुर्येणाथ विश्वलयावधेः ॥
विष्णोः स्वरूपमुद्दिष्टं पञ्चमेनाखिलात्मना ।
षष्ठेन तज्ज्ञानफलं परीक्षिन्मोक्षगामिना ॥
इत्यादि ।

End :

तद्रूपिणा नारदरूपिणा कृष्णाय कृष्णद्वैपायनाय मुनये विभासितः तदात्मना व्यासात्मना योगीन्द्राय... विभासितः तद्रूपिणा भगवद्राताय परीक्षिते चकार म...ह्यश्च विभासितः । कारुण्यत इति सर्वत्र ग्राह्यम् । तत्परं सत्यं धीमहीति । कथंभूतं, शुद्धं रागादिशून्यं विमलं निरवद्यं अमृतं सत्त्वरूपं विशोकं निर्दुःखं सत्यं परं धीमहीत्युपसंहारः ।

अथापि वेदार्थमहावाक्यगतिं गमयितुं ध्यानं चेह नैश्चिन्त्यमात्रम् । अतः परमगुरुं व्यासं नमः इति । साक्षिणे शुकपरीक्षित्संवादे साक्षित्वेन स्थिताय तस्मै भगवते नमः । इदं पुराणं क्रिययास्य प्रणयनेन हेतुना । तस्मै शुकाख्याय व्याचचक्षे उपदिदेश । स्वगुरून् नमति योगीन्द्रायेति । विष्णुरातं परीक्षितम् अमूमुचत् मोचयामास ।

शिवः शिवेत्यच्युत इन्दिरेति
सरोजभूवागधिदेवतेति ।

सर्वं जगत् स्थास्नु चरिष्णु चेति
ख्यातेऽद्वये स्वात्मनि कृष्ण आस्ते ॥

अष्टादशदशत्रिंशत्याधिका नवविंशतिः ।
षड्विंशतिर्दशनवपञ्चभिर्विंशतिस्त्रिभिः ॥
चतुर्भिश्चाथ नवतिरेकत्रिंशत् त्रयोदश ॥
इति भागवतेऽध्याया एकत्रिंशच्छतत्रयम् ।
अहो! भागवताम्भोधिरहो अहमहो रसः ॥

Colophon :

* * * *

द्वादशस्कन्धे त्रयोदशोऽध्यायः । हरिः । शुभमस्तु । श्रीग
णपतये नमः ।

महाबलेशस्य वियच्छिखस्य
जटागलत्स्वस्तटिनीकरौघात् ।
इतस्ततो यत्र (नि?हि) वारिधाराः
कुल्याकुलोत्थाः प्रसरन्ति देशे ॥

पतञ्जलित्वे सति नागराजेनाङ्गीकृतत्वादुरुमङ्गलेन ।
वदन्ति यन्नागपुरं मनुष्यास्तत्रावतीर्य द्विजवर्यगेहे ॥
जन्म द्वितीयं विधिवत् प्रपन्नो यजूंषि साङ्गानि गुरोर्गृहीत्वा ।
स्नात्वा विवाहात् पुर एव गत्वा वैराग्यतो ह्याश्रममन्तिमं यः ॥

आनन्दशीर्षोज्ज्वलकृष्णनामा
मुनिर्मुनीन्द्रैः सह पद्मनाभम् ।
चित्ते निधायाखिललोकनाथं
देशं तदङ्घ्रिस्फुरितं प्रपेदे ॥

येनाथ सेतुर्जनकात्मजायाः
शोभावहोऽध्यैक्षि च पद्मनाभः ।
शिवामृताख्यात् परहंसमुख्या-
च्छ्रुतश्च येनाखिलवेदसारः ॥
अन्तेऽभिषिक्तः परहंसराज्ये
यश्चात्र तेनैव मुनीश्वरेण ।
यश्चानुजग्राह वृषाधिनाथ-
स्याङ्के निषण्णः स्वसुखं जनेभ्यः ॥
स्वपादपद्मं समुपाश्रितेभ्यो
वाचाखिलाम्नायगिरोऽर्थभूतम् ।
श्रीरक्तशार्ङ्गीति मुकुन्दधाम्नि
ख्यातेऽकरोद्यश्च परं समाधिम् ॥
तत्पादपद्मभ्रमरेण सेयं
श्रीराघवानन्दमुनीश्वरेण ।
श्रीमल्लितीरसमुद्भवेन
तुर्याश्रमं मृत्युभया(र्दि?दि)तेन ॥
गोविन्दमात्मन्यधिगम्य साक्षा-
द्भक्तिप्रभेदैरपि योगभेदैः ।
तत्प्रीतिकामेन कृता चिराय
जीयात् कृतिः कृष्णपदी पृथिव्याम् ॥
अकृत्रिमचमत्क्रियामधुरकाव्यपर्वोचिते
यथाविधि परिस्फुरत्समयवृत्तसर्वोचिते ।
अमानुषपराक्रमे निलयधर्मरक्षाकृतौ
विचित्रविभवाश्रिते विपिनवद्गृहे संश्रुते ॥

वियद्द्दखिलाकरे विततकीर्तिरत्नाकरे
समस्तरिपुसङ्करे समरलब्धलक्ष्मीकरे ।
समस्तमुनिशङ्करे हृदि कृतात्मभूशङ्करे

... ...

विवेकनिकषोपले वहति राघवे कोलभू-
मघोन्यलघुविक्रमैरवति चक्ररक्षाधुराम् ।
अकुण्ठमतिमैहिकादपृथगार्तवैकुण्ठतः
सती कृतिरियं मुनेरजनि राघवानन्दतः ॥

Author—Same as No. 114.

Remarks—The work comprises the commentary on the first 10 chapters in Skandha 12.

॥ केरलमाहात्म्यम् ॥

130. KERALAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{7}{8}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—108. 9 lines per page and 40 letters per line. Script—Malayāḷam No. of Granthas—2430.

Subject—The incarnation of Paraśu-Rāma, the creation of Keraḷa, the sanctity of the temples and the garments, languages and social customs of the people thereof.

Beginning:

हरिः। श्रीगणपतये नमः। अविघ्नमस्तु। श्रीगुरुभ्यो नमः।
गङ्गाधरसुतानन्द लम्बोदर नमाम्यहम् ।

त्वत्पदाम्भोरुहं नित्यं दिश मे हस्तकौशलम् ॥
कृतादौ सूर्यवंशे च जातः कश्चिन्महीपतिः ।
नर्मदायास्तटे सोऽपि कृतवीर्याभिधः पुरा ॥
अवन्त्याद्यष्टदेशेषु राजाभूद् दक्षिणे पथि ।
तस्य पत्नी कुमारी च पातिव्रत्यमहोत्सवा ॥
पुत्रहीनौ च तौ तत्र दुःखितौ समबोधितौ ।
स तां बुद्धिमतां श्रेष्ठो नारायणमहर्निशम् ॥
ध्यात्वास्ते पञ्चब्रह्मद्यादौ परमात्मानमच्युतम् ।
तपस्तेपेऽपि भूपोऽपि सत्यसन्धो जितेन्द्रियः ॥

End:

सूतः—

नैमिशारण्यमध्ये च शौनकादीनिदं वचः ।
गार्ग्यं भार्गवमाहात्म्यं श्रवणान्मुक्तिमाप्नुयात् ॥

सूतं महात्मानमिदं सुभाषितं
संपूज्य पीठे सहसैव दक्षिणाम् ।
ददुश्च सर्वे मुनयो नृपोत्तमाः
पुष्पैश्च वस्त्रैरनिशं सुपूजितम् ॥

Colophon :

इत्यार्षे श्रीमत्परशुरामायणे अगस्त्यसंहितायामाग्नेयपुराणे भूगोलखण्डे विष्णुरहस्ये उपदेशकाण्डे केरलमाहात्म्ये गर्गयुधिष्ठिरसंवादे त्रिसहस्रशताधिकायाम् अष्टोत्तरशततमोऽध्यायः ।

श्रीकृष्णाय परब्रह्मणे नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीशं विरिञ्चमुखनिर्जरवृन्दवन्द्य-
श्रीपादपद्ममतसीकुसुमावभासम् ।

श्रीवाञ्चिनाथनृपशेखरहृत्सु भान्तं
श्रीपद्मनाभमनिशं प्रणमामि देवम् ॥

Author:

Remarks—This work containing 108 chapters has been printed in Malayāḷam characters at the Bhārata Vilāsam Press, Trichur. There is much difference between the two works. The printed edition includes an additional chapter 'Praśnottaravarṇana' in the beginning though the whole subject matter of this Ms. is embodied in it in 99 chapters. The Ms. begins from the 4th verse in the 2nd chapter of the printed work which contains four verses in addition at the close. The colophon thereof is as follows:—

"इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे केरलपुराणे गर्गयुधिष्ठिरसंवादे केरल-माहात्म्ये फलश्रुतिर्नाम शततमोऽध्यायः।"

The differences in readings are also numerous.

॥ गणेशपुराणम् ॥

131. GAṆEŚAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—$21\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—102. 10—12 lines per page and 52 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—3600. Incomplete.

Subject—The mythological importance of God Gaṇeśa.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

ऋषय ऊचुः—

सूत सूत महाप्राज्ञ वेदशास्त्रविशारद ।
सर्वविद्यानिधे त्वत्तो वक्तान्यो नोपलभ्यते ॥
जन्मजन्मान्तरीयं नः स्थितं पुण्यं महत्तरम् ।
तेन सन्दर्शनं जातं सर्वज्ञस्य (सु?स)तस्तव ॥
वयं धन्यतमा लोके जीवितं नः (स?सु)जीवितम् ।
पितरो वेदशास्त्राणि तपांस्याश्रम एव च ॥
अष्टादश पुराणानि विस्तराच्छ्रावितानि नः ।
अन्या(द्य?न्य)पि हि नः श्रोतुमिच्छा[स्मि?स्ति] द्विजसत्तम ॥
शौनकीये महासत्रे स[त्ता?क्ता] द्वादशवार्षिके ।
त्वत्कथामृतपानान्नो [अद्य?नान्यद्] विश्रमकारणम् ॥

सूत उवाच—

साधु पृष्टं महाभागा भवद्भिः पूर्णकर्मभिः ।
साधूनां समचित्तानां मतिर्लोकोपकारिणी ॥
ममापि परितोषोऽ[स्मि?स्ति] कथानां कथने द्विजाः ।
अतोऽहं साधुवृत्तेभ्यः कथयिष्ये विशेषतः ॥
अन्यान्युपपुराणानि वर्तन्तेऽष्टादशैव तु ।
गणे[शं] नारदीयं च नृसिंहादीन्यथापि च ॥
गणेशस्य पुराणं तु तत्रादौ कथयाम्यहम् ।
दुर्लभं श्रवणं यस्य मर्त्यलोके विशेषतः ॥

End:

राजोवाच—

सत्यं भोजनकालो[स्मि?स्ति] भोक्तव्यं च तवाज्ञया ।

अन्नाभावे श्रोत्रियाणां जलं याच्य पिबेदपि ॥
तथाप्येतान् विहायाहं सैनिकान् गणनातिगान् ।
जलं पातुं न शक्नोमि कथं भोक्तुं समुत्सहे ॥
जानेऽहं मनसा ब्रह्मन् न शक्ति(:) सर्वभोजने ।
भवद्दर्शनमात्रेण कृतकृत्यो व्रजेऽधुना ॥

ऋषिरुवाच—

चिन्तां मा कुरु राजर्षे भोजयिष्ये मसैनिकान् ।
चतुर्विधेन चान्नेन किमसाध्यं तपस्विनाम् ॥
गृहे ते वाहिनी या स्यात् तामप्याकारय प्रभो ।
क्षणं विश्रम्यतां तीरे नद्याश्चारुतरे शुभे ॥
यावत्सि[द्धिं?द्धं] भवेदन्नं पश्चाद् द्रक्ष्यसि कौतुकम् ।

Colophon :

इति श्रीमद्गणेशपुराणे उपासनाखण्डे अष्टसप्ततितमोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—There are 78 chapters in the Upāsanā-khaṇḍa of the work. The following verse,

अतः स विस्मयाविष्टो जगा(द) कृतवीर्यजः ।
वाक्यमाकर्ण्य तु मुनेर्नदीतीरं सुशोभनम् ॥

found after the colophon, seems to be an introduction to the next chapter. It is seen from page 1610, Vol. IV, D. C. S. M., Madras, that there is a Ms. of the work with two khaṇḍas, Upāsana, and Līla, comprising 250 chapters and 12000 granthas on the whole.

॥ गोकर्णक्षेत्रमाहात्म्यम् ॥

132. GOKARṆAKṢETRAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—10″ × 1⅞″. Leaves—9. 8 lines per page and about 24 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—108. Incomplete.

Subject—Description of the glory of the Gokarṇakṣetra, the shrine dedicated to Śrī Parameśvara.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।
अथान्यदपि वक्ष्यामि माहात्म्यं त्रिपुरद्विषः ।
श्रुतमात्रेण येनापिच्छिद्यन्ते सर्वसंशयाः ।
अतः परतरं नास्ति किञ्चित् पापविशोधनम् ।
सर्वानन्दकरं श्रीमत् सर्वकामार्थसाधकम् ॥
दीर्घायुर्विजयारोग्यभुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ।
यदनन्येन भावेन महेशाराधनं परम् ॥
... ...

End:

बहुनात्र किमुक्तेन गोकर्णस्थानि पार्थिव ।
सर्वाण्यश्मानि लिङ्गानि तीर्थान्यम्भांसि सर्वशः ॥
गोकर्णे शिवलिङ्गानां तीर्थानामपि भूरिशः।
वर्ण्यते महिमा राजन् पुराणेषु महर्षिभिः ॥
गोकर्णे कोटितीर्थं तु तीर्थानां मुख्यतां गतम् ।
सर्वेषां शिवलिङ्गानां सार्वभौमो महाबलः ॥

कृते महाबलः श्वेतस्त्रेतायामतिलोहितः ।
द्वापरे पीतवर्णश्च कलौ श्यामो भविष्यति ॥

Colophon :

Author :

Remarks—The text is but a chapter of the Brahmottarakhaṇḍa of the Skāndapurāṇa.

॥ गोकर्णक्षेत्रमाहात्म्यम् ॥

133. GOKARṆAKṢETRAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—171. 8—9 lines per page and 22 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2000. Incomplete.

Subject—Description of the glory of Śiva.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

ऋषय ऊचुः—

आख्यातं भवता सूत विष्णोर्माहात्म्यमुत्तमम् ।
सर्वाघौघहरं पुण्यं समासेन श्रुतं च नः ॥

इदानीं श्रोतुमिच्छामो माहात्म्यं त्रिपुरद्विषः ।
तद्भक्तानां च माहात्म्यं निःशेषाघहरं परम् ॥

तन्मन्त्राणां तद्व्रतानां तत्पूजायाश्च सम्प्रति ।
तत्कथायाश्च तद्भक्तैः प्रभावमनुवर्णय ॥

सूतः—

एतावदेव मर्त्यानां परं श्रेयः सनातनम् ।
यदीश्वरकथायां वो जाता भक्तिरहैतुकी ॥

End:

सूतः—

यूयं बत महाभागाः कृतार्था मुनिसत्तमाः ।
ये पिबन्ति सदा शम्भोः कथामृतरसायनम् ॥

ते जन्मभाजः खलु जीवलोके
येषां मनो ध्यायति विश्वनाथम् ।
वाणी गुणान् स्तौति कथां शृणोति
श्रोत्रद्वयं ते भवमुत्तरन्ति ॥

विविधगुणविभेदैर्नित्यमस्पष्टरूपं
जगति च विहरन्तं वाङ्मनोवृत्तिदूरम्

परमशिवमनन्तानन्तमाद्यं प्रपद्ये ॥

यः पठेच्छृणुयाद्वापि पुराणं शैवमुत्तरम् ।
विधूय सर्वकर्माणि शिवलोके महीयते ॥

Colophon:

इति ब्रह्मोत्तरखण्डे पुराणश्रवणानुवर्णनं नाम चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः ।

ब्रह्मोत्तरखण्डं समाप्तम् । शुभमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

Author:

Remarks—The work contains chapters 23—44 of the Brahmottarakhaṇḍa of the Skāndapurāṇa. The Gokarṇakṣetramāhātmya is described in

chapter 24 and Somavāravrātamāhātmya in chapter 32. The table of contents is as follows:—

Chapter:

Nine leaves are seen at the close pertaining to different chapters. The designation of the work is based on chapter 24.

॥ जैमिनीयसंहिता (ब्रह्माण्डगता) ॥

134. JAIMINĪYASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 1⅞″. Leaves—179. 8—10 lines per page and about 66 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6650.

Subject—Purāṇic version of the creation of the world etc., as expounded by Jaimini.

Beginning:

विश्वोत्पत्त्यादिषु गुणितया यत्कलांशस्त्रिमूर्ती-
रन्तर्व्यामोहयति सततं शक्तिलेशो यदीयः ।
शश्वच्छान्तं सकलभुवनव्यापि नारायणाख्यं
प्रत्यग्ज्योतिः स्फुरतु हृदि मे सच्चिदानन्दरूपम् ॥

हेमाम्भोरुहकेसरारुणरुचामालोलदूर्वादल-
श्यामानां च करोतु पार्श्वगतयोः श्रेयांसि गात्रत्विषाम् ।
श्रीभूम्योरितरेतरव्यतिकराच्छारं वपुर्वोऽनिशं
तत्पीनस्तनचूचुकाम्बुजदरव्यासक्तहस्तं हरेः ॥

ऋषयः—

विचित्रार्थकथोपेता ब्राह्माण्डीयं सुविस्तरा ।
पुराणसंहिता सूत त्वया सम्यगिहोच्यते ॥
भूयोऽप्याचक्ष्व नः सम्यग्विस्तरेण महाद्युते ।
हिरण्यनाभः किं भूयो जैमिनिं पर्यपृच्छत ॥

सूतः—

श्रुत्वा बहुविधा रम्याः कथा मुनिमुखोद्गताः ।

हिरण्यनाभो विप्रेन्द्रं जैमिनिं पुनरब्रवीत् ॥
भगवन् यन्मया पृष्टं त्वया तत्सम्यगीरितम् ।
महदाद्यं हि जगतो नवधा सृष्टिलक्षणम् ॥

End:

सगरस्य सुतैर्यस्माद् वर्धितो मकरालयः ।
ततः प्रभृति लोकेषु सागराख्यामवाप्तवान् ॥
एतत्ते चरितं सर्वं महतां कथितं मया ।
रामस्य कार्तवीर्यस्य सगरस्य महीपतेः ॥

Colophon:

इत्यादिमहापुराणे ब्रह्माण्डे मध्यमभागे पञ्चाशीतिसहस्रिकायां संहितायां गोकर्णोद्धारणं नाम पञ्चनवतितमोऽध्यायः ॥ नमो हरिहरहिरण्यगर्भेभ्यः । मध्यमभागः समाप्तः । शुभमस्तु । श्रीसरस्वत्यै नमः । इदं पुस्तकं श्रीवेङ्कटदिवाकरेण लिखितम् । श्रीमते नारायणाय नमः ।

बिन्दुदुर्लिपिविसर्गवीथिका-
भृङ्गपङ्क्तिपदभेददूषणम् ।
हस्तवेगजमबुद्धिपूर्वकं
क्षन्तुमर्हथ समीक्ष्य सज्जनाः ॥

श्रीमते नारायणाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । शुभमस्तु । गुरुभ्यो नमः । सीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेतश्रीरामचन्द्राय नमः । श्रीवेङ्कटेशाय मङ्गलम् ।

Author:

Remarks—This work, comprising 95 chapters, is a part of the Brahmāṇḍapurāṇa.

॥ जैमिनीयसंहिता (ब्रह्माण्डगता) ॥

135. JAIMINĪYASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—18½″ × 2″. Leaves—95. 14 lines per page and 80 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6650.

Subject—Beginning—End—Same as No. 134.

Colophon:

इति ब्रह्माण्डे सप्तनवतितमोऽध्यायः । समाप्तश्च मध्यमभागः ।

स्यानन्दूराभिधानप्रथितमुररिपुक्षेत्रसम्बन्धिमुख्य-
श्रीमत्कूपक्कराख्यक्षितिसुरवृषभव्याहृतिव्यापृतेन ।
केनाप्यार्यादिमस्तप्रविलसदगजागेहदासत्त्वभाजा
कैलासेनास्तभङ्गिद्रुतमुपलिखितैषेश्वराख्येण पुंसा ॥
... ...व्यापृतेनेत्युपयुक्तं पदत्रयम् ।
श्लोकेऽस्मिन् लम्बते बिम्बमम्बुधौ शशिनो यथा ॥

ഇതോലയിൽ ഒടുക്കം "स्यानन्दूर" ... ...
... അശ്ശ്യുക്കന്നിൽ ഭഗവതി രക്ഷിക്ക. ഗുരുക്കൾക്കായി——

Author:

Remarks—This Ms. is utilised for *pārayaṇa* during the Bhadradīpa Festival celebrated twice a year in the shrine of Śrī Padmanābha, the tutelary deity of His Highness The Maharaja of Travancore.

॥ जैमिनीयसंहिता (ब्रह्माण्डगता) ॥

136. JAIMINĪYASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$22\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—212. 7—8 lines per page and 67 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—6650.

Subject—Beginning—End—Same as No. 134.

Colophon:

इत्यादिमहापुराणे ब्रह्माण्डे मध्यभागे पञ्चाशीतिसाहस्रिकायां गोकर्णोद्धारणं नाम पञ्चनवतितमोऽध्यायः । नमो हरिहराहिरण्यगर्भेभ्यः । मध्यमभागं समाप्तम् । श्रीसरस्वत्यै नमः ।

लक्ष्मणेन महत्पादपङ्केरुहरजोजुषा ।
ब्रह्माण्डे मध्यमो भागो लिखितोऽसावनुत्तमः ॥
अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद्भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ॥
श्रीवेदव्यासाय नमः ।

करबदरसदृशमखिलं भुवनतलं यत्प्रसादतः कवयः ।
पश्यन्ति सूक्ष्ममतयः सा जयति सरस्वती देवी ॥
श्रीगुरुभ्यो नमः । मङ्गलमस्तु ।

Author:

Remarks—Same as No. 134.

॥ जैमिनीयसंहिता (ब्रह्माण्डगता) ॥

137. JAIMINĪYASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$20\frac{3}{4}'' \times 1\frac{5}{8}''$. Leaves—206. 8—9 lines per page and 61 letters per line. Script—Malayaḷam. No. of Granthas—6650.

Subject—Beginning—End—Same as No. 134.

Colophon :

इति ब्रह्माण्डे पुराणे पञ्चाशीतिसहस्रिकायां जैमिनीयसंहितायां मध्यमभागे गोकर्णोद्धारो नाम एकोनशततमोऽध्यायः ।

अक्षरं यत् परिभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद्भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति... ... ... ॥
... ...प्रबन्धमकरालये महामकरेण।
लिखितमलर्ककरेण प्रभाति लोकं यथेदम(ल)र्ककरेण ॥

മൂരിയാഴിയത്ത ശാസ്ത്രിനാമ്നാ ലിഖിതമിദം പുസ്തകം.

Author :

Remarks—The Ms. is worm-eaten here and there. It contains 99 chapters while the previous Mss., comprise only 95 chapters. The 24th chapter in those works is divided here into chapters 24 and 25. So the 99 chapters might have been formed out of such divisions.

॥ जैमिनीयसंहिता (ब्रह्माण्डगता) ॥

138. JAIMINĪYASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$24\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—67,

8 lines per page and 78 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2600. Incomplete.

Subject—Same as No. 134.

Beginning:

... ...

तस्यामधिवसन् राजा सामात्यः स्वजनावृतः ॥
प्रशशास मुदोपेतो राज्यं निहतकण्टकम् ।
तस्य प्रतर्दनो नाम पुत्रोऽभूदरिमर्दनः ॥
सत्यधर्मरतो धीरो दौहित्रो नाहु... ... ।
इत्यादिमहापुराणे ब्रह्माण्डे मध्यमभागे द्वितीयोऽध्यायः
जैमिनिः—
भद्रश्रेण्योऽपि समरे दिवोदासेन निर्जितः ॥

End:

बभूव रूपतन्मात्रं पुरुषेच्छाप्रचोदितात् ।
रूपतन्मात्रतो वह्निः सम्बभूव विकुर्वतः ॥
विशेषवित्त्वं रूपस्य चक्षुषो जायते यतः ।
गुणदिव्याकृतिज्ञत्वं व्यक्तिसंस्थात्वमेव च ॥
प्रकाशात्मत्वमित्यग्ने रूपतन्मात्रवृत्तयः ।
उद्द्योतनं तु धातूनां द्रवीकरणमेव च ॥
अदनं पचनं पानं शोषणं हिममर्दनम् ।
क्षुत्तृष्णोत्पादनात्मत्वं...... ।

Colophon:

इत्यादिमहापुराणे ब्रह्माण्डे मध्यमभागे वसिष्ठसगरसंवादे एकोनपञ्चाशोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—The Ms. contains 50 chapters. It begins abruptly on Fol. 6 with the closing portion of the second Adhyāya, and is much damaged. The last leaf is numbered 96. The FF. from 11 to 34 are missing.

॥ जैमिनीयसंहिता (ब्रह्माण्डगता) ॥

139. JAIMINĪYASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—21″ × $1\frac{3}{4}$″. Leaves—227. 8 lines per page and 56 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6350. Incomplete.

Subject—Same as No. 134.

Beginning :

.........धर्मात्मा बभूव नृपसत्तमः ।
निसर्गादेव सञ्जाता भक्तिर्यस्य जनार्दने ॥
पुरुकुत्सोऽपि नागेन्द्रैः पाताले सम्प्रसादितः ।
जघान दुष्टगन्धर्वकोटीस्तिस्रो महाबलः ॥

End :

ब्राह्मणाद्यैस्तथा वर्णैर्ऋत्विग्भिश्च समन्वितः ।
वारकान्ताकदम्बैश्च सूतमागधवन्दिभिः ॥
दोधूयमानचमरीबालव्यजनराजितः ।
नानावादित्रनिर्घोषबधिरीकृतदिङ्मुखः ।

स गत्वा सरयूतोये यथाशास्त्रं यथा...... ॥

Colophon:

इत्यादिमहापुराणे ब्रह्माण्डे मध्यमभागे (एक? त्रि)नवतितमोऽध्यायः।

Remarks—The work begins on Fol. 2. The last Fol. is numbered 229.

॥ ज्ञानपञ्जरम् (भारतव्याख्या) ॥

140. JÑĀNAPAÑJARAM.

A commentary on the Bhārata.

Substance—Palm leaf. Size—$21\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—79. 6 lines per page and 62 letters per line. Script— Grantha. No. of Granthas—1500. Incomplete.

Subject—An elucidative gloss on the Bhārata.

Beginning:

हरिः।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
चतुर्णां पुरुषार्थानामाकरौ चरणौ हरेः।
वन्देमहि मुनीन्द्राणां शिरःसामान्यशेखरौ ॥
मधवोऽन्वर्थनामानो मधुरा च तथा पुरी।
मधुरैः कर्मभिर्यस्य तं वन्दे मधुसूदनम् ॥
भारताख्यात(शय?पक्ष) सौ गोसंचारणकोविदौ।

तमालश्यामलौ वन्दे कृष्णौ देवमुनीश्वरौ ॥
योऽभवच्च सरस्वत्या यतोऽभूच्च सरस्वती ।
तं जन्यजनकं वाचो वन्दे सारस्वतं मुनिम् ॥
उपात्ते शब्दसस्यानां रसे वाल्मीकिभानुना ।
......षु सिञ्चन्तं व्याससचन्द्रमसं भजे ॥

महते भारतायास्मै वेदसारात्मने नमः ।
यस्य स्तुतौ प्रस्तुतौ वा भवेदन्यच्च भारतम् ॥
क्व महाभारतं क्वाहं व्याख्यानं तस्य मे कथम् ।
पङ्गोर्मरुद्वेगेच्छा ममेच्छेयं च सोदरे ॥
ऋषेरतीव पूर्णस्य निर्गमे मार्गमिच्छतः ।
बोधाम्बुधेः परीवाहं कोऽवगाहेत भारतम् ॥

ओष्ठैर्दन्तान् संवृणुत तथास्यानि च पाणिभिः ।
हास्यमेतद्धि वः सन्तो यद् व्याख्यामीह भारतम् ॥
तथापि महतोऽभ्यासात् प्रसादाच्च महामुनेः ।
व्याख्यानसाहसिक्यं मे भारतस्यापि रोचते ॥

वैचित्रीरुचिसंक्षेपो विस्तरोत्पादनेच्छया ।
मुनिर्व्याचष्ट शिष्येभ्यो भिन्ना भारतसंहिताः ॥
संहिताभेदसाङ्कर्याल्लेखकानां प्रमादतः ।
श्लोकाः कोशेषु भिद्यन्ते तथाध्यायाश्च सङ्ख्यया ॥

तद्बहून्येकरूपाणि कोशानि प्रेक्ष्य सर्वतः ।
व्याख्यास्यते विनिर्णीता दृश्यमानात्र संहिता ॥

भेदस्थानानि चान्यासां वक्ष्यामस्तत्र तत्र च ।
समीचीनश्च पाठोऽस्यास्तत्र तत्र प्रवक्ष्यते ॥
वरदाख्येन विदुषा व्यासभक्तेन भाषितम् ।

ज्ञानपञ्जरमित्येतद् व्याख्यानं वीक्ष्यतां बुधैः ॥
इतिवृत्तं इत्थंभूतं वृत्तम् । विशिष्टवृत्तमिति यावत् ।

End:

सपवनः शरीरमण्डकेतोः अण्डस्य केतोः सप्त हेतयः कालीकरालीमनोजवासुलोहितासुधूम्रवर्णास्फुलिङ्गिनीविश्वभुजः नान्यस्तप्ता विद्यते गोषु त्वदन्यगोषु जलेषु तप्ता विद्यते त्वमेव बडवाया मुखरूपेण जलान्यपि दहसीत्यर्थः ।

Colophon:

इति महाभारतव्याख्याने प्रथमस्य पर्वाध्यायस्य अष्टनवतितमे व्याख्यानं समाप्तम् ।

Author—Varada.

Remarks—The Ms. extending upto chapter 198 is written in bold and legible hand to facilitate daily perusal. It is very much damaged. The commentary furnishes the best readings pointing out all the variants thereof.

॥ ज्ञानपञ्जरम् (भारतव्याख्या) ॥

141. JÑĀNAPAÑJARAM.

A commentary on the Bhārata.

Substance—Palm leaf. Size—18″ x 2″. Leaves—139. 8—10 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6000. Incomplete.

Subject—Same as No. 140.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । इदानीमारण्यपर्वव्याख्या क्रियते । द्यूतपराजिताः पाण्डवा वनवासोद्युक्ता भूत्वा अपराह्णकाले हस्तिनपुरान्निर्गता इति श्रुत्वा पुनस्तेषां वनवासप्रकारं श्रोतुं श्रुतानुवादं कृत्वा जनमेजयः पृच्छति एवमित्यादिना ।

End:

अत्र आचार्ये शान्तिरिति कोपनिवृत्तिः । मे कोपकारितं निवृत्तं कोपकारकं कोपोत्पत्तिकारणं निवृत्तं शान्तम् । अत्र अस्यामवस्थायां परम् उत्तरकार्यं विधीयतां क्रियताम् । निर्वृत्ते समाप्ते सति दर्शयत आत्मानमिति शेषः । धनं नो धनम् अलभमानः अस्वीकुर्वन् अत्र असद्युद्धे नार्हति नेच्छति न पराजैषीत् न जयेदित्यर्थः । पूर्वमज्ञातवासं प्रति दुर्योधनेन यदुक्तं तद् गाङ्गेयो वक्तुमर्हति अनुस्मृत्य कालविशेषक्रमं निरूप्य यथावत् स्पष्टमेव अर्हति योग्य इत्यर्थः ॥

Colophon:

इति विराटपर्वव्याख्यायां पञ्चाशोऽध्यायः । विराटपर्वव्याख्यानं समाप्तम् ॥

Author—Same as No. 140.

Remarks—This work contains the commentary on 165 chapters and a part of 166, in the Āraṇyaparva, and the whole of the Virāṭaparva. At the close of the first chapter the following line is seen.

" इत्यारण्यपर्वप्रवचने कृष्णगीता नाम प्रथमोध्यायः । "

॥ ज्ञानपञ्जरम् (भारतव्याख्या) ॥

142. JÑĀNAPAÑJARAM.

A commentary on the Bhārata.

Substance—Palm leaf. Size—15½″ x 1¼″. Leaves—44. 7 lines per page and 40 letters per line. Script—Old Malayāḷam. No. of Granthas—800. Incomplete.

Subject—Same as No. 140.

Beginning :

चिन्तयानं जाग्रतं विदुरोऽहमिति । अतः परमभियुक्तमित्यादि-श्लोकद्वयम् उपरितः प्रथमलेखकैः प्रमादादस्तम् । तद् ब्रूहि तच्छ्रेयो ब्रूहि यज्जागरणविनोदनभारशमनं धर्मार्थयुक्तं च तत् सर्वं श्रेयो ब्रूहीत्यर्थः । अयम् ।

End :

अस्य अर्जुनस्य देवमायया अनिर्वचनीयया शक्त्या । अनिर्व-चनीयशक्तित्वं विवृणोति—महाधनानीत्यादिना । महाधनानि वि-शिष्टद्रव्यैरपि दुर्लभानि महान्ति स्थूलानि दिव्यानि अनुत्तमानि लघूनि सूक्ष्मा०

Colophon :

अष्टपञ्चाशः ।

Author—Same as No. 140.

Remarks—The leaves are numbered alphabetically beginning from अ. The Ms. is much damaged and about 300 years old. It contains the

commentary on chapters 35—59 of the Udyogaparva.

॥ टीकासारसंग्रहः (भागवतव्याख्या) ॥

143. ṬĪKĀSĀRASAṄGRAHA.

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 2″. Leaves—146. 9 lines per page and 68 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1760.

Subject—An elucidative exposition of the Bhāgavata.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । नमो नारायणाय ।

उपदिदेश जगद्वृजिनच्छिदं
प्रतिकृतिं प्रतिकृत्य य उद्धवम् ।
सुखचिदात्ममतिं करुणानिधिं
नमत तं सततं कमलापतिम् ॥

जविष्ठं श्रीप्रफलदं स्वकुलसंहारार्थं कौरवपाण्डवार्थानां वा । तदेवाह—ये कोपिता इति चतुर्भिः श्लोकैः । दुर्यूतं छद्मद्यूतं हेलनं पाण्डवाः अजिनवास(सनाः?सः) पशव इत्यादि ।

End:

विधिवाक्यं तावन्मां विधत्तेऽपीश्वरार्पणकर्मणा मोक्षं साधयेदिति विधत्ते । तथा तत्त्वमस्यादिवाक्यमपि मां ब्रह्म विचष्टे । (को अद्धा वोदक्याविन्म (?) आर्षं विकल्प्यासमहङ्कारादिप्रपञ्चोऽपोह्यते ।

अहमीश्वर एव वाभेदप्रपश्चरूपेण । किं बहुना शृणु संक्षेपेणेत्याह—एतावानिमामास्थाय अनुष्ठाय भिदां भेदप्रपश्चं मायामात्रमनूद्यान्ते मोक्षतां प्रतिषिध्य स्वयमुपशाम्यति शब्दः वेदो ब्रह्म भवतीत्यर्थः ।

Colophon :

इत्येकादशे एकविंशोऽध्यायः ।

Author—Uttamabodhayati as evinced by the colophon of No. 145.

Remarks—The Ms. comprises the commentary on the first 21 chapters in *Skandha* 11. The author of this commentary explains clearly the portions omitted by Śrīdharaśvāmin on account of their simplicity. He has taken special care to explain each portion so minutely as to enable even a layman in comprehending the significance of the text. The style of the commentary is simple and lucid. A few leaves in the middle are damaged.

॥ टीकासारसङ्ग्रहः (भागवतव्याख्या) ॥

144. ṬĪKĀSĀRASAṄGRAHA.

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size 21″ x 1¾″. Leaves—80. 8 lines per page and 64 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2600.

Subject—Same as No. 143.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

पायाद्वो बलिमल्लकंसनरकादित्यादिकेतूदयः
प्रह्लादध्रुवरुक्मभूषणसुतक्ष्मावल्क (सान्त्वो)दयः ।
व्यासव्यासजनारदा(दिमुनिहृत्पद्मालिभानूदय)-
(स्त्रैलो)क्याख्यकुमुद्वतीमदकरश्रीकृष्णचन्द्रोदयः ॥
कृष्णावतारचरितश्रवणामृतनिर्वृतः ।
उक्तानुवादेनौत्सुक्याद्राजा पृच्छति तत् पुनः ॥

कथितो वंशविस्तार इति । सोमसूर्ययोः वंशविस्तारः उभयवंश्यानां सोमसूर्ययोर्वंशे भवानां राज्ञां चरितमत्याश्चर्यं नितरां धर्मशीलस्य यदोश्चरितं च कथितमित्युक्तानुवादोऽन्यत् प्रष्टुं तदाह तत्रेति—

End:

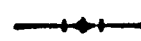
शकुनादिनिमित्तगतिः विशेषकच्छेद्यमप्युद्यद्वैनयिकीनां वैयासिकानां च विद्यानां च ज्ञानमिति । कला विद्याः प्रोक्ताः एताश्चतुष्षष्टिः उपच्छन्दयामासतुः प्रशोभितवन्तौ प्रभासक्षेत्रे महार्णवे मृतं बालं वरयामास । ईश्वराविति विदित्वा समुद्रस्तु योऽभ्यर्हण......

Colophon:

इति दशमे चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः ।

Author—Same as No. 143.

Remarks—The Ms. is old and decayed. It comprises chapters 1—45, Skandha 10.

॥ टीकासारसंग्रहः (भागवतव्याख्या) ॥

145. ṬĪKĀSĀRASAṄGRAHA.

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf, Size—$17\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$, Leaves—37

171. 9 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5000. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 143.

End :

विधिफलमाह मर्त्य इति । मरणधर्मा पुरुषः तया अनुसत्रमेधि-तया नित्यशो वर्धितया श्रीमत्कथाश्रवणादिमात्रचिन्तया तद्धाम एति तत्स्वरूपं प्राप्नोति। तद्धाम कथम्भूतं । दुस्तरः कृतान्तजवः तस्यापवर्गो नाशकं यदर्थे क्षितिभुजोऽपि ग्रामाद्वनं ययुः । ननु कथाश्रवणादिमात्रेण तद्धामप्राप्तिः कथमिति तत्राह चित्रमिति । उरुगायस्य विचित्रलीलया श्रुतया विध्वस्तः कल्मषकदम्बः येषां तेषां मुक्तिरूपमेतन्न चित्रम् । यस्मात् स्त्रीणामपि गोपिकादीनां सुदुस्त्यजकृतान्तजवापवर्गो मुक्तिरूपं किमुत सज्जनानामिति शेषः ।

यो गोवर्धनभूधरं करधृतं लीलाम्बुजन्मायितं
कुर्वन् सप्त दिनानि नाचल(पदा?दपा)द्गोपांश्च घोरापदः ।
यश्चक्रे निजशासने हरविरिञ्चाखण्डलादीन् सुरा-
नुद्दण्डानपि सोऽवताज्जगदिदं गोपालराजो हरिः ॥

Colophon :

इति श्रीमदुत्तमप्रकाशपूज्यपादशिष्येण उत्तमबोधय-तिना निरीक्ष्य लिखिते श्रीभागवतटीकासारसङ्ग्रहे दशम-स्कन्धे नवतितमोऽध्यायः । इति दशमस्कन्धः समाप्तः । हरिः ॐ ।

Author—Same as No. 143.

Remarks—This work also deals with the exposition of Skandha 10.

॥ टीकासारसंग्रहः (भागवतव्याख्या) ॥

146. ṬĪKĀSĀRASAṄGRAHA.

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—21″ × 2″. Leaves—62.
9 lines per page and 64 letters per line.
Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2250.

Subject—Same as No. 143.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

उपदिदेश जगद्वृजिनच्छिदं
प्रतिकृतिं प्रतिकृत्य य उद्धवम् ।
सुखचिदात्ममतिं करुणानिधिं
नमत तं सततं कमलापतिम् ॥

श्रीभागवतटीकाभ्यः सारमुद्धृत्य लिख्यते ।
यत्नं विना भागवते श्रोतॄणां सुखवित्तये ॥

आविष्कृतसर्वशक्तेः सर्वावतारशिरोमणेर्मूर्तस्य ब्रह्मणः श्रीकृष्णस्य माहात्म्यं पूर्वस्मिन् स्कन्धे सविस्तरमुपपादितम् । इदानीं तदुपासनाशुद्धान्तःकरणैरधिगम्यस्य परस्यामूर्तस्य ब्रह्मणोऽतिगहनत्वादनेकैरितिहासैः सूक्तिभिश्च पुनः पुनरतिविस्तरेण स्वरूपं प्रतिपादयितुम् एकादशस्कन्ध आरभ्यते । तत्र यदुकुलनाशकमुसलप्रसङ्गार्थं प्रथमं पूर्वस्कन्धार्थम् अनुवदति कृत्वा दैत्यवधमित्यादिना । दैत्याः पूतनाद्याः । अवतारयद् अवातारयदित्यडागमो द्रष्टव्यः । अवरोपितवानित्यर्थः । जविष्ठं शीघ्रफलदं कलिं कल्हं स्वकुलसं-

हारार्थं कौरवपाण्डवानां वा । एतद्विवृणोति ये कोपिता इति ।

End:

ब्रह्मकल्पे कस्मै ब्रह्मणे विभासितः प्रकाशितः तद्रूपेण ब्रह्मरूपेण नारदाय नारदरूपेण कृष्णाय व्यासाय तद्रूपेण... ... ...भगवद्राताय परीक्षिते येन प्रकाशितः तद् ब्रह्म श्रीनारायणाख्यं धीमहीत्यन्वयः । पुनरपि तं देवं प्रणम... ....व्याख्यातवान् प्रियो मेऽन्तर्हृदयं प्रविश्य करणग्रामादिकं प्रेरयन्.... .... श्रीमद्भागवतार्णवे विवरणं नावं ततानातनुं ....

न्यूनातिक्रमदोषशोषणकृते शुद्धाय बद्धाञ्जलिः ॥

Colophon:

इति श्रीभागवतटीकासारसङ्ग्रहे द्वादशस्कन्धे त्रयोदशोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—Though this work and that numbered 143 have the same designation they are somewhat different. The commentary comprises Skandhas 11 and 12.

॥ तत्त्वप्रदीपिका (भागवतव्यख्या) ॥

147. TATTVAPRADĪPIKĀ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—21″ × 2″. Leaves—21.

9 lines per page and 62 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—800. Incomplete.

Subject—Elucidative exposition of the Bhāgavata.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

जगदन्तरायराशिं संस्मृतमात्रोऽपि यो जरीजर्ति ।
चर्कर्ति चास्मृतो यस्तं वन्दे कुञ्जराननं देवम् ॥

शशिहारगौरवरदेहलता शरदिन्दुबिम्बवदना विमला ।
मम शारदा दिशतु बुद्धिभजं पदमच्युतस्य समुपैमि यया ॥

सहजानन्दमनन्तं शुद्धं बुद्धं परं पदं विष्णोः ।
अहमास्मि यत्प्रसादात् तेभ्यो बद्धोऽञ्जलिर्गुरुभ्योऽयम् ॥

यस्य श्रीपादपङ्केरुहनखलिखितोर्ध्वाण्डनिर्भिण्णभित्ते-
गङ्गा मङ्गल्यभङ्गप्रबलतरजलोद्यत्तरङ्गा जगाल ।
तस्यासावङ्घ्रिदण्डस्त्रिभुवनभवनस्तम्भदण्डः प्रकामं
कामं वामो मुरारेरशुभचयहरश्चिन्त्यमानं क्रियाद्वः ॥

अत्र हि भागवते यत् प्रकटार्थत्वादुपेक्षितं किञ्चित् ।
पददीपिकादिकाद्भिस्तदहं तदनुग्रहेण विवृणोमि ।

तत्रादौ तावत् सकलनिगमशिरसि निरूपितो भगवान् प्रत्य-गात्मा श्रीनारायणः स्वमायया नामरूपात्मकं जगदिदं ससर्ज । तथाहि श्रुतिः—

End:

यो वल्गुहासो मन्दास्मितं स च उद्दामभावस्य पिशुनः सूच-कः अमलवल्गुहास इति वा व्रीलापूर्वावलोकनं च यासामुद्दामभा-

वपिशुनामलवल्गुहासव्रीलावलोकैर्निहतस्ताडितो मदनोऽपि जगद्वि-जयी संमुह्यति कर्तव्यतामूढः संश्चापं धनुर्लज्जया अजहात् जहौ ताश्च प्रमदोत्तमाः कामविजयिन्योऽपि कुहकैर्हेलादिभिर्यस्येन्द्रियं विमथितुं न शेकुः तमयं प्राकृतलोकोऽसक्तमपि सङ्गिनं मनुजं मन्यत इति द्वितयिश्लोकेनान्वयः। आत्मौपम्येन आत्मोपमाभावेन आत्मनः सङ्गित्वात्तदीश्वरोऽपीति व्यावृण्वानं मनुष्यभावनां मान-मिति शेषः। अतो बुधोऽयं जनः। तत्त्वतस्तु तस्य संसारो नास्तीत्याह।

Colophon :

इति श्रीभागवतव्याख्यायां प्रथमोऽध्यायः।

इति नवमोऽध्यायः ॥

Author:

Remarks—The commentary, though incomplete, discloses the philosophical significance of the work. Certain portions are lost here and there in the middle. C. C. mentions on Page 219 Tattvapradīpikā, a commentary on the Bhāgavata but no reference is made as to the identity of the author.

॥ तत्त्वप्रदीपिका (भागवतव्याख्या) ॥

148. TATTVAPRADĪPIKĀ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—16½″ × 1¾″. Leaves—224. 10 lines per page and 40 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5600. **Incomplete.**

Subject—Same as No. 147.

Beginning:

हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ॥

End:

अथ तस्मादात्मसममस्मदनुरूपं समा... ....वैषम्यशून्याय शान्ताय रागादिभी रहिताय पुरुषाय पूर्ण....राय उत्कृष्टाय वासुदेवायान्तर्यामिणे सत्त्वाय सत्त्वगुणाय तद्दर्शनेन तृप्तानि चक्षूंषि येषां तेषां यानं स्वप्रयाणमनिच्छतामपि सतामपवर्गो नाशः स न विद्यते क्रमस्य सोऽनपवर्गविक्रमः द्रुमैश्छन्नां क्ष्मां भूमिं वीक्ष्य कुप्यन् । कथंभूतैः द्रुमैः द्यां स्वर्गं रोद्धुमिवेच्छितैः संवर्तक इव अप्यप्रळये नयैरनुनयैः मारिषां वार्क्षी.....

Colophon:

इति तृतीयस्कन्धव्याख्याने त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः । तृतीयस्कन्धव्याख्यानं समाप्तम् ।

इति विवृता भागवते मुख्यस्कन्धस्य सज्जनाङ्घ्रिजुषा
तत्त्वप्रदीपिकेमामुत्कृष्टार्थग्रहान्निरीक्षध्वम् ।

इति श्रीभागवतविवरणायां(ण्यां) तत्त्वप्रदीपिकायां प्रथमस्कन्धे एकोनविंशोऽध्यायः । प्रथमस्कन्धस्त्रिशतोत्तरसहस्रसंख्यः ।

Author:

Remarks—This work contains the commentary on Skandhas 1, 2, 3 and 28 chapters in Skandha 4. The commentary brings out clearly the philosophical import of the work. At the end of the 1st Skandha is seen the following panegyric of Śrīkṛṣṇa:

यः कुम्भीश्वरभिन्नकुम्भरो ? द्रिक्तास्त्ररक्तच्छवि-
मत्वा रङ्गमभङ्गमिङ्गितमतिर्भोजेश्वरं कम्पयन् ।
उत्पाट्यैककरेण तोरणवरे चिक्षेप चाणूरकं
तस्मै बालविनोदलूनरिपवे कृष्णाय बद्धोऽञ्जलिः ॥

This seems to have been written by the commentator. A similar stanza on the same theme is found at the end of every Skandha. Eg: Note the following verse at the close of the 3rd Skandha.

यत्पादपङ्कजरजांसि यथा यथा वा
ध्यातानि चर्कति पशूनपि मुक्तिभाजः ।
नारायणः स भगवान् निजपादपद्मे
भक्तप्रियोऽचलधियं मम चर्करीतु ॥

॥ तत्त्वप्रदीपिका (भागवतव्याख्या) ॥

149. TATTVAPRADĪPIKĀ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$19\frac{1}{4}'' \times 2''$. Leaves—219. 10 lines per page and about 60 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas. —7800. Incomplete.

Subject—Same as No. 147.

Beginning—Same as No. 148.

End :

इह मनुष्यलोके उभयशेषाभ्यां धर्माधर्मशेषाभ्यां चतुर्दशधा

चतुर्दशलोकप्रकारेण श्रद्धाभक्तिभ्यां विशुद्धा बुद्धिर्यस्य स तथा भूश्च द्वीपानि च वर्षाणि च सरितश्चाद्रयश्च पातालानि च दिशश्च नरकाश्च भगणाश्च तेषां लोकसंस्था सा गीता मया हे नृप का सा। ईश्वरस्य मूलं वपुः। कथंभूतस्य, सकलजीवानां निकायस्य धाम आश्रयः, सकलजीवनिकायो वा धाम यस्य तस्य।

Colophon:

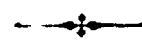
यत्पादपङ्कजरजांसि सुरस्रवन्तीं
चक्रुर्जगत्त्रयपवित्रतमाम्बुनेत्रीम्।
नारायणः स भगवान् मम पापक्षयं (?)
कक्षं यथा हुतवहः परिदन्दहीतु॥

इति विवृता भागवते पञ्चमसम्बन्धिनी मया भक्त्या।
तत्त्वप्रदीपिकेयं हरिचरणस्मरणनिर्वृतिज्ञेन॥

इति श्रीभागवतविवरणे पञ्चमस्कन्धे चतुर्विंशोऽध्यायः। पञ्चमस्कन्धः समाप्तः। विष्णवे नमः। श्रीपरमगुरुभ्यो नमः।

Author:

Remarks—The covering wooden boards of the codex are painted with attractive colours depicting Lord Kṛṣṇa and other divinities. The commentary comprises Skandhas 1—5.

॥ तत्त्वप्रदीपिका (भागवतव्याख्या) ॥

150. TATTVAPRADĪPIKĀ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—22″×1¼″. Leaves—

166. 8 lines per page and about 78 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—7000. Incomplete.

Subject—Same as No. 143.

Beginning:

गणपतये नमः ।

भूतेर्लक्ष्म्याः । यजुषां पतिः वेदपतिः यज्ञतुष्टायां दक्षिणायां कर्दमदुहितृसन्ततेर्वक्ष्यमाणत्वात् श्रुतप्रायमित्युच्यते । विततो विस्तीर्णः का सा विश्वग्रूपादेः(?)पादशौचाद् दिव इति । दिवि स्वर्गे सरिद्भूत् । गङ्गा । अत एव देवकुल्या देवकुलयोग्या । आत्मा विष्णुः ईशः ईश्वरः ब्रह्मा च आत्मेशब्रह्माणः तेषां सम्भवान् अवतारान् । जगतः स्थितिश्च अन्तश्चोत्पत्तिश्च स्थित्यन्तोत्पत्तयः, तासां हेतवः । तस्मिन्नृक्षे कुलाद्रौ प्राणायामेन मनः संयम्य एकपादेन मुनिर्वर्षशतमतिष्ठदिति द्वितीयश्लोकेनान्वयः ॥

End:

आत्मनिगमं वैदिकमार्गं प्रथयन् विपुल(य)न् बन्धं भक्तानां संसारबन्धं दृष्ट्या दर्शनेन विधूय विजये अर्जुने जयं विघुष्य अर्जुनो जिग्ये इत्याघोषणं कृत्वा उद्धवाय च परं परमार्थतत्त्वं प्रोच्यात्मा स्वधाम स्वरूपं समगात् प्राप्तवान् ।

Colophon:

यत्पादपङ्कजयुगं शरशक्तिस्वद्यै-
रभ्यर्च्य मुक्तिपदवीमरयोऽप्यविन्दन् ।
नारायणः स भगवान् मम चित्ततापं
तापं यथा तुहिनगुः कृपयानुरुन्ध्यात् ॥

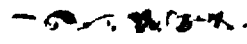
इति नवमेऽनवमगुणे भक्त्या नारायणे मया स्कन्धे ।

तत्त्वप्रदीपिकेयं विवृता सत्सेवकेन भागवते ॥

इति श्रीभागवतविवरणे तत्त्वप्रदीपिकायां नवमस्कन्धे द्वात्रिंशोऽध्यायः । नवमस्कन्धः समाप्तः ।

Author :

Remarks—The Ms. is very old. It comprises Skandhas 4—9.

॥ ताम्रपर्णीमाहात्म्यम् ॥

151. TĀMRAPARṆĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$14\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—94. 11 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3200. Complete.

Subject—Description of the glory of Tāmraparṇi, a river in South India, celebrated as Dakṣiṇagaṅgā.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
अगजाननपद्मार्कं गजाननमहर्निशम् ।
अनेकदं तं भक्तानामेकदन्तमुपास्महे ॥
अखण्डपरमानन्दपरिपूर्णात्ममूर्तये ।
निर्गुणाय गुणाविष्टकर्मणे ब्रह्मणे नमः ॥

यद्वचःकणिका वेदा यल्लीलाकणिका जगत् ।
यत्प्रभाबिन्दुरिन्द्राद्या नमस्तस्मै परात्मने ॥
पुरा विधात्रा ब्रह्माण्डकुहरीगृहमेधिना ।
लीलया कलिता कापि तपःसीमा तपस्विनाम् ॥
भूरेषा भूतिजननी पुरातनकृताश्रया ।

*　　*　　*　　*

इदं कथयितुं पुण्यं ताम्राया॰श्चरितं महत् ॥
आगतोऽस्मीह भद्रं वो मुनयस्तु तपोधनाः ।
इतः परं मया कार्यं युष्माकं प्रीतिवर्धनम् ॥

End:

तस्मात्त्वमपि विप्रेन्द्र गत्वा तत् क्षेत्रमुत्तमम् ।
भजस्व परया भक्त्या ततो विन्दस्यभीप्सितम् ॥
तीर्थं विष्णुपदं सिद्धं तद्ध्यानं तीर्थमुत्तमम् ।
तन्नामकीर्तनं तीर्थं तीर्थं तज्जनसङ्गमः ॥
ये च वै भगवद्भक्ताः संसक्ताः साधुचारिणः ।
एते हि तत्त्वज्ञानस्य भागिनो नात्र संशयः ॥
तत्र गत्वा त्वया ब्रह्मन् समभ्यर्च्य जनार्दनम् ।
लङ्घ्यते वैष्णवी माया दुस्त्यजा देहिनां परा ॥

इत्थं प्रसादमुपलभ्य विधेः प्रसन्ना-
दाधिं विहाय मनसो मलिनत्वहेतुम् ।
बद्धाञ्जलिः स्तुतिभिरुल्ललयन् सभार्यां
स्वान्तं विभोर्मुनिवरो निरगान्नगर्याः ॥

Colophon:

इति श्रीशैवे पुराणे ताम्रपर्णीमाहात्म्ये सप्तत्रिंशोऽध्यायः ।
ॐ । शुभमस्तु । श्रीवेदव्यासाय नमः । ताम्रपर्णीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

ആയിരത്തിഅറുപത്തിആറാമാണ്ടുകുംഭമാസം ൧-൨൩-എഴുതി തീൎത്തു. മംഗളം.

इति श्रीशैवे पुराणे उपरिभागे तीर्थक्षेत्रवैभवखण्डे ताम्रपर्णीमाहात्म्ये प्रथमोऽध्यायः ॥

Author:

Remarks—This work is but a portion of the Śaivapurāṇa. The river Tāmraparṇī flows through the Tinnevelly District and is of immense service to the people at large.

॥ ताम्रपर्णीमाहात्म्यम् ॥

152. TĀMRAPARṆĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 1″. Leaves—212. 7—8 lines per page and 32 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—3200. Complete.

Subject—Beginning—End—Same as No. 151.

Colophon:

इति श्रीशैवपुराणे ताम्रपर्णीमाहात्म्ये सप्तत्रिंशोऽध्यायः । हरिः ॐ । शुभमस्तु ।

गुरुभ्यो नमः । சங்கரலிங்கம் லிகிதம்.

Author:

Remarks—The Ms. is about 150 years old.

॥ तुलसीमाहात्म्यम् ॥

153. TULASĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$9\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—73. 8—10 lines per page and 32 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—1300—Incomplete.

Subject—A compilation of selected portions from Haribhaktisudhodaya, Harivamśa and other works glorifying the sanctity of the Tulasi plant.

Beginning:

श्रीरामाय नमः ।

श्रीसूतः—

श्रुतं वः सकलं विप्रास्तुलसीदेविसङ्गतम् ।
स्तोत्रं मन्त्रं च कवचं किमद्य श्रोतुमिच्छथ ॥

मुनयः—

श्रुतं नः सकलं सूत तुलसीदेविसङ्गतम् ।
स्तोत्रं मन्त्रं च कवचं पुनर्नो वक्तुमर्हति ।
यदनुक्तं विशेषेण देशसम्बद्धमप्युत ।
श्रुतं यथोदितं सर्वं भवता सूतनन्दन ॥

End:

महापातकयुक्तोऽपि तुलसीपत्रभक्षणात् ।
सद्य एव विशुद्धात्मा जायते न तु संशयः ।
तुलसीदलसम्मिश्रमुदकं प्राशयेद्यदि ॥
स कालत्रयसंयुक्तो विष्णोः सालोक्यमाप्नुयात् ॥

तुलसीकाननस्यार्थे प्राकारं यस्तु कारयेत् ।
कण्टकावरणं वापि तन्मे निगदतः शृणु ॥
यावद्दिनं तद्विभूतिस्तिष्ठेत् सम्यग्भृथा भुवि ।
तावद्युगसहस्राणि विष्णुलोके महीयते ॥
तुलसीमूलजातानि छिन्द्याद् ब्रह्मंस्तृणानि च ।
तेनार्जितानि पापानि निकृन्तति यमः स्वयम् ॥
एकक्रुत्वोदकं वापि ... ...

Colophon:

इत्यश्वमेधे हरिवंशे शेषधर्मे तुलसीमाहात्म्यं नाम द्वादशोऽध्यायः । श्रीरामाय नमः ।

रौद्रिसंवत्सरे ज्येष्ठमासे मार्ताण्डवासरे ।
श्रीमत्तुलस्या माहात्म्यं मयैव लिखितं शुभम् ॥
इति श्रीतुलसीमाहात्म्यं सम्पूर्णम् ।

Author:

Remarks—It is stated in the first Fol. of this Ms. that it contains Tulasi Māhātmya in 12 chapters and Śrīraṅgamāhātmya in 10 chapters. It comprises only the 12 chapters of Tulasīmāhātmya besides two other chapters which also seem to glorify the Tulasi. This portion may either be Tulasīmāhātmya taken from some other purāṇas or may lead to the Śrīraṅgamāhātmya.

॥ तुलसीमाहात्म्यं (स्कान्दगतम्) ॥

154. TULASĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$5\frac{1}{4}'' \times 1\frac{1}{4}''$. Leaves—25. 6 lines per page and about 16 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—150. Complete.

Subject—Same as No. 153.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

शतानन्द महाप्राज्ञ सर्वशास्त्रविशारद ।
नामोच्चारे कृते यस्याः प्रीणात्यसुरदर्पहा ॥

पापानि यान्ति विलयं पुण्यं भवति चाक्षयम् ।
सा कथं तुलसी लोके पूज्यते वन्द्यतेऽपि च ॥

पद्मोत्पलादिजातीनामाधिक्यं केन हेतुना ।

End:

या दृष्टा निखिलाघसङ्घशमनी स्पृष्टा वपुःपावनी
लोकानामभिवन्दितार्तिहरणी सिक्तान्तकत्रासनी ।
भक्त्यासक्तिविधायिनी भगवतः कृष्णस्य संरोपिता
न्यस्ता तच्चरणे विमुक्तिफलदा तस्यै तुलस्यै नमः ॥

यन्मूले सर्वतीर्थानि यन्मध्ये सर्वदेवताः ।
यदग्रे सर्ववेदाश्च तुळसीं तां नमाम्यहम् ॥

इत्येतत् सर्वमाख्यातं श्रोतॄणां पुण्यवर्धनम् ।
यः पठेच्छृणुयाद्वापि याति विष्णोः परं पदम् ॥

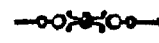
Colophon:

इति स्कान्दपुराणे तुलसीमाहात्म्यं नाम द्विशततमोऽध्यायः । इति तुलसीमाहात्म्यं समाप्तम् । हरिः श्रीगणपतये नमः ।

Author:

Remarks—The last leaf shows the beginning of another work which runs thus:—

"शुभमस्तु । हरिः श्रीगणपतये नमः ।
नारायणं नमस्कृत्य देवं त्रिभुवनेश्वरम् ।
गोसावित्रीं प्रवक्ष्यामि व्यासेन ग्रथितां पुरा ॥
नारायणस"

॥ तुलसीमाहात्म्यम् (धर्मसंहितान्तर्गतम्) ॥

155 A. TULASĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$3\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—21. 8 lines per page and 12 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—126.

Subject—Same as No. 153.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

नारायणः—

तदङ्गसम्भवायाश्च तुलस्याश्चरितं शुभम् ।
प्रवक्ष्यामि समासेन नृणां संसारमोचनम् ॥
पुरा देवासुरे यत्ने मथ्यमाने पयोनिधौ ।

विष्णोर्हर्षाश्रुसम्भूतां दृष्ट्वा वै तुलसीं शुभाम् ॥
ससम्भ्रमेण चोत्थाय गरुडः केशवं मुने ।
प्रणम्य बहुशो मूर्ध्ना पप्रच्छात्यन्तभक्तितः ॥

End:

वृथा लुनाति तुलसीं यो नरः पापकृत्तमः ।
स याति रौरवं घोरं चतुर्युगसहस्रकम् ॥
विष्णवर्चने वैश्वदेवे श्राद्धकर्मणि शस्यति ।
प्रेतकर्मणि नो शस्ता तुलसी भवनाशिनी ॥
तुलसीवनमध्ये ये सञ्चरन्तीह जन्तवः ।
अपि कीटपतङ्गाद्या या(न्ति) विष्णोः परं पदम् ॥
इति ते कथितं सर्वं तुलसीस्तवमुत्तमम् ।
व्रतमप्यमलं किं तत् परं श्रोतुमिहेच्छसि ॥

Colophon:

इति श्रीधर्मसंहितायां तुलसीमाहात्म्यं नाम त्रयोदशोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—The Ms. contains four works of which Tulasīmāhātmya forms the 1st part. The others are Gopīcandanamāhātmya, Nāradavyāmohanam and Ekādaśīmāhātmyam catalogued as 155 B. C. and D.

॥ गोपीचन्दनमाहात्म्यम् ॥

155 B. GOPĪCANDANAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—31" × 1½". Leaves 4.

8 lines per page and 12 letters per line. Script —Malayāḷam. No. of Granthas—24.

Subject—The importance and usefulness of smearing over with *Gopīcandana.*

Beginning:

वैनतेयः—

गोपीचन्दनमाहात्म्यं वद केशव मेऽधुना ।
किं पुण्यं धारणे पुंसां केन मन्त्रेण चोद्धृता ॥
का गोपी कथमुत्पन्ना शक्तिस्तस्याश्च का स्मृता ।
दातॄणां किं फलं प्रोक्तं कीदृशं वर्णमुत्तमम् ॥

भगवान्—

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि गोपीचन्दनवैभवम् ।
द्वारकायां समुत्पन्ना गोपी गोविन्ददेहजा ॥

End:

निर्मितेयं शिवा गोपी य(तीनामा)श्रया सती ।
गृहस्थैर्यतिभिः सेव्या वनस्थैर्ब्रह्मचारिभिः ॥
विमुक्तिकामैरमलैर्गोपी गङ्गा दिवानिशम् ।
सर्वत्र मृत्तिका पुण्या तुलसी(मू)लसम्भवा ॥
पुण्यात्पुण्यतरा गङ्गाती..................

Colophon:

Author:

Remarks—*Gopi*, a variety of clay, referred to herein is personified as a divinity.

॥ नारदव्यामोहनम् ॥

155 C. NĀRADAVYĀMOHANAM.

Substance—Palm leaf. Size—$3\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—11. 7—9 lines per page and 12 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—66.

Subject—Redemption of Nārada from *Mayā.*

Beginning:

श्रीनारदः—

मनो मे चञ्चलं नित्यं भगवन् वायुवन्मुहुः ।
दुष्करं निग्रहं मन्ये तदुपायं वदस्व मे ॥

श्रीवेदव्यासः —

नारदस्य वचः श्रुत्वा तदा नारायणो मुनिः ।
ध्यात्वा मुहूर्तं निश्चित्य प्रहसन् वाक्यमब्रवीत् ॥

श्रीभगवान्—

चञ्चलं तु मनो नित्यमविद्यासम्भृतात्मनाम् ।
अविद्याप्रभवं चित्तं चित्तस्थं हि मनः सदा ॥

End:

भो भो नारद सर्वज्ञ दृष्टा माया त्वयाधुना ।
अज्ञानकन्दजननी तमसा पूरिता सती ॥
ययेदं धार्यते विश्वं यया सम्मोहितं जगत् ।
....सा दृष्टान्यैर्हरिं विना ॥

श्रीवेदव्यासः—

इत्युक्त्वा भगवांस्तस्य मूर्ध्नि स्थाप्य पदद्वयम् ।

मा भैषी(?)त्यब्रवीदित्थं कृपया भक्तवत्सलः ॥

Colophon:

इति श्रीधर्मसंहितायां नारदव्यामोहनं नाम षष्ठोऽध्यायः

Author:

Remarks—This Ms. is written in continuation of 155 B.

॥ एकादशीमाहात्म्यम् ॥

155 D. EKĀDAŚĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$3\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves 5. 7—9 lines per page and 12 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—30.

Subject—Holy observance of the 11th day (sacred to Viṣṇu) of each *pakṣa.*

Beginning:

नारदः—

अष्टादशविधा प्रोक्ता कथमेकादशी शुभा ।
तन्ममाचक्ष्व भगवन् ज्ञातुमिच्छाम्यहं प्रभो ॥
शुद्धात्रिका तथा विद्धा भिन्ना न्यूनसमाधिकैः ।
एकैकापि पुनस्त्रेधा द्वादश्यूनसमाधिकैः ॥

End:

व्रतानामुत्तमतरं श्रवणद्वादशीव्रतम् ।
मृगाङ्कवारसंयुक्ता श्रवणद्वादशी शुभा ॥
षष्टिवर्षाब्दवेद्वापि न भवेदिति मे मतिः।
यत्किञ्चित्कुरुते कर्म शुभं वा यदि वाशुभम् ॥

षष्टिर्वर्षसहस्राणि... ... .विन्दन्ति शोभनम् ।
श्रवणद्वादशी क्वापि सर्वपापहरीति गीः ।
शुभप्रदा सा सर्वत्र स्वल्पं वा यदि वा बहु ।

Colophon:

इति श्रीधर्मसंहितायां (एकादशीमाहात्म्यं)नामाष्टादशोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—The following verse is seen at the close of the Ms. after the colophon:

जले विष्णुः स्थले विष्णुर्विष्णुराकाशमूर्धनि ।
स्थावरं जङ्गमं विष्णुः सर्वं विष्णुमयं जगत् ॥

॥ तुलसीमाहात्म्यम् ॥

156 A. TULASĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—11½″ × 2″. Leaves—5. 11—13 lines per page and 44 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—165. Complete.

Subject—Same as No. 153.

Beginning—End—Colophon—Same as No. 155 A.

Author:

Remarks—The Ms. contains four other works, catalogued as 156 B, C, D and E.

॥ गोपीचन्दनमाहात्म्यम् ॥

156 B. GOPĪCANDANAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—11½″ x 2″. Leaves—2. About 12 lines per page and 44 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—66. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 155 B.

End:

पुण्यात् पुण्यतरा गङ्गातीरस्था मृत्तिका कलौ ।
विष्णुक्षेत्रस्थितां (पुण्यां) मृत्तिकाममलां शिवाम् ॥
यो नित्यं धारयेत् काये भक्त्या कलिमलापहाम् ।
स स्नातः सर्वतीर्थेषु गङ्गाद्येषु न संशयः ॥
ममाङ्गलेपनं दिव्यं गोपीचन्दनमुत्तमम् ।
धारणाद्दर्शनात्स्पर्शात्पुंसां कलिमलापहम् ॥
स्निग्धं शुद्धं कुङ्कुमाभं कुम्भीपाकनिवारणम्
पवित्रमपवित्राणां पावनं पापकर्मिणाम् ॥
ब्राह्मण्यदं ब्राह्मणानां मुमुक्षूणां विमुक्तिदम् ।
वक्षःस्थले ललाटे च कण्ठे वै बाहुमूलयोः ।
पञ्चाङ्गधारणं प्रोक्तं पवित्रं ब्रह्मचारिणाम् ।
द्वादशाङ्गं गृहस्थानामेतत्तच्चैकदण्डिनाम् ।
पुण्यं पवित्रमायुष्यं गोपीचन्दनधारणम् ॥
कर्तव्यं कल्मषघ्नं तद्विशेषेण खगेश्वर ।
एकादश्याममावास्यां द्वादश्यामुत्थिते दिने ॥
नियमेन भजेद्योपी गोविन्दाङ्घ्र्यर्पिताशयः ।

Colophon:

Author:

Remarks—At the close is seen the following verse in praise of the 24 Mūrtis.

चतुर्विंशतिमूर्तीनां स्तवं सम्यक् पठन्नरः ।
न याति नरकं घोरं पापाचारपरोऽपि सः ॥

॥ नारदव्यामोहनम् ॥

156 C. NĀRADAVYĀMOHANAM.

Substance—Palm leaf. Size—$11\frac{1}{2}'' \times 2\frac{1}{2}''$. Leaves—5. About 12 lines per page and 30 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—112. Complete.

Subject—Beginning— End— Colophon — Same as No. 155 C.

Author:

Remarks—The following verses are found at the close.

विष्णुक्षेत्रस्थितां पुण्यां मृत्तिकाममलां शिवाम् ।
यो नित्यं धारयेत् काये भक्त्या कलिमलापहाम् ।
स स्नातः सर्वतीर्थेषु गङ्गाद्येषु न संशयः ॥
ममाङ्गलेपनाद्दिव्यं गोपीचन्दनमुत्तमम् ।
धारणाद्दर्शना(त्) स्पर्शात् ...

॥ श्रीपद्मनाभाक्षरमालिका ॥

156 D. ŚRĪPADMANĀBHĀKṢARAMĀLIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—11½″×2½″. Leaves—2. 11—13 lines per page and 30 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—41. Complete.

Subject—A eulogy of Śrī-Padmanābha, the tutelary deity of the Kings of Travancore.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

अप्रमेयपराक्रमादिभवारिसङ्घनिकृन्तन
कुन्दभासुरदन्तशोभ कुमुद्वतीपतिसन्मुख ।
जन्मदुःखजराधिनाशन जाह्नवीधरसन्नुत
भक्तवत्सल पक्षिवाहन पद्मनाभ नतोऽस्म्यहम् ॥

End:

नित्यमक्षरमालिकामरुणोदये परमामिमां
यः पठेच्छृणुयादपीह स मुच्यते सकलैरघैः ।
पुत्रमित्रकलत्रसम्पदमाप्य सौख्यमरोगतां
दीर्घमायुरवाप्नुयात् पुनरम्बुजाक्षपदं ध्रुवम् ॥

Colophon:

श्रीकृष्णाय नमः । शुभमस्तु । केशवाय नमः ।

*　　*　　*　　*　　*

Author:

Remarks—This panegyric is composed of verses

beginning alphabetically from अ and ending with अं. Besides, three verses are to be noted in contravention to the above rule.

॥ श्रीकृष्णाष्टोत्तरशतनाम ॥

156 E. ŚRĪKṚṢṆĀṢṬOTTARAŚATANĀMA.

Substance—Palm leaf. Size—$11\frac{1}{2}'' \times 2\frac{1}{2}''$. Leaves—2. 11—13 lines per page and 30 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—45. Complete.

Subject—A panegyric of Śrīkṛṣṇa making use of his 108 synonyms.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

शेषः–

वसुन्धरे वरारोहे जनानामाशु मुक्तिदम् ।
सर्वमङ्गलमङ्गल्यमणिमाद्यष्टसिद्धिदम् ॥
महापातककोटिघ्नं सर्वतीर्थफलप्रदम् ।
समस्तवेदयज्ञानां फलदं पापनाशनम् ॥
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि नाम्नामष्टोत्तरं शतम् ।
सहस्रनाम्नां पुण्यानां त्रिरावृत्त्या तु यत् फलम् ॥

End:

कृष्णाय यादवेन्द्राय ज्ञानमुद्राय योगिने ।
नाथाय रुक्मिणीशाय नमो वेदान्तवेदिने ॥

इमं मन्त्रं जपन् देवि व्रजंस्तिष्ठन् दिवानिशम् ।
सर्वग्रहानुग्रहभाक् सर्वप्रियतमो नरः ॥
पुत्रपौत्रैः परिवृतः सर्वसिद्धिसमृद्धिमान् ।
निर्विश्य भोगानन्ते च विष्णुसायुज्यमाप्नुयात् ॥

Colophon:

श्रीनारायणाय नमः ।

Author:

Remarks—This eulogy is said to be a great *Mantra* that Śeṣa imparted to Vasundharā, the Goddess of earth.

॥ तुलाकावेरीमाहात्म्यम् ॥

157. TULĀKĀVERĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—9½″ x 1¾″. Leaves—197. 8 lines per page and 32 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3150. Complete.

Subject—The origin of the Kāveri, its importance, utility etc.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।
धर्मवर्माथ राजर्षिर्निचुलापुरवल्लभः ।
भूयः पप्रच्छ तं नत्वा दाल्भ्यं भागवतोत्तमम् ।
भगवन् प्राणिनः सर्वे केनोपायेन सम्पदः ।
भवन्ति पुत्रान् सम्प्राप्य सुखिनश्चिरजीविनः ॥

कथं स्यात् पापनिर्हारः श्रीशे भक्तिः कथं भवेत् ।
केन धर्मेण सन्तुष्टो भगवान् भूतभावनः ॥
प्रसीदति मनुष्याणां भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ।
विशेषात् पापभूयिष्ठे दुराचारे कलौ युगे ॥
पापनाशो भवेद् ब्रह्मन् महापातकिनोऽपि वा ।
एतत् सर्वं विशेषेण तव शिष्यस्य मे वद ॥
इति राज्ञा सुसंपृष्टो भगवान् भगवत्प्रियः ।
बभाषे धर्मवर्माणं धर्मिष्ठं ब्राह्मणोत्तमः ॥

दार्भ्यः—

साधु पृष्टं महाभाग भगवद्भक्तिवर्धनम् ।
यत्ते मनो गतं श्रोतुं दिव्यां विष्णुकथां शुभाम् ॥
तस्मात्त्वमशेषेण वर्णयिष्ये यथामति ।

... ...

गृहस्था यतयः केचिद्वानप्रस्थास्तथापरे ।
लोकानुग्रहकर्तारो हृषीकेशपदाश्रयाः ॥
तुलाकावेरीमाहात्म्यं श्रोतुकामा हरिप्रियम् ।
कुरुक्षेत्रं महाक्षेत्रं लोकाघक्षपयिष्णवः ॥
तान् दृष्ट्वा मुनयः सर्वे कुरुक्षेत्रनिवासिनः ।
अपूजयन् लोकपूज्यान् प्रत्युत्थानार्हणासनैः ॥

End:

मुनयः—

सूत सूत महाप्राज्ञ जीव जीव शतं समाः ।
अहो विचित्रं कावेर्या माहात्म्यं श्रुतिगोपितम् ॥
श्राविताः स्म महाभाग भवाब्धेस्तारिता वयम् ।
पाविताश्च वयं श्रीमन् कावेरीपुण्यवैभवात् ॥

कृतार्थाश्च महाभाग तपो नः किमतः परम् ।

इति प्रसन्नाननीरजा मुदा

ते शौनकाद्या मुनयो मुमुक्षवः ।

हरेश्चरित्रश्रवणोत्सवोत्सुका

गन्धाक्षताभिः पुनरप्यपूजयन् ॥

Colophon :

इति श्रीमदाग्नेयपुराणे तुलाकावेरीमाहात्म्ये अगस्त्यहरिश्चन्द्रसंवादे कावेरीवर्णनं नाम त्रिंशोऽध्यायः ।

श्रीपद्मनाभाय परब्रह्मणे नमः । शुभमस्तु ।

* * * * *

Author :

Remarks—The Kāveri is the most useful river in South India. It is believed that all sins will be washed away by ablutions in it on the day of *Tulāsaṅkrama*. Innumerable pilgrims flock to the Cintāmaṇi bathing ghat at Trichinopoly on that occasion.

—

॥ तुलाकावेरीमाहात्म्यम् ॥

158. TULĀKĀVERĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—14½″ × 2″. Leaves—94. 11 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3100. Complete.

Subject—Beginning—Same as No. 157.

End:

अयाजयन् महाराजं याजकाः कुम्भजादयः ।
हयमेधं महायज्ञं यथेन्द्रं वृत्रनाशने ॥

एवं कृत्वा महायज्ञं यथाशास्त्रं महीपतिः ।
ददौ च ऋत्विगादिभ्यो यथान्यायं तु दक्षिणाम् ॥

कृत्वा चावभृथस्नानं ब्राह्मणैः स्वस्तिवाचनम् ।
पञ्चाशत्कोटिकं स्वर्णं ब्राह्मणेभ्यो महायशाः ॥

दत्त्वा नृपो हरिश्चन्द्रः प्रतिवर्षं तुलारवौ ।
कावेर्यां स्नाति शुद्धात्मा कृतकृत्यो भवेन्नृपः ? ॥

Colophon:

इति श्रीमदाग्नेयपुराणे तुलाकावेरीमाहात्म्ये त्रिंशोऽध्यायः ।

ശ്രീ ഗുരുവേ ശരണം. വേലായുധാ രക്ഷിക്ക. ശ്രീ പരമേശ്വര കടാക്ഷം. ശ്രീ പത്മനാഭകടാക്ഷം. ശ്രീ ഭഗവതീരക്ഷിക്ക. ശ്രീരാമകടാക്ഷം. ശ്രീകൃഷ്ണകടാക്ഷം.

* * * *

शुभमस्तु

Author:

Remarks—Same as No. 157 except at the end.

॥ त्रिकूटाचलमाहात्म्यम् ॥

159. TRIKŪṬĀCALAMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—11″×1″. Leaves—54.

6 lines per page and 32 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—648.

Subject—The glorification of the mountain Trikūṭa.

Beginning:

वागर्थाविव संपृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये ।
जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥
पुरा मुनीश्वराः केचिन्नैमिशारण्यवासिनः ।
दीर्घसत्रेण यज्ञेन कालं... ...सुखम् ॥
तस्मिन् काले महातेजाः सूतः पौराणिकोत्तमः ।
द्रष्टुकामः क्रतुं प्रायान्निमिशं पुण्यवर्धनम् ॥
तमागतं मुनिं दृष्ट्वा सर्वे ते मुनिपुङ्गवाः ।
आसनादिभिरभ्यर्च्य निषेदुस्तत्समीपतः ॥
सुखोपविष्टं तं वीक्ष्य पुराणश्रवणोत्सुकाः ।
(ते)पप्रच्छुर्मुदा युक्तं सूतं पौराणिकोत्तमम् ॥

ऋषयः—

सूत सूत महाप्राज्ञ व्यास... ...।
पुराणजातमखिलमानीतं भवता ध्रुवम् ॥
शैवानि च पुराणानि वैष्णवानि तथैव च ।
आग्नेयानि तथान्यानि सेतिहासानि च प्रभो ॥
....निष्कामकाश्चैव सकामाश्च विशेषतः ।
गङ्गाद्याः सरितः सर्वास्तीर्थानि विविधानि च ॥
कृतार्थाश्च वयं जाताः.. .. .. ।
तथापि किञ्चिच्छ्रवणे वाञ्छास्माकमिहाधुना ॥
तद्वक्तव्या ... ...श्रुते वयम् ।
मलयस्योत्तरे देशे त्रिकूटो नाम पर्वतः ॥

... ...प्रियमन्दिरम् ।

तत्र मूर्त्तित्रयं कृत्वा महादेवोऽक्षयोऽव्ययः ॥

सदा वसति.. .. .. ।

इति श्रुतं तु सामान्यं विशेषाद् वक्तुमर्हसि ॥

End:

नारदः—

.. .. त्र नद्यां महीदेव यत् स्नानं भवता पुरा ।

माघमासि कृता .. .. ..पूर्वे.. ..षतः ॥

द्वादश्यां यत् कृतं स्नानं तत् पि.. ..त्वन्निवेदय ।

सूतः—

एवमुक्तः स मुनिना स्नात्वा शुद्धे.. ..

Colophon:

इति स्कान्दे उपरिभागे स्थानवैभवखण्डे द्वादशोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—The work contains 12 chapters complete and a portion of the 13th.

॥ दक्षिणामूर्तिपञ्जरम् ॥

160. DAKṢIṆĀMŪRTIPAÑJARAM.

Substance—Palm leaf. Size—$3\frac{1}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—10. 9 lines per page and about 10 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—56. Complete.

Subject—A *mantra* relating to Dakṣiṇāmūrti, in the form of a dialogue between Nārada and Skanda.

Beginning:

हरिः ।

प्रणम्य साम्बमीशानं शिरसा वैणिको मुनिः ।
विनयावनतो भूत्वा पप्रच्छ स्कन्दमादरात् ॥

श्रीनारदः—

भगवन् परमेशानात् संप्राप्ताखिलशास्त्रक ।
स्कन्द सेनापते स्वामि(न्) पार्वतीप्रियनन्दन ॥
यज्जपात् कविता विद्या शिवे भक्तिश्च शाश्वती ।
अवाप्तिरणिमादीनां सम्पदां प्राप्तिरेव च ॥
भूतप्रेतपिशाचानामगम्यत्वमरोगता ।
महाविज्ञानसंप्राप्तिर्महाराजसुपूजनम् ॥
वरप्रसादो देवानां महामाहात्म्यसम्भवः ।
... ... ॥
तदा मे निकटं प्राप्य दक्षिणामूर्तिरूपधृक् ।
पिता मे पञ्जरं स्वस्य सर्वविज्ञानदायकम् ॥

End:

तस्मात् सर्वप्रयत्नेन मोक्षार्थी सर्वथा पुमान् ।
इममावर्तयेन्मन्त्रं दक्षिणामूर्तिपञ्जरम् ॥

Colophon:

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे उपरिस्कन्धे स्कन्दनारदसंवादे श्रीदक्षिणामूर्तिपञ्जरं नाम अष्टाशीतितमोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—Besides the glorification of Dakṣiṇā-

mūrti, the Ms. contains *mantras* conducive to learning, poetic inspiration, acquisition of wealth and protection from enemies. This forms a part of the Brahmāṇḍapurāṇa.

॥ दीपिका (रामायणव्याख्या) ॥

161. DĪPIKĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$16\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—216. 10 lines per page and 52 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—5400. Incomplete.

Subject—A simple but vivid exposition of the Rāmāyaṇa.

Beginning:

श्रीः

रामायणामृताम्भोधिविहारधृतमानसः ।
वैद्यनाथाध्वरिः कुर्वे श्रीरामायणदीपिकाम् ॥

श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीरामाय नमः ।

ब्रह्मलोकप्रसिद्धं शतकोटिप्रविस्तरं श्रीरामचरितं भूलोकवर्तिनां चतुर्णां वर्णानां तापत्रयविनाशाय संक्षिप्य ... यितुमुद्युक्तः परमकारुणिको ब्रह्मा वाल्मीकिरूपेण स्वांशेन समभवत् । तथा स्कान्दे पार्वतीं प्रति ईशवच- ....

... ...

"वाल्मीकिरभवद् ब्रह्मा वाणी वाक् तस्य रूपिणी ।
चकार रामचरितं पावनं चरितव्रतः ॥"

इति। एवं च ब्रह्मांशभूतो भगवान् प्राचेतसमुनिश्चिकीर्षन् रामचरितं गुरुमुखाच्छ्रोतव्यमिति न्यायेन भगवत्कथोपदेशे सर्वगुरुं नारदं प्रतीक्षमाण आस्ते। अथ ब्रह्मनियोगेन समागतं भगवन्तं नारदमभ्यर्च्य वाल्मीकिः कोन्वस्मिन्नित्यादि पप्रच्छ। देवर्षिः परमेश्वरकथामुदितमनाः श्रीरामचरितं संक्षिप्य वाक्यरूपेणोपदिश्य जगाम। तदनु तमसातीरमुपसृत्य चरतो व्याधविद्धक्रौञ्चदर्शनजनितशोकस्य वाल्मीकेर्वदनात् 'मा निषादे'ति श्लोक उदभूत्। ततः स्वमाश्रममागत्य तमेवानुसन्दधानः सविस्मयमास्त। अथ भगवान् चतुर्मुख आगत्य 'मच्छन्दादेव ते ब्रह्मन्नि'त्यभिधाय रामचरितं सर्वं विदितं भवत्विति वरं प्रदाय पद्यैरेव श्रीरामायणं कुर्वित्युपदिश्य स्वधा ... ... ।अथ चतुर्विंश ... क्षरा गायत्र्याख्यपरब्रह्मविद्याविलासभूत ... ... रामायणं चतुर्विंशतिसहस्रश्लोकैश्चकार। ... ... हनुमते नमः। तपःस्वाध्यायनिरतमित्यादि। अन्वयमुखेन व्याख्यायते। तपस्वी प्रशस्ततपाः। 'तप- ... ... श्चेन्द्रियाणाञ्चैकाग्र्यं परमं तपः' इति श्रुतेश्चित्तैकाग्र्यं परमं तपः तद्वान्। अनेन श्रवणाधिकारसम्पत्तिर्द्योतिता। वाल्मीकिर्वल्मीकस्यापत्यम्। अत इञ्। वल्मीकगर्भान्निर्गतत्वोपाधिना वल्मीकापत्यत्वं कलशसुतादिवत् सुवचम्। एवंभूतः पप्रच्छ।

End:

सदृशमभिजनवृत्तादिना तुल्यम्। अनुरूपं लावण्यादिना। मम .. .. (वरु)णेनेति। देवैः प्रेरितेनेति शेषः। एवं च देवैर्दत्तमिति बालकाण्डोक्तमविरुद्धं गौरवात्। भार- .... देवेभ्य आगतम्। सज्यं कृत्वा आकृष्टवानित्यर्थः। छन्दम् अभिप्रायम्।

अष्टादशाधिकशततमः।

... ... त्यादि। उपोह्य आवाह्य। कलशोद्यता उद्यत-

कलशाः । सहिताः परस्परसमेताः पारावतकण्ठव- ... ...
... ... इत्यमरः । अल्प-
पर्णास्तरवोऽपि हि । तमोवशाद् घनीभूता इ ... ...

... ...

Colophon:

इति श्रीवैद्यनाथदीक्षितविरचितायां श्रीमद्रामायणदीपिकायां बालकाण्डे सप्ततितमः सर्गः । बालकाण्डः समाप्तः । ॐ श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्सहिताय श्रीरामचन्द्राय नमः । हरिः ॐ । शुभमस्तु । रघुनाथभागवतेन लिखितमिदं व्याख्यानम् । पुस्तकमपि तदीयमेव ॥

Author—Vaidyanātha Dīkṣita.

Remarks—This Ms. contains the commentary on Bālakāṇḍa and Ayodhyākāṇḍa. It is very much decayed and worm-eaten. The last leaf is missing.

॥ देवीमाहात्म्यम् ॥

162. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$18\frac{3}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—42. 7 lines per page and 52 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—950. Complete.

Subject—Glorification of the Goddess (Devī) and description of propitiatory rites.

Beginning:

......हरिः ओम् । देव्यै नमः । ओम् ।

मातर्मे मधुकैटभघ्नि महिषप्राणापहारोद्यमे
हेलालम्बितधूम्रलोचनवधे हे चण्डमुण्डार्दिनि ।
निःशेषीकृतरक्तबीजदनुजे नित्ये निसुम्भापहे
सुम्भध्वंसिनि संहराशु दुरितं दुर्गे नमस्तेऽम्बिके ॥

तपस्यन्तं महात्मानं मार्कण्डेयं महामुनिम् ।
व्यासशिष्यो महातेजा जैमिनिः पर्यपृच्छत ॥

जैमिनिरुवाच—

महर्षे कथयोत्पत्तिं चण्डिकायाः सुविस्तरम् ।
ययेदं सकलं व्याप्तं त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥

मार्कण्डेय उवाच—

सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ।
निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद् गदतो मम ॥

End:

भूतनाथं च सम्पूज्य नमस्कृत्वा यथाक्रमम् ।
संक्षेपात् त्रिकपूजां यो नित्यं प्रकुरुते नृप ॥
त्रैलोक्याधिपतिर्भूत्वा तुरीयं पदमाप्नुयात् ।
मेधा प्रज्ञा तथा श्रद्धा धारणा ख्यातिरेव च ॥
शान्तिस्तुष्टिस्तथा पुष्टिरभीष्टं सम्प्रयच्छति ॥

Colophon:

इति श्रीदेवीमाहात्म्ये अष्टादशोऽध्यायः । समाप्तम् ।

श्रीदेव्यै नमः ।

Author:

Remarks—The chapters 1—13 deal with the

glorification of Devi in different forms such as Durgā, Sarasvati, Lakṣmī, Pārvati, Śakti, Parā while the remaining 5 chapters describe the rites of propitiation. The work covers various topics such as the divine incarnation, killing of Sumbha and Nisumbha, Caṇḍa and Muṇḍa the Devīstavā etc. This is a portion of the Mārkaṇḍeyapurāṇa.

—:o:—

॥ देवीमाहात्म्यम् ॥

163. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{3}{4}'' \times 1\frac{1}{4}''$. Leaves—47. 8 lines per page and 32 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—752.

Subject—Same as No. 162.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ।
निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्गदतो मम ॥

End:

देवी—

स्वल्पैरहोभिर्नृपते स्वं राज्यं प्राप्स्यते भवान् ।
हित्वा रिपूनस्खलितं तव तत्र भविष्यति ॥
मृतश्च भूयः सम्प्राप्य जन्म देवाद्विवस्वतः ।
सावर्णको नाम मनुर्भवान् वत्स भविष्यति ॥

...देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रियर्षभः ।
सूर्याज्जन्म समासाद्य सावर्णो भविता मनुः ॥

Colophon:

इति देवीमाहात्म्ये अष्टादशोऽध्यायः ॥
अपरिचिते त्वालेख्ये चपलधियो यद्यदस्ति दुर्ल्लिलितम् ।
तत्तत्करुणाम्बुनिधे मातः क्षन्तव्यमखिलवागधिपे ॥
एकादशीति ह्युपवासमात्रं सन्ध्यासु मौनं मितभोजनं च ।
अरिष्टवाग्वर्जनमाहुरेतान्यल्पप्रयासानि महाफलानि ॥
एकोऽपि मृद्भाण्डमनेकरूपं
गोक्षीरमेकं बहुधेनुवर्णम् ।
सुवर्णमेकं बहुभूषणं च
शरीरभिन्नं परमात्ममेकम् ?॥

പൻ...മണ്ടു കക്കടകമാസം ൨-൩ എഴുതിയ പുസ്തകം.

हरिः श्रीगणपतये नमः । श्रीसूर्यादिसर्वग्रहेभ्यो नमः ।
हरिः श्रीगणपतये नमः ।

Author:

Remarks—This Ms. contains only 13 chapters though the colophons point to the end of the 18th chapter.

॥ देवीमाहात्म्यम् ॥

164. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{3}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—63.

8 lines per page and 24 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—750.

Subject—Beginning—End—Same as No. 163.

Colophon:

इति देवीमाहात्म्ये त्रयोदशोऽध्यायः ।
शिवमस्तु । श्रीदुर्गादेव्यै नमः

Author:

Remarks—The Ms. comprises 13 chapters.

॥ देवीमाहात्म्यम् ॥

165. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$8\frac{3}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—38. 10 lines per page and 32 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—760. Complete.

Subject—Beginning—End—Same as No. 163.

Colophon:

इति श्रीदेवीमाहात्म्ये त्रयोदशोऽध्यायः । देवीमाहात्म्यं समाप्तम् ।
श्रीदुर्गायै नमः ।

Author:

Remarks—This Ms. also contains 13 chapters.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

166. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—4″ 1″. Leaves—116. 7 lines per page and 14 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—710. Complete.

Subject—Same as No. 162.

Beginning:

हरिः। श्रीगणपतये नमः। अविघ्नमस्तु

कोष्टुकिः—

सावर्णिरिति यः पूर्वं कथितो मनुरष्टमः।
तस्य स्वरूपतो जन्म वदस्व मम सुव्रत॥

श्रीमार्कण्डेयः—

सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः।
निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्गदतो मम॥
महामायानुभावेन यथा मन्वन्तराधिपः।
स बभूव महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः॥

End:

इति देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रियर्षभः।
सूर्याज्जन्म समासाद्य सावर्णिर्भविता मनुः॥

Colophon:

इति मार्कण्डेये पुराणे देवीमाहात्म्ये त्रयोदशोऽध्यायः।
मातर्मे मधुकैटभघ्नि महिषप्राणापहारोद्यमे
हेलानिर्मितधूम्रलोचनवधे हे चण्डमुण्डार्दिनि।
निश्शेषीकृतरक्तबीजदनुजे नित्ये निशुम्भापहे

सुम्भध्वंसिनि संहराशु दुरितं दुर्गे नमस्तेऽम्बिके ॥

* * * *

Author:

Remarks—The first stanza found herein is omitted in some Mss. The work consists of only 13 chapters. The first verse in No. 162 is given here at the close. The Ms. is written in neat small hand.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

167. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—5″ × 1½″. Leaves—78. 8 lines per page and 20 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—780.

Subject etc.—Same as No. 166.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

168. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—12″ × 1″. Leaves—37. 7 lines per page and about 42 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—700.

Subject—Same as No. 162.

Beginning:

सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ।
निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्गदतो मम ॥

End etc.—Same as No. 166.

Remarks—The Ms. is old and much decayed.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

169. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—6″ × 1¾″. Leaves—63. 9 lines per page 21 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—750.

Subject—Same as No. 162.

Beginning etc.—Same as No. 166.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

170. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—4½ × 1. Leaves—42. 7 lines per page and 20 letters per line. Script—No. of Granthas—210.

Subject—Same as No. 162.

Beginning:

ततः सुरगणाः सर्वे देव्या इन्द्रपुरोगमाः ।
स्तुतिमारेभिरे कर्तुं निहते महिषासुरे ॥

शक्रादयः सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये
तस्मिन् दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या ।
तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा
वाग्भिः प्रहर्षपुळकोद्गमचारुदेहाः ॥

देवा ऊचुः—

देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या
निश्शेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ।
तामम्बिकामखिलदेवमहर्षिपूज्यां
भक्त्या नताः स्म विदधातु शुभानि सा नः ॥

End:

यदारुणाख्यस्त्रैलोक्यमहाबाधां करिष्यति ।
तदाहं भ्रामरं रूपं कृत्वासंख्येयषट्पदम् ॥
त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि महासुरम् ।
भ्रामरीति च मां लोकास्तदा स्तोष्यन्ति सर्वतः ॥
इत्थं यदा यदा बाधा दानवोत्था भविष्यति ।
तदा तदावतीर्याहं करिष्याम्यरिसंक्षयम् ॥

Colophon:

इति श्रीदेवीमाहात्म्ये एकादशोऽध्यायः ।
एभिः स्तवैस्तु (तां? मां) नित्यं स्तोष्यते यः समाहितः ।
तस्याहं सकला बाधाः शमयिष्याम्यसंशयम् ।
शुभमस्तु । सर्वग्रहेभ्यो नमः ॥

Author:

Remarks—The Ms. contains chapters 4 & 11 which are recited daily by devotees.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

171. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—3½″ × 1½″. Leaves—89. 8 lines per page and 15 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—670. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 167.

End:

पुनश्चाहं यदा भीमं रूपं कृत्वा हिमाचले ।
रक्षांसि भक्षयिष्यामि मुनीनां त्राणकारणात् ॥
तदा मां मुनयः सर्वे स्तोष्यन्त्यानम्रमूर्तयः ।
भीमा देवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ॥
यदारुणाख्यस्त्रैलोक्ये .... ॥

Colophon:

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे देवीमाहात्म्ये शुम्भासुरवधो नाम दशमोऽध्यायः ॥

Author:

Remarks—The letters are very small, legible and square shaped. The Ms. comes to a close just after the middle of the 11th chapter.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

172. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—3″ × 1½″. Leaves—140.

6 lines per page and 9 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—625. Incomplete.

Subject—Same as No. 162.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

श्रीमार्कण्डेय उवाच—

सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ।

निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्गदतो मम ॥

End :

वज्रेण चैन्द्रीहस्ताग्रविमुक्तेन तथापरे ।

केचिद्विनेशुरसुराः केचिन्नष्टा महाहवे ॥

भक्षिताश्चापरे कालीशिवदूतीमृगाधिपैः ।

Colophon :

इति श्रीदेवीमाहात्म्ये नवमोऽध्यायः ॥

Author:

Remarks—The Ms. ends in the first stanza in chapter 10.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

173. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—5″ × 1½″. Leaves 30. 8 lines per page and 16 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—240. Incomplete.

Subject—Beginning—Same as No. 162.

End :

तुष्टुवुस्तां सुरा देवीं सह दिव्यैर्महर्षिभिः ।
जगुर्गन्धर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥

Colophon :

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे देवीमाहात्म्ये महिषासुरवधो नाम तृतीयोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—This work comes to a close with the first verse in chapter 4.

॥ देवीमाहात्म्यम् (मार्कण्डेयगतम्) ॥

174. DEVĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—7" × 1½". Leaves—57. 5 to 7 lines per page and 24 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—500.

Subject—Same as No. 162.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

श्रीमार्कण्डेय उवाच—

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि भद्रकाल्याः समुद्भवम् ।
अद्भुतानि च कर्माणि मत्तः शृणु महीसुर ॥
रुद्रस्य तनया साध्वी भद्रकाली महेश्वरी ।
भद्राय जगतां देवी यानि यानि सनातनी ॥
कर्माणि चक्रे कल्याणी कल्यानि सुमहान्ति च ।
तानि तानि शृणु श्रीमन् शिवशर्मन् द्विजोत्तम ॥

काश्मीरनाम्नि नगरे राजाभूद्धार्मिको बली ।
चन्द्रसेन इति ख्यातश्चन्द्रबिम्बमुखः सुखी ॥

End :

इदं चरित्रं महदद्भुतं परं
समस्तपापामयदिव्यभेषजम् ।
स्वयं पठित्वार्चय चण्डिकामिमां
ततस्त्वयि प्रीतिमती भविष्यति ॥

दारुकस्य वधं नाम पुराणमिदमुत्तमम् ।
पठतां शृण्वतां चापि सिध्यन्त्यर्थाः समन्ततः ॥

नीरोगता धनिकता दृढविद्यता च
विज्ञानिता विमलकीर्तिविशालता च ।
सम्पत्स्यते प्रपठतामितिहासमेतं
पश्चापि शान्तिमुपयान्ति हि पातकानि ।

पुत्रार्थी पुत्रमाप्नोति धनार्थी धनमश्नुते ।
धर्मार्थकाममोक्षार्थी सर्वांस्तानभिविन्दति ॥

लिखितं पुस्तके यस्मिन् कालीमाहात्म्यमुत्तमम् ।
तत् करे वहतां नृणां भूतद्रोहो न जायते ॥

इदं तु यस्मिन् भवनेऽस्ति पुस्तकं
तदास्थितस्त्रीयुवबृद्धबालकाः ।
न जातु रोगैरभिभूतिमाप्नुयु-
र्मसूरिकाद्यैरपि किं ततोऽपरैः ॥

शृण्वतीनामिदं स्त्रीणामवैधव्यं फलं शुभम् ।
सन्ततिश्चार्थसम्प्राप्तिरन्ते मुक्तिश्च सिध्यति ।

Colophon :

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे भद्रोत्पत्तिप्रकरणे नवमोऽध्यायः ।
हरये नमः ।

Author :

Remarks—The work is styled Devīmāhātmyam but it deals with the adventures of Bhadrakāli, an incarnation of the Devī. It would be better if the work is named Bhdrotpatti. Two leaves are left blank at the end of the Ms.

॥ देवीमाहात्म्यव्याख्या ॥

175. DEVĪMĀHĀTMYAVYĀKHYĀ.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1¾. Leaves—92. 56 lines per page and 42 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1300.

Subject—An exposition of the Devīmāhātmya dealing with the practical application of *mantras*.

Beginning :

... ...मध्यगेऽन्तरात्मनि च"
इति वचनादन्तरशब्दोऽवसरार्थः । स्वारोचिषस्य ....
... . जेति श्रुतिप्रसिद्धः ।
"चित्रकिंपुरुषाद्यास्तु मनोः स्वारोचिषस्य ते ।
दशपुत्रा बभूवुरि"ति पुराणवचना....यं चैत्रः । चैत्रो वंशश्रे-

त्रवंशः । तस्मिन् समुद्भवो यस्य सुरथस्य स चैत्रवंशसमुद्भवः सुरथः। शोभना वायुवेगहययुक्ताश्च ये हेमरत्नपरिष्कृताश्च रथा यस्य स सुरथः गजतुरगपदातीनामपि शोभनत्वस्योपलक्षणमेतत् । अथवा शोभनो रथः शरीरं स सुरथः। 'आत्मानं रथिनं विद्धि शरीरं रथमेव तु' इति श्रुतेः शरीरस्य रथत्वम् । शोभनवाहोपाङ्गः स महाराज इति यावत् ।

End:

इत्थं देव्या इति । इत्थं पूर्वोक्तप्रकारेण देव्याः सकाशाद् वरं सावर्णिकमनुपदप्राप्तिलक्षणं लब्ध्वा सम्प्राप्य सुरथः क्षत्रियर्षभः क्षत्रियश्रेष्ठः सूर्यात् सवितुः सवर्णाया मातुः सकाशाद् जन्मोत्पत्तिमासाद्य सम्प्राप्य सावर्णो नाम सावर्ण इति प्रसिद्धोऽष्टमो मनुर्भविता भविष्यति इत्यर्थः ।

सुरथोऽथ महाराजो देवीमाराध्य यत्नतः ।
मानुषं राज्यमाप्याथ दैवं चाप मनोः पदम् ॥
वैश्यवर्यस्तु तां देवीं समुपास्य महामतिः ।
ज्ञानं लब्ध्वा वरं मुक्तिमापेदे परमात्मताम् ॥
निरमायि मया येयं देवीमहात्म्यदीपिका ।
देव्यास्तस्या हि विज्ञप्त्यै सा भूयात्तिमिरापहा ॥
विष्णुमायां परां देवीं विष्णुनेत्रकृतास्पदाम् ।
नमामि परया भक्त्या मम रोगप्रशान्तये ॥
विष्ण्वादितेजःसम्भूतां राजसीं परमेश्वरीम् ।
नमामि परया भक्त्या रोगशान्तिं विधातु (?) नः ॥
प्रादुर्भूता हि या देवी पार्वत्या देहतोऽम्बिका ।
करोतु सत्वरं सा मे रोगशान्तिं निरङ्कुशम् ॥

गुणत्रयात् परा या तु शुद्धचिन्मात्ररूपिणी ।
आत्मयाथात्म्यसंसिद्ध्यै भूयात् सा तिमिरापहा ॥
श्रीगुरोः पदपद्मं यत् सर्वरोगनिरासकृत् ।
तद् भूयाद् ब्रह्मविज्ञप्त्यै ध्वान्तविच्छेद(दा? का)रकम् ॥

Colophon:

देवीमाहात्म्यसम्बन्धी यः प्रबन्धो मया कृतः ।
विष्णोः पदाम्बुजे सोऽयमर्प्यते पुष्पसञ्चयः ॥

इति श्रीमन्माधवपुरीभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य श्रीमत्कृष्णभगवतः कृतौ देवीमाहात्म्यदीपिकायां त्रयोदशोऽध्यायः समाप्तः ।

देव्याश्चरितमाहात्म्यदीपिका या कृता...।
गुरोः प्रसादतश्चेयं पूरिता सा गरीयसी ॥

भूदेव.(?) न्धुना सोऽयं देवीमाहात्म्यदीपिकायां त्रयोदशोऽध्यायः समाप्तः । श्रीदुर्गायै नमः ।

Author—Kṛṣṇa Bhagavan, disciple of Bhagavatpūjyapāda of Mādhavapurī.

Remarks—The leaves are marked with letter numerals श्री, न, श्च, न्य etc. One or two leaves missing in the beginning. The author refers to the works Prapañcasāra, Sahasranāmavyākhya etc. as well as to the authors Paṇini, Vārtikakāra etc.

॥ द्वादशीमाहात्म्यम् ॥

176. DVĀDAŚĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$9\frac{1}{2}'' \times 1\frac{7}{8}''$. Leaves—8. 9 lines per page and 24 letters per line. Script—Malayḷam. No. of Granthas—100.

Subject—The proper time for the propitiation of Viṣṇu, for the observance of Ekādaśīvrata and the fruits thereof.

Beginning:

श्रुत्वाष्टाक्षरमाहात्म्यमम्बरीषो नृपोत्तमः ।
पप्रच्छ पुनरेवेदं वसिष्ठं ब्रह्मसम्भवम् ॥
श्रुतो मे परमो मन्त्रः सर्वमन्त्रोत्तमोत्तमः ।
इदं तु श्रोतुमिच्छामि तद्भवान् वक्तुमर्हसि ॥
सर्वेषामपि मन्त्राणां मूलमन्त्रो यथा वरः ।
तथा कालविशेषोऽपि कथ्यतां प्रीतिकृद्धरेः ।
ततस्तमाह विप्रर्षिः श्रूयतामिति सादरः ।
अम्बरीषं महाप्राज्ञं नारायणपरायणम् ॥
यस्मिन् काले समभ्यर्च्य शीघ्रं तुष्यति केशवः ।
तमहं सम्प्रवक्ष्यामि शृणु राजन् समाहितः ॥
उपोष्यैकादशीं पुण्यां द्वादश्यां भक्तिसंयुतः ।
योऽर्चयेद्विधिवद्विष्णुं स वै विष्णुप्रियो भ(व ? वेत्)

End:

तपसा ब्रह्मचर्येण शमेन च दमेन च ।
संयुक्तः सर्वशौचाभ्यां विष्णुमाराधयन् सदा ॥
अरिष्यति मम स्थानं नात्र कार्या विचारणा ।

Colophon:

शुभमस्तु । इदं पुस्तकं൲൩൨-ാമതു് വൃശ്ചികമാസം (൨൨)
(൨൭)൹ केरलवर्मणा लिखितम् ।
करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।
श्रीकृष्णाय नमः । वासुदेवाय शान्ताय नमो नमः ॥

Author:

Remarks—The first Fol. begins with the following verse in the Purāṇasaṅgraha:

अष्टाक्षरं समाश्रित्य पूर्वे वै सनकादयः ।
मुक्तिं प्राप्ता नरश्रेष्ठ तस्मान्नारायणं भजे ।

Then commences the Dvādaśīmāhātmya. The leaves are numbered numerically.

॥ द्वारकामाहात्म्यम् (स्कान्दगतम्) ॥

177. DVĀRAKĀMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$14\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—107. 9 lines per page and 36 letters per line. Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—2175. Complete.

Subject—Sthalapurāṇa describing the beauties of Dvāraka.

Beginning:

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

शौनक उवाच—

कथं सूत युगे त्वस्मिन् रौद्रे वै कलिसंज्ञके ।
बहुपाषण्डसङ्कीर्णे पश्यामो मधुसूदनम् ॥

युगत्रयेऽप्यतिक्रान्ते धर्माचारपरे तथा ।
प्राप्ते कलियुगे घोरे क्व विष्णुर्भगवानिति ॥
दिवं याते महाराजे रामे दशरथात्मजे ।
दुष्टराजन्यभारेण पीडिते धरणीतले ॥
देवानां कार्यसिद्ध्यर्थं देवो भारावतारणात् ।
वसुदेवकुले साक्षादाविर्भूते जनार्दने ॥
नन्दगोपगृहे देवे पूतनास्तनशोषिते ।
घातिते च तृणावर्ते शकटे परिलोडिते ॥
दमिते कालिये नागे प्रलम्बे च निषूदिते ।
धृते गोवर्धने शैले परित्राते च गोकुले ॥

End:

श्रुत्वैतत् पुण्यमाख्यानं गां च दद्यात् पयस्विनीम् ।
रम्यां वा माहिषीं विद्वान् विष्णुमुद्दिश्य दापयेत् ॥
भूमिदानं प्रकर्तव्यं जन्मनः श्रेय इच्छता ।
वाचकाय च वस्त्राणि स्वर्णालङ्कार (ए?मे)व च ॥
यथा विष्णुं तथा व्यासमभेदेनैव पूजयेत् ।
विष्णुवाचकसंयोगाद्यथोक्तं लभते फलम् ॥
वैष्णवः प्राप्यते व्यासः पूर्वपुण्यप्रभावतः ॥
श्रद्धया श्रावयेद्यस्तु श्रद्धया वै शृणोति यः ।
यथोक्तं लभते पुण्यं नात्र कार्या विचारणा ॥
पुण्यं यशस्यमायुष्यं रोगघ्नं कीर्तिवर्धनम् ।
यच्छ्रुत्वा तु नरो राजन् सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

Colophon:

इति श्रीपद्मपुराणे द्वारकामाहात्म्यं नाम द्वादशोऽध्यायः

इति श्रीस्कान्दपुराणे द्वारकामाहात्म्ये प्रह्लादप्रोक्तायां संहितायां पञ्चचत्वारिंशोऽध्यायः ।

श्रीकृष्णाय नमः । द्वारकामाहात्म्यं सम्पूर्णम् । श्रीगुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ ।

श्रीकृष्णार्पणमस्तु । वासुदेवार्पणमस्तु ।

Author:

Remarks—This work is included in the Skāndapurāṇa. But the colophons of chapters 12 and 15 evince its inclusion in the Padmapurāṇa.

॥ धर्मसंहिता ॥

178. DHARMASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—8″×2″. Leaves—91. 12 lines per page and 25 letters per line. Script—Grantha No. of Granthas 1700. Incomplete.

Subject—The description of the merits of the holy things connected with Viṣṇu.

Beginning:

सच्चिदानन्दरूपाय विष्णवे परमात्मने ।
नमः सर्वा.... रताय सदसद्व्यक्तिहेतवे ॥
शुद्धस्फटिकसङ्काशां सर्वाभरणभूषिताम् ।
वन्दे सरस्वतीं वाक्स्थां वाञ्छितार्थोपलब्धये ॥
महर्षेः सर्वलोकेषु पूजितस्य महात्मनः ।
प्रवक्ष्यामि मतं कृत्स्नं व्यासस्यामिततेजसः ॥

कृत्वाथावभृथस्नानं सरस्वत्यां तपस्विनः ।
शौनकाद्याः सशिष्यास्ते जग्मुर्व्यासाश्रमं परम् ॥
व्यासः समागतान् सर्वान् सशिष्यान् संशितव्रतान् ।
अर्घ्यपाद्यादिभिः सम्यक् पूजयामास बुद्धिमान् ॥
तेन सम्भाविताः सर्वे कृतकृत्यास्तपोधनाः ।
स्वेष्वासनेषूपविष्टाः पश्यन्तश्च परस्परम् ॥
उपविष्टेषु सर्वेषु विद्वत्सु च तपस्विषु ।
शौनकः प्रणिपत्योर्व्यां व्यासं सत्यव्रतीसुतम् ॥
तेषां मध्ये सुखासीनमृषिं सर्वार्थपारगम् ।
विनयावनतो भूत्वा सर्वज्ञं परिपृच्छति ॥
भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्रविशारद ।
परं रहस्यं वेत्सि त्वं यन्न विन्दन्ति मादृशाः ॥

End :

यत्तदेतज्जगत् सर्वमज्ञानप्रभवं स्मृतम् ।
मायाविजृम्भणं नान्यदिति मत्वा न शोचति ॥
हरिं भजस्व सततमात्मनिस्थमनौपमम् ।
विद्यया वेदसुतया विविक्तस्थो जितेंद्रियः ॥
हृदि स्थितं जगद्योनिं वासुदेवं भजन्ति ये ।
ते कृतार्थाः सुजन्मान आर्ये ज्योतिषि संस्थिताः ।
मनस्तुष्टिकरी सम्यक् कथिता धर्मसंहिता ।
सर्वपापहरा पुंसां स्त्रीणां सर्वार्थसाधिका ॥
य इमाममलां नित्यं सन्ध्यायां धर्मसंहिताम् ।
पठेद्वा श्रावयेद्विप्रान् सोऽत्यन्तं सुखमश्नुते ॥

Colophon :

इति श्रीधर्मसंहितायामष्टाविंशोऽध्यायः । इति श्रीधर्मसंहिता समाप्ता ।

இது செட்டை செபாசை ஸ்ரீ பற்பனுபன் எழுத்து. உ.

Author—Vyāsa.

Remarks—The Ms. consists of 20 chapters. It is very old and partly damaged.

—•—

॥ धर्मसंहिता ॥

179. DHARMASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 2″. Leaves—76. 8 lines per page and 54 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2050.

Subject—Same as No. 178.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

सच्चिदानन्दरूपाय विष्णवे परमात्मने ।

* * * *

End:

एतत्ते सर्वमाख्यातं धर्मं श्रेयस्करं नृणाम् ।
भवता विदुषा सम्यक् श्रुतं यद्विदितं मया ॥
भक्त्या भजस्व सततं परमात्मानमव्ययम् ।
अज्ञानतिमिरौघघ्नं ध्यानगम्यं तपोधिकः सदा ॥
तिले तैलं जले स्रोतः काष्ठे वह्निर्मणौ प्रभा ।
तथा सर्वेषु भूतेषु परमात्मा व्यवस्थितः ॥
अष्टौ पालाश्च कथिताः कलौ कैवल्यसिद्धये ।
हरिपादा ....

Colophon:

इति धर्मसंहितायां त्रयोविंशोऽध्यायः ।

Author—Same as No. 178.

Remarks—The Ms. extends upto a portion of chapter 24.

॥ धर्मसंहिता ॥

180. DHARMASAMHITĀ.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—100. 6 lines per page and 23 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—860.

Subject—Same as No. 178.

Beginning—Same as No. 179.

End:

सुलभं श्रीधरं पुंसां सुलभं तु जनार्दनम् ।
सुलभं गारुडं तद्वल्लक्ष्मीनारायणं क्षितौ ॥
दुर्लभं वासुदेवाख्यं दुलर्भं हरिहरात्मकम् ।
सुलभा मूर्तयः सर्वा लक्ष्मीनारायणं विना ॥
लक्ष्मीनारायणो यत्र देवस्तिष्ठति भुक्तिदः ।
तत्रैवैश्वर्यफलदा लक्ष्मीरास्ते हरिप्रिया ॥
सालग्रामशिलामात्रम्... ... ...

Colophon:

इति धर्मसंहितायां पञ्चदशोऽध्यायः ।

Author—Same as No. 178.

Remarks—The Ms. ends abruptly on chapter 18 (Sālagrāmalakṣaṇa).

॥ नयमञ्जरी (श्रुतिगीताव्याख्या) ॥

181. NAYAMAÑJARĪ.

Śrutigītādhyāya.

Substance—Palm leaf. Size—$7\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—27. 9 lines per page and 25 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—400. Incomplete.

Subject—An elucidative gloss on the panegyric of Śrīkṛṣṇa, identification with whom is the final goal of all *Vedas*.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

चिदेकरसनिर्भेदसदानन्दसुधार्णवः ।
जयत्युपनिषत्प्राणवल्लभो वल्लवीसुतः ॥

दुर्गाहपक्वपथपाथसि नूत्ननाना-
भङ्गीतरङ्गिणि निगूढमहार्थरत्ने ।
अस्मिन् प्रबन्धजलधौ मुनिवल्लभस्य
धार्ष्ट्यं विमौढ्यमथवा विजिगाहिषा मे

तथापि गुरुपादाब्जदयोन्निद्रधिया मया ।
वेदस्तुतेरियं व्याख्या क्रियते नयमञ्जरी ॥

ब्रह्मेत्याद्याख्यानस्य स्कन्धेऽस्मिन् प्रासङ्गिकी सङ्गतिः । तथा-हि भक्तानुग्रहाय गृहीतमूर्तेः कृष्णस्य चरितमिहाधिक्रियते ।

End :

तत उदगाद् अनन्तं तव धाम शिरः परमामिति । ततः हृदयादूर्ध्वं तव धाम शिरः अगात् अपासर्पत् प्राप्तमित्यर्थः । अत्राप्युपासनानु-कर्षः । अपरे शिरः परमं धामोपासत इत्यभिप्रायः । अत्र चोदरा-दिषु परमं धामेति बुद्धिर्विधीयते । न तु धामन्युदरादिबुद्धिः । श्रुतौ ब्रह्मणीतिकारावच्छेदादुत्कृष्टत्वाच्च धाम्नः आसां चोपासनानां यद्य-विशेषेण विधानं विवक्षितम्, तर्हि पुनरिह यत् समेत्य न पतन्ति कृतान्तमुख इति धाम्नो विशेषणम् । अथ यच्छ्रूयते ततः शिरोऽ-भवत् । तच्छिरसः शिरस्त्वमिति शिरोनिर्वचनश्रवणात् । श्रयन्तेऽ-स्मिन् शिरः । एवमेवैतच्छिरसः शिरस्त्वम् ।

Colophon :

Author—Lakṣmīdhara.

Remarks—The author of Nayamañjarī and Amṛta-taraṅgiṇī is the same person.

॥ नरसिंहपुराणम् ॥

182. NARASIMHAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size 22″×2″. Leaves—87. 8 — 9 lines per page and 66 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2950. Incomplete.

Subject—The *purāṇic* version of the fourth incarnation of Viṣṇu.

Beginning :

गणपतये नमः ।

नखमुखाविलिखितादितितनयोरःपरिपतदसृगरुणीकृतगात्रम् ।
हिमधरगिरिरिव गैरिकयुक्तो

... . ॥
... .
.... रगाः ।

त्रिकालज्ञा महात्मानो नैमिशारण्यवासिनः ।
येऽर्बुदारण्यनिरताः पुष्करारण्यवासिनः ॥
महेन्द्राद्रिरता ये च ये च विन्ध्यनिवासिनः ।
जम्बू ....

... ...

... ...

... ...

शौनकस्य महा(त?स)त्रे वाराहाख्या तु संहिता ।
त्वत्तः श्रुता पुरा सूत एतैरस्माभिरेव च ।
साम्प्रतं नारसिंहाख्यां त्वत्तः पौरा... ॥

End :

पुराणं नारसिंहाख्यं मया च कथितं तव ।
मुनीनां सन्निधौ पुण्यं स्वस्ति वोऽस्तु व्रजाम्यहम् ॥

... ...
... ...

सर्वपापहरं पुण्यं पुराणं नृहरेरिदम् ।
पठतां शृण्वतां नृणां नारसिंहः प्रसीदति ॥
प्र(सीदे?सन्ने) देवदेवेशे नृणां पापक्षयो भवेत् ।
प्रक्षीणपापबन्धास्ते मुक्तिं यान्ति नराः पुनः ॥

यो नारसिंहं वपुरास्थितः पुरा
हिताय लोकस्य दितेः सुतं युधि ।
नखैः सुतीक्ष्णैर्विददार वैरिणं
दिवौकसां तं प्रणमामि केशवम् ॥
प्रोज्जृम्भद्भिन्नभास्वत्पृथुललितसटाच्छादितार्केन्दुमार्गः
पातालप्राप्तपादप्रततमनखप्रोत ....

Colophon:

इति नारसिंहपुराणे प्रथमोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—The Ms. begins on Fol. 146 (अ म हा) and ends on Fol. 232 (अ अ ल न). Narasimhapurāṇa comprises 62 chapters. The Ms. is about 300 years old and decayed. The work is complete.

॥ नरसिंहपुराणम् ॥

183. NARASIMHAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—14″×2″. Leaves—98. 9 lines per page and 56 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—182.

Subject—Beginning—End—Same as No. 182.

Colophon:

इत्यादिमहापुराणे श्रीनारसिंहे पुराणे पारम्पर्यवर्णनं नाम द्विषष्टितमोऽध्यायः । नारसिंहपुराणे सिंहाभिधायकं चतुर्वर्गफलायत्तं समाप्तं नातिविस्तरम् ।

श्यामावदातमरविन्दपलाशनेत्रं
बन्धूकपुष्पसदृशाधरपाणिपादम् ।
सीतासहायमजितं धृतचापबाणं
रामं नमामि शिरसा रमणीयवेषम् ॥
श्रीगुरुभ्यो नमः । शुभं भवतु ।

Author:

Remarks—This Ms. is well preserved.

॥ नारसिंहपुराणम् ॥

184. NĀRASIMHAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 2″. Leaves—49. 13 lines per page and 72 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2900. Complete.

Subject—Beginning—End—Same as No. 182.

Colophon:

इति श्रीनारसिंहे पुराणे द्विषष्टितमोऽध्यायः । नारसिंह-पुराणं समाप्तम् । श्रीनारसिंहाय नमः । शुभमस्तु ।

Author:

Remarks—The closing portion and the colophon are slightly different from No. 183.

॥ पदद्दीपिका (भारतव्याख्या) ॥

185 A. PADADĪPIKĀ.

A commentary on the Mahābhārata.

Substance—Palm leaf. Size—12″ × 2″. Leaves—206. 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—6200. Incomplete.

Subject—An elaborate exposition of the Mahābhārata (Sabhāparva).

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

"न भावयेत् परिभवं परिभूतोऽप्रतिक्रियम् ।
कष्टानुबन्धपाकं वा नीतिशास्त्रविशारदः ॥"

इति न्यायमनुसृत्य धार्तराष्ट्रकृतं विषान्नप्रदानादिकं, पाण्डवाः क्षान्तवन्तः दुर्बलत्वान्न इति मत्वा जनमेजयस्य तेषु बहुमतिरासीत् । तस्मात् पाण्डवानां चरितं श्रोतु(मि ? मै)च्छदिति आदिश्लोकस्य सम्बन्धः । अर्जुनो जयतां श्रेष्ठः इत्यादि । अर्जुनः किं चकार, तन्मे मद्दि इत्यन्वयः ।

'अर्जुनो वासुदेवश्च दानवश्च मयस्तथा ।'

इत्युक्तत्वात् अर्जुनः पूर्वप्रस्तुतः । तस्मादर्जुनः क्रमेणार्जुनविचारः क्रियते । 'वीर्यश्रेष्ठा राजान' इति वचनात् वीर्याधिकश्च स एव । तथाच पूर्वप्रसङ्गविरोधः ।

End :

एवं मा कुरुष्वेत्युक्त्वा संताड्य शिक्षयति—विभा......चारि-

ऽयशुद्धम् । निष्ठानकं जनमसम्मर्दम् । पुत्रहितेप्सुना पुत्रस्यैश्वर्यमिच्छ-ता । अत्र यो दरोदराख्यातात् द्यूतान्न्यूनतमः पणः विनाशान्ते काले तुमुलं युद्धं विभावरीं तेजस्विनीं स्त्रीधर्मिणीं रजस्वलामित्यर्थः । निष्ठानकम् അംഭിച്ചുള്ള ശബ്ദം.

Colophon:

इति सभापर्वणि पददीपिकायां प्रथमः ।

इति सभापर्वव्याख्याने कृष्णगीतं न... ...ततमोऽध्यायः ।

इति सभापर्वव्याख्या समाप्ता ।

ऐश्वर्यमद्भुतं यस्य धर्मस्थित्यर्थमेधते ।

अजन्मने नमस्तस्मै वासुदेवाय (ते) नमः ॥

൲൰൯-മാണ്ടു ചിങ്ങമാസം ൩൦നു എഴുതിത്തീൎത്ത വന്ത-ല്ലൂർ തറ ഇട്ടിയാടി.

Author:

Remarks—The Ms. begins from Fol. 48 (मम). The occasional elucidation of words in Malayālam suggests that the commentator was a native of Malabar. Vyākhyānaratnāvali, another commentary on the Bhārata, is also included in this Ms. and catalogued as 185 B.

॥ व्याख्यानरत्नावलिः (महाभारतभीष्मपर्वव्याख्या) ॥

185 B. VYĀKHYĀNARATNĀVALI.

Substance—Palm leaf. Size—12″ x 2″. Leaves—46. 9 lines per page and 42 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1100. Incomplete.

Subject—An elaborate exposition of the Bhārata introducing the initial words of the text.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

आजाननिर्वागपि यत्प्रसादा-
दाजानगीर्वाणगिरामपीष्टे ।
आज्ञां जगत्पूज्यतमामनन्ता-
मुपास्महे तामपि वागधीशाम् ॥

उद्योगान्ते कुरुक्षेत्रे कुरुपाण्डवसैन्यानि समवेतानीत्युक्तम् । तद्विस्तारबुभुत्सया जनमेजयः पृच्छति—कथमिति । वीराः । परिपन्थिनिरासेन साम्राज्यं स्वीकरिष्याम इति निश्चितवन्त इत्यर्थः । कुरुपाण्डवसोमकाः कुरवश्च पाण्डवसोमकाश्च इति विभागः । कुरुपाण्डवा इति पृथक् सोमकग्रहणं सोमकबाहुल्यादित्यवसेयम् । पार्थिवश्चेति चकारेणान्ये राजानः समुच्चीयन्ते । महात्मानः धृतिमन्तः ।

End:

अक्षिगतो द्वेष्यः दर्शनमात्रे द्वेष्यः । मन्युश्च दैवकृत इत्याह । विदिताश्चेत् पुरस्ताद् युद्धं निवारय । किमिति विवक्षायां वदति अजेयम् इति । पश्चात् तान् सहामहे वारयामहे । यद्येवं तद् युद्धं किमर्थं क्रियत इत्यपेक्षायां तन्मरणार्थमित्याह—सर्वपौत्रेषु (समं) वृत्तवान् समवर्ती । अहमपि रणे कृतकर्मा निर्मन्युः गतसंरम्भश्चाभवम् । एवं भवन्नहमपि युद्धं कृत्वाशाम्यमित्यर्थः । त्वं च तथा कुर्विति भावेन वदति अहमिति । तद् युद्धम् ।

इत्युक्तवन्तं गाङ्गेयमभिवन्द्य प्रसाद्य च ।
राधेयो रथमारुह्य प्रायात्तत्र सुतं प्रति ॥

Colophon :

इति भीष्मपर्वणि विद्यासागरविरचितायां व्याख्यानरत्नावल्यां प्रथमः ।

भीष्मपर्वव्याख्यानं समाप्तम् । सप्तशततमः ।

Author—Vidyāsāgara.

Remarks—This commentary is succinct and concise.

॥ पुरञ्जनोपाख्यानम् (केरलभाषाव्याख्योपेतम्) ॥

186. PURAÑJANOPĀKHYĀNAM.

With a commentary in Malayāḷam.

Substance—Palm leaf. Size—$8\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—109. 8 lines per page and 30 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1650. Complete.

Subject—The episode of King Purañjana and his comrades who were exposed to untold miseries and sufferings.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

आसीत् पुरञ्जनो नाम राजा राजन् बृहच्छ्रवाः ।
तस्याविज्ञातनामासीत् सखा विज्ञातचेष्टितः ॥

व्या— राजन् बृहच्छ्रवाः पुरञ्जनो नाम राजासीत् । तस्य अविज्ञातनामा विज्ञातचेष्टितः सखा आसीत् ।

പുരം ശരീരം അതിനെ ജനിപ്പിക്കുന്ന ആത്മതേജസ്സിനെ അഭിവ്യക്തമാക്കുന്നു എന്നിട്ടു് പുരഞ്ജനൻ ജീവൻ. ബൃഹച്ഛ്രവസ്സു് - സുപ്രസിദ്ധൻ - രാജാവു് പ്രകാശനനാജൻ. സംബുദ്ധി-അവന്നു്അവിജ്ഞാതനാമാവു് അവിദ്യമാനനാമൻ. വിജ്ഞാതചേഷ്ടിതൻ = പ്രസിദ്ധജഗൽസൃഷ്ട്യാദിവ്യാപാരൻ. അങ്ങനത്ത ഈശ്വരൻ സഖിയായി ഭവിച്ചു. അവിജ്ഞാതചേഷ്ടിതൻ നിഷ്ക്രിയൻ എന്നാകിലുമാം.

सोऽन्वेषमाणः शरणं बभ्राम पृथिवीं प्रभुः ।
नानुरूपं यदाविन्ददभूत् स विमना इव ॥

स शरणमन्वेषमाणः इमां पृथिवीं बभ्राम । यदा अनुरूपं नाविन्दत् तदा स विमना इवाभूत् ।

അപ്പുരഞ്ജനൻ തനിക്കു ശരണത്തെ അന്വേഷ(ണ)മാണനായി ഇപ്പൃഥിവിയെ മുഴുവൻ ഭ്രമിച്ചു.

End:

अध्यात्मपारोक्ष्यमिदं मयाभिहितमद्भुतम् ।
एवं त्र्य्याशयः पुंसश्छिन्नोऽमुत्र च संशयः ॥

अद्भुतमध्यात्मपारोक्ष्यं मया अभिहितम् । एवं पुंसस्त्र्य्याशयः अमुत्र यः संशयः छिन्नः ।

അത്ഭുതമായിരിക്കുന്ന ഈ അദ്ധ്യാത്മപാരോക്ഷ്യം എന്നാൽ അഭിഹിതമായി. ഇങ്ങനെ ത്ര്യാശയം ത്രയീബുദ്ധിതത്വഹിതനായിരിക്കുന്നവന്റെ ആശയം അഹങ്കാരം അറ്റു ഛിന്നമാകുന്നു. അമുത്ര പരലോകത്തുങ്കൽ കർമ്മഫലഭോഗം എങ്ങനെ എന്നുള്ള സംശയവും ഛിന്നമായി.

Colophon:

इति चतुर्थे पुरञ्जनोपाख्यानं नाम सप्तविंशः सर्गः ।
शुभमस्तु ।

Author:

Remarks—This Ms. comprises chapters 25—29 in the 4th *Skandha* of the Bhāgavata. The prose order of each verse precedes its explanation in Malayāḷam. The language denotes the development of the Maṇipravāḷa style. The commentary is lucid from the 10th verse in the 25th chapter of the 4th *Skandha*.

॥ पुराणसङ्ग्रहः ॥

187. PURĀṆASAṄGRAHA.

Substance—Palm leaf. Size—$22\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—264. 8 lines per page and 76 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—10032. Complete.

Subject—A compilation of *Purāṇic* anecdotes.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः ।

अभिप्रेतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि ।
सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥

हरिः श्रीः ।

एकदा मुनयः सूतं सुखासीनं हृताशयाः ।
पप्रच्छुरादृता हृष्टाः श्रुत्वा भागवतामृतम् ॥
सूत सूत महाप्राज्ञ वद नो वदतां वर ।
यत्तु पृच्छाम सन्देहात् त्वदुक्तेषु महामते ॥
अष्टादशपुराणेषु... ... ... ।
... ...त्ता सत्यवतीसुतः ॥
त्वयोक्तः सर्ववेदज्ञो भारतस्यापि वै मुनिः ।
प्रतिपाद्या भवेदेका देवता ह्येककर्तृके ॥
दृश्यते मतभेदोऽत्र कथं तदनुवर्णय ।
प्रतिपाद्यो हरिः क्वापि द्वापरश्च चतुर्मुखः ॥

End :

... .परस्य परमात्मनः ।
स्वरूपं परमार्थज्ञ परं वेदान्तनिश्चितम् ॥
विज्ञानं परमं शुद्धं.... ....
... ...रूपं तत् परमात्मनः ॥
सूक्ष्मं च हृदयाम्भोजे चिन्त्यते यन्मुमुक्षुभिः
प्रणवेन... ... ... ॥
... ।
... ...सर्वं रामायणादपि ॥
य इदमखिलमादरेण भक्त्या
पठति शृणोति च नित्य... ।

Colophon :

ब्रह्मप्रतिपादनं नाम त्र्यधिकशततमोऽध्यायः । पुराणसङ्ग्रह... ।

...लिखितमधुना पुस्तकं ध्वस्तदोषं
वीक्षापूर्वं विदधत सदा बुद्धिमन्तो महान्तः ।

....जामदग्न्यप्रादुर्भावः। श्रीराघवप्रादुर्भावः । वासुदेवप्रादुर्भावः । मायाप्रादुर्भावः । हरिदिनमाहात्म्यम् । ऊर्ध्वपुण्ड्रमाहात्म्यम् । विष्णुपञ्जरम् । नरकसङ्कीर्तनम् । ध्रुव... । क्षेत्रबन्धूपाख्यानम् । क्षेत्रकथनम् । अष्टाङ्गलक्षणम् । अष्टाक्षरविधानम् ।

...बुद्धिमान् क्षमतु वीक्ष्य लेखकम् (नम्)
यः पठति लिखति परिपृच्छति पण्डितान्.... ॥

Author :

Remarks—The work contains the stories of Śrī-Rāma and Śrī-Kṛṣṇa, the Aṣṭāṅgalakṣaṇa, the end of the Pralaya etc. These are all abridgments of the various Purāṇas with a wealth of citations. The Ms. contains 103 chapters. The leaves are much damaged and some verses both at the beginning and at the close are lost. A table of contents is given after the colophon. Seven leaves at the close and four at the beginning are almost decayed.

॥ पुराणसंग्रहः ॥

188. PURĀṆASAṄGRAHA.

Substance—Palm leaf. Size—14″ × 2″. Leaves—214. 9 lines per page and 46 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5550. Incomplete.

Subject—Same as No. 187.

Beginning:

श्रीमहागणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

येनाद्रिः सप्तरात्रं कमलमिव करे गोपिगोवृन्दगोपा-
नासारापातभीताननितरकृपयाधारि विश्वेश्वरेण ।
उद्वीक्ष्यानन्ददृष्ट्या शतमखमदभित् सुश्रिये सर्वदा मे
भूयाद् भूयोऽपि कृष्णः सुरनरनिकरैर्वन्द्यमानाङ्घ्रिपद्मः ॥

End:

व्रजं यास्याम्यहं तावत् तदनुज्ञातुमर्हसि ।
इत्युक्त्वा प्रययौ नन्दः सन्तुष्टो नीलया सह ॥
एवं निवसतस्तस्य गोपालच्छद्मरूपिणः ।
मतिरासीन्महाप्राज्ञ केशवस्य रतौ प्रभोः ॥

Colophon:

इति पुराणसङ्ग्रहे एकोनपञ्चाशोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—The Ms. is well preserved. It contains only 49 out of 103 chapters.

॥ पुराणसंग्रहः ॥

189. PURĀṆASAṄGRAHA.

Substance—Palm leaf. Size $10\frac{3}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—

114. 9 lines per page and 40 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2550. Incomplete.

Subject—Same as No. 187.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

नमोऽस्तु रामाय सलक्ष्मणाय
सीतासहायाय जगत्प्रियाय ।
दुर्वृत्तरक्षोधिपनाशनाय
सदामृतानन्ददृशे नमोऽस्तु ॥

कूजन्तं राम रामेति मधुरं मधुराक्षरम् ।
आरुह्य कविताशाखां वन्दे वाल्मीकिकोकिलम् ॥
नमस्तस्मै कवीन्द्राय मुनये भावितात्मने ।
भक्त्या वाल्मीकिसंज्ञाय सतां सन्मार्गदेशिने ॥
शृणु विप्रेन्द्र वक्ष्यामि राघवस्य महात्मनः ।
चरितं सर्वपापघ्नं मनःश्रोत्रसुखावहम् ॥
वाल्मीकिना पुरा गीतं मुनिना विस्तरेण यत् ।
रामायणं महापुण्यं तत् संक्षिप्य वदामि वः ॥
जज्ञाते विश्रवःपुत्रौ केशिन्यां सुमहाबलौ ।
कुम्भकर्णदशग्रीवौ सर्वलोकोपतापिनौ ॥
विभीषणश्च धर्मात्मा सर्वभूतहिते रतः ।
विष्णुभक्तो महाप्राज्ञः प्रह्लाद इव सद्गुणः ॥

End:

ततो भरतशत्रुघ्नौ तस्मिंस्तोये निमज्जतुः ।
रामाज्ञया ततस्तौ तु जग्मतुः स्वनिकेतनम् ॥

रामस्तु भगवान् विष्णुः सर्वात्मा जगदीश्वरः ।
मानुषं देहमुत्सृज्य स्वधाम परमं ययौ ॥
इति ते सम्यगाख्यातं राघवस्य महात्मनः ।
चरितं सर्वपापघ्नमायुष्यं पुण्यवर्धनम् ॥
य इदं शृणुयान्नित्यं यश्चापि परिकीर्तयेत् ।
सर्वपापविनिर्मुक्तो विष्णुलोके महीयते ॥

Colophon:

इति पुराणसंग्रहे राघवावतारे अष्टत्रिंशोऽध्यायः ।
अपरिचिते त्वालेख्ये चपलधियो यद्यदस्ति दुर्लिखितम् ।
तत्तत् करुणाम्बुनिधे मातः क्षन्तव्यमखिलवागधिपे ॥

* * *

इन्द्रोपलनीलं नन्दालयबालं
वृन्दावनलोलं वन्दे पशुपालम् ।

Author:

Remarks—This Ms. contains only chapters 17—38 and mainly consists of the story of Rāmāyaṇa.

॥ पुराणसंक्षेपः ॥

190. PURĀṆASAMKṢEPA.

Substance—Palm leaf. Size—$10\frac{3}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—85. 8 lines per page and 38 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1600. Incomplete.

Subject—Same as No. 187.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

आद्यं पुरुषमीशानं पुरुहूतं पुरुष्टुतम् ।
ऋतमेकाक्षरं ब्रह्म व्यक्ताव्यक्तं सनातनम् ॥
असच्च सच्चैव च यद् विश्वं सदसतः परम् ।
परावराणां स्रष्टारं पुराणं परमव्ययम् ॥
मङ्गलं मङ्गलं विष्णुं वरेण्यमनघं शुचिम् ।
नमस्कृत्वा हृषीकेशं चराचरगुरुं हरिम् ॥
महर्षेः सर्वलोकेषु पूजितस्य महात्मनः ।
प्रवक्ष्यामि मतं कृत्स्नं व्यासस्यामिततेजसः ॥
नमो भगवते तस्मै व्यासायामिततेजसे ।
यस्य प्रसादाद्वक्ष्यामि नारायणकथामिमाम् ॥
पाराशर्यवचःसरोजममलं गीतार्थगन्धोत्कटं
नानाख्यानककेसरं हरिकथासम्बो(धा ? धना) बोधितम् ।
लोके सज्जनषट्पदैरहरहः पेपीयमानं मुदा
भूयाद् भारतपङ्कजं कलिमलप्रध्वंसि वः श्रेयसे ॥
जितमजितेन भगवता हिरण्यकशिपोरुरःस्थलं येन ।
कुलिशादपि कठिनतरं किसलयसरोरुहैर्भिन्नम् ॥
कृष्णद्वैपायनं व्यासं विद्धि नारायणं प्रभुम् ।
को ह्यन्यः पुण्डरीकाक्षान्महाभारतकृद्भवेत् ॥
मतिमन्थानमाविध्य येन वेदमहार्णवम् ।
जगद्धिताय जनितो महाभारतचन्द्रमाः ॥

प्रायशो मुनयः सर्वे केवलात्महितोद्यताः ।
द्वैपायनस्तु भगवान् सर्वलोकहितोद्यतः ॥

भृगुः—

प्रणिपत्य जगन्नाथं नारायणमनामयम् ।
इतिहासोत्तमं पुण्यं प्रवक्ष्यामि यथातथम् ॥

End:

स्तोत्रसङ्कीर्तनाद्विष्णोर्गुणतत्त्वविचिन्तनात् ।
पूजनात्तु तपोवृद्धिरभूत् तस्य महात्मनः ॥
यत्किञ्चिदर्जितं पापं तस्य जन्मान्तरेष्वपि ।
तत् सर्वं देवदेवस्य प्रसादात् संक्षयं ययौ ॥
तस्मिन् स्मृते द्विजश्रेष्ठ मुक्तिरप्यचिराद्भवेत् ।
तन्निविष्टधियां पुंसां किं पुनर्वृजिनक्षयः ॥
धर्मार्थकाममोक्षाणां निष्ठा यत्र जनार्दने ।
तद्भक्तिप्रवणस्येह किं चित्रमशुभक्षयम्? ॥
एवं पापक्षयात् तस्य शुद्धेऽन्तःकरणे द्विज ।
सर्वव्यापी स सर्वात्मा तत्रैवाभूज्जगत्पतिः ॥
एवं तपसि तिष्ठन्तं सर्वस्याधारमच्युतम् ।
वहन्तं मनसा विष्णुं मन्दोऽद्धुं (?) न शशाक ह ॥
चचाल च मही सर्वा .... ।

Colophon:

इत्यष्टादशपुराणसंक्षेपे इतिहासोत्तमे (१८) देवस्य संवादो नाम अष्टादशोऽध्यायः ।

Author:

Remarks—The Ms. contains chapters 1—18 complete and a fragment of the 19th. The leaves are damaged and broken.

॥ बिल्वाद्रिमाहात्म्यम् ॥

191. BILVĀDRIMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—19″ × 2″. Leaves—28. 10 lines per page and 64 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1120. Complete.

Subject—Bhīṣma's explanation of the Kalidharmas and of the ways of worshipping Mahāviṣṇu.

Beginning:

अविघ्नमस्तु ।

युधिष्ठिर उवाच—

श्रेयः कृतयुगे विष्णोर्यथा स्यात् तात देहिनाम् ।
तत् सर्वं भवता प्रोक्तं त्रेतायां द्वापरेऽपि च ॥
कलौ दुष्कृतिनां नृणां मन्दोत्साहबलायुषाम् ।
कर्मणा केन देवेशः श्रेयस्तात करिष्यति ॥

श्रीभीष्म उवाच—

श्राव्यमेतत् त्वया पृष्टं सर्वलोकहितं परम् ।
वक्ष्यामि तद्यथा विष्णुः कलौ श्रेयो विधास्यति ॥
श्लाघ्यः कालान्तरादेव कलिकालो नृपोत्तम ।

अल्पेनैव प्रयत्नेन धर्मे वृद्धिं व्रजेद्यतः ॥

युधिष्ठिरः—

श्रूयते हि कलिः कष्टः पापैकप्रभवो नृणाम् ।
श्लाघ्यतां तस्य कालस्य कथं शंससि सुव्रत ॥
प्रयासलाघवं धर्मे कथं तत्र भविष्यति ।
एतत् सर्वं महाबुद्धे विस्तरेण वदस्व मे ॥

End :

श्रीभीष्मः—

ब्रह्मा च लोकमगमत् कोकामुखमगाच्छिवः ।
तस्मिन्नारायणं देवमुपास्य प्रीतिमानभूत् ॥
स्वप्नान्ते तस्य विप्रस्य दत्वा लेखाततिं शिवः ।
भवान्या सह देवेशः कैलासमभिजग्मिवान् ॥
ब्राह्मणोऽपि च तां दृष्ट्वा विस्मयोत्फुल्ललोचनः ।
सर्वानध्यापयामास कथामेतां महात्मनाम् ॥
एतस्मिन्नन्तरे राजन् बिल्वशैलालयो द्विजः ।
तीर्थानि सञ्चरन्नेव गयां चोपजगाम सः ॥
तस्मिन् प्रदेशे यतिभिर्वाच्यमानामिमां कथाम् ।
शुश्राव मधुरां श्रीमाच्छ्रियं बहुलमादरात् ।
तानुपास्य महाभागान् कथां सार्थां ससंहिताम्
गृहीत्वोपजगामाशु बिल्वाद्रिं सकुतूहलः ॥

कथामिमां पठन्नित्यं प्राप्नुयात् परमं पदम् ।
इत्येवमुक्त्वा राजानं धर्मात्मानं युधिष्ठिरम् ॥

कृताञ्जलिपुटो भीष्मो योगमेवान्वपद्यत ।

कथामिमां मधुरिपुकर्मसङ्कुलां
मनोहरां मधुररसाभिपूजिताम् ।
पठन्नरः सुशमितदुःखसञ्चयः
समश्नुते सुरवरतुल्यसम्पदम् ॥

Colophon:

इति बले? (बिल्वे) उमामहेश्वरसंवादे श्रीबिल्वाद्रिमाहात्म्ये सप्तदशोऽध्यायः । श्रीबिल्वाद्रिनाथाय नमः। श्रीकेशवाय सततं नमोऽस्तु। नारायणाय नमः ॥

Author:

Remarks—Bilvādri Kṣetra, a place in Cochin, widely known by its vernacular name Tiruvilvāmala, is on the bank of the river Nīla. This Ms. omits two verses in the end which are seen in Nos. 192, 193 and 194.

॥ बिल्वाद्रिमाहात्म्यम् ॥

192. BILVĀDRIMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—14″ x 2″. Leaves—57. 8 lines per page and 35 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1000. Complete.

Subject—Beginning—End—Colophon—Same as No. 191.

मुनिहृदयनिविष्टं विष्टरं वेदराशे-
रनुदिवस.... ....नुगानाम् ।
भुवनतलनिविष्टं बिल्वशैलेन्द्रदृष्टं
दिशतु सततमिष्टं विश्वपुष्टं महो वः ॥
नारायणाय नलिनायतलोचनाय
नामावशेषितमहाबालिवैभवाय ।
नानाचराचरविधायकजन्मदेश-
नाभीपुटाय पुरुषाय नमः परस्मै ॥

Author:

Remarks—The Ms. much decayed,

॥ बिल्वाद्रिमाहात्म्यम् (स्कान्दगतम्) ॥

193. BILVĀDRIMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—$9\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—64. 10 lines per page and 26 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1050. Complete.

Subject—Beginning—End — Colophon — Same as No. 191.

... ...

Author:

Remarks—The Ms. is written in neat legible hand.

॥ बिल्वाद्रिमाहात्म्यम् ॥

194. BILVĀDRIMĀHĀTMYAM.

Substance—Palm leaf. Size—22" × 2". Leaves—25. 9 lines per page and 86 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1200.

Subject—Beginning—End—Same as No. 191.

Colophon:

इति ... ...

समाप्तं च । श्रीबिल्वाद्रिनाथाय नमः । शिवमस्तु ।

Remarks—Same as No. 193.

॥ बृहन्नारदीयपुराणम् ॥

195. BṚHANNĀRADĪYAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—19¼" × 1½". Leaves—135. 6 lines per page and 66 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—3350.

Subject—Explanation of the means for the attainment of the fourfold Puruṣārthas.

Beginning:

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

वन्दे बृन्दावनाधीशमिन्दिरानन्दविग्रहम् ।
उपेन्द्रं सान्द्रकारुण्यं परानन्दं परं विभुम् ॥
ब्रह्मविष्णुमहेशाख्या यस्यांशा लोकधारकाः ।

तमादिदेवं चिद्रूपं विशुद्धं परमं व्रजे ॥
शौनकाद्या महात्मान ऋषयो ब्रह्मवादिनः ।
नैमिशाख्ये महारण्ये तपस्तेपुर्मुमुक्षवः ॥
जितेन्द्रिया जिताहाराः सन्तः सत्यपरायणाः ।
यजन्तः परया भक्त्या विष्णुमाद्यं जगद्गुरुम् ॥
अनीर्ष्याः सर्वधर्मज्ञा लोकानुग्रहतत्पराः ।
निर्ममा निरहङ्काराः परेशरतमानसाः ॥
अस्तकामादिवृजिनाः शमादिगुणसंयुताः ।
कृष्णाजिनोत्तरीयास्ते जटिनो ब्रह्मचारिणः ॥
गृणन्तः परमं ब्रह्म जगच्चक्षुस्समौजसः ।
धर्मशास्त्रार्थतत्त्वज्ञास्तेपुर्नैमिशकानने ॥
यज्ञैर्यज्ञपतिं केचिज्ज्ञानैर्ज्ञानार्थकं परे ।
केचिच्च परया भक्त्या नारायणमपूजयन् ॥
एकदा ते महात्मानः समाजं चक्रुरुत्तमाः ।
धर्मार्थकाममोक्षाणामुपायं ज्ञातुमिच्छवः ॥
षड्विंशतिसहस्राणि मुनीनामूर्ध्वरेतसाम् ॥

* * * * * * *

* * * * * * *

सूतः—

शृणुध्वमृषयः सर्वे यदिष्टं वो वदाम्यहम् ।
गीतं सनत्कुमाराय नारदेन महात्मना ॥
पुराणं नारदीयाख्यं बृहद्वेदार्थसम्मितम् ।
सर्वपापप्रशमनं दुष्टग्रहनिवारणम् ॥

* * * * * *

सत्सङ्गदेवार्चनसत्कथासु
परोपदेशे च रतो मनुष्यः ।
स याति विष्णोः परमं पदं य-
द्देहावसानेऽच्युततुल्यतेजाः ॥

तस्माद् बृहन्नारदनामधेयं
परं पुराणं शृणुत द्विजेन्द्राः ।
यस्य स्मृतेर्जन्मजरादिनाशो
भवत्यदोषस्तु नरोऽच्युतः स्यात् ॥

वरं वरेण्यं वरदं पुराणं
निजप्रभाभासितसर्वलोकम् ।
सङ्कल्पितार्थप्रदमादिदेवं
स्मृत्वा व्र(ज ? जे)न्मोक्षपदं मनुष्यः ॥

End:

एतत्पुराणश्रवणमिहामुत्रसुखावहम् ।
वदतां शृण्वतां सद्यः सर्वपापप्रणाशनम् ॥
सज्ञाद्वा यदि मोहाद्वा ये शृण्वन्तीदमुत्तमम् ।
ते सर्वे पापनिर्मुक्ता यास्यन्ति परमां गतिम् ॥

Colophon:

इति श्रीबृहन्नारदीये युगव्यापारवर्णनं नामाष्टत्रिंशोऽध्यायः ।
बृहन्नारदीयं समाप्तम् । शिवम् ।

मन्दहस्तमवलम्ब्य पाणिना
मन्दमन्दमरविन्दलोचनः ।

सञ्चरन्मधुरकिङ्किणीरवः
सन्ततं मम तनोतु मङ्गलम् ॥
ओं नमो नारायणाय ।

Author :

Remarks—The work has been published by the Asiatic Society, Calcutta. It contains chapters 1—38.

॥ बोधसुधा (भागवतव्याख्या) ॥

196. BODHASUDHĀ

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$19\frac{1}{2}'' \times 2\frac{1}{4}''$. Leaves—198. 10 lines per page and 64 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas 8300—Incomplete.

Subject—An exposition of the Bhāgavata.

Beginning :

लोकस्य क्षेमाय आत्मन् आत्मन्यधिष्ठाने रूपाणि विभान्ति आरोपयन्ति । अववोधे बोधैकसे(?) सत्वोपपन्नानि सत्वशुद्धेन प्राप्तानि सतां मुहुः सुखावहानि खलानां मुहुरभद्राणि असुखावहानि । एते मुख्या मुमुक्षवः । महत्कृतेन महद्भिराचार्यैः प्रकाशितेन त्वत्पादपोतेन तव पाद एव पोतः तेन भवाब्धि गोवत्सपदं तद्वत् अल्पं कुर्वन्ति । केनोपायेन कृतेन अखिलसत्वधाम्नि सर्वेषां जन्तूनां स्वरूपभूते त्वयि समाधिना भक्त्या वेशितचेतसा

मनसा । ते महान्तं भवार्णवं स्वयं समुत्तीर्य तरणसाधनभूतां भवत्पादाम्भोरुहनावम् अत्र अर्णवे निधाय भक्तिमार्गसम्प्रदायं प्रदर्श्य द्युमत् स्वप्रकाशं ब्रह्म याताः ।

End:

क्षेत्रेति । एवं विचारयेत् त्रिगुणसर्गकृतः सत्त्वादिगुणपरिणामानिमित्तो विकल्पो जाग्रदादिभेदो यस्तमिमं मनसो विलासं विजृम्भितं दृष्टं तदनन्तरमेव विनष्टमलातचक्रमिव अलातचक्रमिति लोलं क्षणिकमीक्षेत । विभ्रमस्याधिष्ठानमाह—विज्ञानं चैतन्यैकरसं ब्रह्म एकमद्वितीयम् उरुधेव नाना इव जाग्रद्रूपेण भाति स्वप्ने मायामयः प्रपञ्चो यथैकस्मिन् आत्मनि भातीत्यर्थः । ततोऽद्वैतप्रपञ्चात् दृष्टिं चक्षुरादि इन्द्रियं प्रतिनिवृत्योपसंहृत्य निरीहः निवृत्तबाहिरिन्द्रियव्यापारः । तूष्णीं मनोराज्यरहितो भवेदिदं देहादिकमवस्तु बुद्ध्या व्यक्तं क्व च क्वचिद्देशे काले प्रारब्धकर्मवशात् संदृश्यते यदि तथापि तद् भ्रमाय जन्मान्तरभ्रमनिमित्तं न भवेत् कथं स्मृतिः देहादिप्रतीतिरा निपातात् विद्वच्छरीरपातपर्यन्तमेव... ... ...

Colophon:

इति एकादशस्कन्धे द्वादशः ।

Author—Vidyāsāgaramuni.

Remarks—The Ms. comprising the commentary on Skandhas 10 and 11 comes up to a portion of chapter 13. The first three leaves in the Ms. are missing.

॥ ब्रह्माण्डपुराणम् ॥

197. BRAHMĀṆḌAPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—$24\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—181. 6—7 lines on a page and 80—85 letters in a line. Script—Malayālam. No. of Granthas—6300.

Subject—The creation of the Universe.

Beginning:

.... होच्छ्र्यायुषाम् ।
शिष्टादीनां च निर्देशः प्रादुर्भावश्च कीर्त्यते ।
मन्त्राणां लक्षणैः शुद्धैः .... ॥
.... व्यासादिशब्दनम् ।
मन्वन्तरान्ते संहारः संहारान्ते च सम्भवः ॥
देवतानामृषीणां च मनोः पितृगणस्य च ।
न शक्यं विस्तराद्वक्तुमित्युक्ते .... ॥

... ...

....नुकीर्त्यते ॥
तथा मन्वन्तराणां च प्रतिसन्धानलक्षणम् ।
अतीतानागतानां वै प्रोक्तं स्वायम्भुवेन तम् ॥

End:

नरिष्यन्तश्च विख्यातो नाभागोऽरिष्ट एव च ।
करूषश्च पृषध्रश्च प्रांशुश्च नवमः स्मृतः ॥
मनोर्वैवस्वतस्यैते नव पु ... ... ।

.... भिहितो द्विजाः ।
विस्तरेणानुपूर्व्याच्च भूयः किं वर्तयाम्यहम् ॥

Colophon :

इत्यादिमहापुराणे अनुषङ्गपादे ब्रह्मवैवर्त्तो ....
... ...
(श्रे) यःप्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्धधारिणे ।
न विदन्ति ययोर्वेदास्तत्त्वं वेधोमुकुन्दयोः ॥
तयोरज्ञेय ... . ।
... ...
....न्ति विद्वांसः कस्य नास्ति व्यतिक्रमः ।
श्रीदुर्गायै नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीविष्णवे नमः ।

Author :

Remarks—This Purāṇa is related by Vyāsa. The Ms. is very old and worn away in many places. The recto halves of the closing six leaves are badly damaged. The following information is furnished by the verso halves:

"एवं यः कुरुते पूर्तमिष्टं च विधिना नरः ।"
"एवं यः कुरुते श्राद्धं तर्पयन् पितृदेवताः ॥"
"श्रीसोमेश्वरभूपतिः कुरुते मानसोल्लासिशास्त्रम् ।"
'सुखोपपादिका क्रीडा विंशतिः परिकीर्त्यते' ॥
'इत्येतल्लक्षणं प्रोक्तं देवेन्द्राणां समासतः ॥'

॥ भक्तिदीपिका (भागवतव्याख्या) ॥

198. BHAKTIDĪPIKĀ.

A commentary on the Bhāgavata.

Substance—Palm leaf. Size—$21\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—183. 9 lines per page and 60 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—5500. Incomplete.

Subject—An exposition of the Bhāgavata leading to *Bhaktimārga*,

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः । सरस्वत्यै नमः ।

य: सूतेऽवति संहरत्यपि जगत् स्वात्मप्रकाशो विभु-
र्यो धर्मादिषु चोदयत्यपि धियो नृणां क्रियासिद्धये ।
यत् संसारनिदानभञ्जनकरं तस्य स्वरूपं परं
पूर्णानन्दमुपास्महे तदमलं वेदान्तवेद्यं महः ॥

अथ सकललोकहितकरावतारो भगवान् बादरायणः स्वावतार-प्रयोजनपरिपूरणाय श्रीमद् भागवतं नाम पुराणरत्नं चिकीर्षुः तद-विघ्नपरिसमाप्त्यादिसिद्धये परदेवतातत्त्वानुस्मरणलक्षणं मङ्गलं मु-खतः समाचरन् करिष्यमाणप्रबन्धार्थं संक्षेपतो दर्शयति— जन्मा-द्यस्य यत इति । अत्र सत्यशब्देन जीवोऽभिधीयते । तस्य कदा-चिदपि नाहमस्मीति बाधाभावात् । सदिति स्थूलं शरीरमुच्यते । त्यदिति सूक्ष्मम् । तत्सहितत्वाद्वा सत्यशब्देन परमात्मोच्यते । . . .

End of Skandha I.

अथ श्रीशुकस्य प्रतिवचनोपक्रमं दर्शयति— एवमिति। राज्ञा एवं 'अहो अद्य वयं ब्रह्मन् सत्सेव्याः क्षत्रबन्धवः' इत्यादिकया श्लक्ष्णया मधुरया गिरा भाषितः। पुनः "अतः पृच्छामि संसिद्धि"मित्यादिना पृष्टश्च भगवान् बादरायणिः प्रत्यभाषत। धर्मज्ञः मोक्षधर्मज्ञः। अनेन संसिद्धिं पृच्छामीति प्रश्नस्य प्रतिवचनौचित्यं द्योतितम्।

इति श्रीभागवतव्याख्यायां प्रथमस्कन्धेऽष्टादशोऽध्यायः।

Skandha II.

तदिदं सर्वं तदानीमाह सूतः— राज्ञेत्यादि। राज्ञा परीक्षिता पृष्टो महामुनिः परीक्षिता राज्ञा स श्रीशुकः स्वयमिदमेव पृष्टः यदवादीद्यदुक्तवान् तद् वः युष्मभ्यं अभिधास्ये प्रवक्ष्यामि। राज्ञः प्रश्नानुसारत इति। राज्ञः प्रश्नानुसरणमवलम्ब्य शृणु मयादरं श्रवणेनानुभवतः।

इति श्रीभागवतटीकायां भक्तिदीपिकायां द्वितीयस्कन्धे दशमोऽध्यायः॥

Colophon:

इति श्रीभागवतव्याख्यायां प्रथमस्कन्धेऽष्टादशोऽध्यायः।

विद्वन्मानसचन्द्रकान्तरसदा शश्वत्तमोध्वंसिनी
श्रीमत्सात्वतसंहिताकुमुदिनीहृद्यास्थितासत्पथा।
व्याख्यैषा बहुतापभङ्गनिपुणा विश्वप्रकाशोदया
पूर्णानन्दरसप्रदा विजयते ज्योत्स्नेव संसारिषु॥

प्रथमस्कन्धव्याख्या समाप्ता । श्रीकृष्णाय नमः ।

इति श्रीभागवतटीकायां भक्तिदीपिकायां द्वितीयस्कन्धे दश-मोऽध्यायः । രണ്ടാമസ്കന്ധം സമാപ്തം. श्रीकृष्णाय परब्रह्मणे नमः । आदिकेशवो रक्षतु । शुभमस्तु । गुरुभ्यो नमः ।

Author—Jātavedas, as evinced by the following verse occurring at the end of the first chapter of Skandha I:

इति श्रीमद्भागवतव्याख्याने प्रथमो गतः ।
अध्यायः श्रीविवरणे निर्मिते जातवेदसा ॥

He seems to have been a Keralīya as suggested by his name.

Remarks—The Ms. contains the commentary on Skandhas 1 and 2.

॥ भविष्यत्पुराणम् ॥

199. BHAVIṢYATPURĀṆAM.

Substance—Palm leaf. Size—$9\frac{3}{4}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—86. 6—7 lines per page and 24 letters per line. Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1000. Incomplete.

Subject—The Purāṇic version of the future ages.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः ।

पावने नैमिशारण्ये पुण्यवृक्षसमावृते ।

अगण्यगुणसङ्कीर्णे शरण्ये सर्वपक्षिणाम् ॥
वापीकूपतटाकाद्यैरपापैः समलङ्कृते ।
अपायरहितेशार्चासूपायस्थलशोभिते ॥
तत्र स्थिता महात्मानो भस्मोद्धूलितविग्रहाः ।
निर्मत्सराः सहृदयाः सस्मेराननपङ्कजाः ॥

... ... ।
... ... ॥

तत्राजगाम भगवान् सूतः पौराणिकोत्तमः ।
अष्टादशपुराणज्ञः शिष्टाचारप्रवर्तकः ॥

... ... ।
... ... ॥

तमागतमनुप्राप्ताः संभ्रमोत्फुल्ललोचनाः ।
उत्थाय पुरतो गत्वा शिवभक्तिसमन्विताः ॥
कथां भविष्यां श्रोतुं ते परिवव्रुः समन्ततः ।

End :

उपदिश्य ततश्चक्रे नामास्य हरदत्तकम् ।
आचार्य इति सोऽप्यस्य पादपद्मं स्वनेत्रजैः ॥
आनन्दबाष्पैरासिञ्चत् सरोमाञ्चोऽभ्यवन्दत ।
ततः समुत्थाप्य कृतानुकम्पः
शिशुं निशीथे विमलाशिषं च ।
प्रोक्ताशनार्थं तव वेश्म गच्छे-
त्युक्त्वा शिवो लिङ्गवरे विवेश ॥

Colophon :

इति श्रीभविष्यत्पुराणे पञ्चदशोऽध्यायः । श्रीवेदव्यासाय नमः ।

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥

श्रीरामचन्द्राय नमः । खरपुरग्रामे वसता वाल्मीकिनाथेन लिखितमिदं पुस्तकम् । शुभम् ।

Author:

Remarks—This work contains only 15 chapters. The Ms. is well preserved and the wooden frame is beautifully painted with colours.

(To be continued.)